

Täysistunto

Keskiviikko 15.12.2021 klo 10.00—22.42

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 22.42.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (10.00—12.10 ja 15.58—17.58), toinen varapuhemies Juho Eerola (12.10—13.59 ja 17.58—19.59) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.59—15.58 ja 19.59—22.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 13.12.2021 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 98-103/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 talousarviesityksen (HE 146/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Hallituksen esitys HE 216/2021 vp

Talousarvioaloite TAA 1-429/2021 vp

Toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 14.12.2021 pidetyssä täysistunnossa. — Pyydän, edustajat, hiljaisuutta.

Siirrytään pääluokkakohtaisiin äänestyksiin. Ehdotan, että esitykset ja kannatukset tehdään eduskuntaryhmä kerrallaan. Ehdotan myös, että mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

Asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

3.1. Pääluokka 21 Eduskunta

Puhemies Anu Vehviläinen: Yleiskeskustelu päättyi eilen pidetyssä täysistunnossa. Ehdotusten tekemistä varten ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 21.20.01: Lisätään 300 000 euroa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenoihin sekä vanhuspalveluiden valvonnan vahvistamiseen. (Vastalause 2)

2. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 21.20.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen vanhusasiavaltuutetun tehtävän siirtämiseksi oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen vanhusten oikeuksien valvonnan vahvistamiseksi." (Vastalause 2)

Mietintö "jaa", Matias Marttisen ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 55; poissa 56 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Matias Marttisen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 57; poissa 54 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

3.2. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Anu Vehviläinen: Ryhdytään pääluokan 23 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu on eilen pidetyssä täysistunnossa julistettu päättyneeksi.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Suomessa ja luopuu poliittista virkanimityksistä." (Vastalause 1)

2. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi koko valtionhallinnon uudistamisen siten, että vanhentuneet rakenteet puretaan, tarpeettomat toiminnot ja virat lakkautetaan, koko hallintoa tehostetaan, vastuut selkeytetään, nykyaikaiset tietoon pohjautuvat menetelmät otetaan käyttöön ja kustannuksia alennetaan." (Vastalause 1)

3. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.02: Vähennetään 5 000 000 valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän palkkauksista. (Vastalause 1, TAA 355)

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

4. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.02: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän." (Vastalause 1)
5. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.25: Lisätään 10 000 000 euroa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaan sisäilmakorjauksien ja sisäilmaongelmien hoidosta aiheutuvien toimenpiteiden vauhdittamiseen. (Vastalause 1, TAA 356)
6. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koulujen, päiväkotien ja muiden julkisten rakennusten korjaamista ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi." (Vastalause 1)
7. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajapinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR, joiden tärkeys ja oikeiden toimintatapojen välttämättömyys ovat pandemian myötä korostuneet entisestään." (Vastalause 1)
8. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys." (Vastalause 1)
9. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta." (Vastalause 1)
10. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisen tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostustoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa." (Vastalause 1)
11. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista." (Vastalause 1)
12. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-kiinteistöjen, asiakastyytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

13. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että entisen Vake Oy:n eli nykyisen Ilmastorahasto Oy:n kaavailtu toiminta yritysten ja hankkeiden rahoittajana keskeytetään ja kuvatonlainen toiminta jätetään yksityisen sektorin ja soveltuvin osin julkisen sektorin vakiintuneiden toimijoiden tehtäväksi." (Vastalause 1)

14. Ville Vähämäki ps Olli Immosen ps kannattamana 23.20.50: Vähennetään 10 000 000 euroa puolueltoiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 1, TAA 357)

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 85, ei 30, tyhjiä 23; poissa 61 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 58; poissa 53 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 31; poissa 56 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 59; poissa 52 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 32; poissa 55 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 59; poissa 53 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 31; poissa 54 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 30; poissa 56 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 31; poissa 56 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 31; poissa 55 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 30; poissa 55 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 30, tyhjiä 1; poissa 56 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Ville Vähämäen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 31; poissa 54 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Ville Vähämäen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 27; poissa 54 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

3.3. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Ryhdytään pääluokan 35 yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Yleiskeskustelu on eilen pidetyssä täysistunnossa julistettu päättyneeksi.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

2. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 100 000 euroa käytettäväksi avustuksen myöntämiseen Metsästäjäliitto ry:n toimintaan. (TAA 101)
3. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 100 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:n ympäristötöihin. (TAA 139)
4. Sanna Antikainen ps Jukka Mäkysen ps kannattamana 35.01.65: Lisätään 200 000 euroa Suomen siiliyhdistys ry:n toimintaan luonnonvaraisten siilien auttamiseksi. (TAA 33)
5. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.21: Lisätään 20 000 euroa Halikonlahden lintutornin kunnostukseen Salossa. (TAA 245)
6. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.21: Lisätään 100 000 euroa Heinolan lintuhoitolan toiminnan ylläpitämiseen. (TAA 89)
7. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.22: Lisätään 15 000 euroa Littoistenjärven osakaskuntien hoitokunnan toiminnan tukemiseen järven tilan parantamiseksi. (TAA 140)
8. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.22: Vähennetään 10 000 000 euroa ympäristömenojen henkilöstömenoihin ehdotetusta määrärahasta siten, ettei vastaavaa määrää henkilöstöä palkata määräaikaisiin luonnonsuojelua valmisteleviin työtehtäviin. (Vastalause 1/TAA 389)
9. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 1 500 000 euroa Evon retkeilyalueen kunnostukseen ja kehittämiseen. (TAA 116)
10. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 2 000 000 euroa Aulangon kulttuuriympäristön peruskorjaamista varten. (TAA 55)

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

11. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 2 000 000 euroa Aulangon puistometsän peruskorjaushankkeen jatkamiseen. (TAA 90)
12. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 3 000 000 euroa Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen sekä Evon retkeilyalueen kehittämiseen. (TAA 91)
13. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35.10.52: Lisätään 3 000 000 euroa luontoretkeilyalueiden ylläpitämiseen. (TAA 92)
14. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.61: Lisätään 200 000 euroa Vesijärven tilanteen parantamiseen. (TAA 234)
15. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.63: Lisätään 40 000 euroa ja lisätään momentin perusteluihin, että määrärahaa saa käyttää valkoposkihankien viljelyksille ja viheralueille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja ehkäisyyn Varsinais-Suomessa. (TAA 141)
16. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.63: Lisätään 200 000 euroa Lauhanvuori-Hämeen kangas-geopuiston kehittämiseen. (TAA 199)
17. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.10.63: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää keinoja pitää vaelluskalojen reittejä avoimina." (Vastalause 1)
18. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.20.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi." (Vastalause 1)
19. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.20: Lisätään 500 000 euroa uudelle momentille sisäilmaesteettömien asuntojen valtakunnalliseen rakentamisen projektirahoitukseen. (TAA 256)
20. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväksi lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepolitiikan tiiviisti yhteen." (Vastalause 1)
21. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä toimenpiteet asumiskustannusten alentamiseksi muun muassa panostamalla vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, alentamalla lämmityskustannuksia, kiinteistöveroja ja varainsiirtoveroja ja puuttamalla kohtuuttomiin vuokriin sekä tukemalla työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta syntyviä muuttokustannuksia." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

22. Toimi Kankaanniemi ps Ville Vähämäen ps kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa työttömien ja avointen työpaikkojen kohtaantoa mm. asuntopolitiikalla ja muuttoavustuksilla." (Vastalause 1)

23. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että verkkokalastuksen rajoituksia laajennetaan saimaannorpan pesimäalueilla, jotta Suomen ainoa kotoperäinen nisäkäs onnistutaan säilyttämään." (Vastalause 2)

24. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että vesiensuojelun irrallinen rahoitus kootaan yhteen mittavaan ravinnerierron toimenpidekokonaisuuteen Itämeren pelastamiseksi." (Vastalause 2)

25. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston vapaasta pääomasta kohdennetaan asiantuntijasuositusten mukaisesti kasvua tukeviin liikennehankkeisiin, jotka purkaisivat kaupungistumisen pullonkauloja ja vauhdittaisivat asuntotuotantoa." (Vastalause 2)

26. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston varoilla rahoitetaan avustuksia liikenne- ja viestintäverkkoihin 77,5 miljoonaa eurolla." (Vastalause 2)

27. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että Ilmastorahasto yhdistetään Suomen Teollisuussijoitukseen ja pääomitetään sitä valtion muulla omaisuudella 200 miljoonalla eurolla. Tällä tuetaan toimialojen vähähiilitiekarttojen toteutumista finanssisijoituksilla." (Vastalause 2)

28. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että asumista ja liikennettä tukevia paikallisia hankkeita edistetään 500 miljoonan euron Koko Suomi kuntoon -paketilla." (Vastalause 2)

29. Matias Marttinen kok Heikki Autton kok kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston korkotukilainojen hyväksymisvaltuus palautetaan vuoden 2019 tasolle." (Vastalause 2)

Puhemies Anu Vehviläinen: Toimi Kankaanniemen ehdotukset 2 ja 3 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotukset 2 ja 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 32; poissa 52 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sanna Antikaisen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 28; poissa 55 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 30; poissa 54 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 42, tyhjiä 4; poissa 54 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 34; poissa 53 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 28; poissa 52 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 39, tyhjiä 8; poissa 53 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Matias Marttisen ehdotukset 10 ja 11 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotukset 10 ja 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 28, tyhjiä 13; poissa 54 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 35, tyhjiä 6; poissa 54 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 47, tyhjiä 3; poissa 51 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 32, tyhjiä 1; poissa 52 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 34, tyhjiä 17; poissa 56 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 32; poissa 53 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 51, tyhjiä 1; poissa 54 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 39; poissa 53 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 31; poissa 53 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 33; poissa 54 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 32; poissa 56 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 32, tyhjiä 1; poissa 54 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 38, tyhjiä 9; poissa 58 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 56, tyhjiä 1; poissa 53 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 56; poissa 55 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 56; poissa 54 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 49; poissa 58 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 53, tyhjiä 1; poissa 57 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 52, tyhjiä 2; poissa 56 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 35 mietinnön mukaisena.

3.4. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Vähämäki. [Hälinää]

Keskustelu

10.28 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana SM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi vielä, edustaja Vähämäki. — Pyydän todellakin edustajia, jotka eivät aio jäädä tähän keskusteluun mukaan, hiljaisuudessa poistumaan täs-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

tä salista, ja me muut keskitymme edustaja Vähämäen kuuntelemiseen. — No niin, edustaja voi jatkaa.

Kiitos, puhemies! Hallinnonalalle esitetään hiukan yli 10 miljoonaa, tai noin 10 miljoonaa, enemmän kuin kuluvana vuonna. Kokonaisuudessaan hallinnonalalle myönnetään 1 585 miljoonaa valiokunnan esityksessä. Hallinnonalalle on näin ollen tehty huomattavia lisäyksiä muutaman edellisen vuoden aikana, ja hallinnonalan tilanne on kohentunut viimeisien kuukausien lisäysten johdosta. Kaikkienensa hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen. Myös ict-kustannukset sekä monentyyppiset valvontalaitteistot sekä kalustot ovat tyyppillisiä menokohteita. Valiokunta kiinnittää huomiota näihin edellä mainittuihin ict-menojen kasvuihin ja etenkin vuodesta 23 eteenpäin vaadittaviin lisäpanostuksiin. Kiinteistöjen osalta valiokunta nostaa esille yhteistyön muiden hallinnonalojen kanssa kustannusten minimoimiseksi.

Poliisitoimen toimintamenomomentille esitetään 808 miljoonaa, joka on noin 8 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden budjettiesityksessä, ja jos suhteutetaan muutaman vuoden takaiseen, katsoin tämän luvun, niin 2019 vuoden esityksessä oli noin 50 miljoonaa vähemmän. Tämän vuoden syksyllä lisättiin poliisin toimintamenoihin ensiksi 12,9 miljoonaa ja sitten edelleen tämän vuoden neljännessä lisäbudjetissa 32,4 miljoonaa. Valiokunta toteaa, että nämä tehdyt lisäykset kohentavat huomattavasti poliisin tilannetta. Näiden lisäysten kuitenkin tulisi sisältyä kehyksiin, etenkin, kun valtaosaltaan lisäykset tulevat tavanomaiseen poliisitoimintaan.

Valtioneuvosto selvittää poliisihallinnon ulkopuolisten tahojen avulla poliisin toimintamenoihin liittyviä tekijöitä. Selvitys valmistunee tammikuun 22 loppuun mennessä. Valiokunta pitää selvityksen tekemistä todella hyvänä. Toimintamenojen tason ja toisaalta lisääntyneiden tehtävien johdosta on toimintamenoja jouduttu paikkaamaan useana vuonna edelliseltä vuodelta jääneellä osuudella ja lisäbudjeteilla. Tavoitteena on tuottaa kehittämis ehdotuksia, joilla voitaisiin vaikuttaa poliisitoimimenoihin sekä tehdä myös ehdotuksia poliisin hallinnon kehittämisestä. Selvittellään siis henkilöstökulut, poliisin tuloksellisuus ja vaikuttavuus, toimitilakulut, ict-menot ja investoinnit, kehittämishankkeet, lainsäädäntömuutosten vaikutukset sekä budjetointitavat.

Koska on olemassa vahva poliittinen tahtotila 7 500 poliisin tasosta vuodelle 23 ja edelleen 8 200 poliisin tasosta vuoteen 2030 mennessä, niin toiminnan läpinäkyvyyden ja poliittisen tahtotilan toteuttamiseksi valiokunta nostaa vahvasti esille joidenkin budjettitekniikoiden keinojen käyttöä. Ehdotamme pohdittavaksi sitä, pitäisikö poliisin toimintamenojen momentin päätösosassa aiempaa vahvemmin osoittaa henkilöstö-, kiinteistö-, ict- ja kalustomenot omiksi kohdiksi. Tämä siis siksi, että on olemassa vahva poliittinen tahtotila tästä poliisien tasosta, seitsemän ja puolen tuhannen henkilötövuoden tasosta.

Muuten nostamme mietinnössä esille poliisin toiminnan painopisteitä, etenkin ennaltaehkäisevän toiminnan, valvontahälytystoiminnan sekä liikennevalvonnan ja ihmiskaupan tutkinnan. Suojelupoliisin toimintamenojen osalta nostamme esiin 2019 vuonna voimaan tulleen siviilitiedustelulainsäädännön, jonka ict-kokonaisuus on saatu tuotantokäyttöön.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitetään 275 miljoonaa, joka on 3 miljoonaa enemmän, mitä viime vuonna. Nostamme mietinnössä esille myös Baltian sekä Puolan tilanteen. Muun muassa kasvavat EU-velvoitteet edellyttävät 100 henkilötövuoden lisäystä ja tason nostamista siitä 2 900:sta 3 000:een vuoteen 26 mennessä. Tämä edellyttää osaltaan 23—26 kehyspäätöksessä tehtäviä lisäyksiä ja päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Nostamme esille myös laivahankinnat. Valiokunta on huolissaan kahden uuden laivan hankinnan kohonneista kustannuksista. Tällä hetkellä kustannukset ovat 325 miljoonaa, ja aivan hankinnan alkuvaiheessa kokonaiskustannus oli vain 245 miljoonaa. Nostamme esille myös kaksi vanhentuvaa valvontalentokonetta, jotka täytyisi uusida, mutta näillä ei ole vielä budjetoitua eikä tilausvaltuuksia. Hankinnan täytyisi olla valmis vuonna 25.

Pelastustoimen ja Häätäkeskuslaitoksen osalta todetaan se, että kummankin toimintamenoihin tehdään lisäyksiä suhteessa kuluvaan vuoteen. Pelastustoimeen täytyisi tällä vuosikymmenellä saada 1 000 uutta pelastajaa. Vaikutukset ovat muun muassa koulutukseen. Lisäksi pelastustoimi menee vuonna 2023 kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille sekä Helsingin kaupungille. Valtakunnallinen ohjaus vaatii kymmenen henkilötyövuotta. Nostamme esille myös pelastustoimessa olevan 81 miljoonan vajeen. Pidämme myös välttämättömänä sopimuspalokuntien toiminnan jatkuvuutta.

Hätäkeskuslaitoksesta toteamme, että henkilöstöä on koulutettu lisää ja Pelastusopistosta valmistuneiden päivystäjien palkkaamiseksi valiokunta pitää välttämättömänä, että kehyspäättöstä muutetaan keväällä 22 siten, että se mahdollistaa uusien päivystäjien palkkaamisen.

Maahanmuuttoon ja vastaanottokeskustoimintaan esitetään 66 miljoonaa. Budjettiin sisältyy useita toimenpiteitä, joilla edistetään työllistymiseen ja kouluttautumiseen suuntaavaa maahanmuuttoa. Hallitus tekee muun muassa 5,5 miljoonan lisäyksen, jolla ylläpidetään 100 henkilön työsuhde oleskelulupien käsittelyn nopeuttamiseksi. Miljoonan lisäys tehdään 14 päivän pikakaistan luomiseksi.

Kunnioitettu puhemies! Aivan lopuksi nostamme esille maahanmuuton osalta myös automaattisen päätöksenteon sekä siihen liittyvän yleislainsäädännön valmistelun. Budjettiin sisältyy myös Afganistanin tilanteesta johtuva kiintiöpakolaisten tason nosto 1 500 pakolaiseen.

Aivan lopuksi totean, että SM:n hallinnonalan budjetoitua täytyy tehdä pitkäjänteisesti yli vaalikausien myös tulevaisuuden julkisen talouden suunnitelmissa sekä budjeteissa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. Meni kyllä vähän pitkäksi. — Mutta nyt sitten seuraavaksi ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

10.35 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja hallinto- ja turvallisuusjaostolle hyvästä työstä, kun olette tätä talousarvioehdotusta käyneet läpi.

Todellakin vuoden 2022 talousarvioesityksessä sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan yhteensä noin 1,585 miljardia euroa. Poliisitoimen osuus tästä on 861 miljoonaa, Rajavartiolaitoksen noin 280 miljoonaa, pelastustoimen ja Häätäkeskuslaitoksen noin 92 miljoonaa ja maahanmuuton 161 miljoonaa euroa.

Poliisille esitetään 2,5 miljoonan euron lisäystä poliisien määrän nostoon 7 500 henkilötyövuoden tasolle hallitusohjelman ja aikaisemman kehyspäättöksen mukaisesti. Lisäksi poliisille on esitetty 10,6 miljoonan määrärahaa henkilötyövuosimäärän ylläpitoon ja ihmiskauppayksikön jatkoon. Pienempiä lisäyksiä ovat 1,2 miljoonaa euroa ja 15 henkilötyövuotta kriittisiin toimialoihin kohdistuvien rikosten torjumiseksi sekä 1,05 miljoonaa rikoslain 25 luvun 9 §:n muutoksesta, joka on siis laiton uhkaus, aiheutuviin menoihin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Harmaan talouden torjuntaohjelman toimeenpanoa jatketaan. Tehokkaan rahanpesun estämisen, valvonnan ja täytöntöönpanon varmistamiseen on kohdennettu noin 1,3 miljoonaa. Tämä on osa EU:n elpymisvälineen rahoitusta.

Viranomaisten yhteisen kenttäjohtamisjärjestelmän kehittämiseen on esitetty 6,85 miljoonaa. Tämä järjestelmä on keskeinen osa viranomaisyhteistyötä ja sen edelleenkehittämistä. Radikalisoituneille tai radikalisoitumisvaarassa oleville henkilöille kohdennettuun exit-toimintaan ja sen kehittämiseen on esitetty pientä, 0,3 miljoonan lisäystä, tavoitteena tämän tärkeän työn vakiinnuttaminen.

Me kaikki tiedämme, että poliisin taloudellinen tilanne on haasteellinen. Kuluven vuoden neljännessä lisätalousarviossa myönnetty 30 miljoonan lisäys poliisin toiminnan turvaamiseen helpottaa tilannetta väliaikaisesti mutta ei ratkaise poliisitoiminnan pysyvälouenteista rahoitusvajetta. Kuten edustaja Vähämäki edellä kertoi, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat koordinoineet poliisia koskevaa selvityshanketta, joka on parhailaan käynnissä, ja sen tulokset saadaan tammikuun loppuun mennessä.

Hyvät kuulijat! Rajavartiolaitykselle esitetään hallitusohjelman ja aikaisemman kehyspäättöksen mukaista 1 miljoonan lisäystä rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartiijamäärän turvaamiseen, jolloin määräraha nousee ensi vuoden talousarviossa yhteensä 3,3 miljoonaan euroon hallitusohjelman mukaisesti. Kahden uuden ulkovartiolaivan hankinta voidaan käynnistää kuluven vuoden neljanteen lisätalousarvioon sisältyvän tilausvaltuuden ja määrärahan myötä.

Hyvinvointialueiden pelastustoimien ohjauksen lisäresurssitarpeisiin on talousarviossa esitetty 0,4 miljoonaa. Pelastajamäärän turvaaminen on noussut voimakkaasti esille. Tähän vastataan talousarviossa noin 2 miljoonan määrärahalla pelastajakoulutuksen lisäämiseen. Osana tätä kokonaisuutta toteutetaan ruotsinkielinen alueellinen pelastajakurssi vuonna 2022.

Hätäkeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen on vuoden 22 talousarviossa varattu yhteensä 2 miljoonaa euroa, mikä on puoli miljoonaa euroa enemmän kuin kuluven vuoden talousarviossa. Hätäkeskustietojärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen esitetään 4,2 miljoonan lisäystä, jolloin vuoden 22 rahoitus nousee yhteensä 4,7 miljoonaan. Hätäkeskustietojärjestelmän varmistusmaksujen välttämättömiin korotuksiin on lisäksi esitetty 1,3 miljoonaa.

Maahanmuuttovirasto jatkaa vuonna 22 toimia työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten ruuhkan purkamiseksi, automaation lisäämiseksi sekä ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän kehittämiseksi. Laajamittaisen maahantulon hallintaa ja siihen varautumista kehitetään. Maahanmuuttoviraston toiminnan turvaamiseen ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen on esitetty 2 miljoonaa sekä 1 miljoona pikakais-tan toimeenpanoon erityisasiantuntijan, kasvuyrittäjän ja työntekijän oleskeluluvan käsittelyn nopeuttamiseksi. EU:n elpymisvälineen kautta saatavalla 78 miljoonalla toteutetaan investointikokonaisuutta Maailmanluokan automaatiota hyödyntävä digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi. Edellä todetut lisäpanostukset ovat tärkeitä askeleita esimerkiksi työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi, jotta kasvavaa työvoimapulaa saadaan torjuttua.

Lopuksi haluan nostaa esiin vielä tärkeänä lisäyksenä pakolaiskiintiön nostamisen 1 050 henkilöstä 1 500 henkilöön Afganistanin tilanteesta johtuen.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja V-painiketta käyttäen pyytämään puheenvuoroa. — Debatin aloittaa edustaja Purra.

10.41 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Kun puhutaan maahanmuuton kustannuksista, niin me kaikki tiedämme, että tämä 161 miljoonaa ei valitettavasti ole kuin pieni murto-osa, koska merkittävä osa kustannuksista menee aivan muille momenteille ja ministeriöiden alle, pääasiassa sosiaali- ja terveysministeriöön. Ja kuten tiedämme, pakolaiskiintiön nosto ja monet muut teidän tekemänne päätökset näkyvät sitten nousevina kustannuksina siellä.

Mutta erityisesti haluaisin nyt kysyä tästä sisäministeriön valmistuneesta selvityksestä, jossa laittomasti maassa oleskeleville halutaan muukalaispassi ja oleskelulupa, joilla he voivat jäädä maahan. Kyseessä siis ovat pääasiassa vuosina 15—16 maahan tulleet henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja kansainväliseen suojeluun. Kysyn ensinnäkin: miksi tällainen selvitys on tehty, kun hallituksesta on sanottu, että tällaista ei panna toimeen? Ja toiseksi: millä nämä ihmiset ovat eläneet Suomessa nämä vuodet laittomasti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

10.42 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille ja myöskin hyvästä esittelystä kollega Vähämäelle.

Kaikkien turvallisuusviranomaisten pitkäjänteinen resurssi on ollut tämän koko salin toive jo toistakymmentä vuotta, ja nyt jaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa nostettiin esiin, pitäisikö eritellä poliisien henkilöstö-, kiinteistö- ja ict-kulut, ja tähän toivoisin myöskin ministerin ottavan kantaa.

Paljon on hyvää sisäministeriön osalla, mutta erityisesti kysyisin kyberosaamisesta ja -johtamisesta. Tässä sisäisen turvallisuuden selonteossa, jota eduskunta on käsitellyt tämän syksyn aikana, siihen on otettu kantaa ja toivotaan, että siinä myöskin Suomella olisi vahvempia panostuksia, kuten myöskin nuoriso- ja jengirikollisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinäluoma.

10.43 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos sekä ministerille että jaoston puheenjohtajalle esittelystä.

Pidän tärkeänä, että hallitus on halunnut turvata sisäisen turvallisuuden merkittävän vahvan toimijan eli poliisin ensi vuoden resurssit, ja kiitos siitä myöskin sisäministerille, että tähän on ollut vahva tahtotila.

Mutta sitten haluaisin kiinnittää huomiota ilmiöön ja asiaan, joka on ollut meillä hallintovaliokunnassa puheissa erittäin paljon tämän syksyn aikana, eli järjestäytyneen rikollisuuden kasvun. Kuten poliisi itsekkin on sanonut, tässä on tämmöinen kolmen K:n malli, eli järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy. Meillä on valitettavan vanha järjestäytyneen rikollisuuden strategia, mihin myös valiokunta on kiinnittänyt huomiota. Haluaisinkin kysyä: kun tämä ilmiö on nyt lisääntymässä ja erittäin huolestuttava, niin tarttuuko ministeri tähän järjestäytyneen rikollisuuden [Puhemies koputtaa] strategian päivittämiseen?

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

10.45 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että poliisin voimavarat ja rahoitus turvataan. Hallitus on hoitanut tätä asiaa hyvin myös lisäämällä tämän budjetin ulkopuolelta rahoitusta. Erityisen tärkeää on, että rahat menevät sinne, missä niitä tarvitaan. Turvallisuudentunne tulee poliisin näkyvyydestä ja saatavuudesta hädän hetkellä tai rikoksen kohteeksi joutuessa. Tämän vuoksi hallitus on sopinut myös määrärahojen kohdentamisesta niin, että poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin alueilla, joilla on heikko palvelutaso. Tämä tarkoittaa erityisesti harvaan asuttuja alueita. Kysyisinkin ministeriltä: miten varmistetaan, että tämä edellä mainittu tulee toteutumaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

10.45 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Mikko-selle talousarvion esittelystä.

Jaamme tässä salissa laajasti huolen sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssien pitkäjänteisestä turvaamisesta. Tässäkin yhteydessä on tärkeää korostaa ennaltaehkäisyn ja viranomaisten välisen yhteistyön merkitystä.

Nostan esiin lähisuhdeväkivallan ja perheväkivallan. Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisimaa naisille. Lähes joka toinen suomalaisnainen on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Sote-uudistuksessa tulee varmistaa, että kaikilla hyvinvointialueilla on käytössä toimivat käytännöt väkivallan tunnistamiseksi, riskin arvioimiseksi sekä tarjolla tehokkaat palvelupolut väkivallan uhreille, tekijöille sekä väkivallalle altistuville lapsille. Tässä työssä myös järjestöillä on tärkeä merkitys. Kysyisin ministeriltä: miten tähän ollaan valmistauduttu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Semi.

10.47 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos miettii sisäministeriön hallinnonalaa, niin se on ollut vuosikausia erittäin haasteellinen. Edellisellä kaudellakin olin hallintovaliokunnan jäsenenä, ja silloinkin jouduttiin näihin poliisin määrärahoihin ja muihin aina tekemään lisäyksiä kesken kauden. Tälläkin hetkellä näitä lisäyksiä on tehty, jotta saadaan tarvittava määrä niin poliisi- ja muita virkamiehiä, rajavartijoita ja näitä tarvittavia työntekijöitä sinne kenttätöihin lisää.

Mutta yksi asia, mikä vielä jää mietittävään nyt, on Maahanmuuttoviraston tilanne. Jotta ennen kaikkea nämä lupa-asioitten käsittelyt menisivät nopeammin, niin kuinka sinne saadaan lisää työntekijöitä ja missä aikataulussa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

10.48 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle.

Haluan, kuten ministeri, myös nostaa esille, että budjettiesitys ja -mietintö sisältää rahaa, että on mahdollista järjestää ruotsinkielinen pelastuskurssi ensi vuonna. Se on ensimmäinen ruotsinkielinen kurssi kymmenen vuoden aikana. Tämä on erittäin tärkeää, koska tarve on niin suuri kaksikielisillä ja ruotsinkielisillä alueilla Suomessa ja myös Ahvenan-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

maalla. Toivottavasti tämä kurssi voi olla yksi uusi alku ruotsinkielisen pelastuskoulutuksen järjestämisessä ja yhden kurssin tulevaisuudessa voi järjestää esimerkiksi joka toinen vuosi samalla tavalla kuin ruotsinkielisessä poliisikoulutuksessa Poliisiammattikorkeakoulussa. Haluan kiittää koko hallitusta tästä ja erityisesti ministeri Ohisaloa ja nykyistä ministeri Mikkosta. Tämä on aika pieni asia koko kokonaisuudessa, mutta erittäin tärkeä kaikille kaksikielisille alueille [Puhemies koputtaa] Suomessa ja Ahvenanmaalla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

10.49 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä mietinnön alussa todetaan, että valiokunta pitää tarpeellisena, että pääluokan resursseja on vahvistettu, ja vuosi 22 näyttää huomattavasti paremmalta kuin vielä muutama kuukausi sitten. Tässä oppositiolla on ollut merkittävä rooli, kun asiasta nousi iso julkinen keskustelu siitä, miten poliisin määrärahat turvataan, ja on hienoa, että se on tässä valiokunnan mietinnössä myös mukana.

Olisin kysynyt: minkälainen suunnitelma ministeriössä on pitkäjänteisen rahoituksen järjestämiseksi, jotta poliisi ei olisi kertaluontoisten lisäysten varassa? Onko tulossa kenties tällainen 12 vuoden tarkastelujakso, jonka sisällä poliisin määrärahat turvataan? Meillä on oikeuslaitoksen puolella tällainen merkittävä rahoitusvaje, joka liittyy tähän kokonaisuuteen. Onko tässä myös poikkihallinnollista yhteistyötä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

10.50 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kiinnitettiin huomiota myös tähän pelastustoimen asemaan ja siihen huoleen, jota esimerkiksi sopimuspalokuntien piirissä koetaan. Nyt ministeriölle osoitetaan lisäresursseja juuri tähän valtakunnalliseen ohjaukseen ja koordinaatioon, kun pelastuslaitokset ovat pienenä siivuna sitten tulevaisuuden hyvinvointialueissa. Kun siellä on ikään kuin kahdessa kerroksessa tällaisia pelkoja, niin hyvin tärkeätä on se, miten tämä sisäministeriön ohjaus ja tällainen koordinaatio tehokkaasti järjestetään. Ja varmaan siinä kannattaa kehittää jonkinlainen kaavamainenkin neuvottelu- ja sopimusmenettely, millä sitten pystytään valtakunnallisesti huolehtimaan siitä, että samojen normien mukaan toimitaan mutta että myös alueellisesti nämä pelastuslaitokset ja sopimuspalokunnat kokevat, että heidän puolestaan tehdään yhdessä töitä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

10.51 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden välittömiin kustannuksiin esitetään noin 90 miljoonaa euroa, vaikka tulijoita on tällä hetkellä varsin vähän. Tämä kuvaa hyvin sitä, miten käsittämättömän kallista tällainen niin sanottu auttaminen on ja miten suruttomasti siihen kipataan rahaa. Näitä pidettäisiin suurina summina, jos kyse olisi suomalaisten hyvinvointiin sijoittamisesta.

Kuten edustaja Purra totesi, todelliset kustannukset ovat kuitenkin sosiaaliturvapuolella. Pääkaupunkiseudulla 30—50 prosenttia toimeentulo- ja asumistulista maksetaan ulkomaalaisille. Kyseessä on satojen miljoonien eurojen turha, itseaiheutettu, päätösperäinen

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

musta aukko Suomen julkisessa taloudessa joka vuosi. Nämä menot ovat pysyviä ja kasvavia, ja ne rahoittaa suomalainen työntekijä ja yrittäjä.

Näihin menoihin voidaan vaikuttaa vain radikaalilla muutoksella maahanmuuttopolitiikassa. Nyt tehtävä huono politiikka kasvattaa [Puhemies koputtaa] näitä kustannuksia tulevaisuudessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

10.52 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos esittelystä ja kiitos kollegoille hyvistä puheenvuoroista etenkin poliisin osalta. Itse keskityn hätäkeskuspäivystäjien hätään ja pelastajien pulaan.

Aluksi haluan kiittää hallitusta, että Helsingin Pelastuskoulun toimintaa jatkettiin, koska se on välttämätöntä tässä tilanteessa, kun meitä uhkaa pelastajapula tällä vuosikymmenellä. Vuosikymmenen loppuun mennessä pahimmillaan meiltä puuttuu 2 500 pelastajaa, jos koulutus ei toimi täysillä. Nämä ovat ihan hyviä lisäyksiä koulutukseen, sekä hätäkeskuspäivystäjien että pelastajien koulutuksiin, mitä te annatte, mutta kun valitettavasti ne ovat täysin riittämättömiä summia. Nyt jo viime kesänä mentiin pelastuspuolella alle minimivahvuuksien. Vasteaikoja ei saavutettu. Nyt kysynkin ministeriltä: Nämä ovat hyviä lisäyksiä, mutta mikä on teidän pitkän tien suunnitelma? Miten me saadaan taklattua tämä pelastajapula?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

10.53 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalla varsinkin poliisin ja Rajan toimitilojen peruskorjaus- ja uudistamistarpeet ovat edelleen ajankohtaisia, vaikka niihin on etsitty ratkaisuja viime vuonna. Meidän valiokuntamme kiirehtii erityisesti terveysongelmia aiheuttavien kiinteistöjen korjaamista.

Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Kuten ministeri tietää, tulemme samasta maakunnasta, Pohjois-Karjalasta. Meidän raja-asemamme Niiralan kiinteistöt ovat erittäin surkeassa kunnossa. Ne ovat pieniä, ne ovat ahtaita, ja ne eivät enää ole terveysturvallisia työntekijöille. Haluankin kysyä: mitä ministeriö tekee, että se voi taata sekä poliisille, Rajalle että Tullille terveysturvalliset toimitilat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.54 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensi alkuun tällainen pienen pieni laskutoimitus. Kun jaamme poliisin määrärahat ja Rajavartiolaitoksen määrärahat asukasluvulla, saamme poliisin määrärahaksi 150 euroa asukasta kohti ja Rajavartiolaitokselle 50 euroa asukasta kohti. Olen aivan varma siitä — ja luulen, että kaikki olemme täällä samaa mieltä — että tällaiset rahasummat kyllä kaikkien meidän suomalaisten kukkaroista mielellään näihin toimintoihin kohdistetaan. Todennäköisesti halukkuutta olisi vähän suurempaankin.

Toiseksi viittaisin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnön sivulla 29 olevaan kappaleeseen, jossa puhutaan pelastustoimen nykyisestä rahoitusvajeesta, jonka on arvioitu olevan hieman yli 80 miljoonan euron suuruinen ja joka pitäisi saada täytetyksi vuoteen 2030

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

mennessä, missä tänä vuonna ja ensi vuonna kunnilla on vielä melkoinen tehtävä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

10.55 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä käy ilmi, niin esimerkiksi poliisin rahoitus on ensi vuodeksi turvattu, mutta olisin kysynyt ministeriltä siitä, että jos seuraamme sitä hallituksen kehyspäättöstä, niin valitettavasti niin poliisitoimi kuin siellä erikseen muun muassa suojelupoliisi eivät kyllä tule selviämään tehtävistensä asianmukaisesti, jos ei kehyspäättöstä muuteta.

Mutta sitten tiedustelin tästä maahanmuuttopolitiikasta. Kirjoitatte täällä tavoitteina, että maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävää ja että ehkäisette ja torjutte laitonta maassaoloa ja maahantuloa. Millä tavoin tämä teidän ajamanne perheenyhdistämisen lieventäminen tai laittomasti maassa olevien lailliseksi tekeminen on hallittua ja kestävää? Vai onko se sitä laisinkaan? Te olette nakertaneet koko hallituskauden tätä ulkomaalaislakia. Suosittelisin teitä, ministeri Mikkonen, lukemaan tämän perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin, jossa itse asiassa olisi sitä hallittua [Puhemies koputtaa] ja kestävää maahanmuuttoa, jota tulisi edistää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

10.57 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on otettukin kantaa poliisin resurssien varmistamiseen, ja kysyisinkin ministeriltä, miten se on nyt suunniteltu pitkäjänteisesti. Jos aina joutuu joka ikinen vuosi miettimään, onko rahaa vai ei, niin ei siinä pysty suunnittelemaan toimintaa.

Toinen kysymys liittyy tähän nuorten väkivaltatilanteeseen. Nythän nuorten väkivalta on lisääntynyt, ja kysyisin tästä Ankkuri-toiminnan rahoituksesta, että onhan se varmistettu.

Pelastustoimi tuli täällä esille, ja siinähan on ongelma tämä rahoitus siitä syystä, että tavoitteet on nostettu, mutta rahoitus on vähentynyt suhteessa niihin tavoitteisiin. Myöskin sen asemasta siellä hyvinvointialueilla huolestuin. Toivonkin, että sisäministeriö ottaa nimenomaan selvän kannan siihen, että sillä pitää olla selvä asema näillä hyvinvointialueilla.

Olen myös sitä mieltä, että pelastuskoulu Helsingissä on erinomaisen tärkeä. Olin itse aikoinansa sitä mieltä, että se pitää täällä säilyttää, ja toivon, että se säilytetään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ojala-Niemelä.

10.58 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni pitäisi laittaa päälle.

Arvoisa rouva puhemies, hyvä huomio. — Kiittäisin ministeriä myös tästä poliisien määrän lisäämisestä. Vierailin muutama viikko sitten edustaja Heinäluoman kanssa Lapin poliisiasemalla, ja oli mukava kuulla, että siellä on virat täytettynä, ja se on tämän Harva-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

rahan ansiota. Kannustankin siihen, että sitä myös jatkossa jaettaisiin harvaan asutuille alueille ja myös lähiöpoliiseille.

Meillä on niin laaja pinta-ala ja pitkät välimatkat, että jos on tiedossa jo, ettei poliiseja ole mailla eikä halmeilla, niin myös kynnys ilmoittaa rikoksista nousee. Tämä on ihan väistämätön asia. Poliisien toimintavalmiusaika myös nousee aika isoksi. Onneksi meillä Lapin suurissa kaupungeissa keskimäärin päästään siihen kahdeksaan minuuttiin, mutta sitten on alueita, joilla poliisia joutuu odottelemaan 60 minuuttia, ja hädän keskellä ne minuutit ovat kyllä pitkiä.

Toivon tähän panostuksia myös jatkossa, ja kiitän ministeriä tähänastisesta työstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

10.59 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen ministerin puheita työperäisen maahanmuuton tarpeesta maassa, jossa on satojatuhansia maailman koulutetuimpia työttömiä, ja kun me elämme 500 miljoonan ihmisen vapaan työvoiman liikkuvuuden alueella, niin mistä se työvoiman muuton tarve tulee?

Lisäksi kritisoin tätä kiintiöpakolaisten määrän nostamista 1 500:aan Afganistanin pakolaisten johdosta. Tämä määrä olisi pitänyt korkeintaan kattaa entisestä kiintiöstä, jos se olisi ylläpidetty.

Kaikkein huolestuttavinta tässä sisäministeriön toiminnassa on tämä ilmiö, että niin kuin hallituksella velat muuttuvat saataviksi, nyt laittomat maassaolijat muuttuvat laillisiksi yhdellä päätöksellä. Tästä valmistelusta turvapaikkajärjestelmän vesittämisestä, mitä ministeriössä on tehty, haluaisin kuulla nyt tässä yhteydessä: Onko tällaiselle toiminnalle, että laittomista maassaolijoista tehdään laillisia, koko hallituksen sitoumus? Ovatko tämän takana myös vastuulliset hallituspuolueet, sosiaalidemokraatit ja keskusta, vihreiden ja sisäministeri Mikkosen ohella?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

11.00 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikassa näyttää olevan sellainen perustavanlaatuinen ongelma, että Suomeen on helpompi tulla elämään sosiaaliturvan varassa kuin tekemään töitä. Kiitän hallitusta siitä, että se on satsannut ja satsaa erityisasiantuntijoiden oleskelulupien käsittelyn pikakaistan luomiseen. Miten hallitus turvaa tämän hyvän kehityksen JTS-kaudella, kun Maahanmuuttovirastoa uhkaavat leikkaukset, jotka johtaisivat näiden tärkeiden työlupien käsittelyn pidentymiseen?

Toiseksi, arvoisa ministeri: Olette kertonut hankkeesta, jossa tuhansille Suomeen saapuneille turvapaikanhakijoille, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, annettaisiin oleskelulupa, eli olette tekemässä laittomasta maassaolosta laillista. Eikö koko turvapaikkajärjestelmältä putoa pohja, jos ne henkilöt, jotka ovat lainvastaisesti kieltäytyneet poistumasta maasta saatuaan kielteisen päätöksen, palkittaisiin tästä oleskeluluvalla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

11.01 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerron yhden perheen tarinan heidän luvallaan: Länsiafriikalainen mies on tullut Suomeen 2013 ja on ha-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

kenut turvapaikkaa. Hän on tutustunut suomalaiseen naiseen ja alkanut seurustella seuraavana vuonna. 2016 he ovat menneet naimisiin. Nyt heillä on puolitoistavuotias lapsi. Mies puhuu suomea, on perustanut yrityksen, on ollut töissä. Koko perheen elämä on rakentunut Suomeen, mutta koko tänä kahdeksan vuoden aikana hän ei ole saanut oleskelulupaa Suomeen. Migri on kerta toisensa jälkeen, kuten myös hallinto-oikeus, tehnyt päätöksen palauttaa mies, koska lupahakemuksen alkuperäinen perustelu on ollut heistä väärä — ja vaikka selvityksen alussa virheitä tehtiin paljon myös Migrin päässä. Hän sanoi, että hullu on sellainen maa, joka hajottaa pienen lapsen perheen, lähettää kieltämme oppineen yrittäjän maasta pois. Kysyn teiltä, oppositio: miksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Piritta.

11.02 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtaja, edustaja Vähämäki toi puheessaan esiin ajatuksen poliisin määrärahojen lajittelusta henkilöstö-, kiinteistö-, kalusto- ja ict-kuluille, kullekin eriteltynä, ja kysyisinkin ministeriltä tähän mielipidettä. Itse pidän tätä kyllä erinomaisen hyvänä ajatuksena läpinäkyvyyden osalta, ja on erittäin kannatettavaa myös siltäkin osin, että kohdennukset voisi sitten jatkossa olla helpompi tehdä eri osa-alueille.

Poliisin määrärahat ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan aikaisemmin, ja poliisien määrän nostamatta jättäminen ei olisi tässä tilanteessa mitenkään perusteltua. Tiukassa budjettitilanteessa ja jakovaran pienuudesta huolimatta poliisille haluttiin osoittaa kehystason päälle rahoitusta, jotta sisäisestä turvallisuudesta ja uhrien oikeusturvasta voidaan huolehtia asianmukaisesti jatkossakin. Tavoitteena on ollut nimenomaan kentällä työskentelevien poliisien määrän turvaaminen. Kuinka onnistumme tässä käytännössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

11.03 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislain mukaan laitton maahantulo on rangaistava teko mutta laitton maassaolo ei ole rangaistava teko. Sen sijaan, että hallitus nyt suunnittelee laillistaa tämän laittoman maassaolon, teidän tulisi ryhtyä toimenpiteisiin, että laitton maassaolo säädettäisiin rangaistavaksi teoksi ja sille tulisi riittävä rangaistusuhka. Näin voitaisiin nämä laittomasti Suomessa olevat ottaa säilöön ja sitten siitä seuraisi myös se, että meillä ei olisi tällaista ongelmaa, jonka te aiotte ratkaista aivan järjettömällä tavalla laillistamalla laittomuuden. Oletteko, ministeri, valmis siihen, että muuttaisitte ulkomaalaislakia niin, että myös laitton maassaolo olisi rangaistava teko?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

11.04 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten keskustelussa on käynyt ilmi, hallitus suunnittelee 3 000:lle maassa laittomasti olevalle turvapaikanhakijalle kertaratkaisulla oleskelulupaa. Kysyn: onko mielestänne oikein palkita näin niitä, jotka oikeusjärjestelmämme vastaisesti ovat jääneet maahan? Kysyn: mitä tekee koko turvapaikkajärjestelmällemme se, että maahan saavat jäädä sekä he, jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua, että he, jotka sitä eivät tarvitse? Kysyn: eikö olisi erinomainen vetovimatekijä juuri sellaisille turvapaikanhakijoille, joilla ei ole perustetta kansainväliseen

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

suojeluun, tulla nimenomaan Suomeen tällaisten ratkaisujen jälkeen? Edustaja Hopsun puheenvuoron johdosta totean, että eri asia on yksilöllisin perustein tehtävä ratkaisu sellaisen kohdalla, jotka ovat [Puhemies koputtaa] erittäin hyvin Suomeen kotoutuneet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

11.05 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todellakin erittäin tärkeää, että poliisin rahoitus ja voimavarat nytten turvataan. Itse tietysti toivon, että tätä keskustelua käydään joka vuosi aina tässä budjettikeskustelussa, että saataisiin myöskin pitkäjänteisesti tämä rahoitustaso riittävälle tasolle.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, ovat pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen määrärahat. Itsekin toivon, että niihin kiinnitetään huomiota, ja kun sote-uudistus tulee nytten, niin ihan niin kuin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen nosti esille, sitten jatkossa sopimuspalokuntien asemaan ja niiden turvaamiseen tulee kiinnittää huomiota. Siihen kiinnitettiin valtionvarainvaliokunnassa huomiota. Se on hyvä asia, ja toivon, että tämä on myöskin linja eteenpäin.

Kolmas asia, jonka haluan nostaa tähän lopuksi, on tuo hallitusohjelmassa oleva kirjaus, jonka myöskin valtiovarainvaliokunta nosti esille omassa mietinnössään, [Puhemies koputtaa] eli Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja otetaan vielä tähän edustaja Bergqvist ja hänen jälkeensä ministeri. — Edustaja Bergqvist.

11.07 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Inom Gränsbevakningsväsendet gör man en organisationsförändring som ska vara kostnadsneutral. För sjöbevakningens del betyder det att mindre sjöbevakningsstationer hotas med nedläggning samtidigt som Gränsbevakningsväsendet berättigas beställa två nya stora utsjöbevakningsfartyg.

Arvoisa puhemies! Tiedämme näiden kahden aluksen ylläpitämisen olevan kallista. Pelkästään parin vuorokauden mittainen uusien alusten käyttö maksaa yhtä paljon kuin pienen merivartioaseman vuosivuokra. Miltä operatiivinen toiminta näyttää tulevaisuudessa? Nämä suuret alukset eivät voi liikkua sisäsaaristossa. Siksi kysyisin ministeri Mikkoselta: miten taataan merivartioston toiminta toimimaan nykyisellä tasolla koko Suomessa?

Haluan myös kiittää ruotsinkielisestä pelastuskurssista.

Det här har vi väntat länge på.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, 4 minuuttia.

11.08 **Sisäministeri Krista Mikkonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Todellakin jo tuossa mietinnössä mielestäni oli hyvin nostettu näitä asioita esille, joita tässäkin monet edustajat ottivat puheeksi.

Me kaikki tiedetään se haaste, miten me varmistetaan turvallisuusviranomaisten riittävät resurssit pitkäjänteisesti. Tämähän on ollut työ, jota on tehty, ja tietysti kiitos siitä edeltäjälleni, ministeri Ohisalolle, joka on tätä asiaa vienyt eteenpäin. Se haaste tulee pitkälti

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

juuri siitä, että meillä on sitä kertynyttä korjausvelkaa esimerkiksi niistä huonokuntoisista kiinteistöistä, mitä täällä nostettiin esille, tai esimerkiksi näistä kasvavista ict-kuluista. Kun tämä ala on niin henkilötyövoimavaltainen, niin silloin jos joudutaan tekemään säästöjä tai joudutaan rahaa kohdentamaan esimerkiksi sinne kiinteistöjen ylläpitoon, varusteisiin, tarvikkeisiin, niin väkisinkin tavallaan se ainoa paikka, mistä voi sitten säästää tai mikä jää vähemmälle, on se henkilöstömäärä. Sen takia on äärimmäisen tärkeätä, että nyt koko eduskunta yhdessä on osoittanut sen vahvan tahtotilan siitä, että meidän täytyy varmistaa, että turvallisuusviranomaisten määrärahat ovat riittävällä tasolla myös tulevaisuudessa.

Käytännössähän tässä on jo tämän hallituskauden aikana koko toimialan määrärahoja aina korotettu, mutta silti on jouduttu tilanteeseen, että on jouduttu miettimään sitten, voidaananko kaikki henkilöstö pitää vai joudutaanko henkilöstöä karsimaan, tai ainakaan ei ole voitu sitä lisätä, mikä on ollut se yhteinen tahtotila. Nyt lisätalousarvion ratkaisulla tietysti varmistettiin ensi vuoden osalta tilanne, mutta on äärimmäisen tärkeätä, että tähän saadaan tällainen pitkäjänteinen, selkeä näkymä ja suunnitelma tuleville vuosille.

Tietysti yksi osa poliisin osalta on se, että nyt tämä selvitys, mitä sisäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat yhdessä tekemässä, perkaa myös poliisin määrärahoja, mihin ne menevät, ja sitä, mistä johtuu se, että vaikka rahaa on lisätty, niin ei ole voitu varmistaa riittävää poliisimäärää. Tämä selvitys tosiaan valmistuu tammikuussa, ja siitä varmasti saadaan eväitä siihen, miten me voidaan pitkäjänteisesti varmistaa sitä rahoitusta myös tulevaisuudessa. Ja se kysymys, mikä täällä nousi esiin, että olisiko syytä sitten katsoa tavaltaan joitain erityyppisiä kuluja, kiinteistö-, henkilöstö-, ict- ja muita kuluja, ja jotenkin ikään kuin erillisesti miettiä niiden osalta ja rakentaa sitä budjetin rakennetta myös erityyppisesti, on varmaan asia, joka sitten sen selvityksen jälkeen on syytä myös miettiä, miten se tehdään.

Olen tosi iloinen siitä, että tosiaan eduskunnan yhteinen tahtotila kaikkien näitten turvallisuusviranomaisten osalta on se, että resurssien pitää olla kunnossa myös tulevaisuudessa, ja sisäisen turvallisuuden selonteossa se tahtotila tulee vahvasti esiin.

No, yhtä lailla kuin poliisin osalta, kyse on sitten myös siitä, miten varmistetaan Rajan resurssit tulevaisuudessa, miten varmistetaan pelastuslaitoksen, Hätäkeskuksen resurssit. Tässä tuli esille se, että esimerkiksi pelastajien osalta meillä on vajetta siinä, miten me varmistetaan riittävä pelastajien määrä tulevaisuudessa. Hyvinvointialueselvityksen yhteydessä tuli myös esille se, että meillä on noin tuhannen pelastajan pula ja meidän pitäisi pysyä koulutusmääriä lisäämään. Siltä osalta esimerkiksi tämä ruotsinkielinen kurssi, mikä täällä nostettiin, on yksi hyvä askel siihen. Ja totta kai hyvinvointialueilla pitää varmistaa se, että myös tulevat päättäjät huomioivat tämän pelastuspuolen osuuden eivätkä vain katso pelkkiä sosiaali- ja terveysasioita, [Puhemies koputtaa] vaan huolehtivat myös... — Kuulin, että saan lisää puheenvuoroja tässä, niin jatkan sitten näistä muistakin aiheista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kyllä, näin on tarkoitus. — Nyt jatketaan kuitenkin edustajien vastauspuheenvuoroja, ja ensimmäisenä edustaja Viljanen.

11.12 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedetään, että Rajavartiolaitoksen toimintaympäristö on haastavaa ja epävakaa ja vaikeasti ennustettavaa. Erityisesti rajaturvallisuus korostuu tällaisena aikana, kun yleinen turvallisuustilanne on muuttunut. Siitä syystä on erittäin tärkeätä, että Rajavartiolaitoksen varautumisesta ja

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

suorituskyvystä pidetään erittäin hyvää huolta. Siinä tietysti keskeisessä osassa on myöskin se, että Rajavartiolaitoksen kalusto on kunnossa ja asianmukainen.

Parhaillaanhan käynnissä on kahden ulkovartiolaivan hankinta — ja hyvä niin. Mutta kuten valtiovarainvaliokuntakin nostaa mietinnössään esiin, kahden vanhentuvan valvontalentokoneen korvaaminen on edelleen ilman tilausvaltuutta ja rahoitusta, ja tiedetään, että nämä nykyiset lentokoneet ovat elinkaarensa päässä vuonna 2025. Kysynkin ministeriltä: milloin tämä hankintaprosessi käynnistetään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

11.13 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan pienenä huomiona, kun täällä edustaja Hopsu kertoi noin tuhannen ja yhden yön tarinan, jossa oli ilman oleskelulupaa ruvettu yrittäjäksi Suomessa: Ihan edustajille tiedoksi, että jos olet muun kuin EU-maan kansalainen ja muutat Suomeen ja alat yrittäjäksi, tarvitset aina oleskeluluvan. Eli eipä höpötellä täällä tällaisia, jotka eivät pidä paikkaansa.

Ministerille sen verran tässä jatkokysymyksenä: Täällä varmaan seitsemän kahdeksan edustajaa kysyi nimenomaan tästä sen tärkeimmän kysymyksen, minkä itsekkin haluan hallintovaliokunnan jäsenenä tietää. Elikkä eteneekö tämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden ilmaisoleskelulupapaketti, vai eikö se etene? Elikkä tähän haluamme todellakin tiedon, onko se hallituksen yhteinen kanta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

11.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitykseni mukaan sisäisen turvallisuuden edistäminen vaatii kyllä saumatonta yhteistyötä sisäministeriön ja oikeusministeriön kanssa. Täällä on hyvin nostettu esille poliisin määrärahat, mutta minun mielestäni se ei kyllä riitä. Kyllähän lainsäädäntö pitää päivittää vastaamaan nykytodellisuutta, niin että poliisi ja tuomioistuinlaitos oikeasti voivat toimia rikoksia ennalta ehkäisevällä tavalla ja sisäistä turvallisuutta edistävällä tavalla.

Kysyisinkin ministeriltä: Minkälaiset lakipaketit teillä tällä hetkellä ovat menossa, jotta tämä edellä mainittu poliisien toiminta asianmukaisella tavalla turvataan? Kun me tiedämme, että nykytodellisuus tarkoittaa sitä, että järjestäytynyt rikollisuus rehoittaa, jengiytyminen jo nuorten keskuudessa on huolestuttavalla tasolla, huumekauppa ja sen kaikki lieveilmiöt edistyvät koko ajan valitettavalla tavalla, [Puhemies koputtaa] ja ennen kaikkea Suomeen muodostuu varjoyhteiskuntia, [Puhemies koputtaa] niin mitä te meinaatte tehdä yhteistyössä oikeusministerin kanssa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kemppi.

11.15 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisien rahoitus kasvaa tällä vaalikaudella, ja myös ensi vuodelle on varattu enemmän rahaa. Tämä on erittäin hyvä asia, ja kiitos siitä hallitukselle ja ministerille.

Me olemme mitoittaneet poliisien määrän Suomessa yhteiskuntarauhaan nähden. Jos yhteiskuntarauha kuitenkin järkkyy esimerkiksi koronan myötä, niin poliisien mitoitus tulee silloin nähdäkseni tarkistaa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kun ajaa moottoritiellä ja katsoo muun muassa nuorten turhautumista heijastavaa liikennekäyttäytymistä, ei voi olla huolestunut siitä, onko mitoitus tällä hetkellä riittävä. Muun muassa Vuoden poliisi Teppo Rainiolle kiitos nuorten liikennekäyttäytymisen nostamisesta mediakeskusteluun. Arvoisa ministeri, onko hallitus reagoinut tähän?

Syksyn yt-neuvotteluesitykset myös pelästyttivät meidät poliisien osalta. Meillä on vähiten poliiseja verrattuna muihin Pohjoismaihin. Varaa vähennyksiin ei ole, tarve lisäykseen on ilman muuta. Ministeri onneksi kuvasi jo, miten tästä jatketaan, ja kiitos siitä tahotilasta. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

11.16 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri! Tässä on nyt noussut useaan otteeseen esille tämä, että jos henkilö on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen elikkä on laittomasti täällä meillä maassa — ja siihenhän on aina joku syy, että se päätös on kielteinen, ja silloin ollaan käytännössä laittomasti maassa — ja nyt on kysytty tätä asiaa jo niin monta kertaa, että kysyn vielä kerran ministeriltä: onko nyt hallitus oikeasti ihan tosissaan, että 3 000:lle luvattomasti maassa olevalle ihmiselle tehtäisiinkin yhtäkkiä niin, että he saavatkin olla täällä sitten ihan luvan kanssa, että hallitus on laittamassa tähän rahaa?

On pakko kysyä myös: paljonko tämä projekti on nyt maksanut tähän mennessä, ja paljonko tulee tämä selvittely maksamaan? Eihän se nyt voi oikeasti olla niin, että jos ollaan laittomasti maassa, niin tästä vain annetaan lupa ja muutetaan niin, että hepä saavat olla laillisesti maassa. Meillä Suomessa on varmasti rahareikiä kovasti muutenkin, niin että kysyisin: paljonko tähän on jo käytetty rahaa, ja paljonko tullaan käyttämään? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

11.17 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ihan ensimmäiseksi poliittisessa diskurssissa käytettävistä käsitteistä. Mitä ministerille tarkoittaa se, että jotain ihmistä kutsutaan laittomaksi? Eikö ihminen ole aina ihminen kaikissa tilanteissa mukaan lukien hänen oikeutensa elämään ja hänen oikeutensa myöskin saada esimerkiksi terveyspalveluja? Halusin tarkistaa ministeriltä näkemystä tähän asiaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Toiseksi haluaisin mielelläni kuulla siitä, kun edustaja Torniainen viittasi tähän Parikkalan rajanylitysaseman kansainvälistämiseen. Siinä on selkeä aukko meillä yhteydessä Itä-Karjalaan, Petroskoihin. Sinne on todella hankala päästä, kun täältä etelästä tullaan, ja se olisi keskeinen priorisointi.

Kolmanneksi haluaisin yhtyä edustaja Hopsun aivan erinomaiseen kysymykseen — aivan erinomaiseen kysymykseen. Oppositio ei tietenkään vastaa siihen, mutta ministeri voisi hieman taustoittaa myöskin siihen kysymykseen liittyvää dilemmaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

11.18 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluaisin selvyyden siihen, että ministeriö on ilmeisesti ajamassa nyt sitä, että 3 000 laittomasti maassa olevaa tullaan laillistamaan.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ja edustaja Kiljunen, tässä ei ole siis kysymys siitä, onko ihminen laitton vai laillinen, vaan siitä, oleskeleeko hän maassa laillisesti vai laittomasti. Itse olen huolissani tästä koko tämän järjestelmän legitimitetistä ja uskottavuuden kannalta. Mitä se kertoo meistä maailmalle, jos tänne voi tulla, osallistua turvapaikanhakuprosessiin, saa negatiivisen päätöksen ja kuitenkin sitten saa luvan laillisesti jäädä tänne?

Tähänhän liittyy myöskin se, että kun ihminen saa oleskeluluvan, niin hän pääsee meillä asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin ja siitä häntä ei voida poistaa, eli tällä on myöskin merkittävät budjetäriset kustannukset olemassa meille suomalaisille. Toivoisin todellakin nyt teiltä, ministeri, vastausta tähän: eteneekö tämä, onko tämä hallituksen yhteinen linja ja kuinka paljon tähän on [Puhemies koputtaa] rahaa varattu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

11.20 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hetki sitten oltiin melko historiallisessa tilanteessa, kun poliisiylijohtaja joutui tuomaan julkisuuteen mahdolliset poliisin yt-neuvottelut. No, siitä olen kiitollinen hallitukselle, että puuttuva reilu 30 miljoonaa euroa löytyi poliisin budjettiin.

Arvoisa ministeri, voisitteko kuitenkin harkita sitä, että poliisin budjetti olisi esimerkiksi vaalikausien mittainen, koska joka syksy poliisilaitokset joutuvat laittamaan pois työstä määräaikaissä viroissa olevia poliiseja, kun ei ole varmuutta siitä seuraavan vuoden budjetoinnista? Ja voisitteko myöskin harkita ja katsoa, tarkentaa tätä Senaatin kohtuuttoman suurta osaa poliisin budjetista näistä poliisin vuokratiloista? Lisäksi tämä harva-alueilla tarkoitettu yleispoliisimalli: Voisitteko pohtia myös sitä? Nimittäin jos tutkija on samanaikaisesti hälytyspartiomies, niin aina jompikumpi näistä tehtävistä kärsii, eli tähän tarvittaisiin sitten myöskin lisää poliiseja. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

11.21 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisin määrärahalisäys on ollut tarpeellinen, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on todettu.

Ottaisin tässä vielä kantaa Rajavartiolaitoksen tilanteeseen. Niin kuin edustaja Viljanen totesi, sillä saattaa hyvinkin olla merkittävä tehtävä vielä tulevaisuudessa. Tällä hetkellä rajoillamme on rauhallista, se on hyvä näin, mutta meillä on pitkä itärajaja Venäjän kanssa. Nyt täällä on lisäyksiä, lisämäärärahoja, mutta tiedän aikaisemmasta tilanteesta, että henkilömääriä on muutettu, eli on itärajalta siirretty tänne Kaakkois-Suomen puolelle ja myös pohjoisesta tänne eteläiselle alueelle. Onko näitä lisäyksiä nyt tarkoitus kohdistaa johonkin täsmällisesti, vai pistetäänkö niitä pitkin itärajaa? Tämä valvontahan on teknistynyt, eli siellä tarvitaan myös henkilökuntaa eikä pelkästään tekniikalla sitä valvontaa voida hoitaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

11.22 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut hyvin esille, että tarvitaan pitkäjänteistä rahoitusta poliisin ja sisäisen turvallisuuden toimijoiden turvaamiseksi. Itse vielä tästä pelastuksesta kysyisin: kun sote-uudistuksessa rahoitus siirtyy sote-alueille, miten tullaan varmistamaan, että pelastuksen rahoitus on riittävä erityi-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

sesti niillä alueilla, jotka tulevat saamaan vähemmän rahaa kuin mitä tällä hetkellä sote-palveluihin käyttävät?

Toinen asia, josta kysyisin: Eduskunnan oikeusasiamies on ottanut ensimmäistä kertaa kantaa 10.12. eläinsuojelurikosten tutkinnan puutteisiin poliisissa. Nythän Helsinki on ainoa paikka, jossa on eläinpoliisi, ja olisi suuri tarve Helsingissäkin resurssien lisäämiselle mutta myös sille, että me saataisiin se valtakunnalliseksi kaikkiiin poliisilaitoksiin. Oletteko suunnitellut tähän erillistä rahoitusta? Olen itse siihen talousarvioaloitteen tehnyt viime vuonna ja tänä vuonnakin. Sillä voitaisiin parantaa sitä tilannetta [Puhemies koputtaa] ja myöskin yhteistyötä läänineläinlääkärien kanssa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

11.23 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hätäkeskuslaitos on koko olemassaolonsa ajan kamppaillut henkilöstön riittävydestä ja koulutetun henkilöstön saatavuudesta. On hyvä, että tilanteeseen on reagoitu ja hätäkeskuspäivystäjien koulutusmääriä on lisätty, mikä näkyy varmasti valmistujien määrässä joulukuusta 2022 alkaen.

Puhemies! Pyytäisin vielä ministeriä arvioimaan, riittävätkö nyt kohdennetut lisämäärärahat ja varmistetaanko tällä myös koulutetun henkilöstön saatavuus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kilpi.

11.24 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tuore sisäministeri ymmärtää sisäisen turvallisuuden — poliisin, Rajan, pelastuksen — riittävän resursoinnin ja sen, että sen pitää olla paljon pitkäkestoisempaa kuin mitä se nyt on. Mutta korostaisin sitä, että on otettava huomioon koko oikeusketjun toiminta: hätäkeskus, poliisi, syyttäjä, tuomioistuimien, vankeinhoito. Ei voi olla niin, että jokaisessa näissä joka vuosi joudutaan taistelemaan sen puolesta, että nenä pysyy siellä pinnan yläpuolella. Tuoreet uutisoinnit esimerkiksi syyttäjienkin tilanteesta ovat korutonta kertomaa, että vuodenkin verran jutut siellä pöydillä seisovat ja kansalaiset odottavat.

Minäkin nostan Hätäkeskuksen esille. Siellä on aivan liikaa virkoja auki, mutta kyse ei ole ainoastaan rahasta, vaan siellä painiskellaan työhyvinvoinnin, jaksamisen kanssa. Tästä on juuri valmistunut tarkastusvaliokunnan selvitys, [Puhemies koputtaa] kannattaa siihen tutustua.

Peli kovenee, ja meidän pitää pystyä [Puhemies koputtaa] siihen myöskin vastaamaan kestäväällä ja uskottavalla tavalla. [Puhemies: Aika vähenee!] Mitä aiotte tämän asian eteen tehdä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja edustaja Huru.

11.25 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Arvoisa ministeri, kerroitte tunnistaneenne pelastustoimen 81 miljoonan rahoitusvajeen jo ennen hyvinvointialueille siirtymistä. Kerroitte myös pelastajapulasta. Haluaisinkin kysyä: sen lisäksi, että olette tunnistanut nämä ongelmat, mitä te teette niille? Hallituksen lisämäärärahat pelastustoimeen ovat roposia tunnistettuun vajeeseen nähden.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Lisäksi esimerkiksi kotimaakunnassani Satakunnassa valvova viranomainen on antanut määräyksen nostaa pelastustoimen henkilöstön määrää. Samaan aikaan ollaan siis teke-mässä vähennyksiä pelastustoimen henkilöstöön ja pitäisi saada myös lisää väkeä. Haluai-sin kuulla, mitä te teette. Mitkä ovat ne toimet, miten te varmistatte pelastustoimen rahoi-tuksen ja henkilöstön riittävyyden?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kvarnström.

11.26 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aion puhua ja kysyä öljyvahinkojen torjunnasta eli asiasta, joka viime kauden siirron jälkeen kuuluu si-säministeriön hallinnonalalle.

Rajavartiolaitos on nyt kohta kolmen vuoden ajan vastannut ympäristövahinkojen tor-junnasta avomerellä, ja Rajavartiolaitoksen kotisivuilla lukee, että ”Suomen nykyinen öl-jy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntavalmius on hyvä, muttei riittävä”. Nythän ei ole tu-lossa muutoksia juuri tähän kyseiseen momenttiin, mutta hallitusohjelmassa on hyvä kir-jaus siitä, että öljyntorjuntaa parannetaan. Haluan kysyä: Miten tämä toteutuu? Onko tor-juntavalmius riittävällä tasolla? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen, Jari.

11.27 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun poliisille lisätään tehtäviä, niin yleensä aina sanotaan, että ne rahat ovat kehyksessä. Täällä toiveiden tynnyrissä on paljon uusia tehtäviä poliisille, aina esitetään, vuosittain, mutta tätä rahoitusta ei vain saada järjestymään niin, että se olisi ylivaalikautinen.

Kun tässä äsken puhuttiin siitä, että täällä oli joku ulkomaalainen, joka oli joutunut sit-ten karkotus- tai käännytysuhan alle, niin totean, että olen käännyttänyt tästä maasta enem-män ihmisiä kuin tässä salissa on penkkejä, ja olen erittäin ylpeä siitä, [Kimmo Kiljunen: Kunnia-asia!] koska olen toiminut täysin lainmukaisesti. He ovat olleet lainvastaisesti täs-sä maassa. Olen kerralla käännyttänyt yli sata ihmistä tuolta itärajalta. Eli jos mennään lain mukaan, niin mennään lain mukaan. Siksi ihmettelen tätä sisäasiainministeriön hanketta, ja haluaisin tietää, millä se maksetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ennen kuin ministerille annetaan puheenvuoro, niin valio-kunnan puheenjohtaja, edustaja Purra. — Olkaa hyvä.

11.28 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy hieman ihmetellä sitä, kun itse, kuten moni muukin, kysyimme näistä laittomasti maassa oleskele-ville annetuista oleskeluluvista, kuten myös muusta maahanmuuttoon liittyvästä, mutta mi-nisteri ei vastannut näihin ollenkaan. Ehkä nyt tässä toisessa vastauksessa sitten käsittelet-te näitä.

Yleisesti olen hieman huolissani tästä sisäisen turvallisuuden jamasta ottaen huomioon, että sisäministeriöstä tulee jatkuvasti esityksiä ja selvityksiä, jotka kuulemma eivät ole hal-lituksen kannan mukaisia. Tämä ei ole suinkaan vain ensimmäinen, vaan muistamme, että hetki sitten perheenyhdistämisen merkittävä löysennys oli myös tällainen teema. Teimme siitä välikysymyksen. Hallituspuolueista sanottiin, että tämä on sisäministeriön oma hanke

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

eikä hallituksen kanta. Kysyisin nyt myös: mitä tälle perheenyhdistämisen löysennykselle on tapahtunut?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Mikkonen, 4 minuuttia.

11.29 Sisäministeri Krista Mikkonen: Kiitos, puhemies! Ja kiitos taas hyvästä keskustelusta. Tosiaankin jo äsken minulle tultiin kertomaan, että saan tässä nyt ainakin pari vastauspuheenvuoroa. Tuossa edellisessä keskityin nyt ennen kaikkea poliisiin ja pelastuslaitokseen, mistä tuli paljon kysymyksiä. Ajattelin, että tässä jälkimmäisessä puheenvuorossa sitten käsitellään näitä Rajan ja Häätäkeskuksen ja Migrin asioita, maahanmuuttoon liittyviä teemoja ja toki, jos tässä vielä nousee, niin kuin on noussutkin esille, sitten uusiakin teemoja.

Tosiaan Rajalla ovat nämä isot hankkeet tarpeellisia, sekä alusten että sitten koneiden korvaamiset. Nämä ovat hankkeita, joiden osalta on tarkoitus varmistaa, että tällä hallituskaudella pääsemme näissä eteenpäin. Liittyen itse asiassa Rajan aluksiin, kun täällä kysyttiin myös ympäristövahingoista ja öljyntorjunnasta: Nämähän ovat sitten aluksia, joita voidaan käyttää öljyntorjuntaan. Nämä ovat näitä monitoimialuksia, joilla varmistetaan, että voidaan tehdä monentyyppisiä toimintoja. Tietysti tästä öljyntorjunta-asiasta nyt kriittistä on se, että tämä ÖSRA-rahasto on nyt muuttumassa. Sitä kautta on ennen voitu esimerkiksi rahoittaa öljyntorjuntainvestointeja, koulutusta ja muuta, ja nyt kun on tarkoitus, että tämä rahasto puretaan, niin pitää varmistaa, että riittävät resurssit varmistetaan sitten tulevaisuudessaakin, jotta tähän on sitä kautta myös resursseja.

Rajalta kysyttiin myös suorituskyvyn ja resurssien riittävyyttä. No, Rajahan on ihan samalla tavalla yksi näistä turvallisuusviranomaisista, joille täytyy varmistaa riittävät resurssit myös tulevaisuudessa. Toki resursseja käytetään sitten aina myös tarpeen mukaan. Esimerkiksi nyt korona-aikanahan on aika paljonkin tehty sitä, että rajamiehiä ja -naisia on siirretty sille alueelle, missä se tarve on ollut, esimerkiksi kun sisärajatarkastukset otettiin mukaan, niin että myös henkilöstöä sitten tarpeen mukaan käytetään ja kohdennetaan sinne, missä on tarve. Ja vaikka tekniikalla on oma apunsa siinä, niin se on aivan totta, että henkilöstöä todellakin tarvitaan riittävästi.

No sitten tähän maahanmuuttopuoleen. Ensin haluan sanoa sen, että kukaan ei todellakaan ole laitton. Se sama täältä tuli onneksi monen suusta todettua, ja näin se on. Sitten tässä tuli paljon esille tämä laittomasti maahan tulleiden ja maassa olevien tilanne. Siis hallitushan viime keväänä hyväksyi tämän LAMA-ohjelman, joka taisi olla nyt jo neljäs kaiken kaikkiaan, missä on noin 50 toimenpidettä siihen, miten varmistetaan, että täällä ei laittomasti maahan tulla eikä maassa olla. Siellä on toimintaa liittyen niin lähtömaihin, kauttakulkumaahan, rajalla toimintaan kuin sitten täällä jo oleviin. Tähän liittyy tosiaan nämä kaksi selvitystä, joista tässä on nyt paljon ollut parranpärinää, mutta selvitykset tehdään, ja selvitysten jälkeen sitten on hallituksella yhdessä se paikka, jolloin katsotaan, onko siellä joitain ehdotuksia, jotka ovat toimeenpantavissa. [Mari Rantasen välihuuto] Eliikä ihan niin kun normaalistikin kaikissa muissakin poliittisissa prosesseissa: mitään ei ole päätetty, ennen kuin ensin tietysti pitää olla selvitykset ja mahdollisia ehdotuksia, ja sitten niitä katsotaan.

Tässä oli minusta hyvä esimerkki tämä edustaja Hopsun esimerkki siitä, että meillä on tilanne, että meillä on täällä ihmisiä, jotka ovat olleet vuosikausia töissä, [Mari Rantasen välihuuto] perustaneet perheen, ja on aivan hullua, jos me ei tällaisille ihmisille nyt voi-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

da mahdollistaa esimerkiksi sitä, että voisi hakea työlupaa, vaikka on alun perin hakenut turvapaikkalupaa.

Sitten vielä korjauksena: turvapaikanhakijallahan on työskentely- ja yrittämisoikeus niin kauan, kun prosessi on kesken, eli mitään laitonta ei ole siitä, että yrityksen perustaa. [Mauri Peltokangas: Ilman oleskelulupaako?]

Sitten tähän maahanmuuttoon ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen: Meillä on tosiaan nyt näitä nopeuttamistoimia siihen liittyen startup-yrittäjille, erikoisosajille. Kaiken kaikkiaan meidän pitäisi tämän työperäisen maahanmuuton prosessia [Puhemies koputtaa] saada nopeutettua. On ihan selvää, että meillä on suuri tarve. Ihmettelin, kun joku täällä sallissa sanoi, [Puhemies koputtaa] että meillä ei olisi tarvetta työperäisille maahanmuuttajille. Minä luulen, että hän [Puhemies koputtaa] ei ole kiertänyt ympäri Suomea yrityksiä kuulemassa niitten yrittäjien tarvetta, [Puhemies: Aika!] mikä on todella kaikkialla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Hopsu.

11.34 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön budjettikokonaisuus sisältää useita hyviä määräraha-kohteita. Yhtäältä hallitus lisää arjen turvallisuutta ylläpitävien tahojen resursointia, parantaa ihmisten oikeusturvan toteutumista, mutta samalla kantaa myös globaalia vastuuta. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa ei enää voida valita joko tai.

Vielä, kun en saanut äsken vastauspuheenvuoroa, tähän kertalaillistamiseen, josta keskusteltiin: sen ajatus on juuri se, mitä täällä useampi edustaja peräsi. Eli silloin voidaan nämä niin kutsutut yksittäistapaukset — jokainen on yksittäistapaus — käydä läpi ja käsitellä se pysyvä oleskeluluvan mahdollisuus. Se on normaali menettely, jota moni Euroopan maa on käyttänyt, kun valtion omat lupaprosessit ovat venyneet inhimillisesti katsoen kestäättömän pitkiksi. [Ben Zyskowiec: Miksi ne ovat venyneet? Yhä uudelleen haetaan!] Irlanti on juuri päättänyt yli kolme vuotta maassa olleiden lapsiperheiden osalta tällaisen kertalaillistamisen ja samalla luvan siihen oleskelulupaperusteeseen muille yli neljä vuotta maassa olleelle. Näin rakennetaan yhteiskuntaa, joka ei jaa ihmisiä moneen kastiin, ei itse tahallisesti synnytä tällaista varjo-yhteiskuntaa. [Ben Zyskowiec: Kumpikohan ne synnyttää?]

Mutta, arvoisa puhemies, minä olen tosi huolissani tästä meidän eduskunnan ilmapiiristä ja keskusteluilmapiiristä myös. Me puhutaan täällä ihmisistä, jotka ovat suomalaisten kansalaisten puolisoja. Sillä ei ole oikeastaan mitään väliä, mikä heidän alkuperäinen kansalaisuutensa on, jos he asuvat täällä, heidän elämänsä on täällä, heidän perheensä ovat täällä, heidän työpaikkansa ovat täällä — ja me ei vaan myönnetä niitä lupia. Minä haluan, että te pohditte paremmin ja syvemmin sitä perustetta, minkä takia tätä niin kovasti vastustetaan.

Mutta tässä talousarvioesityksessä täydentävä esitys tehdään myös pakolaiskiintiön osalta, jota korotetaan ensi vuodeksi 1 500:aan eli 450 hengellä. Tämä on historiallisen korkea taso. Se kertoo, että Suomi ja tämä hallitus reagoi Afganistanin tilanteeseen ja kantaa humanitääristä vastuutaan, niin kuin sivistysmaan tulee tehdä. Kansainvälisen suojelun lisäksi Suomen on tärkeää ennakoivasti pyrkiä poistamaan hyvinvointivaltion tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia, kuten työvoimapulaa. Yksi tärkeä poliittinen työkalu on kohdistaa resursointia työperäiseen maahanmuuttoon. Olennaisinta on se, että Suomi on houkutteleva ja hyvä paikka asua ja tänne on helppo tulla. Siksi hakuprosessia nopeutetaan ja Maahanmuuttoviraston resursseja lisätään. Hallitus laajentaa myös maahan saapumista

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

helpottavan D-viisumin käyttöä tutkijoihin ja opiskelijoihin. Ja tätä prosessia on syytä kehittää entisestään ja huolehtia jatkossakin riittävistä resursseista niin lähetystöihin kuin Migriin.

Vaikka Suomi on verrattain vakaa maa, jossa yhteiskuntarauha on korkealla tasolla, ovat viimeviikkoiset uutiset äärioikeistolaisesta terrorismiepäilystä huolestuttavia. Suomi ei elä tyhjiössä, vaan myös kansainvälisesti havaittua ääriajattelua ja väkivaltaiseen radikalismiin pyrkiviä aatteita on Suomessa. Vakauden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että ennaltaehkäisevään työhön panostetaan Suomessa. Budjetissa ehdotetaan radikalisoitumisen ehkäisemiseen liittyvään exit-hankkeeseen 300 000:ta euroa. Exit-toiminnassa kohdennetaan räätälöityä tukipalvelua henkilöille, jotka ovat jo radikalisoituneet tai vaarassa radikalisoitua. Tämä on tärkeä resursoinnin kohde, ja toivottavasti rahoitus jatkuu myös seuraavalla hallituskaudella, sillä toiminnan vaikuttavuus pohjautuu pitkäjänteisyyteen.

Arvoisa puhemies! Poliisi on suomalaisten turvallisuuden tunteen ja yhteiskuntaluottamuksen ytimessä oleva instituutio. Poliisi on kenties merkittävin toimija kansalaisten arjen näkökulmasta. Se, kuinka yksilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista valvotaan, riippuu pitkälti poliisin toiminnasta. Täälläkin käytettiin mielenkiintoisia poliisin puheenvuoroja salissa aiemmin. Poliisin riittävä määrä on tärkeää kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Apua ja palvelua on saatava kaikkialla maassa silloin, kun sille on tarve. Resursseilla turvataan myös poliisin tekemä tärkeä ihmisoikeustyö esimerkiksi ihmiskaupan sekä seksuaali- ja lähisuhdeväkivallan torjunnan osalta. Poliisin työtä on varjostanut jo pitkään resurssien niukkuus ja poukkoilevuus. Hallitus on lisännyt vuosi vuodelta poliisin määrärahoja, ja on tärkeää korostaa, että ne ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan.

Ja haluan tukea täällä edustaja Laihon esitystä eläinsuojelupoliisista, ja otimme siinä valtiovarainvaliokunnassa ja jaostossa [Puhemies koputtaa] selkeän kannan, että se toiminta pitää laajentaa koko maahan. [Puhemies koputtaa] Ja saimme selvityksen, että kaksi htv:tä Uudellemaalle jo tuleekin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

11.40 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Heti alkuun nyt on pakko kysyä, hakeeko hallitus tässä säästöjä. Jos tänne Suomen tasavaltaan kuka tahansa saa jäädä, meidän voimme sitten lopettaa turvapaikkatutkinnan, mitä tehdään, me voimme lopettaa oikeusprosessit siitä, saako joku tänne jäädä, ja kaikki muut tähän asiaan liittyvät. Siitähän tulee aika-moisia säästöjä — jos näin kerran on, että kaikki tänne loppupeleissä saavat jäädä, on oikeuden päätös sitten mikä tahansa.

Mutta mennään itse asiaan — en voi ymmärtää sitä, että noin toimittaisiin. Mennään tähän rahoitukseen, turvallisuusviranomaisten ja oikeusviranomaisten pitkäjänteiseen rahoitukseen. Siitä itse asiassa 2015 oli parlamentaarinen työryhmä, jota sain silloin johtaa. Jo silloin me teimme esityksen muun muassa siitä, että ict- ja kiinteistökulut jäävät näiden kaikkien turvallisuus- ja oikeusviranomaisten perusrahoituksen, henkilöstörahoituksen, ulkopuolelle. No, se ei toteutunut. Sen lisäksi tavoitteena oli pitkäjänteisyys, yli vaalikausien menevä rahoitus sekä turvallisuus- että oikeusviranomaisille. No, se ei toteutunut. Sen lisäksi oli kolmas ajatus, että kaikki viranomaiset hätäkeskuksesta aina vankilaan asti saavat tasasuhtaisen rahoituksen. Se ei toteutunut. Mutta tilanne voidaan korjata ja sopia jälleen

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

yhdessä, että korjaamme näitä asioita, ja toki teemme maltillisen lisäyksen kaikkien turvallisuusviranomaisten rahoitukseen. Sillä tämä asia saadaan paranemaan.

Sitten, arvoisa puhemies, poliisin tilanteesta hieman. On hienoa, että rahoitusta nyt lisätiin, ja oppositio saa siitä kiitoksen, että pidettiin asiaa esillä ja hallitus tämän rahoituksen antoi. Mutta se on vaan pikkasen arvoton jokavuotinen näytelmä, että poliisi ja kaikki muutkin viranomaiset joutuvat ruikuttamaan rahaa. Kyllähän kaikilla rahoituksen pitäisi olla pitkäjänteisempi, poliisin lisäksi. Nyt viime aikoina syyttäjät ovat tästä olleet julkisuudessa oikeusviranomaisten puolelta. Ja kyllähän sen pitää mennä niin, että hätäkeskuspäivystäjät, pelastustoimi, ensihoitajat, poliisi, Tulli rikostorjunnan osalta, Rajavartiolaitos ja — sitten kun mennään oikeudenhoidon puolelle — syyttäjät, tuomioistuinlaitos, oikeusapu ja Rise saavat tasalaatuisen ja riittävän rahoituksen.

Poliisin toimintaympäristöhän on muuttunut ihan jättimäisen paljon. On tullut katujengejä, ja kaduilla on nuorisoa, joka tekee hyvin väkivaltaisia tekoja, rikoksia. Järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, ja valitettavasti — niin kuin täälläkin oli puhe — siihen nyt ei ole tarpeeksi paneuduttu. Meillä on erilaisia uusia rikollisjärjestöjä tullut, ja järjestäytynyt rikollisuushan on yhteiskunnan syöpä, ja siihen pitää puuttua. Tähän toivon kovempia otteita. Ja kun korvamerkitään, valitettavasti, täältä eduskunnasta näitä, mitä poliisi tekee, niin kyllä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan pitäisi olla heti siellä alkupäässä. Toisaalta kyllä heitän sitten taas ajatuksen, että mitenäs tällainen peruspoliisitoiminta, hälytystehtävien hoito, päivittäisrikosten tutkinta — ne ovat aikamoisessa paineessa. Kansalaiset eivät saa oikeutta, kun heidän juttunsa makaa tutkijoiden pöydällä.

No, se siitä poliisista, mutta vielä lyhyesti hätäkeskuspäivystäjistä. Tosiaan on hienoa, että koulutusta lisätään, koska hätäkeskuspäivystäjät ovat hädässä, kuten sanoin. Siellä on myös työilmapiirissä ja jaksamisessa ongelmia. Tarkastusvaliokunta on tehnyt siitä mietinnön, ja toivon, että ministeri paneutuu näihin asioihin, koska se on sen avun ensimmäinen lenkki, ja jos ei se toimi, niin silloin ei toimi mikään muukaan.

Pelastustoimesta jo puhuin. Tosiaan, pelastustoimi kaipaa 81 miljoonaa euroa lisää rahaa, ja on jokaisen suomalaisen oikeus saada apua hädän hetkellä, on se sitten mikä viranomainen tahansa, on se sitten palokunta tai ensihoitaja tai poliisi tai aivan mikä tahansa. Ja täytyy sanoa, että se on halpaa toimintaa: kun pelastaja tulee ovien läpi ja kantaa asunnosta ulos, keskimäärin 65 euroa on sen palvelun hinta. Ja monen muunkin viranomaisen palvelu on yhtä halpaa. Ei voi olla niin, että tähän ei löytyisi tarpeeksi rahoitusta. Toivon, että jatkossa saamme parlamentaarisen työryhmän, joka vie asiaa eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

11.45 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että sisäisen turvallisuuden eri toimijoiden riittävästä resursseista linjataan pitkäjänteisesti ja yli hallituskausien. Tämä ei ole hallitus—oppositio-kysymys, vaan kyse on suomalaisten turvallisuuden varmistamisesta. Hallitus on lisännyt poliisien määrärahoja, ja ne ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan. Silti tekemistä tässä toki riittää.

Pidän tärkeänä, että tämä hallitus on halunnut panostaa sisäiseen turvallisuuteen myös muilla tavoin, jotka vaikuttavat poliisin toimintaympäristöön. Ennaltaehkäisyn merkitystä ei voi liikaa korostaa. Se on inhimillistä ja tuottaa pitkällä tähtäimellä niin parempaa turvallisuutta kuin kustannussäästöjä. Ankkuri-toiminta ja kummipoliisitoiminta ovat hyviä

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

esimerkkejä ennalta ehkäisevästä toiminnasta. Kolmannen sektorin järjestöjä voitaisiin hyödyntää tässä työskentelyssä vielä nykyistakin enemmän.

On tärkeää, että poliisi kehittää tiedonhankintaa tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi. Erityisen merkittävää on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan nettirikollisuuden torjunta. Tähän oli valtiovarainvaliokuntakin kiinnittänyt huomiota.

On tärkeää, että poliisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö jatkuu. Poliisissa suuri vahvuus ovat erilaisista taustoista tulevat ihmiset ja monenlainen osaaminen. Tavoitteena on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelun vahvistaminen, edistäminen ja seuranta sekä monimuotoinen rekrytointi ja tasavertainen mahdollisuus urakehitykseen. Tärkeää on erityisesti etnisten vähemmistöjen edustajien rohkaiseminen hakeutumaan poliisihallintoon.

Valiokuntien kuulemisissa on noussut esiin myös ruotsin kielen taitoisen henkilöstön saatavuus. Sillä on ratkaiseva merkitys sille, että julkiset turvallisuuspalvelut kyetään turvaamaan käytännössä sekä ruotsiksi että suomeksi. Tässä on avainasemassa ruotsin kielen taitoisen ammattihenkilöstön kouluttaminen poliisitoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja pelastustoimessa. Tämäkin nousi esiin myös debattikeskusteluissa.

Tärkeää on, että harmaan talouden toimintaohjelman toimeenpanoa jatketaan. Harmaan talouden kitkeminen edellyttää riittäviä resursseja viranomaisille. Ne tulee turvata sekä valvonta-, rikostorjunta- että täytäntöönpanoviranomaisille. Tämä harmaan talouden torjunta liittyy kiinteästi myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen, josta täällä on myös hyviä puheenvuoroja käytetty.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee maahanmuuttoa menestyäkseen. On olennaista, että Suomi on houkutteleva paikka asua ja että tänne on helppo tulla. Talousarvioon sisältyykin useita toimenpiteitä, joilla hallitus vauhdittaa työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa. Jaan huolen maahanmuutosta vastaavien viranomaisten toimintaedellytysten turvaamisesta ja koko oleskelulupaprosessin sujuvuudesta. Olennaista on, että hakemusten käsittelyajat eivät veny yli lakisääteisten määräaikojen. Siitä seuraa inhimillistä hätää ja monenlaisia ongelmia. Se hidastaa myös ulkomaisen työvoiman saatavuutta.

Kiitos edustaja Hopsulle sen kuvaamisesta, millaisiin tilanteisiin yksilöt pahimmillaan meidän järjestelmässämme joutuvat. Tältä todellisuudelta meidän ei tässäkään salissa pidä sulkea silmiämme. Puutteellisten resurssien myötä riskinä on päätöksenteon laadun ja oikeusvarmuuden heikkeneminen, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia asian käsittelyn myöhemmissä vaiheissa. Sen lisäksi meidän on satsattava vaikuttavaan kotouttamisprosessiin. On Suomen etu, että täällä jo olevat ihmiset saadaan mahdollisimman nopeasti kotoutumaan ja työelämään.

Maahanmuuttoviraston rahoitus on ollut poukkoilevaa, ja välttämätöntä perusrahoitusta on jouduttu turvaamaan lisätalousarvioiden kautta. Tämä on osaltaan vaikeuttanut toiminnan suunnittelua sekä lisännyt henkilöstön määräaikaishuuksia ja vaihtuvuutta. On tärkeää, että myös Maahanmuuttoviraston toimintaa pystytään kehittämään pitkäjänteisesti ja tasapainoisesti yli hallituskausien.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Piritta.

11.49 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Turvallisuuden tai turvattomuuden kokemus on meille kaikille yksilöllinen. Se muodostuu muun muassa ihmissuhteistamme, joka-päiväisestä toimeentulosta, valtasuhteista, syrjäytymisestä ja ympärillämme tapahtuvista väkivallanteoista ja tapaturmista. Maamme sisäinen turvallisuus rakentuu näiden asioiden

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

juurisyihin puuttumisesta ja ennaltaehkäisystä sekä siitä, kuinka viranomaistoiminta pysyy näihin vastaamaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on ollut 7 500 poliisin resurssin varmistaminen. Resurssien niukkuus ja poukkoilevuus on varjostanut poliisin työtä jo pitkään. Poliisin määrärahoja on kuitenkin nostettu vuodesta 2017 lähtien yli 100 miljoonalla eurolla, ja tänä vuonna poliisin määrärahat ovat suuremmat kuin koskaan aiemmin. Poliisien määrän lisäämisessä on omalta osaltaan kysymys kansalaisten luottamuksen säilyttämisestä viranomaisiin, mutta määrärahojen lisäys ei saa kulua pelkkiin toimitilojen vuokriin tai ict-hankintoihin. Mitä vähemmän rikoksia selvitetään ja mitä vähemmän poliisi näkyy katukuvassa ympäri maan, sitä enemmän luottamus rapautuu ja kansalaiset ottavat omankädenoikeuksia käyttöönsä.

Kulunut vuosi on ollut monella tapaa erikoinen ja raskas, ja haluankin tässä kiittää kaikkia turvallisuutemme ylläpidosta huolehtivia poliiseja ja muita viranomaisia tekemästänne tärkeästä työstä. Yhteiskuntamme tarvitsee erityisesti tässä ajassa yhteistyötä kaikilla sektoreilla, ei kahtia jakamista tai vihapuhetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

11.51 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies, arvoisa rouva ministeri, hyvät kansanedustajat! Hallituksessa valmistellaan siis ratkaisua, jolla arviolta noin 3 000:lle maassa laittomasti oleskelevalle turvapaikanhakijalle annettaisiin kertaratkaisulla oleskeluoikeus Suomeen. Tämä kysymys nousi vahvasti esiin tuossa debatissa, ja siihen liittyen esitettiin monia kysymyksiä. Monet näistä kysymyksistä jäivät, rouva ministeri, vastaustavaille. Siksi palaan tässäkin puheenvuorossa näihin kysymyksiin.

Suomi on eurooppalainen sivistys- ja oikeusvaltio, ja Suomi antaa kansainvälistä suojelua sen tarpeessa oleville kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Kuten tiedämme, esimerkiksi vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden joukossa oli valtavasti sellaisia turvapaikanhakijoita, lähinnä Irakista, jotka suomalaisen oikeusjärjestyksen mukaan eivät olleet kansainvälisen suojelun tarpeessa. He hakivat turvapaikkaa, he saivat Maahanmuuttovirastosta kielteisen päätöksen, he saivat hallinto-oikeudesta kielteisen päätöksen ja tarvittaessa korkeimmasta hallinto-oikeudesta kielteisen päätöksen. Sen jälkeen he hakivat uudelleen ja uudelleen, ja monet näistä ovat edelleen Suomessa.

Tuhannet heidän maanmiehensä noudattivat suomalaisen oikeusjärjestyksen ratkaisuja ja poistuivat vapaaehtoisesti Suomesta takaisin kotimaahansa. Se ei varmasti ollut mukavaa; Suomi on maailman paras maa, ja verrattuna vaikkapa Irakiin on aivan selvää, että elämä Suomessa on kaikin tavoin parempaa ja turvallisempaa kuin Irakissa, noin yleisesti ottaen.

Nyt, arvoisa ministeri, te valmistelette ratkaisua, jossa ne turvapaikanhakijat, jotka eivät suostuneet poistumaan vaan jäivät laittomasti Suomeen, palkittaisiin tästä niskoittelusta sillä, että he saisivat laillisen oleskeluoikeuden Suomessa. Nyt puhutaan siis näistä henkilöistä.

Kysymys kuuluu: onko se teistä oikein, että tällä tavoin palkitaan heidät, jotka maanmiehistään poiketen eivät ole suostuneet noudattamaan suomalaisten tuomioistuinten ratkaisuja?

Toinen kysymys kuuluu: mitä meidän koko turvapaikkaprosessin mielekkyydelle merkitsisi se, että Suomeen saisivat viime kädessä jäädä sekä ne turvapaikan hakijat, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

kansainvälisen suojelun tarpeessa, että ne turvapaikanhakijat, jotka eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa vaan ovat etsimässä itselleen parempaa elämää Suomesta, mikä sinänsä on täysin ymmärrettävää ja inhimillistä mutta ei ole peruste kansainvälisen suojelun antamiseen?

Kolmas kysymys: Suomi on jo tänä päivänä vetovoimainen maa turvapaikanhakijoille. Se nähtiin syksyllä 2015, kun halki koko Euroopan tuhannet turvapaikanhakijat saapuivat tänne pohjan perukoille Suomeen. Mitä, ministeri, luulette, että Suomen vetovoimaisuudelle merkitsisi se, että leviäisi tieto, että viime kädessä jokainen tänne saakka päässyt saa kuitenkin jäädä maahan? Mitä se merkitsisi vetovoimatekijänä juuri niille turvapaikanhakijoille, jotka tietävät, että heillä ei ole mitään perustetta kansainvälisen suojelun saamiseen?

Edustaja Hopsu kiinnitti huomiota ilmapiiriin, joka maassamme on liittyen maahanmuuttoon. Tämä huoli on minustakin osin aiheellinen. Itse kyllä ajattelen, että tällaiset hankkeet, joita tällä hetkellä hallituksessa valmistellaan, huonontavat tätä ilmapiiriä näihin asioihin liittyen, eivät paranna.

Haluan vielä lopuksi sanoa, että yksilöllisen harkinnan perusteella sellaisille turvapaikanhakijoille, jotka ovat erittäin hyvin maahamme kotoutuneet, käyneet kouluja, opiskelleet kielen, päässeet työelämään, voidaan mielestäni myöntää oleskelulupa työnteon perusteella — kuten tällä hetkellä jo tehdäänkin.

Lopuksi, puhemies, sanon, että Afganistanin tilanteen muututtua oli mielestäni hyvä, että hallitus päätti nostaa kiintiöpakolaisten määrää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

11.56 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri! Pelastuspuolelle tarvitaan paljon henkilökuntaa, tarvitaan koulutusta, ja koko Suomen osalta tarvitaan todella paljon pelastajia; tuhansia, tuhansia ja tuhansia.

Itse kannan huolta myös tuosta Kuopion alueesta. Tulen Pohjois-Savosta, ja Kuopiossa on Pelastusopisto, jonka rahoituksesta olemme alueella olleet todella huolestuneita. Kuopion Pelastusopistossa koulutetaan pelastusalan henkilöitä. Koulutus on ollut siellä tehokasta, ja puitteet koulutuksen toteutumiseen Kuopiossa ovat erittäin hyvät.

Pelastajista on ollut pulaa, ja tarvitaan lisämäärärahaa koulutuksiin. Tein asiasta aikaisemmin, siis sisäministeri Maria Ohisalolle, kirjallisen kysymyksen, ja hän vastasi siihen. Hän kertoi, että hallitus esittää yhteensä 1,95 miljoonan lisämäärärahaa Pelastusopiston pelastajakoulutuksen lisäämiseen ja ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen toteutumiseen. Tämä Pelastusopisto sijaitsee Kuopiossa, ja lisämäärärahaesityksessä 14. päivänä yhdeksästä ei kuitenkaan ollut mainintaa, että tämä 1,95 miljoonaa olisi kohdistettu nimenomaan Kuopion Pelastusopistolle.

Lisämäärärahaehdotuksessa on mainittu, että pelastustoimelle ehdotetaan 350 000 euroa pelastajakoulutuksen lisäämiseen sekä 1,6 miljoonaa euroa ruotsinkielisen pelastajakurssin järjestämiseen. Esityksessä ei ole eritelty erikseen, mihin kohteeseen itse kukin rahoitus menee, ja näin Kuopion alueella asuvana olisi ihan mielenkiintoista tietää, että miten tämä menee, ja olisi tärkeä tietää, paljonko tämä rahoituksen osuus sinne Kuopion suunnallekin on, ja miten tämä Kuopion Pelastusopiston jatkuva rahoitus tullaan järjestämään. Näihin haluaisin vastauksia.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Olen tehnyt tästä kyllä kirjallisen kysymyksen, tarkentavan kysymyksen, mutta sen vastaus taitaa olla nyt myöhässä. Ministeri ei ole vielä vastannut tuohon kysymykseen — tästä on yli kolme viikkoa, kun tämän kysymyksen tein — ja sen takia meidän alueen edustajat ovat tekemässä tähän tämmöistä esitystä, että mihinkä lisämäärärahaa nyt sitten kohdennettaisiin ihan reilusti: elikkä se 2,1 miljoonaa euroa tähän Pelastusopiston pelastajakoulutuksen lisäämiseen. Tästä haluaisin kuulla lisää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Kauma.

11.59 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Se, että hallitus nyt todella suunnittelee ainakin 3 000:n laittomasti maassa olevan turvapaikanhakijan laillistamista ja tässä prosessissa etenemistä, on mielestäni erittäin huolestuttavaa. Verrattuna muihin Pohjoismaihin ja moniin EU-maihin Suomi on jo nyt houkutteleva maa turvapaikanhakijoille — negatiivisessa mielessä. Me tarvitsemme tänne maahanmuuttajia töihin ja opiskelemaan ja rakentamaan tätä yhteiskuntaa, mutta on täysin kyseenalaista, kannattaako meidän kasvattaa mainettamme turvapaikanhakijoiden houkuttelijamaana. Olen erittäin huolestunut tästä tilanteesta, ja mielestäni edustaja Zyskowicz toi esiin juuri ne huolet, joita meillä kokoomuslaisilla on.

Mutta toisesta asiasta: haluan myös kiittää hallitusta toisaalta siitä, että poliisille nyt lisättiin nämä määrärahat, jotka siltä ensi vuodelta puuttuivat, ja toisaalta myöskin siitä, että olette kuunnelleet huolia liittyen tähän pelastusalan tilanteeseen. Nyt jos ajatellaan tätä sote-uudistusta esimerkiksi, niin ainoastaan 2 prosenttia sen tulevasta rahoituksesta osoitetaan pelastustoimelle, ja se on todella pieni osuus, kun ajatellaan, kuinka tärkeää työtä he tekevät. Kokoomushan lisäsi vaihtoehtobudjetissaan 3,75 miljoonaa euroa pelastajille. Me tarvitsemme tämän vuosikymmenen loppuun mennessä 2 500 pelastajaa lisää. Ja koska meillä on liian vähän heitä, niin se tarkoittaa käytännössä myös sitä, että käytännön työssä on entistä vanhempia ja osittain myöskin huonokuntoisempia pelastajia, ja sillä on oma vaikutuksensa tietysti heidän omaan elämäänsä mutta myöskin niihin tuloksiin, mitä pelastustoiminnassa voidaan saada.

Ja kolmantena asiana, arvoisa puhemies, nostaisin vielä tämän saman asian, minkä muun muassa edustaja Tolvanen ja edustaja Risikko nostivat, elikkä tämän nuorten väkivaltaisuuden ja jengitoiminnan lisääntymisen. Olemme huolestuttavasti Ruotsin tiellä, mutta myöskin siinä tilanteessa, että juuri nyt meillä olisi vielä mahdollisuus puuttua tähän, kun teemme oikeita toimenpiteitä. Arvoisa ministeri Mikkonen, kysyisinkin teiltä: miten olette varautuneet ensi vuoden budjetissa nimenomaan tähän jengiväkivallan vähentämiseen ja torjumiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt yleiskeskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 12.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.52.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 26. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Vestman poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.52 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Sisäministeriön hallinnonala kattaa valtion ensi vuoden budjetista 1,6 miljardia. Tällä summalla huolehditaan Suomen ja suomalaisten sisäisestä turvallisuudesta. Vielä muutama kuukausi sitten tämän pääluokan osalta näytti huomattavasti huonommalta, mutta onneksi tarpeelliset lisäykset resursseihin on nyt tehty. Vain siten voimme pitää huolta turvallisuusviranomaisten toimintakyvystä ja kansalaisten korkea luottamus heihin säilyy.

Valtiovarainvaliokunta aiheellisesti pitääkin välttämättömänä, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23—26 arvioidaan koko hallinnonalan osalta määrärahojen turvaaminen pitkällä aikavälillä. Näin perustoimintaa ei jouduttaisi rahoittamaan toistuvasti kertaluonteisilla vuosittaisilla määrärahoilla.

Eryteisesti poliisin määrärahat ja niiden riittämättömyys ovat puhuttaneet vuosittain, myös tänä vuonna, ja siksi onkin tärkeää, että valtioneuvoston asettama poliisihallinnon ulkopuolinen ryhmä selvittää poliisin määrärahan käyttöä ja riittävyyttä. Tämä selvitystyö on tärkeä, jotta saamme tietoa siitä, millaisia korjausliikkeitä meidän tulee tulevaisuudessa tehdä.

Poliisien määrän lisääminen 7 500 henkilötövuoteen vuoteen 23 mennessä pitää olla mahdollista, ja siitä pidetään kiinni. Henkilöstöresurssin ohella on tärkeää huolehtia poliisin varusteiden ja kaluston ylläpidosta ja kehittämisestä. Tälle vuodelle näihin onkin myönnetty 10 miljoonan euron lisäraha. Vajetta on kuitenkin edelleen esimerkiksi poliisi-autojen ja -veneiden osalta. Onkin tärkeää harkita valtiovarainvaliokunnan ehdottamaa budjettitekniistä keinoja eritellä budjetissa jatkossa vahvemmin henkilöstö-, kiinteistö-, ict- ja kalustomenot. Näin välttyttäisiin siltä, että muiden välttämättömien menojen puutteessa ei tätä vajetta korvattaisi henkilöstöön kohdistuvilla vähennyksillä.

Parhaillaan muuttuva turvallisuustilanne muistuttaa meitä siitä, että rajaturvallisuudesta on pidettävä erityistä huolta. Rajavartiolaitoksen varautumisesta ja suorituskyvystä pitää huolehtia. Tältä osin on tärkeää, että myös Rajavartioston kalusto on kunnossa. Parhaillaan onkin käynnissä mittava kaikkiaan 325 miljoonan euron hintainen kahden ulkovartiolaivan hankinta. Tulevaisuudessa hankinnan aloitusta odottavat myös kaksi muutaman vuoden sisällä käyttöikänsä päähän tulevaa valvontalentokonetta.

Arvoisa puhemies! Pelastustoimen osalta huolta herättää, aivan samoin kuin niin monella muullakin alalla, kiihtyvä työntekijäpula. Pelkästään pelastustoimen toimintavalmiuden parantaminen ja varallaoloon liittyvät muutokset aiheuttavat noin tuhannen pelastajan lisätarpeen tulevan kymmenen vuoden aikana. Tähän tarpeeseen on välttämätöntä vastata pelastajakoulutuksen määrän kaksinkertaistamisella. Positiivista on, että kunnat ovat tänä vuonna lisänneet pelastustoimen rahoitusta noin 16 miljoonalla eurolla. Tällä kurotaan kiinni pelastustoimen rahoitusvajetta ennen hyvinvointialueiden perustamista.

Hätäkeskuslaitos on kamppaillut koko historiansa ajan henkilöstön riittävyyden ja koulutetun henkilöstön saatavuuden osalta. Hätäkeskuspäivystäjien määrää onkin lisätty. Tämä näkyy valmistuvien määrässä vuoden päästä. Hätäkeskuksen osalta on tärkeää jatkaa työtä henkilöstön kuormituksen vähentämiseksi. Hätäkeskuslaitos on keskeinen ja välttämätön toimija, jotta poliisin, pelastustoimen ja ambulanssin saatavuus taataan ja näin ollen ihmisten avunsaanti ja turvallisuus toteutuvat.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Maahanmuuton osalta on tärkeää, että Suomen pärjäämistä globaalissa osaajakilpailussa tuetaan päätöksenteon kautta. Siksi onkin tärkeää, että erityisosaajien ja kasvuyrittäjien oleskelulupahakemusten käsittelyaika on jatkossa enintään 14 vuorokautta. Uusien turvapaikkahakemusten määrä on ollut alhainen, mikä on osaltaan helpottanut vanhempien hakemusten ruuhkan purkua. Tulevaisuudessa on tärkeää, että Maahanmuuttoviraston pitkäjänteinen toiminta ja kehittäminen turvataisiin pysyvällä rahoituksella.

Loppuun voisi todeta, että nyt on ensi vuoden talousarvio kasassa, mutta monilta osin tarvitaan uudistuksia rahoituksen turvaamiseksi ja toiminnan kehittämistä siihen suuntaan, että toiminta voitaisiin varmistaa pitkäjänteisesti. Näin voidaan turvata sisäisen turvallisuuden toimijoiden työskentely. Valtiovarainvaliokunta esittikin monia hyviä ehdotuksia ratkaisuksi näihin haasteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

20.57 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että hallitus on kiinnittänyt huomiota arjen turvallisuuden ja poliisien määrän kasvattamiseen. Myös Rajan toimintaedellytyksiä on huomioitu, ja se on tärkeää, sillä Raja tekee ennaltaehkäisevää työtä niin huumaiden kuin muitten luvattomien asioiden maahantuonnissa.

Myös pelastajien tuleva tarve on huomioitu tässä. Pelastajakoulutuksen vahvistamiseen ohjataan lähes 2 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Koulutettavien aloituspaikkamäärää nostetaan kertaluontoisesti 24 opiskelijalla. Ruotsinkielisen pelastajahenkilöstömäärän turvaamiseksi järjestetään vuonna 22 alkava ruotsinkielinen 30 opiskelupaikan pelastajakurssi. Ruotsinkielinen kurssi toteutetaan Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston järjestämänä alueellisena kurssina yhteistyössä toisen alueellisen pelastuslaitoksen kanssa. Pelastajakoulutuksen lisäyksessä turvataan palvelualueiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua koko maassa.

Myös pakolaiskiintiön nostaminen kuvaa hallituksen haluaa parantaa arjen turvallisuutta. Sitä lisätään jonkun verran.

Merkittävä teko on, että oikeusprosessin ketjut saavat vahvistusta. Se on erittäin hyvä asia. Hallitus lisää syyteharkinnan ja tuomioistuimen toiminnan vahvistamiseksi 3 miljoonaa euroa, jotta käsittelyaikoja saataisiin lyhyemmiksi. On hyvä, että tutkinnan ja oikeustoiminnan sujuvuuteen satsataan. Se on myös yksilön oikeusturvan kannalta hyvä asia, ettei päätöksiä tarvitse odottaa vuosikausia.

Arvoisa puhemies! Tähän poliisivoimien riittävyteen liittyen haluan tuoda esille vielä yhden poliisihallintoon liittyvän asian. Hallintovaliokunta kuuli myös hallintotieteiden lissensiaatti Heikki Mansikka-ahoa, joka on tutkinut väitöskirjaansa varten poliisihallinnon toimia ja tehtyjä kehitystoimenpiteitä. Väitöstyö selvitti hallintorakenneuudistuksen vaikutukset kansalaisten saamien palveluiden kehitykseen. Tutkimuksessa arvioitiin toimintojen keskittämisen ja organisaation alueellisen koon kasvattamisen vaikutuksia poliisitoiminnan tehokkuuteen, resursseihin ja palvelukykyyn. Tutkimuksen kokonaisarvion mukaan rakenneuudistukset ovat merkinneet kansalaisille yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden tilan heikkenemistä, joka näkyy etenkin maakuntien ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisella alueella turvallisuustyhjiönä — tämä siitäkkin huolimatta, että tarvittavia määrärahoja on lisätty useissa talousarvioissa. Yksi hänen viesteistään oli, että Poliisihallitus käyttää rahaa 7,8 miljoonaa euroa yli säästötavoitteen, mikä tarkoittaa sitä, että poliisihallinto syö yli 100 poliisin palkkarahat hallintoonsa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että myös tarkastusvaliokunta ottaisi poliisihallinnon rakenteen tarkastuksen alle, jotta siitä saataisiin joku selvyys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

21.01 Johannes Yrttiaho vas: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pelastustoimen operatiivisen henkilöstön ja sijaisten riittävyys herättää huolta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen toimeenpanon kynnyksellä. Useilla alueilla ympäri Suomen kärsitään pelastushenkilöpulasta eikä virkoihin ja sijaisuuksiin ole riittävästi hakijoita. Resursivajeen arvioidaan olevan yli 80 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä.

Osaajapulan takia pelastuslaitokset joutuvat käyttämään pelastus- ja sijaistehtävissä yhä enemmän sopimuspalokuntalaisia sekä alan opiskelijoita. Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa pelastustoimea, mutta niihin ei tietenkään voida nojata pelastushenkilökunnan paikkaamiseksi.

Vaikka pelastuslaitoksilla olisikin resursseja palkata henkilöstöä, ei hakijoita ole yrityksistä huolimatta ilmoittautunut avoimiin tehtäviin. Hakijapulan keskeinen syy on nykyinen koulutustilanne: aloituspaikkoja on yksinkertaisesti liian vähän. Pelastusalan ammattiliitto SPAL on korostanut myös alan vetovoiman eli henkilöstön kilpailukykyisen palkkauksen, työhyvinvoinnin ja turvallisuutta edistävien työolosuhteiden merkitystä.

Alan henkilöstön eläköitymisen ja varallaoloon liittyvien työaikamuutosten paikkaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on tarve 2 500 uudelle pelastajalle. Kuopion Pelastusopistolta ja Helsingin Pelastuskoulusta valmistuu kuitenkin nykyisillä aloituspaikoilla vain noin 1 500 pelastajaa vuoteen 2030 mennessä. Puuttumaan jäisi siis noin 1 000 pelastusalan ammattilaista. SPALin mukaan myös Häätäkeskuksen toimintavarmuutta heikentää ratkaisevasti noin 40 hätäkeskuspäivystäjän jatkuva vaje.

Sisäministeriö on asettanut uudistamishankkeen, jossa on tarkoitus valmistella tarkistukset pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan valtakunnalliseen koulutusjärjestelmään, koulutusohjelmiin, tutkintoihin sekä rahoitukseen. Tavoitteena on uudistaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutusjärjestelmä vastaamaan kansallisia tarpeita ja toimintaympäristön muutoksia sekä arvioida pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan tulevaisuuden henkilöstötarpeet. Uudistamishanke päättyy vuoden 22 lopussa, ja uusi koulutusjärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuosien 23–24 aikana.

Pelastusalojen ammattilaiset ovat pelastustoiminnan perusta. Pelastustoimi on arjen turvallisuuden kannalta kriittinen tekijä, jonka toimintavalmiudesta on huolehdittava. Mikäli pelastusalan ammattilaisten riittävää määrää ei saada turvattua, on kansalaisten avunsaanti vaarassa hidastua ja turvallisuus heikentyä. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan resurssit ja ammattilaisten kilpailukykyinen palkkaus sekä hyvät työolosuhteet on turvattava. Koulutusuudistuksessa tulee taata riittävät aloituspaikat ja osoittaa riittävä rahoitus, jotta osaajavaje saadaan korjattua. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

21.05 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön pääluokan yhteydessä on ollut esillä selvitys oleskeluluvan myöntämisestä laittomasti Suomessa oleville vuosina 2015 ja 2016 tai aiemmin saapuneille turvapaikanhakijoille. Vihreät voivat omissa puolueohjelmissaan selvittää vaikka maailman tappiin tällaisia asioita, mutta sanon nyt suoraan: Tällä selvityksellä ministeri Mikkonen haaskaa johtamansa sisäministeriön voimavaroja. Tätä asiaa käsiteltiin jo hallitusneuvotteluissa, ja siellä se tuli hylätyksi. Tarpeettoman, hallitusohjelman vastaisen selvittämisen sijasta sisäministeriö voisikin keskittyä hallitusohjelman toteuttamiseen. Tämä hallitusohjelman vastainen asia ei tule hallituksen toimesta missään oloissa etenemään. Toistan: tämä hallitusohjelman vastainen asia ei tule hallituksen toimesta missään oloissa etenemään. Ministeri Mikkosen ja vihreiden linja ei ole yhtä kuin hallituksen linja.

Arvoisa puhemies! On käsittämätöntä, että selvityksen tekemistä on edelleen jatkettu, vaikka SDP:n ja keskustan hallintovaliokuntaryhmät yksiselitteisesti tyrmäsivät tämän selvityksen jo aikaisemmin. [Eduskunnasta: Rahan haaskausta!] Toivon ministeri Mikkosen ja sisäministeriön nyt viimein ymmärtävän, mitä kello on lyönyt.

Arvoisa puhemies! Turvapaikkapolitiikka perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja Suomen omaan lainsäädäntöön. Jos lainsäädäntöä muutettaisiin niin, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut henkilö saisikin oleskeluoikeuden, romuttaisi se koko maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädännön. Mikäli turvapaikanhakijalle ei myönnetä turvapaikkaa, pitää hänet palauttaa nopeasti ja tehokkaasti. [Petri Huru: Juuri niin!] Tilanne ei missään tapauksessa saa muodostua sellaiseksi, jossa järjestelmä kannustaa oleskelemaan laittomasti Suomessa. Turvapaikan tarpeessa oleville pitää tietenkin tarjota suojaa ja turvapaikka, mutta Suomesta ei saa tehdä houkuttelevaa paikkaa sellaisille henkilöille, jotka pyrkivät väärinkäyttämään turvapaikkajärjestelmäämme.

Tästä sisäministeriön selvityksestä esitettiin aamupäivän keskustelussa ministeri Mikkoselle useita selkeitä kysymyksiä. Ministeri ei kuitenkaan antanut näihin kysymyksiin selkeitä vastauksia. Tämä asia jäi häiritsemään minua. Minulla ja keskustalla on tähän kysymykseen kuitenkin aivan selvä kanta: Ministeri Mikkonen, heittäkää tämä selvitys nyt vihdoin roskakoriin. Tämä ei ole enää pyyntö.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

21.08 Petri Huru ps: Kiitos, herra puhemies! Pelastustoimen uudistuksen yhteydessä on sisäministeriön mukaan tunnistettu nykyisessä järjestelmässä oleva pelastustoimen rahoitusvaje, joka on viimeisimmän arvion mukaan yli 80 miljoonaa euroa. Tämän vajeen lisäksi pelastustoimen palvelutasopuutteet ja varallaolajärjestelmän muutostarpeet ovat tuomassa kustannuksiin nousupaineita. Kuitenkin samaan aikaan maakunnista on tullut tietoja, joiden mukaan säästöjen saamiseksi ollaan esittämässä leikkauksia palvelutasoon ja asemaverkostoon, eli henkilöstöä ja paloasemia ollaan vähentämässä.

Pelastustoimea valvova aluehallintovirasto on antanut eri puolilla Suomea pelastustoi-
melle määräyksiä toiminnan ja palvelutason järjestämisestä säädösten mukaisesti. Kun rahoitusvajeen lisäksi on tunnistettu pelastusalalla jopa 2 500 uuden palomiehen tarve vuoteen 2030 mennessä, tulee koulutuksen rahoitus turvata niin Kuopiossa kuin Helsingissä. Jotta alalle saadaan tulevaisuudessa riittävästi kelpoisia hakijoita, tulee sen houkuttele-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

vuotta lisätä, ja tätä eduskunta voi osaltaan parantaa esimerkiksi tarkastelemalla uudelleen palomiesten nykyistä eläkeikää alaspäin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sisäministerin kertomana nämä pelastusalan puutteet tiedostanut. Hallituksen tällä hetkellä pelastustoimelle osoittamat lisäbudjetoinnit ovat kuitenkin vain roposita todelliseen tarpeeseen verrattuna. Olisikin puutteiden toteuttamisen sijaan lisäksi tärkeää kertoa, mitä hallitus tekee asian korjaamiseksi. Aikooko hallitus turvata pelastustoimelle riittävän rahoituksen sekä varmistaa jatkossakin säädöksiin, että henkilöstöä on riittävästi tehtävien suorittamiseksi turvallisesti ja että apua annetaan määräaikaisten puitteissa? Ja onko hallitus osaltaan valmis edistämään alan houkuttelevuutta esimerkiksi nykyistä eläkeikää alentamalla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

21.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen suunnitelma myöntää oleskelulupa kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille on kyllä tietysti erittäin huolestuttava. Tästä päivällä jo käytiin keskustelua. Tämähän käytännössä tarkoittaa, että laittomasta maassaolosta tehtäisiin tietyllä tavalla laillista, ja tämä hallituksen suunnitelma kyllä murentaisi koko turvapaikkajärjestelmän perustan. Jos henkilöt ovat lainvastaisesti kieltäytyneet poistumasta maasta saatuaan kielteisen päätöksen, he saisivat tietyllä tavalla vähän kuin palkintona tästä oleskeluluvan, ja tuntuu erikoiselta, että hallitus tämäläisyydestä valmistelua sisäministeri Krista Mikkosen johdolla tekee.

Täällä on käyty hyvää keskustelua palo- ja pelastustoimen tilanteesta. Jos ensin totean, että kiitan hallitusta siitä, että hallitus päätti kovan julkisen paineen ja opposition antaman paineen myötä perua poliisille suunnitellut rajut leikkaukset. Kiitos siitä, että siinä kuunneltiin turvallisuusalan huolta mutta myös ihmisten huolta ja nämä leikkaukset päätettiin perua. Samaa ei ole tapahtunut täällä palo- ja pelastuspuolella. Tämä rahoitusvaje on merkittävä. Se on tullut tässä esille niin hallituspuolueiden, vasemman reunan edustajilta kuin opposition, oikean reunankin edustajilta. Tämä huoli on kyllä yhteinen täällä eduskunnassa, ja tähän pitäisi kyllä Marinin hallituksen vastata.

Meillä on noin 1 000—2 000 pelastajan vaje hyvin nopeasti ja määrärahoissa erittäin iso vaje, ja on kohtuutonta edetä kohti aluehallintoa ilman, että näille aluehallinnoille annetaan mahdollisuus ja resurssit vastata tästä palo- ja pelastustoimesta. Tässä on nyt tulossa se tilanne, että aluehallinnot joutuvat tekemään valinnan, hoidetaanko syöpäpotilaita vai laitetaanko paloautoja liikkeelle, ja tämä on täysin kohtuuton tilanne. Jos rahoitus ei ole kunnossa, silloin jommastakummasta joudutaan tinkimään. Nyt hallituksen pitää nopeasti tuoda ratkaisu siihen, millä tavalla palo- ja pelastustoimi saadaan toimimaan.

Lopuksi nostan esille myös tämän sopimuspalokuntien tärkeän roolin. Se on minun mielestäni tärkeä rooli ammattipalokuntien rinnalla. Sitä voisi jopa verrata siihen, että puhutaan, että meillä on reserviläisarmeija... [Puhemies koputtaa] — Tulen, puhemies, hetkeksi sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Tätä sopimuspalokuntien roolia voisi minun mielestäni verrata tietyllä tavalla maanpuolustuksen reserviläisarmeijaan. Se luo sellaisen tietyn vankan perustan tälle järjestelmälle ja turvaa sitä, että kokonaisuus on toimiva ja joka puolella Suomea, niin maaseudulla kuin pitkien etäisyyksienkin päässä, näitä palveluita on saavutettavissa. Siksi sopimuspalokuntien asema pitää turvata myös tulevaisuudessa ammattipalokuntien rinnalla.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

21.15 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Kettunen varmasti vastaakin näihin kysymyksiin, kun viime päivinä on paljon puhuttanut tämä muukalaispassien jakaminen näille, joilla ei ole oikeutta olla Suomessa, ei ole turvapaikkaa tai jotka eivät ole saaneet oleskelulupaa.

Lainaan tässä iltapäivälehteä: ”Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan on kirjattu, että ’ehkäistään ja torjutaan paperittomuutta laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä’ ja ’hallitus kehittää lainsäädäntöä ja soveltamiskäytäntöä sen edistämiseksi, että työllistyneet kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella’.” Kyllä minä hämmästelen tätä, jos aiotaan romuttaa suomalainen turvapaikkapolitiikka tällaisilla säännöillä elikkä sen hallitusohjelman kirjauksilla, johonka keskustakin on yhtynyt, ja muutetaan se niin, että niille henkilöille aletaan kirjaamaan muukalaispasseja ja annetaan niiden olla Suomessa.

Ministeri Haavisto sanoi tuossa jokin aika sitten, että Euroopan unionilla on palautussopimus muun muassa Irakiin ja sinne voidaan palauttaa vapaaehtoisen paluun kautta tai rikollisen toiminnan kautta. Mielestäni sellainen henkilö, joka Suomessa on luvatta, ilman oikeutta olla Suomessa, on rikollinen ja hänet tulee jo sillä perusteella palauttaa sinne sen EU:n sopimuksen turvin. Ei siinä ole kirjattu missään, kuinka vakava se rikos pitää olla.

Tämä on aivan käsittämätöntä. Tämä ei ole ehkä fiksua sanaa, mutta tämä ylittää kaikki huumorilehdet, mitä on vuosikymmeniä sitten julkaistu. Tämä on niin absurdi asia, että romutettaisiin Suomessa oleva turvapaikkalaki tällaisilla älyttömyyksillä. Ihmettelen sitä, että keskustapuoluekin, joka on sanonut, että he vastustavat tätä, silti edelleen sallii tällaisen sisäministeriöltä ja ministeri Mikkoselta. Jos suoraan sanon vielä, niin aivan hävettää niiden sisäministeriön työntekijöiden puolesta, jotka tällaisia asioita esittävät. Jos he eivät itse ymmärrä, mitä he ovat tekemässä, niin kyllä täältä jonkun pitäisi nyt sanoa, että lopettavat tällaisen pelleilyn ja leikkimisen. — Anteeksi ja kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

21.19 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun äsken puhuttiin pelastuslaitoksen tilanteesta ja tulevaisuuden tarpeista, niin vuoteen 2030 mennessä eläköityviä pelastajia on noin tuhannen henkeä. Sitten tämä korkeimman hallinto-oikeuden päätös, mikä muutti pelastajien varallaoloajan ylityöksi, aiheuttaa sen, että sinne tuli 1 500 pelastajan tarve kaiken kaikkiaan.

Edustaja Heinonen otti esille myös vapaaehtoisen sopimuspalokunnan merkityksen Suomen pelastuslaitoksessa ja sen tehtävissä. Sitä kuvaa erittäin hyvin esimerkiksi viime kesänä ollut Kalajoen tulipalo. Siinä 90-prosenttia oli vapaaehtoisia sopimuspalokunnan jäseniä, jotka olivat siellä töissä ja estämässä tulipalon leviämistä ja sammuttamassa sitä. Se on erittäin merkittävä voimavara suomalaisessa pelastustoiminnassa. Hallintovaliokuntakin on antanut mietinnön siitä, että sen tarve on todella suuri.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

21.20 Hanna Huttunen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt kyllä täytyy muutamalle kollegalle tässä kommentoida, että olevinaan äsken pidin sellaisen puheen, missä selko-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

suomella kerroin, mitä mieltä keskustan eduskuntaryhmä on tästä ministeri Mikkosen selvityksestä. Sanoin puheessani, että on käsittämätöntä, että selvityksen tekemistä on edelleen jatkettu, vaikka SDP:n ja keskustan hallintovaliokuntaryhmät yksiselitteisesti tyrmäsivät selvityksen jo aikaisemmin. Me emme ole tällaista hyväksyneet. Ei ole sellaista hallituksen selvitystä, mikä olisi hyväksytty. Ja tämän lisäksi totesin, että asiaa käsiteltiin hallitusneuvotteluissa, ja se tuli sielläkin hylätyksi. Ei ole hallitusohjelmassakaan tällaista selvitystä, joten, edustaja Mäenpää, keskusta ei kyllä tällaiseen ole missään nimessä suostunut. Myös edustaja Heinonen puhui hallituksen selvityksestä. Sanon nyt, en tiedä monennenko kerran: Tällaista hallituksen selvitystä ei ole. Keskusta ei ole sitä hyväksynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen. — Totean vain, että meillä on sisäasiainministeriön hallinnonalan budjetti käsittelyssä täällä.

21.21 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Juurikin näin. — Kiitoksia edustaja Huttuselle, että tulitte vielä selventämään. Käytitte todella hyvän ja ansiokkaan puheenvuoron tuolta pöntöstä, ja nyt vielä edustaja Mäenpäälle tuli selvennyksenä tämä tilanne. Haluan siihen vielä sen verran kommentoida, että tosiaan jos tämä meidän turvapaikkajärjestelmä nytten romuttuu tai se romutettaisiin tämmöisien esityksien mukaisesti, niin mielestäni edustaja Tolvanen käytti tänään aiemmin hyvän puheenvuoron, että sitten kaikki tämmöinen turvapaikkatutkintakin voidaan lopulta lopettaa ja päästää kaikki sitten tähän maahan.

Puhemies! Puhutaan myös maahanmuutosta työperäisen maahanmuuton osalta: Työn perässä tähän maahan muuttaa monia ihmisiä, joka vuosi on muuttanut monien vuosien aikana, ja heidän osaltaan sitten tämä oleskelulupakäsittely on ruuhkautunut, eli työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyn osalta. Tähän kyllä toivottaisiin, että tätä sumaa saataisiin purettua ja että sinne löytyy tekijöitä käsittelemään, työperäisen maahanmuuton käsittelyhakemusten osalta.

Harmittaa, puhemies, se, että vaikka tällä hallinnonalalla on muitakin tärkeitä asioita, ne meinaavat tässä illan aikana hukkuu tähän perussuomalaisten maahanmuuttopoliittiseen keskusteluun. Poliiseista on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja. Nyt poliisin määrärahat, mitkä on nyt saatu lisättyä vihdoinkin ja viimein, ohjataan hallitusohjelman mukaisesti siten, että voimavarat kohdennetaan poliisin operatiiviseen toimintaan. Määrärahat kohdennetaan niin, että poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin niillä alueilla, missä on heikompi palvelutaso, kuten harvaan asutuilla alueilla. Täytyy kainuulaisena kansanedustajana kyllä siitä kiittää, että vihdoinkin siellä harvaan asutulla maaseudulla Kainuussa, pitkien välimatkojen päässä poliisia tullaan näkemään näitten toimenpiteitten mukaisesti sitten vielä vähän enemmän.

Harmittaa myös, puhemies, että Rajavartiolaitoksesta ei tähän aikaan illasta enää puhuta, miten hyviä lisäyksiä ja kohdennuksia ollaan saatu tärkeään toimintaan, rajojemme vartijoiden tekemisen turvaamiseen. Sinne on kalustohankintoja saatu aikaiseksi, ja pidetään huoli siitä, että rajojemme vartijat saavat asianmukaisen toimintaympäristön tekemässään kovassa työssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

21.24 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Semi piti ansiokkaan puheen pelastustoimeen liittyen ja mainitsi Kalajoen paloon liittyen siellä olleen 90 prosenttia sammutusvahvuudesta sopimuspalokuntalaisia. Tämä pitää paikkansa, ja se johtuu pitkälti siitä, että päätoimisen palohenkilöstön minimivahvuudet palvelutasopäätöksissä on ajettu niin alas, että heitä ei pysty lähettämään, koska jos heitä lähetettäisiin isossa määrin muihin maakuntiin, niin silloin sen alueen oma pelastustoimi ja se työvuorokierto häiriintyisivät. Ja tämä on yksi, mitä myös täytyisi tulevilla hyvinvointialueilla huomioida, että niin päätoimisten vahvuudet ovat riittävät kuin myös sopimuspalokuntalaisten toimintaedellytykset ja resurssit, jotta pelastustoimi voidaan turvata koko maassa.

Sopimuspalokunta on äärettömän tärkeä osa koko pelastustointia ja nimenomaan harva-alueilla, missä ei ole taloudellisesti kannattavaa järjestää päätoimista pelastustointia, eli järjestelmät tukevat toisiaan, kumpikaan ei korvaa toistaan vaan ne täydentävät toisiaan. Tämä on jatkossakin oikea malli, mutta hyvinvointialueilla on tärkeää todellakin turvata riittävät resurssit ja rahoitus, jotta tämä toiminta voi jatkua, koska nyt tilanne on monilta osin se, että tosiaan vahvuudet ovat pieniä, aluehallintovirastot ovat tästä antaneet moitteita, velvoittaneet pelastuslaitoksia korjaamaan tilanteen. Omassa maakunnassani Satakunnassa pelastusjohtajan esityksestä esitettiin leikkauksia pelastustoimeen. Ne näyttävät onneksi nyt peruuntuvan paikallisen päätöksenteon johdosta, mutta tilanne on vakava, ja toivottavasti niin tämä sali kuin tulevat aluevaltuustot ja -valtuutetut pitävät pelastustoimesta huolta.

Täällä on monessa puheessa todettu se, että poliisin määrärahat on jo saatu pitkälti korjattua ja ne tulisi sisällyttää budjetteihin. Näin tulisi tapahtua myös pelastustoimen osalta. Se on kuitenkin kunnallista toimintaa. Jatkossa tulisikin ehkä selvittää se, pitäisikö pelastustoimi siirtää isommille alueille, tiivistää hallintoa, millä turvattaisiin nykyinen asemaverkosto ja palvelutaso. Lisäksi tulisi myös selvittää se, onko syytä siirtää myös pelastustoimi valtion toimeksi jatkossa, jolloin sisäisestä turvallisuudesta vastaavat toimijat olisivat saman ministeriön alla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

21.27 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Huttuselle haluaisin ihan lukea tätä Iltalehden tulkintaa, jossa sanotaan: ”Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan on kirjattu, että ’ehkäistään ja torjutaan paperittomuutta laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä’. Hallitusohjelman tavoitteiden pohjalta sisäministeriö asetti hankkeen, jossa selvitetään luvatta maassa olevien henkilöiden tilannetta ja ratkaisuja. Hankkeessa tehdään kaksi selvitystä. Näistä toinen pohjautuu suoraan hallitusohjelman kirjaukseen ja selvittää lakimuutosta, joka mahdollistaisi oleskeluluvan ja muukalaispassin myöntämisen kielteisen päätöksen saaneelle turvapaikanhakijalle, joka on työllistynyt.”

Tämä on hallitusohjelman mukaisesti ainakin tämän uutisen mukaan. Minulla on hallitusohjelma tuolla omassa työhuoneessani, mutta en epäile, että Iltalehti mistään seinästä tätä juttua on repinyt. Tämä on ehkä sellaista vähän tulkinnallista asiaa, ja ehkä Mikkonen ja sisäministeriö ja Mikkosen edeltäjä ovat tämän asian saaneet maalattua tähän kuosiin siellä ministeriössä, mutta kyllä nyt ihmettelen sitä, että te muut hallituspuolueet ette saa tätä asiaa pysäytettyä. Kyllä se olisi niin kuin ryhdikästä, että edustaja Kettunenkin löisi nyrkin pöytään ja sanoisi, että tämä ei vetele.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt pyydän, että keskustellaan tästä tämän iltan aiheesta eli tällä hetkellä sisäministeriön hallinnonalan budjettiesityksestä tai budjettimietinnöstä. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.29 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Huttunen toi keskustan kannan tähän asiaan selväksi. Minun ei tarvitse tänä iltana lyödä nyrkkiä pöytään tämän asian osalta, koska tämä on niin vissi ja selvä asia. Seison edustaja Huttusen puheitten takana, jotka ovat myös keskustan linja. Minun mielestäni tästä ei tarvitse enää tänä iltana käydä keskustelua.

Tärkeintä on se — kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta — että poliisien resurssit turvataan. Poliisin toimintamenoihin esitetään nyt 808 miljoonaa euroa. Se on lisäystä tähän vuoteen verrattuna 8,6 miljoonaa euroa. [Timo Heinosen välihuuto] Kiitoksia sille viisaudelle, että nämä lisäykset nyt tulevat! [Juha Mäenpää: Oppositio vaatii!] Pidetään huoli siitä, että poliisi näkyy myös harvaan asutulla maaseudulla. Pidetään huoli siitä, että resurssit löytyvät myös niihinkin toimintoihin, joilla ennaltaehkäistään harmaata taloutta, että veroerot jäävät tähän maahan eivätkä häviä Caymansaarien aallokkoihin.

Mutta, puhemies, myös tämän vuoden neljännessä lisätalousarviossa poliisille myönnettiin 32,4 miljoonaa euroa, mikä on minun mielestäni todella hyvä asia, ja myös valtiovarainvaliokunta on tuonut esille sen, että pitää näitä lisäyksiä tarpeellisina. Valiokunta myös toteaa, että ne kohentavat huomattavasti poliisin rahoitustilannetta vuonna 2022.

Valiokunta on myös painottanut samalla, että pysyvien perustehtävien rahoituksen tulee sisältyä valtiontalouden kehyksiin, että kehyksissä on pysyttävä. Myös rahoituksen vaikuttavuus on parempi, jos se voidaan ottaa huomioon strategisessa pitkän aikavälin suunnittelussa. Tähän myös valtioneuvosto on puuttunut elikkä on asettanut viime kuun ensimmäisenä päivänä, 1. päivänä marraskuuta, poliisihallinnon ulkopuolisen ryhmän selvittämään nopealla aikataululla poliisin määrärahan käyttöä ja määrärahan riittävyyteen liittyviä tekijöitä. Selvityksen on tarkoitus valmistua jo ensi kuun, elikkä tammikuun 2022, loppuun mennessä. Mielenkiinnolla jään odottamaan tämän selvitystyöryhmän loppuraporttia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.5. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

Pääluokan yleiskeskusteluun varattiin aluksi enintään 1 tunti ja 30 minuuttia.

Keskustelu

12.01 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt siis hallintojaoston puheenjohtajana puolustuksen hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä. Pääluokassa 27 on kaksi keskeistä kokonaisuutta: Puolustusvoimien toimintamenot, sisältäen henkilöstö- ja kiinteistömenot, ja toisaalta sitten Puolustusvoimien ase-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

lajikohtaiset hankinnat omilla momenteillaan. Keskeinen mietinnön sisältö on tietenkin osaltaan HX-hankinta ja Laivue 2020 -hankinta ja niihin tehtävät huomiot.

Kansainvälisen käytännön mukaan laskettu puolustusmenojen bkt-osuus on noin 2,2, kun lasketaan mukaan sotilaseläkkeet sekä SM:n ja UM:n hallinnonalojen tietyt osat. Valiokunta totesi aiemmin, että hallinnonalan budjettiesitys on kehittynyt melko yleiseen suuntaan, mutta toisaalta näiden hankintojen yksityiskohtaisia hintatietoja ei voi jatkossakaan avata julkisesti. Olemme hallintojaostossa kuitenkin saaneet yksityiskohtaisempaa tietoa päätöksenteon pohjaksi ja pidämme toimintatapaa oikeasuuntaisena.

Käyn nyt nämä edellä mainitut kaksi kokonaisuutta läpi lyhyesti.

Puolustushallinnon toimintamenoihin esitetään noin 1 932 miljoonaa, joka on 8 miljoonaa vähemmän kuin kuluvan vuoden budjetissa. Valtaosa osoitetaan palkkausmenoihin. Hallinnonala on luonnollisesti hyvin henkilöstöpainotteinen. Hallitusohjelman linjausten mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään sadalla uudella tehtävällä. Tässä budjetissa siihen osoitetaan 7 miljoonaa. Sopimussotilaiden palkkaamiseen lisättiin vuoden 21 neljännessä lisäbudjetissa 2,2 miljoonaa. Tällä 85 henkilötyövuoden lisäyksellä päästään noin 350 henkilötyövuoteen myös vuonna 22.

Kiinteistömenoihin käytetään 269 miljoonaa. Tämän vuoden alusta aloitti Puolustuskiinteistöliikelaitos. Valiokunta pitää asiaa myönteisenä ja kiinteistönhoidon kannalta hyvänä.

Valiokunta nostaa esille ammattitaitoisen henkilökunnan sekä uusiin teknologioihin liittyvän laaja-alaisen osaamisen. Maanpuolustukseen vaaditaan kyvykkyyksiä, joita täytyy kyetä ylläpitämään ja kehittämään yhteistyössä puolustusteollisuuden, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja teknologiayhtiöidemme kanssa. Osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi kaikissa olosuhteissa on välttämätöntä panostaa myös tutkimus- ja kehittämistoimintaan myös puolustushallinnon alalla. Julkisen puolen panostukset osaltaan tukevat puolustusteollisuutemme menestymistä myös kansainvälisessä kilpailussa. HX-hankinta aukaisee osaltaan teollisen yhteistyön mahdollisuuksia.

Valiokunta lisää 200 000 Kauhavan lentokentällä ensi vuonna tapahtuvaan Ilmavoimien lentotoimintaan.

Hankintamenomomentille esitetään 820 miljoonaa. Valiokunta puoltaa myös uutta tilausvaltuutta, joka on 155 miljoonaa vuosille 22–26. Todettakoon vuoden 22 tilausvaltuudet: ne ovat 609 miljoonaa.

Momentilla jatketaan edelleen Laivue 2020 -hankintaa. Valtuus on 1 300 miljoonaa. Hankinta näyttää kuitenkin viivästyvän suunnitellusta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus omalta osaltaan huolehtii hankinnan aikataulussa pysymisestä ja valmistumisesta vuonna 28.

HX-hankintamomentille, eli Monitoimihävittäjien hankinta, esitetään 1 522,5 miljoonaa, josta valtaosa käytetään ennakko- ja etappimaksujen maksamiseen. Aiemmassa mietinnössä todettiin, että näiden maksujen takeeksi toimittajalta tulleen edellyttämään vakuuksia. Näin käsittääkseni myös toimitaan.

Valiokunta toteaa, että monitoimihävittäjien hankinta etenee suunnitelman mukaisesti. Hävittäjävalinta tehtiin viime viikolla. Hankinnan kokonaiskustannus on vuoden 21 hintatasossa, joka vastaa linjausta hankkeen enimmäiskustannuksista. Tämän vuoksi momentilla on indeksisidonnaisia menoja 22 ja puoli miljoonaa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kyseiset puolustusteollisuuden käyttämät indeksit nousevat tavanomaisia indeksejä nopeammin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Hankinnassa käytettiin niin sanottua kiinteähintaista kilpailutusta, design-to-cost, joka edellyttää, että hankinta budjetoidaan kokonaisuutena. Tällöin eduskunta tiesi päätöksen yhteydessä hankinnan kokonaishinnan lukuun ottamatta indeksien muutoksista tai valuuttojen vaihtelusta tulevia kustannuksia.

Käyttökustannukset tulevat olemaan enintään kymmenesosa puolustusbudjetista. Samaa on käytetty myös nykyisen kaluston ylläpitoon. Tätä linjausta on täsmennetty siten, että tämä osuus lasketaan vuotuisista maanpuolustuksen menoista pois lukien HX- ja Laivue-hankinnat.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle osoitetaan 4,6 miljoonaa lakisääteisen julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin.

Kunnioitettu puhemies! Aivan lopuksi todetaan, että valiokunta toteaa, että Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti yli vaalikausien. Pidämme hyvänä sitä, että aselajikohtaisesti pystytään ylläpitämään ja kehittämään sekä samalla toteuttamaan HX- ja Laivue-hankinnat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt puolustusministeri Kaikkonen.

12.07 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Puolustuksen rintamalla on tapahtunut paljon viime kuukausina. Syksy alkoi Kabuln evakuointioperaatiolla, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jatkui puolustusselonteolla ja asevelvollisuuskomitealla, ja sitten tietysti vielä tehtiin tämä iso HX-investointi. Olen vakuuttunut, että valituksi tuli tarpeisiimme ja vaatimuksiimme nähden paras järjestelmä — viitataan siis tähän HX-ratkaisuun.

Käsillä olevaa vuoden 22 talousarviota ei ole myöskään syytä väheksyä Puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaajana. Hallitusohjelma lähtee siitä, että toimintaympäristön kehitystä vastaavan puolustuskyvyn ylläpito ja sen kehittämisedellytykset varmistetaan turvaamalla puolustushallinnolle riittävät resurssit. Talousarvio noudattaa vaalikausien rajat ylittäviä vuoden 17 puolustusselonteon linjauksia. Tuore puolustusselonteko, joka sai tässä salissa varsin hyvän vastaanoton — kiitos siitä — tuo tarvittavaa jatkuvuutta ja selkänöjää tuleville vuosille. Myös asevelvollisuuskomitean työn tulokset tuovat jatkovuosille lisäevästyä.

Strategiset hankkeet, Laivue 2020 -hanke ja ennen kaikkea HX-hanke, saavat merkittävän osan tulevalle vuodelle esitetyistä puolustusministeriön pääluokan määrärahoista. Hallinnonalan osuus valtion budjettitalouden menoista on HX-hankkeen myötä noin 7,9 prosenttia, kun se on ollut viime vuosina ilman HX-hanketta 5—5,5 prosentin luokkaa. Tietysti, kun nämä hankkeet on hoidettu, sen jälkeen palataan tuohon aiempaan mittaluokkaan.

Suomen puolustusta kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti yhtenä kokonaisuutena toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Valtiovarainvaliokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että hallinnonalan rahoituksella pystytään huolehtimaan strategisten hankintojen ohella myös maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän muiden osien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Arvoisa puhemies! Maavoimiin satsattiin voimakkaasti 2010-luvulla, ja Maavoimat on saamassa jatkossakin kehittämisrahoituksesta osansa. Tulevalle vuodelle esitetyistä sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista käytetään HX- ja Laivue 2020 -hankkeiden li-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

säksi yli miljardi euroa materiaaliseen valmiuteen. Uudella tilausvaltuudella kehitetään muun muassa Maavoimien tulenkäyttöä ja joukkojen liikkuvuutta. Maavoimien suorituskky kyetään ylläpitämään suunnitelluilla resursseilla myös lähivuosina. Pidemmällä aikavälillä Maavoimien keskeisten järjestelmien elinkaaren päättymisen sekä toimintaympäristön vaatimukset 2030-luvulla edellyttävät Maavoimien uudistamista 2020-luvun lopulta alkaen.

Materiaaliseen valmiuteen siis satsataan, mutta puolustushallinnon perusbudjetti ei ole lähivuosina kasvamassa. Tämä asettaa haasteen Puolustusvoimien toiminnan tason turvaamiselle, ja Puolustusvoimat joutuu tarkastelemaan eri käyttötarkoituksiin menokehysten puitteissa suunnattavia resursseja.

Koronapandemia on rajoittanut kahden viimeisen vuoden aikana kertausharjoituksia. Toivottavasti ensi vuonna päästään kertausharjoitusten määrässä kasvu-uralle, mutta varmuutta siitä ei kyllä vielä tässä vaiheessa ole. Tarkoitukseen suunnatun lisärahoituksen ja koulustarpeen ohella asiaan vaikuttavat myös muun muassa Puolustusvoimien henkilöstömäärä, tarve kohdentaa saatua lisähenkilöstöä välttämättömiin tehtäviin sekä henkilöstön jaksamiseen liittyvät kysymykset — ja koronapandemia tietenkin myös ensi vuonna, valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien henkilöstömitoitus, noin 8 000 ammattisotilasta ja noin 4 000 siviiliä, ei oikein vastaa Puolustusvoimien laajenevaa tehtäväkenttää. Toimintaympäristön muutoksesta johtuva sotilaallisen valmiuden tehostaminen ja uudet valmiudelliset järjestelyt toteutetaan samalla henkilöstöllä, jota käytetään varusmiesten ja reserviläisten kouluttamiseen. Perinteisten suorituskkyjen kehittämisen ohella resursseja tarvitaan myös uusiin teknologioihin liittyvään osaamiseen sekä kyberinformaatio- ja avaruussuorituskkyjen kehittämiseen.

Nykyisen hallitusohjelman perusteella henkilöstömäärää ollaan kasvattamassa 100 henkilötyövuodella vuoteen 23 mennessä. Ensi vuonna ollaan perustamassa tähän liittyen 15 uutta tehtävää. Tuoreen selonteon mukaan tavoitteena on kasvattaa henkilöstömäärää edelleen 500 henkilötyövuodella asteittain 2020-luvun loppuun mennessä, mikä edellyttää lisäresursseja kahden seuraavan hallituskauden aikana. Vuoden 22 talousarvioesitys ei sisällä sopimussotilaiden palkkaamiseen viime vuosina saatua lisärahoitusta, mutta tähän on varattu ensi vuodelle riittävästi määrärahaa joulukuun alussa hyväksytyn lisäbudjetin myötä. Tämä on hyvä ensi vuoden osalta.

Arvoisa puhemies! Puolustuskyyvyn rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi on hyvä, että olemme puolustuspolitiikassa onnistuneet yleensä löytämään yhteisymmärrystä ja yhteistä näkemystä ja jatkuvuutta tässä salissa. [Puhemies koputtaa] Tällaisina aikoina se erityisesti korostuu, ja haluan tästä hyvästä yhteistyöstä kiittää eduskuntaa ja edustajia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset myös ministerille. — Jaahas, näyttää siltä, että on halukkuutta debatoita. — Aloitetaan puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajasta. Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

12.13 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää ministeriä HX-hankkeen maaliin viemisestä — erittäin selkärankaista toimintaa. Tämä oli tärkeä hanke Suomelle. Soraääniäkin matkalla kuultiin, mutta ette antanut periksi, hyvä näin. Ja myöskin se, että Puolustusvoimien asiantuntijoita kuultiin vahvasti, on minun mielestäni tärkeää, koska se osaaminen on nimenomaan siellä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ilmastonmuutoksen torjunta näkyy aika vahvasti hallituksen talousarvioesityksessä, ja yksi Puolustusvoimien ilmastotoimi on tuo varusmiesten kasvisruokapäivä, pakollinen kasvisruokapäivä, jolloin sotilaskotien roskikset täyttyvät pitsapakkauksista ja kasvisruoan hävikki on valtava. Roskaruoka ei myöskään palvele varusmiesten saapumiserästä toiseen heikkenevää kuntotasoa. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: onko tässä kokonaiskuvas-
vassa mitään järkeä, torjutaanko tässä ilmastoa vai taloutta vai mitä? Minä en ainakaan näe henkilökohtaisesti tässä mitään järkeä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalli.

12.14 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Kaikosta ja myös mietinnön antanutta valiokuntaa siitä, että ensi vuonnakin panostetaan voimakkaasti Suomen puolustukseen. Tällä esitetyllä rahoitustasolla tosiaan voidaan varmistaa strategisten hankintojen ohella maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän ylläpito ja kehittäminen kokonaisuudessaan, aivan kuten valiokuntakin toteaa, ja huolehtia siten Suomen puolustuskyvystä kaikissa oloissa.

Kysyisin ministeriltä — lähtisin tavallaan ehkä siitä kaikkein perustavinta laatua olevasta kysymyksestä — maanpuolustustahdosta. Suomalaisten maanpuolustustahto on perinteisesti ollut kansainvälisesti vertaillen korkealla tasolla, ja viime vuosien kyselyt ovat osoittaneet kansalaisten näkemyksissä ehkä pientä liikettä suuntaan ja toiseen. Onkin tärkeää, että tätä asiaa seurataan säännöllisesti. Arvoisa ministeri, millä toimin varmistamme suomalaisten maanpuolustustahdon pysymisen korkealla tasolla myös jatkossa ja etenkin tuemme sitä, että aivan tuoreimpien kyselyjen [Puhemies koputtaa] pieni nousu ylöspäin jatkuisi ja vahvistuisi entisestään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

12.15 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman mukaan samoin kuin tasan vuosi sitten tehdyn budjettipäätöksen mukaan eduskunta edellytti tällaisessa HX-hankkeessa sitä, että Hornet-kalusto korvataan täysimääräisesti sotilaallisen suorituskykynsä osalta ja tämä nimenomaan myöskin suhteellisesti. Te ministerinä kerroitte juuri äsken, että tämä F-35 osoittautui ehdottomasti tässä suhteessa parhaimmaksi, ja meillä on myöskin puolustusministeriön antama tieto ja ymmärrys siitä, että itse asiassa tämä Hornet-kaluston täysimääräisyys ylitettiin 15 prosentilla tällä F-35-hankkeella. Se tarkoittaisi ehkä sitä — ja sitä kysyn ministeriltä — että tämä Hornet-kaluston täysimääräisyys olisi ehkä voitu itse asiassa tyydyttää 50—54 F-35:llä, mikä tuottaisi säästöä 1,2 tai 1,5 miljardia euroa riippuen nyt siitä hävittäjien määrästä. Olisiko tämä eduskunnan ja hallitusohjelmassa oleva edellytys pystytty täyttämään itse asiassa pienemmällä lukumäärällä näitä F-35-hävittäjiä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Sankelo.

12.17 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaankin erinomaista, että hävittäjähanke on saatu eteenpäin poliittisen yksimielisyyden vallitessa ja 64 ympäristöystävällistä hävittäjää kaartaa pian Suomen taivaalla. Suorituskyky pysyy ja parane.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Muutenkin tämä puolustusministeriön sektori vaikuttaa hyvin seesteiseltä. On tärkeää huolehtia myös vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä, joka myös on tärkeä kehityskohde.

Valtiovarainvaliokunta esittää 200 000:ta euroa Ilmavoimien lentotoimintaharjoitukseen Kauhavan lentokentälle vuodeksi 2022, ja toiminta Kauhavalla siis jatkuu. Kun olen Ilmavoimien edustajien kanssa käynyt keskustelua, niin tämän Kauhavan kentän kunto on senkaltaisen, että tämä pinnoite tarvitsee nyt pian toimenpiteitä. Kun arvio kestokyvystä on pari kolme vuotta, niin kysyisin: onko puolustusministeriöllä [Puhemies koputtaa] näkemyksiä tähän liittyen? Kentänhän omistaa yksityinen toimija tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

12.18 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset alkuun tosiaan hyvästä HX-hävittäjähankintapäätöksestä.

Mutta kysyisin tästä EU-puolesta. Vaikka EU:lla on kansallisella tasolla merkittäviä suorituskykyjä, sotilaallisesti EU on alisuorittaja, varsinkin brexitin myötä, jolloin nimenomaan lähti eniten tätä suorituskykyä pois. Nyt tietysti puolustuksen suorituskykyjen kehittäminen kannattaa yhteisestikin. Otitte esiin muun muassa korkean teknologian haasteet, ja mieleen tulee myös esimerkiksi hybridiuhat ja huoltovarmuus. Mutta kysyisin nytten: kun Ranskan puheenjohtajuuskausi lähestyy nyt vuodenvaihteessa, niin mihin suuntaan te näette Ranskan nyt lähtevän viemään tätä asetelmaa? Nato on kuitenkin EU-maista suurimmalla osalla se varsinainen puolustusratkaisu, ja tässäkin täytyy tietysti ajatella ja välttää päällekkäisyyttä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä.

12.19 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Täytyy yhtyä valiokunnan varapuheenjohtajan kiitoksiin päätöksistä, joita puolustusministeriö ja puolustusministeri ovat tehneet, mutta kyllä meillä valiokunnassakin on ollut oikeastaan vain yksi puolue, Suomi-puolue, joka on hoitanut näitä yhteisiä puolustusasioita eteenpäin, ja tämä on pienelle kansakunnalle äärettömän tärkeä asia. On hankittu laivue, on hoidettu hävittäjähanke ja on panostettu Puolustusvoimiin ennätyksellisen paljon. Kun ministeriltä ja ministeriöltä olen pyytänyt, että voitaisiinko tähän epäkohtaan puuttua, niin ministeri on vastannut, että toimitaan näin. Kun valiokunta on pyytänyt selvityksiä tai kiinnittänyt huomiota johonkin epäkohtaan, niin ministeri on vastannut, että huomioidaan, toteutetaan. Tämä on ollut äärettömän jämäkkä linja ja puolustusmyönteinen linja, ja tällä linjalla kannattaakin pysyä. Ministeriltä haluan kysyä nyt, kun meillä on Merivoimat ja Ilmavoimat hoidettu: minkälaisia kehitystarpeita on seuraavaksi Maavoimiin ja kenties kyberiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

12.20 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille hyvästä työstä myös täältä. Vuosi lähenee loppuaan, ja se on ollut puolustukselle, puolustuspolitiikalle, menestyksekkäs. Nyt viimeisimpänä ovat tosiaan nämä HX-hankinnat.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Alkuun täytyy edustaja Ronkaiselle todeta, että kasvisruoan lisääminen Puolustusvoimissa paitsi on ilmasto- ja ympäristöteko kyllä myös tukee huoltovarmuutta. Meidän täytyy olla kestäväällä pohjalla siltäkin osin. Ja omat kokemukseni Puolustusvoimien harjoituksista, missä olen ollut mukana, ovat, että se ruoka on ollut erinomaista ja se on käynyt oikein hyvin kaupaksi. Suomessa tuotetaan monenlaisia kasviproteiineja, ja se on aikamoinen kasvuala myös, tukee siis siinäkin.

Mutta tähän HX:ään. Siihen liittyy tämä teollinen yhteistyö, josta sopimus on sitten tarkoitus solmia käsittääkseni Lockheed Martinin ja Pratt & Whitneyn kanssa tarkemmin. Tässä muistaakseni 6 000:ta henkilötyövuotta oli arvioitu, mutta millä aikataululla tämä käytännössä etenee, olisin ministeriltä kysynyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Yrttiaho.

12.21 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän HX-hankinnan tai F-35-kaupan hintaan liittyviä huomioita ja kysymys ministerille:

Perjantaisen tiedotustilaisuuden ja Puolustusvoimien ja valtioneuvoston tiedotuksen pohjaltahan saattoi päätyä, niin kuin osa mediasta päätyi, hiukan virheellisiin käsityksiin tästä lopullisesta hinnasta, mutta niin kuin tässä esittelypuheenvuorossakin kuulimme, kyllä tässä käytetään vähintään se tilausvaltuuden mukainen 10 miljardia. Sitten päälle tulevat tällä tietoa vähintään noin 1,37 miljardin indeksikorotukset, ostovoimakorjaukset ja sitten vielä valuuttakurssimuutokset. Tietysti näitten indeksien osalta seurataan kustannuskehitystä, ja kauppahinnan ollessa näinkin korkea pienikin muutos indeksien prosenteissa merkitsee valtionvaroissa aika paljon.

Varsinainen ongelmahan tässä ovat elinkaarikulut, [Puhemies koputtaa] joihin Yhdysvaltain GAO ja Suomen VTV ovat kiinnittäneet huomiota, ja niistä olisin kysynyt: miten nämä aiotaan laskea ja varmistaa tulevaisuudessa? [Puhemies: Nyt kiinnitän huomiota ajan ylitykseen!] On ilmeistä, että nyt esillä ollut 250 miljoonaa ei tule riittämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika ei riitä. — Ledamot Adlercreutz.

12.23 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag vill också tacka försvarsministern för ett gott arbete och ett gott samarbete med försvarskottet.

On hieno asia, että tämä HX-hanke saatiin laajassa yhteisymmärryksessä maaliin, ja hyvästä prosessista kertoo myöskin se, että kaikki viisi hakijaa olivat mukana loppumetreillä, eli hekin pitivät tätä hyvänä hankintana, läpinäkyvänä prosessina ja objektiivisena arviona. Vaikka soraääniä onkin kuulunut jonkun verran, niin on sanottava sekin, että jos oli paikalla, kun näitä vertailutietoja esitettiin, niin sen pohjalta ei voi päätyä muuhun lopputulokseen kuin siihen, mihin päädyttiin. Se on kaikin puolin tasapainoinen ja hyvä lopputulos ja hyvä esitys, ja on hyvä, että mitä ilmeisimmin saatiin se myöskin varsin kilpailukykyiseen hintaan.

Haluaisin kuitenkin nostaa esille toisen asian: Varusmiesten määrä laskee koko ajan, ja huomaa, että nyt on käynnistetty toimenpiteitä, joilla yritetään saada niin kuin reuna-alueella olevat jatkamaan varusmiespalveluansa, [Puhemies koputtaa] löytää toimia ja tehtäviä myös heille varusmiespalvelun sisällä. Haluaisin hieman kuulla, miten tämä asia etenee.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

12.24 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Ronkai-selle: Tuo Leijona Catering, joka vastaa varusmiesten ruokailusta, otti vuonna 2018 käyt-töön mallin, jossa — jos nyt oikein sen muistan — on kaksi kasvisruoka-ateriaa viikossa, mutta kun se ei ole päivän ainoa ateria, niin päivän aikana saa muutakin kuin kasvisruokaa, elikkä varsinaista kasvisruokapäivää ei ole ollut. Sellaista, että vain kasvisruokaa tarjolla, ei muistini mukaan ole. Tällä nyt on menty ja ymmärtääkseni sillä nyt kuitenkin kohtuul-lisesti on pärjailty. [Mikko Savola: Kunhan on kotimaista kasvisruokaa!] — Myös tämä kotimaisuusaste on sellainen, mitä olemme korottamassa. Olen tätä edellyttänyt, että oma-varaisuusasteen täytyy olla korkeampi.

Edustaja Kalli, maanpuolustustahto, millä varmistetaan korkea maanpuolustustahto jat-kossakin: Nythän tuli tuore tutkimus, jonka mukaan se on jälleen nousussa, mikä oli erit-täin tärkeä uutinen. Minä sanoisin, että asevelvollisuuskomitean ehdotukset tukevat sitä. Kun saadaan nostettua varusmiespalveluksen kävijämäärää, saadaan koko ikäluokka pa-remmin mukaan tähän. Minä uskon, että nämä ja muut ehdotukset voisivat auttaa, ja us-kon, että ne auttavat ja edistävät myös maanpuolustustahtoa.

Edustaja Kiljusen kysymys: Sanoisin näin, että kun meillä on pinta-alaltaan iso maa täl-lä sijainnilla, niin kyllä me tarvitaan sen mittaluokan määrä näitä koneita, mitä on. Laadul-la ei voi täysin korvata määrää, vaikka molemmat ovat tärkeitä, sekä laatu että määrä. Tuo-ta mittaluokkaa sen pitää olla, mikä nyt tilattiin.

Edustaja Sankelo, Kauhavan kentän suhteen: Ilmavoimien kannalta on tietysti parempi, mitä enemmän meillä on toimivia lentokenttiä tässä maassa, joihin me voidaan tarvittaessa tukeutua. Operatiivista käyttöä Ilmavoimilla viime vuosina on siellä ollut aika vähän, mut-ta pidän sinänsä hyvänä, että eduskuntakin tässä auttaa, että sitä saadaan ylläpidettyä, pi-dettyä käytössä. Tästä kannattaa jatkaa keskustelua Ilmavoimien kanssa. Erityistä rahoitus-ta Puolustusvoimilla ei ole investointeihin tuolla saralla ainakaan toistaiseksi.

Edustaja Puisto kysyi Ranskan suunnasta. Kyllähän Ranska on painottanut paljon tätä strategista autonomiaa, että Euroopan pitää ottaa itse enemmän vastuuta omasta puolustuk-sestaan, ja se pitää vain yhteensovittaa sen realiteetin kanssa, että suurin osa EU-jäsenmais-ta on myöskin Naton jäsenmaita. Uskon, että otamme ensi keväänä askelia siihen suun-taan, millä EU-yhteistyötä puolustuksessa tullaan vahvistamaan.

Edustaja Könttä: Maavoimilla tarpeet ovat erityisesti ensi vuosikymmenelle, ja siihen pitää alkaa pikkuhiljaa valmistautumaan. Kyberiin panostetaan vuosi vuodelta enemmän.

Edustaja Harjanne: tuo 6 000 henkilötyövuotta, jos oikein muistan, on arvio tämän vuo-sikymmenen aikana toteutuvasta määrästä.

Edustaja Yrttiaholle sanoisin, että Puolustusvoimilla itsellään on iso intressi katsoa, että se mahtuu niihin raameihin, siihen 254 miljoonaan, koska muualta ei ole rahaa luvattu Puo-lustusvoimille. Elikkä sen perään kyllä katsotaan aivan varmasti Puolustusvoimissa.

Ja edustaja Adlercreutz, varusmiesten määrä: [Puhemies koputtaa] tässäkin sanoisin, että tuon Kanervan komitean ehdotukset voisivat siinä auttaa, eli pitää lähteä siitä, että va-rusmiespalveluksen voisi suorittaa, vaikka fyysinen kunto ei ihan niin priimaa olisikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Jatketaan vielä hetken aikaa debattia, eli V-painike ja ylösnousu, niin sitten onnistuu. — Edustaja Peltokangas.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

12.28 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä HX-hankkeen loppuunsaattamisesta. Erittäin isänmaallista ja jykevää toimintaa. Haluan myös, totta kai, kiittää puolustusvaliokuntaa hienosta työstä, ja näyttää siltä, että puolustuspolitiikka on sitä parasta koheesiopolitiikkaa. Olemme kaikki yhdessä sen hienon asian kanssa yksimielisinä. On puolustuksen kannalta erittäin tärkeää, että taivastamme piirtää suorituskykyinen kalusto, ja itse toivotankin Lockheed Martin F-35A Lightningin tervetulleeksi myöskin Kauhavalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pelkonen.

12.28 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään noin 100 henkilöllä hallituskaudella. Puolustusvaliokunta on kuitenkin todennut, etteivät sen paremmin hallitusohjelman henkilöstölisäykset kuin määräaikaisten sopimussotilaiden palkkaaminen riitä vastaamaan Puolustusvoimien henkilöstöhaasteisiin, ja huolta on kannettu jo pitkään myös henkilöstön jaksamisesta. Kysyisin ministerin näkemystä näihin asioihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkinen.

12.29 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, edustaja Mäkinen, mikrofoni vielä päälle.

No nyt, arvoisa puhemies! Pahoittelut. — Ensiksi on todettava, että olen erittäin ylpeä siitä, että meillä on nyt hallitus, joka panostaa historiallisesti suomalaiseen maanpuolustukseen, ja lämpimät kiitokset myös ministerille erinomaisesta työstä. Mitä näihin HX-hankintoihin tulee, koko hankintaprosessi ja lopputulos ovat sellaisia, joihin voi olla erittäin tyytyväinen.

Tässä erinomaisella tavalla edustaja Pelkonen nosti esille tämän henkilöstön työhyvinvoinnin, ja tämä on oikeastaan asia, mihin on syytä kiinnittää huomiota tämän materiaallisen valmiuden ohella. Se on aivan keskeisen tärkeä kysymys etenkin nyt, kun nämä maanpuolustuksen toimintaympäristömuutokset johtuvat toiminnan tehostaminen ja uudet valmiudelliset järjestelyt toteutetaan samalla henkilöstöllä, jolla jo nykyään koulutetaan varusmiehistö ja reserviläiset. Mitkä ovat niitä konkreettisia toimia, joilla tästä työhyvinvoinnista aidosti pidetään huolta kaiken tämän keskellä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

12.30 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Suomea ei uhkaa sotilaallinen kriisi, mutta toimintaympäristömme on vaikeasti ennakoitava. Tämä hallitus on kuitenkin panostanut voimakkaasti puolustukseen. Siitä kiitos tälle jämäkälle linjalle, mitä edustaja Könttä toi esille, ja jämäkän linjan takana on jämäkkä puolustusministeri.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puolustuksemme ytimessä on hyvin koulutettu ja harjoitettu reservi. Reservin koulutuksella ja kertausharjoituksilla on suuri merkitys reservin kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä ja kehityksessä. Kertausharjoituksiin on lisätty taloudellisia resursseja kuluvalle vaalikaudella, mutta tämä pandemia nyt on vaikuttanut siihen, että kertausharjoitusten määrät saadaan saavutettua. Kysyisin: onko saatu näistä semmoisia uusia oppeja, joita voidaan hyödyntää kertausharjoituksien suunnittelussa tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

12.31 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tästä F-35-hankinnasta sanoa se, että kyllä siinä todennäköisesti päädyttiin siihen ratkaisuun, joka kestää pisimpään lennossa sekä elinkaaren että ilmatorjunnan paineessa, eli siinä mielessä oikea ratkaisu. Jos se hinta hirvittää, niin siihenkin löytyy ratkaisu: Tuo 250 miljoonaahan on vain puolet Yle-verosta. Paljon mieluummin minä sitä rahaa hävittäjäverona maksaisin kuin Yle-verona.

Vaikka Puolustusvoimat toimii kansallisella tasolla kiitosta ansaitsevalla tavalla, tämä kansainvälinen toiminta hieman herättää kysymyksiä, eli se, onko Afganistanista nyt opittu. Kun lähdettiin mukaan sinne USA:n takapihan sotaan aikanaan ja kun USA siinä sodassa epäonnistui ja tuli takaisin häntä koipien välissä, niin mekin lensimme sieltä evakuoitilentoillamme mukana satoja pakolaisia. Nyt kuitenkin vaikkapa Malissa ollaan laajentamassa operaatiota nyt sitten Ranskan takapihan sodan tukemiseen. Mikä takaa sen, ettei sieltä muutaman vuoden kuluttua tehdä taas uusia evakuoitilentoja? Onko tästä kyseeseen hankkeeseen lähtemisestä vastaavaa hyötyä Suomen puolustuksen kannalta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

12.33 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pandemia, virka-apu, selonteot, Afganistanin kriisi, sieltä suomalaisten kotiuttaminen, HX-hanke — herra ministeri, te olette tehnyt hyvää työtä. Kaikissa näissä on onnistuttu, ja puolustusministeriö ja Puolustusvoimat ovat toimineet hyvin — kiitos siitä.

Tämä hallitus huolehtii maanpuolustuksesta varusmiespalveluksen osalta — kertausharjoitusten määrä on lähes 20 000 ensi vuodenkin budjetissa — kyberturvallisuuteen panostetaan, mikä täällä jo kuultiin, ja nämä hankinnat henkilöstönkin suhteen. Vaikka siellä tietysti jaksamispaineita aina on, niin siitäkin huolehditaan. Tämä on hyvää kuultavaa ja hyvää politiikkaa, joka yhteistyössä vielä eri puolueiden kesken, myös opposition suuntaan, tehdään.

Haluan myös kiittää tästä Kauhan 200 000:sta, minkä valiokunta myönsi. [Puhemies koputtaa] Se on huoltovarmuuden kannalta keskeistä, että nämä kentät voivat meillä olla toiminnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Soinikoski.

12.34 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyin kiitoksiin HX-hankkeen loppuun saattamisesta.

Turvallisuuden uhkakuvat ovat muuttuneet huimasti viime vuosikymmenten aikana. Vaara ei vaani enää pelkästään rajalla vaan myös verkossa hybridi-vaikuttamisena ja ym-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

päristöuhkina. Yhteistä näille kaikille turvallisuushille on se, että ne ovat samaan aikaan sekä globaaleja että paikallisia. Ilmastonmuutos on tästä hyvä esimerkki. Se on globaali uhka, jolla on merkittäviä paikallisia vaikutuksia — varoittavana esimerkkinä viime kesän tulvat Keski-Euroopassa ja Ruotsissa, joissa oli myös kuolonuhreja.

Myös suomalaiset pitävät ilmastonmuutosta yhtenä suurimpana tulevaisuuden turvallisuusuhista. Evan tekemän kyselyn mukaan jopa 76 prosenttia suomalaisista pitää ilmaston lämpenemistä hyvin suurena tai melko suurena uhkana Suomelle. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat luontokato, sään ääri-ilmiöt, metsäpalot ja tulvat ovat turvallisuusuhkia, joihin pitää varautua. Kysyisinkin puolustusministeriltä: miten puolustusministeriö varautuu erilaisiin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ympäristöuhkiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja valtiovarainvaliokunnan vastaavan jaoston puheenjohtaja, edustaja Vähämäki.

12.35 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Pohdin asiaa valtiontalouden kannalta, näitä hävittäjähankintoja sekä Laivue 2020 -hankintoja, ja todellakin näissä aiemmissa mietinnöissä todettiin, että näiden maksujen, etappimaksujen ja ennakkomaksujen, takeeksi hävittäjähankinnan yhteydessä toimittajalta tullaan edellyttämään vakuuksia. Näin ilmeisesti todetaan — en ulkomuistista tätä muista, mutta jos tämän voisi vahvistaa. Jaostokäsittelyssä oltiin aika huolestuneita näistä hankinnoista ja oikeastaan indeksimenoista, kun indeksit puolustusteollisuudessa ovat juosseet nyt aika paljon nopeammin kuin yleiset kustannusindeksit, metallien hinnat ovat jopa tuplaantuneet. Pysykö muun muassa tämä Laivue 2020 -hankinta tämän tilausvaltuuden sisällä, ja miten tämän tulee käymään? Tämä on sellainen ehkä jopa vähän huolestuttava asia valtiontalouden kannalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hoskonen.

12.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia myös omasta puolestani ministeri Kaikkoselle. Hän on tehnyt erinomaista työtä ja nimenomaan tyylikkäästi ja arvokkaasti ministerin tärkeän tehtävän huomioon ottaen.

Se, mitä luin valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, tavallaan varmaan on ihan asiallinen huomio, että myös ilmastonmuutos tulee ottaa huomioon. Minä sanoisin, että paremminkin ilmapiirinmuutosta enemmän pelkään kuin tuota ilmastonmuutosta. Jos ilmapiiri tässä Suomen ympäristössä muuttuu hyvin rajusti, pakkasen puolelle, niin se vaikuttaa aivan varmasti Suomen turvallisuuteen enemmän kuin ilmastonmuutos ikinä.

Mutta tähän huoltovarmuuteen liittyen haluan ministeriltä kysyä: Kun nyt ollaan menossa aikaan, joka on todennäköisesti epävarmempaa, niin huoltovarmuuden merkitys on yhä korostuneempi ja varsinkin kalustonhuollon merkitys. Otetaan esimerkiksi vaikka niinkin yksinkertainen esimerkki kuin kuorma-autot: meillä on kotimainen kuorma-autonvalmistaja, mutta kun tuolla katselee Puolustusvoimien ajoneuvoja, niin kovin vähän siellä on suomalaisia kuorma-autoja. Eikö tässä voitaisi tehdä kotimainen ratkaisu, tukea kotimaista yritystä? Se osaa tehdä kuorma-autoja ja monia muita hyviä [Puhemies koputtaa] ajoneuvoja. Onko semmoinen vaihtoehto olemassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen Mari.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

12.37 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän maanpuolustustahtoon, josta täällä jo kysyttiin aiemmin. Kuulun itse ja varmaan aika moni tässä salissa kuuluu siihen ikäpolveen, joka on vielä kuullut isovanhempien sotatarinoita, ja sitä kautta olemme saaneet kasvatettua maanpuolustustahtoa itseemme. Mutta nyt kun nämä sukupolvet alkavat olla jo poistuneita, niin millä tavoin voisimme pyrkiä kasvattamaan tätä jo vähän nuoremmille ikäpolville? On nimittäin niin, että kun sain olla mukana maanpuolustuskurssilla ja siellä internaattijaksolla tapasimme varusmiehiä, niin he itse toivat tämän esiin, että olisi ollut tavattoman kiva, että tästä maanpuolustuksesta ja Puolustusvoimien toiminnasta olisi kuullut jo koulussa. Nyt tiedän, että tämä komiteatyö ei esittänyt peruskouluihin mitään tällaista, mutta voisiko tällaista ajatella edistettävän ministerin toimesta siten, että nuoremmatkin sukupolvet pääsevät jo varsin varhaisessa vaiheessa kiinni Puolustusvoimiin ja sitä kautta maanpuolustustahtoon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kinnunen.

12.38 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suuret kiitokset ministeri Kaikkoselle suoraselkäisestä toiminnasta ja puolustusvaliokunnalle yksituumaisesta työstä.

Puolustuksemme tukipilareista tulee pitää huolta: asevelvollisuudesta, osaavasta reservistä, koko maan puolustamisesta, maanpuolustustahdosta ja kansallisesta yhtenäisyydestä. Jatkossa tullaan kehittämään paikallisjoukkoja, joissa reserviläisten osaaminen ja paikallistuntemus saadaan käyttöön. Paikallisjoukot ovat tärkeitä, jotta voimme puolustaa koko maata, ja uskon, että se osaltaan lisää intoa maanpuolustustoimintaan ja lisää myös maanpuolustustahtoa kunkin kotiseudulle, kun saa puolustaa sitä omaa kotiseutua. Kysyn ministeriltä: mitä toimia tällä saralla on luvassa jo ensi vuonna?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rydman.

12.40 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monissa Euroopan maissa, ei vähiten länsinaapurissamme, ajateltiin kylmän sodan päätyttyä ja Neuvostoliiton hajottua, että voimapolitiikan aika olisi ohi. Suomessa ei onneksi ajateltu näin. Täällä oltiin tietoisia, että suhdanteet voivat muuttuakin, ja niin ne valitettavasti ovat tehneet, koska läpi 2010-luvun ja nyt 2020-luvulle tultaessa jännitteet Euroopassa ovat valitettavasti jälleen kerran huolestuttavalla tavalla nousseet.

Suomen puolustuksen keskeinen rakennetekijä on nimenomaisesti mahdollisimman uskottava itsenäinen puolustuskyky. Ja tässä yhteydessä haluan kiittää ministeriä, niin kuin monet muutkin kollegat täältä, siitä vastuullisesta työstä, minkä Suomi on tehnyt nyt, kun hävittäjähankkeessa on siirrytty eteenpäin. Tämä varmistaa sen, että Suomi ei ole sellainen heikosti kiinni oleva pala, jonka kasakka helposti ottaa irti, ja siinä te, arvoisa herra ministeri, olette tehnyt erinomaista työtä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

12.41 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todella, näin maanpuolustushenkilöiden hallitus on panostanut voimakkaasti puolustukseen, ja tästä suuri kiitos puolustusministerille esikuntineen ja myös maanpuolustushenkilöille puolustusvaliokunnalle.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kun ministeri on siellä aitiossa, niin en malta olla esittämättä kysymystäni liittyen varusmieskuntoisuuteen. Ei ole salaisuus, että varusmiesten fyysinen kuntoisuus on vuosikymmenten aikana heikentynyt. Minun mielestäni se on puolustuksellinen ongelma. Se ei ole Puolustusvoimien syy, mutta Puolustusvoimat voi olla osa ratkaisua. Kysynkin: antaa-ko tuleva budjetti riittävästi eväitä kohentaa varusmieskuntoa? Tarkoitin tällä esimerkiksi kantahenkilöstön liikunnallista osaamista [Puhemies koputtaa] tai liikunnallisia suorituspaikkoja varuskunta-alueella tai keinoja, joilla tulevien varusmiesten... [Janne Sankelo: Tärkeä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Ronkainen, ja sen jälkeen kuulemme ministerin vastauksen.

12.42 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanpuolustuksen kehittäminen on pitkäjänteistä toimintaa. Edellisessä puheenvuorossani kiitin ministeri Kaikkosta HX-hankkeen maaliin saattamisesta, mutta pitää muistaa myös se, että HX-hanke laitettiin käyntiin reilu kuusi vuotta sitten eli edellisen hallituksen aikana. Tässä edustaja Könttä piti hyvän puheenvuoron siitä, että meillä on yksi puolue puolustuksen saralla, ja näin sen pitää ollakin, se on ehdottomasti Suomen etu.

Itseäni huolestuttavat nämä ikäluokkien pienenemiset. Vaikka maanpuolustustahto on korkealla, tiedetään kuitenkin, että ikäluokat pienenevät ja samalla myöskin varusmieskoulutuksen suorittavien määrä vähenee. Parlamentaarinen komitea esitti kutsuntoja naisille, mistä voisi löytyä yksi sellainen mahdollisuus saada rekrytoitua lisää naisia varusmiespalvelukseen, mutta onko ministerillä tietoa, [Puhemies koputtaa] millä aikajänteellä [Puhemies: Nyt aikajänne päättyi!] tätä mahdollisesti päästäisiin toteuttamaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministerin vastauksen jälkeen siirrymme puhujalistaan. — Olkaa hyvä.

12.44 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen:** Arvoisa puhemies! Paljonko myönnetään aikaa tähän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnetään aikaa 5 minuuttia.

Kiitos. Sitten ehtii näihin jossain määrin vastaamaan.

Edustajat Pelkonen ja Mäkinen kiinnittivät huomiota henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin. Sanoisin, että yksi erittäin tärkeä asia tässä on se, että tuo selonteko on nyt linjassa, että 500 uutta tehtävää, uutta työpaikkaa tulee Puolustusvoimiin tämän vuosikymmenen loppuun saakka. Se on yksi tärkeä avain. Sillä voi osaltaan tähän jaksamisasiaankin vaikuttaa. Sille on kyllä iso peruste myös lisääntynyt tehtävämäärä. Esimiestyöhön panostetaan entistä enemmän. Se on tärkeä asia, hyvä johtaminen ylipäättänsä — tärkeä aihe.

Edustaja Kettunen, sanoisin, että oppeja näistä poikkeusoloista, koronapoikkeusoloista, on saatu, mutta tilanne on vielä edelleen sen verran päällä, että johtopäätösten aika on vasta vähän myöhemmin.

Edustaja Mäkelä, Afganistanin asiasta on useampikin selvitys päällä. Päästään varmaan eduskunnassakin keskustelemaan niistä ensi kevätkaudella, kun selvitykset valmistuvat. Malista, niin kuin muistakin operaatioista, on hyötyä Suomen puolustuksen kannalta. Saa-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

daan arvokasta ja aitoa kenttäkokemusta. Toisaalta ajattelen myös niin, että mitä vakaampi Afrikka, niin se on myös Euroopan etu.

Edustaja Soinikoski, puolustusministeriö ylipäättään totta kai varautuu kaikenlaisiin uhiin, myös erilaisten ympäristökatastrofien aiheuttamiin mahdollisiin uhiin ja siihen, mitä kaikkea niistä voi seurata. Kyllä nämä meillä suunnittelussa huomioidaan.

Edustaja Vähämäki, tämä HX-kauppa toteutetaan. Kun se tehdään Yhdysvaltain hallinnon kanssa, se on FMS-kauppa. Itse asiassa voisi olla hyvä, että valiokunnassa käytäisiin — jos ei ole käyty — vielä tarkemmin läpi, miten se käytännössä tulee menemään. Ehkä katsaus Laivue 2020 -hankkeeseen voisi myös olla paikallaan, koska se valitettavasti viivästyy alkuperäisestä suunnitelmasta. Mutta ehdottaisin sitä, että valiokunnassa käytäisiin nämä asiat tarkemmin läpi silloin, kun haluatte.

Edustaja Hoskonen, huoltovarmuus on hyvin tärkeä asia. Sitä painotettiin myös HX-hankkeessa yhtenä keskeisenä kriteerinä. Kotimaisissa hankinnoissa sitä huomioidaan silloin, kun se on kohtuudella mahdollista. Voi todeta, että Patria on äskettäin saanut merkittävän tilauksen sekä Suomesta että Latviasta, ja nyt aivan muutama päivä sitten tuli tieto, että myös Ruotsi on liittymässä tähän hankkeeseen mukaan, mikä on toki myöskin hyvä uutinen meidän teollisuudellemme.

Edustaja Rantanen, koulujärjestelmässä raapaistaan asevelvollisuusasioita. Yhdeksännellä luokalla on Intti tutuksi -kampanja. Se, tuleeko jotain enemmän, ei ole vain puolustusministeriön asia, vaan sitä täytyy muitten hallinnonalojen kanssa yhdessä miettiä. Mutta kutsunnat — jos ja kun ne tulevat koko ikäluokalle — totta kai vastaavat osaltaan myös tähän kysymykseen. Niissä kerrotaan kaikille meidän maanpuolustuksen perusasioista.

Edustaja Kinnunen, paikallisjoukkouudistus on keskeinen uudistus. Se lähtee liikkeelle. Voisi sanoa, että ensi vuonna aloitellaan, mutta vie kyllä koko vuosikymmenen, että päästään tähän muutokseen. Paikallisuudella, paikallisjoukoilla tulee olemaan yhä keskeisempi osa meidän puolustuksessamme, ja siinä otetaan myös kokonaisturvallisuus elikkä muu viranomaistoiminta huomioon. Tulevaisuudessa suurin osa reserviläisistä tullaan sijoittamaan juurikin paikallisjoukkoihin. Eli aloitellaan, mutta tässä menee kyllä aikaa. Puolustusvoimien laiva kääntyy tässä suhteessa hitaasti. Toki se liikkuu nopeasti silloin, kun tarvitaan.

Edustaja Kivisaari, varusmieskuntoisuus on tärkeä kysymys. Itse asiassa tänään juurikin julkaistiin tutkimus varusmiesten ja nuorten fyysisestä hyvinvoinnista ylipäättänsä. Tämä on itse asiassa tämän päivän uutisia. Ja kyllä ne käyrät näyttävät huonoilta. Kunto menee kaikilla nuorilla alaspäin. Voi olla, että korona vielä lisää tätä tilannetta. Tähän on suhtauduttava vakavasti. Näkisin, että ehkä se harrastetakuu, mitä tällä vaalikaudella on lähdetty nyt kokeilemaan, auttaisi nuoria löytämään oman liikuntaharrastuksen. Se, että olisi lähiliikuntapaikkoja lähellä, jotta harrastaminen olisi edullista, jotta jokainen voisi löytää jonkun lajin itselleen, olisi iso avain. Sillä olisi merkitystä paitsi maanpuolustukselle myös koko meidän yhteiskunnallemme ja kaikkien hyvinvoinnille. Tämä on mielestäni kyllä hyvin tärkeä kysymys.

Edustaja ja valiokunnan varapuheenjohtaja Ronkainen kysyi vielä ikäluokkien pienene- misestä. Itse asiassa se ongelma realisoituu enemmän vasta ensi vuosikymmenellä. Itse asiassa tämä vuosikymmen mennään vielä aika tasaista, hetken aikaa jopa vähän nousevaa- kin. Syntyvyyden lasku alkaa iskeä päälle varusmiesikäluokissa vasta ensi vuosikymme- nellä, mutta silloin se tulee. Sitä voi osaltaan paikata se, jos saadaan enemmän naisia suo-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

rittamaan armeija. Itse asiassa tässä suhteessa tänä vuonna on lyöty ennätyksiä, eli se ihan aidosti voisi olla ainakin yksi vastaus tähän.

Ja yhteiskutsunnat koko ikäluokalle: En osaa vielä vuotta sanoa, mutta suunnittelu ja valmistelu laitetaan liikkeelle heti. Se on iso uudistus. Mennee pari kolme vuotta, että se saadaan käytäntöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt siirrymme tosiaan puhujalistaan. Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

12.49 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on maa, joka on puolustamisen arvoinen. Hallitus panostaa ministeri Kaikkosen johdolla maamme puolustukseen historiallisen suurella puolustusbudjetilla. Toimintaa kehitetään niin maalla, merellä kuin ilmassa. Tuoreimpana osoituksena on hävittäjähankkeen loppuunvieminen — onnittelut siitä! Hankkeen aikataulusta on syytä pitää mahdollisuuksien mukaan kiinni. Vapaa isänmaa ja turvallinen Suomi ei ole tullut ja kehittynyt itsestään, eikä se itsestään myöskään pysy.

Arvoisa puhemies! Puolustuksemme tukipilareita ovat aikaansa seuraava yleinen asevelvollisuus, hyvin koulutettu ja säännöllisesti harjoitteleva reservi, koko maan puolustaminen, korkea maanpuolustustahto ja kansallinen yhtenäisyys. Näitä tukipilareita on syytä pitää yllä ja vahvistaa. Hallitus on päättänyt Rauman telakalta tilata monitoimikorvetteja, ja nyt budjetissa on huomioitu, että Puolustusvoimiin perustetaan 100 uutta tehtävää. Uudet tehtävät jakaantuvat lähes kaikkiin Puolustusvoimien organisaatioihin ja alueellisesti ympäri Suomen. Puolustuselonteko linjasi, että Puolustusvoimien henkilöstön määrää tulee lisätä asteittain 500 henkilötyövuodella, ja sitä kohti ollaan nyt matkalla. On hyvä, että henkilöstövoimavaroja keskitetään nimenomaan ydintoimintoihin, toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen ja uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin. Neljännessä lisätalousarviossa varattiin sopimussotilaiden palkkaamiseen reilut 2 miljoonaa euroa. Nuorille varusmiesjohtajille tämä on hieno mahdollisuus jatkaa palvelusta sopimussotilaana varusmiespalveluksen jatkoksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt tehostaa reservin koulutusta. Halutaan vahvistaa vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ja omatoimista osaamista, kuten ampumaharjoittelun mahdollisuuksia. Puolustusvoimien sodanajan joukot jaetaan jatkossa käyttöperiaatteen mukaan operatiivisiin joukkoihin ja paikallisjoukkoihin. Paikallisjoukot tuovat maanpuolustuksen lähelle, kotiseudulle. Maanpuolustustahto korostuu tänä aikana, kun sodan ja rauhan raja on hämärtynyt ja laaja-alainen vaikuttaminen lisääntynyt. Kyberpuolustuksen merkitys kasvaa koko ajan. Tähän tulee satsata, niin kuin onkin tehty.

Arvoisa puhemies! Suomea ei uhkaa sotilaallinen kriisi juuri nyt, mutta meidän täytyy pitää huolta puolustuksestamme ja kansallisesta yhtenäisyydestä. Tähän tarvitaan yksimielisyyttä. Jokainen voi olla omalla työllään maanpuolustaja niin Puolustusvoimien tehtävissä kuin vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä, mutta se on myös isänmaanrakkautta, rakkautta kotiseutuun, ahkeruutta, luotettavaa puhetta yhteiskunnasta ja yhteen hiileen puhaltamista. Pidän Intti tutuksi -kampanjaa todella hyvänä avauksena. Pidetään Suomi sellaisena maana, joka on kaikkien täällä asuvien mielestä puolustamisen arvoinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kettunen.

12.53 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Suomi on maista parhain ja aina puolustamisen arvoinen. Meidän sukupolviemme on pidettävä huolta siitä, että tulevaisuuden Suomessa jokainen voi tuntea kuuluvansa mukaan ja että jokaisen panos on tärkeä ja tarpeellinen. Olemme menneille sukupolville velkaa sen, että huolehdimme parhaamme mukaan siitä Suomesta, minkä he ovat pelastaneet meille vaikeina aikoina.

Puhemies! Kokonaisuudessaan hallitus panostaa puolustukseen merkittäviä määriä, niin kuin tässä keskustelun aikana on tullut ilmi. Kiitän hallitusta, kiitän myös valiokuntaa ja totta kai jämäkkää puolustusministeri Kaikkosta tästä. On ensisijaisen tärkeää, että hallitus vahvistaa Suomen puolustusta asianmukaisesti. Hallinnonalan rahoituksella pystytään huolehtimaan strategisten hankintojen ohella maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän muiden osien ylläpidosta ja kehittämisestä. Kotimainen puolustus- ja ilmailuteollisuus mahdollistaa sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja maanpuolustuksen toimintakyvyn. Teollinen yhteistyö tulee siten edelleen sisällyttää materiaalihankintoihin aina, kun se on mahdollista. Lisäksi kotimaisen teollisuuden kannattavan toiminnan turvaamiseksi on tärkeää edistää yritysten vientimahdollisuuksia ja verkottumista.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat ei olisi toimiva kokonaisuus ilman sen vahvaa selkärankaa. Suomalainen reservi on hyvin koulutettua, ja osaamisen ylläpitämisestä on pidettävä kiinni. Reservin koulutuksella ja kertausharjoituksilla on suuri merkitys reservin kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Reservin koulutusta pyritään tehostamaan kehittämällä eri harjoitusmuotoja, kertausharjoituksia, vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ja omatoimista osaamista, kuten ampumaharjoittelumahdollisuuksia. Kertausharjoitusten määrää on ollut tarkoitus nostaa asteittain vuosina 20—23. Tarkoitukseen on kohdennettu hallitusohjelmassa yhteensä puolentoista miljoonan euron lisämääräraha. Vuosina 20—21 kertausharjoitusten rahoitusta on korotettu yhteensä 1,3 miljoonalla eurolla. Ensi vuonna, 22, koulutettavien reserviläisten tavoitetaso 19 300 reserviläistä pidetään vuoden 21 korotetulla tasolla, ja tähän voidaan olla tyytyväisiä. Toivottavasti tämä pandemia nyt ei sotke tätä kertausharjoitusten toimintaa.

Vapaaehtoisilla maanpuolustusjärjestöillä on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeä rooli. Maanpuolustusjärjestöjen aktiivinen toiminta reserviläisten kenttäkelpoisuuden ja maanpuolustustahdon ylläpidossa on merkityksellistä kansallisen puolustuksen suorituskyvyn näkökulmasta, ja tälle momentillehan esitetään 4,9:ää miljoonaa euroa. Suuri osa tästä määrärahasta, 4,6 miljoonaa euroa, osoitetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt tekevät tärkeää työtä puolustuksemme eteen.

Puhemies! Tähän vielä lopuksi: Valiokunnan mietinnöstä täytyy iloita. Valiokuntakin on ollut tyytyväinen siihen, sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitarpeeseen liittyvät ongelmat nyt on tiedostettu ja hallitus on täydentänyt momentin perusteluja siten, että määrärahaa saa käyttää myös tähän mainittuun toimintaan. Tarkoitukseen on käytettävissä 120 000 euroa ensi vuonna. Tähänhän puolustusvaliokuntakin otti kantaa, ja se on tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä otettu huomioon. Tästä voidaan olla tyytyväisiä, mutta jatkossahan nämä tukitoimet tulisi kuulua sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, ja tästä on hyvä sitten käydä keskustelua tulevaisuudessa, että ne sinne myös menevät.

Täällä on käytetty hyviä, ansiokkaita puheenvuoroja. Edustaja Kivisaareltä todella tärkeä nosto sen suhteen, että varusmiesten kuntoon pitää kiinnittää huomiota ja Puolustusvoimat voivat olla tässä ratkaisu. Tulevaisuudessa Puolustusvoimat voisi olla vaikka maan

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

suurin kuntokoulu ja etsiä ratkaisuja siihen, että meidän miehet ja naiset saavat asianmukaisen koulutuksen myös kuntoiluunkin liittyviin tarpeisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Sankelo.

12.59 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Oikein tulee juhlava ja isänmaallinen tunne näitä puheita kuunnellessa. Uskon, että arvostamallani ministerilläkin on samanlainen olo näitten puheenvuorojen jälkeen. Toivottavasti pystytään tyyli säilyttämään.

Ensinnäkin kiitän ministeriä vastauksesta tähän Kauhavan lentokenttäasiaan liittyen. On hyvä, että myös poliittinen keskustelu tämän kentän käytön ympärillä jatkuu ja mietitään sitten, mitä asioita mahdollisesti puolustusministeriönkin suunnalta voitaisiin tehdä.

Mutta sitten vielä muutama huomio, jotka kumpuavat tästä hävittäjähankinnasta. Siis Suomihan tekee turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä ja -kumppanuutta moneen suuntaan: Pohjoismaiden kanssa, Euroopan unionin kanssa ja myös Nato-yhteistyön puitteissa sekä myös kahdenvälisesti Yhdysvaltojen ja Britannian kanssa. Ja nyt kun ollaan saatu hankinnat eteenpäin, niin monethan pohtivat sitä, mitä merkitystä näillä hankinnoilla voisi olla sitten erilaisissa turvallisuuskumppanuuksissa tulevaisuudessa. Omasta mielestäni tämä kokonaisuus mahdollistaa esimerkiksi kahdenvälisen kumppanuuden syventämisen Yhdysvaltojen suuntaan, ja olisi mielenkiintoista kuulla vielä tässä keskustelun lomassa puolustusministerinkin arvioita siitä, mitä nämä hankinnat merkitsevät sitten turvallisuusyhteistyön osalta vuonna 22 ja siitä ehkä vähän eteenpäinkin.

Toinen asia, arvoisa puhemies, kun tässä vähän käyn sektorin eri asioita läpi: Tämä seuraava huomioni liittyy enemmän kyllä tuonne ulkoministeriön suuntaan, mutta korostan nyt yhtä asiaa. Nimittäin Suomestahan on viety erilaista puolustusmateriaalia, tehty kaupoja, eri maiden kanssa. Ja kyllä minä lähtisin siitä, että jos Suomesta myydään virallisilla sopimuksilla ja kumppanuuksilla erilaista teknologiaa ja suorituskkyä, niin kyllä Suomen pitää olla luotettava kumppani myös koko sen aikavälin, jonka nämä materiaalit ovat käytössä. Siis kyllähän nyt on sellainen tilanne, että meillä ovat vientiluvat muutamiin kohdemaan haastavassa tilanteessa, ja tämä ei ole kyllä Suomen kansainvälisen maineen kannalta hyvä asia. Toivoisinkin, että puolustusministeri, joka ansiokkaasti tekee työtä monilla sektoreilla, voisi vähän paimennella tämän asian perään, koska tämä on kiusallinenkin asia Suomen osalta.

Arvoisa puhemies! Sitten mennään näitä sektoreita eteenpäin. Täällä hyvissä puheenvuoroissa tuotiin esille maanpuolustustahtoa. Sen ydin on koulutettu reservi ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö, jotka muodostavat maanpuolustustahtoa toiminnallaan. Tässä varusmieskoulutus on toki se pohja, jolta sitten ponnistetaan eteenpäin, ja toivottavasti varusmiesten kuntoon kiinnitetään huomiota. Rapistumaan päinhän se taitaa olla.

Mutta yksi asia, joka tuli tässä jo vähän niin kuin osittain esille, ovat sitten vähän varhaisemmatkin vuodet. Nimittäin esimerkiksi perusopetuksessa, jossa olen itse toiminut opettajan tehtävissä toistakymmentä vuotta, esimerkiksi informaatiota Suomen Puolustusvoimista annetaan vasta yhdeksännellä luokalla yhteiskuntatiedon yhteydessä. Tulisi ehkä harkittavaksi se, että tietyllä tavalla tämmöisestä isänmaanrakkaudesta ja siihen liittyvistä positiivisista asioista — tämä nyt ei ole puolustusministerin sektorilla suoraan — perusopetuksessa ja opetussuunnitelmissa, tämän tyyppisistä asioista, nyt voisi antaa vähän semmoista pintatietoa jo varhaisemminkin vuosilla. Ei se tarkoita sitä, että siellä reserviä kou-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

lutettaisiin kakkosluokkalaisista, mutta kuitenkin kerrottaisiin, mitenkä Suomi varautuu erilaisiin tilanteisiin. Ei tässä olisi hullumpi ajatus tällaista kehitellä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

13.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Minä pidän teitä kyllä jämäkkänä, ryhdikkäänä ja suoraselkäisenä, aivan kuten ministeri Kaikkosta täällä on pidetty; meillä on siinä konsensusasia, ja arvostan sitä, että keskeiset poliitikot ovat juuri noilla epiteeteillä varustettuja.

Niin, on meillä laajempikin konsensus vakavammin sanottuna. Edustaja Könttä käytti termiä, että meillä on puolustusvaliokunnassa yksi joukkue, ”Suomi-joukkue”, ja siinä tahdon kyllä täysin yhtyä hänen sanaansa. Kyllä tämä isänmaan puolustus ja isänmaanrakauskin, jos syvältä haetaan näitä termejä, on meille kaikille yhteinen asia, ja sen me haluamme yhdessä myöskin tässä jakaa. Luonnollisesti on selvää, että puolustus asehankintoihin, strategisine asehankintoihin, palvelee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on aivan selvä asia, ja se nimenomaan perustuu yhteistyövaraiseen turvallisuusajatteluun. Me olemme sillanrakentajia, me olemme vakautta lisäävä tekijä maailmassa, emme ole uhkaava kenellekään, ja, kuten hallitusohjelmaan on kirjattu, Suomen aluetta ei voida käyttää ketään vastaan. Tämä on se iso yhteinen linja, jonka puolesta me kaikki Suomi-joukkueessa toimimme.

Arvoisa herra puhemies! Minulla on tässä HX-hankkeen osalta ollut, en haluaisi sanoa devil’s advocate -rooli, mutta olen halunnut esittää kysymyksiä ymmärtääkseni, ja sen vuoksi arvostan myöskin sitä, että äsken esitin sen kysymyksen siitä, olisiko tämä täysimääräisyys Hornet-kaluston osalta täyttynyt 50 tai 54 F-35-hävittäjällä, ja ministeri vastasi tässä ihan oikein, että, kyllä — hän ei vastannut suoraan, että kyllä näin on, mutta hän vastasi sen tällä tavalla, että 64 on sillä tavalla järkevä luku tässä, että Suomen pinta-ala on suuri, ja tässä suhteessa strategisesti, kun se arvioidaan, niin tämä on se oikeampi luku tässä. Ette kieltäneet kuitenkaan sitä — eikä sitä voi edes kieltää — koska puolustusministeriön antamat arviot nimenomaan johtavat tuohon johtopäätökseen, minkä tein. Siitä voi sanoa vain, että onneksi Pariisin rauhansopimus silloin, 40-luvun lopulta, osasi oivaltaa, mikä on se täsmällisesti oikea luku Suomelle tällaiselle konekalustolle. Sehän on se maksimimäärä, minkä Pariisin rauhansopimus Suomella ylittääkään sallisi tämantapaisia hävittäjiä olla. Siitä täytyy siis kiittää sitä.

Arvoisa puhemies! Toinen ja ehkä isompi kysymys on se, että me olemme juuri nyt käsittelemässä puolustusbudjettia, ja erittäin tärkeää on se, minkä puolustusministeri tässä äsken sanoi ja mikä myöskin päätöstä tehtäessä tässä HX-hankkeessa oli, että jatkossa nämä käyttö- ja ylläpitokulut ovat 10 prosenttia puolustusmenoista; nyt reaalitasolla siis tämän päivän hinnoin noin 254 miljoonaa euroa. Tämä on erittäin tärkeä kirjaus, ja pelkään ja olen lähes varma, että joka vuosi, seuraavat vuodet, vuosikymmenet, tähän asiaan tullaan palaamaan, tähän kirjaukseen, joka on hyvin selkeästi tämän päätöksen takana.

Hornet-kaluston osalta kävi toisella tavalla: se alkuperäinen käyttö- ja ylläpitohinta ylittyi, ja nyt on olemassa se riski — jo Hollannista me tiedämme, että tämän F-35-hävittäjän käyttö- ja ylläpitokulut ovat kolminkertaiset, kuin mitä Suomessa on arvioitu. Norjassa ne ovat suuremmat. Australiasta, myöskin Yhdysvalloista, olemme kuulleet, että ne ovat kalliit. Ja Sveitsissä on parlamentin tarkastusvaliokunta käynnistänyt selvityksen — siellä järjestetään myöskin kansanäänestys tästä F-35-päätöksestä, joka Sveitsissä on tehty, pie-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

nempi kalusto kuin Suomeen hankittiin, mutta on tehty päätös — tarkastusvaliokunta selvittää sen, ettei vain F-35-hävittäjä voittanut tuota siellä käytyä tarjouskilpailua, jossa oli samat kandidaatit kuin täällä Suomessakin, väärillä tiedoilla. Ja tämä on tietysti vakava haaste tälle koko hankkeelle, että tätä ollaan nyt tässä parhaillaan selvittämässä — Sveitsissä. Sen vuoksi esitän kyllä ministerille vakavan huoleni tai kysymykseni siitä, että onko meillä olemassa pienintäkään riskiä — onko olemassa siis pienintäkään riskiä — että tuo tavallaan lakiperusteinen päätös, mikä eduskunnassa on siitä, että korkeintaan 10 prosenttia puolustusmenoista voidaan käyttää näiden F-35-hävittäjien käyttö- ja ylläpitokuluihin, että siinä ei vain toistu — että siinä ei vain toistu — tämä Suomessa aiemmin koettu tilanne Hornetien osalta, että ne ylläpito- ja käyttökulut reilusti ylittyvät. Jos näin on, niin sitten jään kysymään sitä. Perään myöskin jatkokysymys, ministeri: Kenellä on tästä silloin vastuu? Mikä on se esittelijän vastuu tässä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Könttä.

13.09 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Meillä on tehty Suomessa pitkäjänteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja puolustuspolitiikkaa. Aivan kuten täällä on jo aiemmin todettu, silloin kun ajateltiin, uskottiin ja toivottiin, että maailmassa tilanne ehkä menee kohti suurempaa keskinäisriippuvuutta ja rauhallisempia aikoja, niin moni maa, meidän länsinaapuri Ruotsi muun muassa, luopui asevelvollisuudesta ja katsottiin, että voidaan panostaa vaikkapa kansainväliseen kriisinhallintaan, joka on tärkeää sekin. No, Suomi ei onneksi näin toiminut. Panostimme toki kansainväliseen kriisinhallintaan, mutta ylläpidimme samaan aikaan omaa puolustustamme, asevelvollisuusjärjestelmäämme, ja ostimme myös uutta teknologiaa, sijoitimme ja investoimme siihen, panostimme Puolustusvoimien suorituskykyyn, ja tämä ollut järkevä linja.

Nyt kun näemme, että Euroopassa ja maailmalla kriisit ja myös sotilaalliset jännitteet lisääntyvät, niin voi jälkiviisaasti todeta, että Suomi oli oikeassa. Venäjä erityisesti on lisännyt voimapolitiikkaa. Ukrainan tilanne on erittäin hälyttävä. Siellä on sodittu jo vuosikausia, ja nyt uhka on yhä suurempi. Valko-Venäjän aggressio Puolaa ja Liettuaa kohtaan on totisinta totta, ja kyllä tässä lähialueilla meillä on paljon muuttujia. Esimerkiksi Venäjän etupiirijattelu puheet ja lausunnot siitä, että Nato ei saisi enää edetä idemmäs, ovat sellaisia puheenvuoroja, että kyllä Suomen täytyy jatkossakin pitää huolta omasta puolustuksestaan ja omasta itsemääräämisasemastaan — siitä, että Suomi päättää itse, kuinka se omat kansalliset ratkaisunsa tekee. Tämä on tärkeää, ja olen tässä kyllä tyytyväinen presidentti Niinistön linjaan ja myös siihen selkeään toteamukseen, että esimerkiksi Nato-jäsenyys on hakijamaan ja Naton välinen asia. On sitten meidän päättäjien asia muodostaa se kanta, ja olen tyytyväinen siihen Suomen politiikkaan, jota olemme harjoittaneet presidentti Niinistön ja hallituksen toimesta. Kyllä se näin on, että kansallisella itsenäisellä valtiolla näissä asioissa se määräysvalta kuuluu itselle.

Tämän taustan huomioiden olen tyytyväinen, että esimerkiksi Laivue-hanke ja nyt uusimpana hävittäjähanke on toteutettu määrätietoisesti. Ja kun minulta tuolla omassa kotimaakunnassani Keski-Suomessa hävittäjähankkeen aikana kysyttiin, että eikö niin, että pitäisi valita se, joka tuo eniten työtä Keski-Suomeen, totesin, että ei. Meidän pitää valita Suomelle paras hävittäjä, ja näin on toimittu, ja siitä kiitos puolustusministeri Kaikkoselle. No, olen tietysti tyytyväinen, että hävittäjähankinta tuo myös työtä ja turvallisuutta Keski-Suomeen, niin Jämsän Halliin kuin esimerkiksi myös Tikkakoskelle.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Uusia asioita, joihin meidän täytyy entisestään kiinnittää huomiota, ovat tietysti nyt tulevaisuudessa ja jo tällä hetkellä kyberpuolustus — sielläkin aggressiot näkyvät, ja tässä ei voi olla sinisilmäisyyttä, Suomen täytyy olla tässä erittäin hereillä — ja myös hybridivai-kuttaminen paitsi kyberin puolella myös vaikkapa maakauppojen ja erilaisten bulvaanien toiminnan kautta. Tässä Puolustusvoimat ja edellisellä kaudella säädetyt uudet lait antavat hyvät edellytykset valvoa isänmaan turvallisuutta, mutta tässä täytyy olla erittäin tarkkana myös jatkossa. Ja kyllä tämä kyber on sellainen uusi puolustushaara, johon täytyy panos-taa — tai jos nyt ei puolustushaara, niin kuitenkin siihen verrattavissa oleva haara — että tässä ei pysty ollenkaan antamaan löysää eikä voi jäädä teknisestä kehityksestä pois. Myös siinä erilaiset valtiot ovat aktiivisia ja toimivat usein myös erilaisten järjestöjen ja yksittäis-ten toimijoiden kautta, jolloin jopa se valtiollinen vaikuttaminen on hankalampaa havaita, vaikka siellä taustalla olisi sitten Venäjä tai Kiina tai jokin muu valtio.

No, aivan lopuksi, puhemies, haluan kiinnittää huomiota muutamaaan hyvään uudistuk-seen — tuntuu, että täällä puolustusministeriön ja puolustusministerin hallinnonalalla ei olla tehtykään muita kuin hyviä uudistuksia. Esimerkiksi laki Puolustuskiinteistöistä näyt-tää nyt toimivan ja menneen siihen suuntaan, mihin täällä haluttiinkin. Ja nostan esiin vielä lopuksi myös asevelvollisuuskomitean hyvän parlamentaarisen työn, jossa luotiin niitä suuntaviivoja, joilla pidetään huoli siitä, että asevelvollisuusjärjestelmä, johon suomalai-nen puolustus hyvin pitkälti nojaa, on elinvoimainen myös 2030-luvulla ja siitä edespäin. Mielestäni ne suuntaviivat ja askelmerkit olivat erinomaisia.

Kun tällä linjalla jatketaan, mitä ministeri Kaikkonen on tuota omaa puolustusministe-riön hallinnonalaan hoitanut — siis pitänyt huolta siitä, mitä tällä hetkellä on, ja katsonut myös 5, 10, 15 ja jopa 30 vuotta eteenpäin ja tehnyt tarvittavia päätöksiä ja investointeja — niin suomalaiset voivat kyllä nukkua yleensä rauhassa myös jatkossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen on poissa. — Edus-taja Zyskowicz.

13.14 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Könttä piti hyvän puheen-vuoron, kuten hän yleensäkin pitää.

Euroopan tilanne on tällä hetkellä äärimmäisen vaarallinen ja kriittinen. Venäjä uhkaa, käytännössä uhkaa, aloittaa sodan Euroopassa, sodan Ukrainaa vastaan. Tietysti sodan aloittamisesta puhuminen on jonkin verran harhaanjohtavaa, sillä Venäjä hyökkäsi Ukrai-nan kimppuun jo vuonna 2014, jolloin se miehitti Krimin niemimaan ja liitti sen laittomas-ti itseensä ja aloitti yhä jatkuvan sodan Itä-Ukrainassa. On irvokasta propagandaa, mitä Ve-näjä tällä hetkellä omalle kansalleen ja koko maailmalle esittää. Venäjä muka on hetkenä minä hyvänsä joutumassa vihamielisten sotatoimien kohteeksi. Venäjän rauhaa ja turvaa muka uhataan. Miksi Venäjän johto toimii näin? Me emme tiedä Venäjän presidentti Puti-nin ja hänen lähipiirinsä motiiveja, todellisia motiiveja, propagandistisia motiiveja ei kan-nata uskoa. Itse ajattelen, että kyse on ennen kaikkea Venäjän johdon oman vallan pönkit-tämisestä Venäjän sisällä.

Kun kansalaisten elintaso ei juurikaan nouse, kun kansalaisvapauksia vähennetään, jos mahdollista, entisestäänkin, kun niin sanottuja sisäisiä vihollisia myrkytetään hengiltä, niin tällaisessa tilanteessa Venäjän johto ilmeisesti laskee, että kiihkokansallismielisyyden liet-sominen ja asioiden esittäminen siten, että Venäjä on hetkenä minä hyvänsä joutumassa ul-koisen uhan alle, lisää sen kannatusta ja vahvistaa sen valtaa omassa maassa. Valitettavasti

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

historia osoittaa, että tällainen toiminta johdon kannalta usein ainakin lyhyellä aikavälillä on tuloksekasta. Ei tarvitse katsoa kuin mitä tapahtui Venäjän johdon kannatukselle vuonna 2014, kun Venäjä laittomasti ja vastoin kaikkia keskeisiä kansainvälisiä sopimuksia hyökkäsi Krimin niemimaalle ja liitti sen itseensä.

Joskus minun nuoruudessani ja aivan eri kontekstissa Suomessakin sanottiin, että fasismi myy hyvin. En tiedä tämän ilmaisun historiallista alkuperää, mutta kyllä tämä on tullut mieleeni, kun olen katsonut Venäjän johdon toimintaa. Totta kai Venäjän johdon toiminnassa, sen taustalla on myös Venäjän suuruuden aikojen palauttaminen. Puhun nyt maantieteellisestä suuruudesta.

Miten Suomessa tähän tilanteeseen pitää suhtautua? Kaikesta edellä sanomastani huolimatta olen sitä mieltä, että Suomen on pyrittävä pitämään yllä hyviä poliittisia ja kaupallisia suhteita Venäjään, puhumattakaan kansalaisten tason hyvistä suhteista, joissa on paljon kehittämistä ja joita toivottavasti kaiken keskelläkin pystytään kehittämään. Miten lännen tulee tässä tilanteessa suhtautua? Lännen ei ainakaan tule suostua Putinin vaatimuksiin. Lännen ei tule Ukrainan ja muiden Venäjän naapurimaiden päiden yli tehdä Putinin haluamia sopimuksia. Münchenissä vuonna 1938 länsivallat antoivat Hitlerille periksi, ja siitä ei seurannut mitään hyvää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

13.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomelle puolustuspolitiikka on äärimmäisen tärkeä politiikan ala. Meidän on itse pidettävä huoli siitä, että maata pystytään puolustamaan kaikissa olosuhteissa, kaikissa tilanteissa. Suomen puolustusjärjestelmään perustuu tietenkin alueelliseen puolustukseen, yleiseen asevelvollisuuteen ja hyvin koulutettuun reserviin, jolla on hyvä kalusto käytettävissään. Armeijalla kaikinensa on hyvä kalusto käytettävissään, minkä todistavat juuri tehty torjuntahävittäjähankinta ja siten monet muut hankinnat, mitä tälläkin vaalikaudella on tehty, ja hankinnat, joita parhailaan valmistellaan. Kaikista näistä haluan kiittää puolustusministeri Kaikkosta erinomaisesta työstä ja tietenkin puolustusvaliokuntaa, joka on hyvän mietinnön tehnyt, ja puolustusvaliokunnan puheenjohtajaa.

Tässä maassa on se yksi tärkeä kultainen lanka, jota pitää ehdottomasti noudattaa kaikkien — ja sitä kultaista lankaa kannattaa vaalia — eli maanpuolustustahto. Jos kansalla on tahto puolustaa tätä maata, se on niin vahva kivijalka rakentaa melkein mitä vain, kun haluamme pitää Suomen itsenäisenä valtiona ja niin, että se pystyy kaikissa olosuhteissa valvomaan sekä omat maarajansa, ilmatilansa että merirajansa uskottavasti hyvällä ammattitaidolla ja hyvällä osaamisella, ja kaikki tämä vielä tapahtuu olosuhteissa, joissa Suomen ulkopoliitiikka on antanut hyvät eväät siihen, että tulemme kaikkien naapureittemme kanssa toimeen ja meihin luotetaan. Kuten omastakin elämästämme tiedämme ja mistä tahansa muusta toiminnasta, työelämästä ja muualtakin, se luottamuksen hankkiminen on hyvin vaikea tehtävä, mutta kovin helppo se on menettää.

Suomalainen alueellinen puolustus — olen siitä monta kertaa sanonut, että tämä on ainoa ministeriö Suomessa, joka toteuttaa tomissaan ympäri vuorokauden kaikkina vuodenaikoina kaikkina vuoden päivinä aatetta, joka on parasta aluepolitiikkaa: koko maata puolustetaan kaikissa olosuhteissa jokaisella hehtaarilla. Yhdelläkään ministeriöllä en ole tällaista nähnyt, mutta puolustusministeri Kaikkoselle kiitos. Hän on vaalinut tätä keskustalaisen aluepolitiikan syvintä ydintä puolustusministeriössä kiitettävän hyvin. Puolustusmi-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

nisteriö pitää tämän maan puolta kaikkialla, sen joka ainoalla hehtaarilla niin idässä, lännessä, etelässä kuin pohjoisessa. Se on semmoinen asia, jonka tärkeys, jos sitä ei pysähdy miettimään, saattaa unohtua, mutta kun hetken aikaa miettii, niin tajuaa sen, että sehän on koko tämän järjestelmän syvin ydin.

Meidän on pidettävä huoli siitä, että tekninen osaaminen eri puolustushaaroilla ja kaluston osaamisessa henkilöstöllä ja myös reservillä on paras mahdollinen. Tämä Lockheed Martin -hävittäjän hankinta osoittaa sen, että meillä on huippuhyvää teknistä osaamista, huoltoa pystytään tekemään, koneiden rakentamista pystytään tekemään ja myymään myös sitä taitoa Suomesta ulkomaille, toisille valtioille, mikä osoittaa sen, että Suomessa tekniikka osataan. Patrian asema tässä tehtävässä on äärimmäisen tärkeä, ja sehän tuo työtä totta kai uskoakseni myös monelle alihankkijalle.

Kun omassa kysymyksessäni ministerille äsken peräänkuulutin tätä suomalaisen kuljetuskaluston hankkimista Suomen armeijalle ja miksei Rajavartiolaitoksellekin, niin toivoisin, että siihen kiinnitettäisiin yhä enemmän huomiota, koska kannattaa muistaa se hetki, jolloin se kriisi tulee. Sehän jonain päivänä tulee kuitenkin. Silloin ei ulkomailta tuleva varaosahuolto varmaan kovin hyvin pelaa, ja voi olla, että jotkut asiakassuhteet ovat pitkäksi aikaa jumissa sen kriisin takia. Tämän takia suomalaisen laitevalmistuksen ja varaosavalmistuksen saaminen tähän maahan yhä enemmän olisi äärimmäisen tärkeää.

Tämä laitevalmistuksen ja varaosavalmistuksen puute tässä maassa näkyy muuten nyt erittäin monella teollisuudenalalla. Moni iso laitekauppa on jäänyt tekemättä, kun emme saa ulkomailta varaosia tai joitain laitteen osia. Tähän pitäisi meidän paremmin panostaa, että pystyisimme jotain tekemään tässä omassa maassammekin.

Yhteistyö Ruotsin kanssa on meille edelleen äärimmäisen tärkeää, vaikka konehankinta menikin ruotsalaisten kannalta ei-toivotulla tavalla. Yhteistyö Ruotsin kanssa on äärimmäisen tärkeää. Se avaa meille monia mahdollisuuksia, ja siitä on pidettävä kiinni.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi yleisestä huoltovarmuudesta. Suomen puolustuksen kannalta on aivan äärimmäisen tärkeää, että pystymme huolehtimaan myös energiahuollosta mahdollisimman paljon itse. Nyt olemme ajaneet itsemme tilanteeseen, jossa olemme täysin venäläisen energian varassa. Minua kauhistuttaa tämä tilanne, jossa kotimainen turve lopetettiin aivan järjettömillä perusteilla, perusteilla, jotka eivät pidä ollenkaan paikkaansa, ja se sitten ollaan korvaamassa venäläisellä maakaasulla tai jollakin muulla, Venäjältä tulevalta hakkeella.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tähän asiaan kiinnitetään eduskunnassa huomiota, koska se valtio, joka ei pysty omista energioistaan huolehtimaan, on täysin toisten valtioiden viетävisssä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä. — Ja edustaja Mäkinen.

13.25 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Otan tässä omassa puheenvuorossani nyt kantaa käsittelyssä olevaan budjettiin.

On erinomaista, että puolustusministeriön määrärahat varmistavat, että pidämme yllä uskottavan kansallisen maanpuolustuksen ja että sitä kehitetään tässä entistä vaikeammin ennakoitavissa olevassa toimintaympäristössä. Puolustuksen ytimessä on uskottava sotilaallinen suorituskyky, yleinen asevelvollisuus, vahva maanpuolustustahto ja osaava henkilöstö ja reservi sekä kansainvälinen yhteistyö. Muuttuviin vaikuttamiskeinoihin on kyettävä vastaamaan nyt ja tulevaisuudessa laajasti ja jatkuvasti uutta kehittäen. Etenkin kyber-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

ja avaruusturvallisuus ovat kokonaisuuksia, jotka teknologian kehittämisen myötä väistämättä nousevat esille. Ne vaativat jatkuvaa huomiota ja resursointia myös tulevina vuosina. Puolustuspolitiikkaa leimaa nyt pitkäjänteisyys, ja sen jatkuvuus on varmistettava hallituksen kokoonpanosta riippumatta. Puolustus jos jokin on yhteinen asiamme.

On erinomaista, että tässä budjettikäsittelyn lomassa olemme syksyllä saaneet hyväksytyä myös puolustusselonteon sekä viimeisimpänä saattaneet maaliin HX-hankkeen, josta voi sanoa sen verran, että sekä hankintaprosessi että sen lopputulema ovat erinomaisia ja niihin on syytä olla tyytyväisiä. Tietenkin keskusomalaisena iloitsen myös tulevasta puolustusteollisesta yhteistyöstä.

Mutta on oikeastaan yksi asia, ja henkilökohtaisesti toivon, että me kiinnitämme siihen erityistä huomiota, kuten tässä myös puolustusvaliokuntakin on omalta osaltaan tehnyt. Tämän materiaallisen valmiuden ohella keskeisen tärkeä kysymys Puolustusvoimien suorituskyvylle on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Nyt tehtävä sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaympäristön muutoksesta johtuvan valmiuden tehostaminen ja uudet valmiudelliset järjestelyt toteutetaan samalla henkilöstöllä, jota käytetään varusmiesten ja reserviläisten kouluttamiseen. Puolustusvoimien henkilöstömitoitus, 8 000 ammattisotilasta ja 4 000 siviiliä, ei aivan kaikilta osin vastaa Puolustusvoimien laajenevaa tehtäväkenttää. Samalla on myös huolehdittava henkilöstön työhyvinvoinnista. Nämä ovat niitä asioita, joihin meidän tulee vahvasti panostaa myös tulevina vuosina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä lyhyesti puolustusministeri Kaikkonen, ja sen jälkeen vaihdamme pääluokkaa.

13.28 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Tässä tuli vähemmän kysymyksiä enää, enemmän hyvin punnittuja ja perusteltuja ajatuksia. [Eduskunnasta: Enemmän kehuja!] — No niitäkin, ja kiitos niistä. Tämä on tietysti ollut pitkäjänteistä työtä, ja tässä kyllä jo aikaisemminkin on hyvää työtä tehty. Ja toivottavasti tämä pitkä kaari jatkuu tästä eteenpäinkin, etkä näillä jakkaroilla sitten jatkossa istuvatkaan. — Muutama kysymys siinä oli, mitä voisin vielä lyhyesti kommentoida.

Edustaja Sankelo kysyi HX:n merkityksestä Yhdysvallat-yhteistyön kannalta. Kyllähän Yhdysvallat on meille jo nykyisellään yksi meidän tärkeimpiä puolustusyhteistyökumppaneita. Se on myös tuossa selonteossa mainittu. Kyllähän se tarkoittaa varmasti käytännössä sitä, että se yhteistyö on vahvaa myös tulevaisuudessa, että kyllähän se sen varmastikin sinetöi. Mitä sanoitte näistä vientiluvista, niin ajattelen niistä aika lailla samaan tapaan kuin te, mutta se ei ole yksin oman ministeriöni käsissä se asia.

Edustaja Kiljunen pohdiskeli vielä F-35:n käyttökuluja tässä näin ja näitä vertailuja eri maihin. Sitä on kyllä myös tässä hankkeessa selvitetty. Se perustuu hyvin pitkälle siihen, että on erilaisia laskentatapoja: eli mitä kuluja lasketaan. On selvää, että jos jossakin maassa vaikka puolustusvoimien henkilökunta on kokonaan palkattua henkilökuntaa ja meillä taas on asevelvollisuuteen perustuva malli, niin jo se tuo eroja. Mutta on myös useita muitakin syitä, mitkä selittävät näitä eroja siinä, miltä numerot näyttävät lopulta. Mutta sitten kun laskentatavat yhtenäistetään, niin ne alkavat näyttää olevan jo paremmin samalla hehtaarilla.

Epävarmuustekijöitä tietysti liittyy siihen, kun ennustetaan, mikä on käyttöylläpitokustannus sanotaan vaikkapa vuonna 2048 tai 2053. On selvä, että kun noin pitkälle tulevaisuuteen arvioidaan, niin se epävarmuus siinä arvioinnissa lisääntyy. Se koskee niin puolus-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

tusta kuin varmaan koskee kaikkia muitakin hallinnonaloja. Tämä kyllä sinänsä on tunnus-tettu myös tässä päätöksessä, että sadan prosentin varmuudella emme pysty niitä kuluja en-nakoimaan, kun puhutaan vuosikymmenistä eteenpäin, mutta sen verran suurella varmuu-della, että tällöinen päätös rohjetaan tehdä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitokset, ministeri Kaikkonen. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 13.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.31.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 27. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kalli poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

21.32 **Johannes Yrttiaho vas:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä aiemmassa keskuste-lussa käytiin läpi tätä hallituksen viimeperjantaista päätöstä hankkia 64 F-35A-hävittäjää Yhdysvalloista Suomen Hornetit korvaaviksi koneiksi. Aiemmassa keskustelussa muun muassa edustaja Vähämäki käytti ansiokkaan puheenvuoron liittyen näihin indekseihin ja muihin hintariskeihin, joita tämä kauppa tietysti pitää sisällään. Esimerkiksi materiaalipu-lasta, joka on tunnettu tällä hetkellä maailmantaloudessa, johtuvia vaikutuksia saattaa hy-vinkin tulla näitten puolustusvälineitten valmistamisen hintoihin, ja tämän kymmenen vuoden hankinta-ajan kuluessa sitten sopimuksen mukainen indeksi on se, jolla tarkiste-taan tätä hintaa, eli mikä hinta tulee kasvamaan siitä 10 miljardista, mikä nyt on ilmoitettu.

Kysyin ministeri Kaikkoselta tätä itse asiassa vielä paljon suuremman mittaluokan on-gelmaa, joka liittyy ylläpito- ja käyttökuluihin. Yhdysvalloissahan sikäläinen valtiontalou-den tarkastusvirasto GAO on kiinnittänyt toistuvissa raporteissaan huomiota näihin F-35:n mittaviin ongelmiin, ja samaten sitten VTV täällä Suomessa, ihan hallituksen päätöspäivä-nä viime perjantaina, tuli ulos omilla näkemyksillään ja tarkastustuloksillaan siitä, että näi-den F-35:n ja tämän HX-hankkeen ylläpito- ja käyttökulujen arviointi ei ole asiallisella to-lalla. Kysyin tosiaankin ministeri Kaikkoselta, miten hallitus pystyy varmistamaan, että tässä luvatussa 254 miljoonassa vuotuisten käyttökulujen osalta todellakin voidaan pysyä, kun kaikissa niissä Euroopan maissa, jotka tämän F-35:n ovat hankkineet, nämä kulut ovat kaksin-, kolminkertaisia siihen nähden, mitä nyt sitten puolustusministeriö ja hallitus las-kevat. Ministeri Kaikkonen vetosi siihen, että Puolustusvoimilla on intressi pysyä siinä 254:ssä, koska lisärahaa ei ole tulossa. Kun on ilmeistä, että tämä ei kuitenkaan riitä — kansainvälisten vertailujen valossa näin on ilmeistä — herää kysymys, mitä sitten tehdään, kun raha ei riitä. Jäävätkö nämä kalliit koneet sitten lentämättä, niin kuin Hornetien kanssa itse asiassa on käynyt? [Puhemies koputtaa] Niissähän jää neljäsosa käyttöiästä käyttämät-tä: [Puhemies: Kiitoksia!] vain 4 500 tuntia, kun voitaisiin 6 000 lentää. — Kiitos, puhe-mies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

21.35 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme vuoden 22 valtion talousarvioesityksen pääluokkaa 27 eli puolustusministeriön hallinnonala. Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Lisääntyvät suurvaltakilpailu ja keinovalikoimien monipuolistuminen vaikeuttavat ennakointia maamme lähi-alueilla. Ukrainan tilanne on kiristynyt. Sotilaallinen toiminta Itämeren alueella on aktiivista. Nato, Yhdysvallat ja monet Suomen kumppanimaat ovat lisänneet sotilaallista läsnäoloa ja harjoitustoimintaa siellä ja muualla Euroopassa. Arktisen alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut. Venäjällä on kyky käynnistää nopeasti ja yllätyksellisesti operaatioita. Muuttuvassa turvallisuusympäristössä Suomen puolustuksen on kyettävä vastaamaan kaikkiin ilmeneviin haasteisiin niiden laadusta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Suomessa puolustuskyvyn ylläpidosta vallitsee eduskuntapuolueiden välillä onneksi suhteellisen laaja yksimielisyys. Esimerkkinä tästä toimivat Puolustusvoimien onnistunut F-35-hävittäjävalinta ja yksimielisyys valtioneuvoston puolustusse-lonteon mietinnössä. Isänmaan turvallisuus on meidän kaikkien yhteinen asia.

Arvoisa puhemies! Kuten kaikki tiedämme, maamme puolustus nojaa asevelvollisuus-järjestelmään. Jo sotilaallisen maanpuolustuksen näkökulmasta hyvinvoivat varusmiehet ovat kullannarvoisia. Valitettavasti tätä tavoitetta haittaa muun muassa varusmiesten saa-man päivärahan jälkeenyjäännyt taso. Perussuomalainen näkemys onkin, että tätä päivärahaa tulisi hieman kasvattaa. Sotilas on munkkinsa ansainnut.

Varusmiehet siirtyvät palveluksensa jälkeen reserviin. Suomen puolustuksen selkäranka onkin osaava reservi. Valitettavasti osaamisen kannalta tärkeiden kertausharjoitusten määrä on tippunut 2000-luvun alusta silloin olleista 30 000—35 000 sotilaan harjoituksista noin 18 000 sotilaan harjoituksiin vuodessa. Perussuomalaiset ovat tässä esittäneet ryhti-tiliikettä ja kertausharjoitusten nostamista 25 000 reserviläiseen vuodessa.

Se, mistä haluan erityisesti kiittää puolustusministeriä ja valiokuntaa ja tätä kokonaisuutta, on se, että Kauhavan lentokenttä on huomioitu taas tänä vuonna ja siellä pystytään järjestämään parin viikon mittainen ilmarajoitus.

Tähän loppuun haluaisin vielä esittää huoleni rauhanturvaajien ja kriisinhallintaveteraanien vertaistukitoiminnan rahoituksesta eli niin sanotusta STEA-avustuksista. Nykyhallituksen aikana tätä avustusta pienennettiin, se laski 183 000:sta 65 000:een, ja sitä on nyt sitten tänä vuonna paikattu hiukan Puolustusvoimien määrärahoilla. Tämä on minun mielestäni aika loukkaavaa, että näin tärkeä toiminta on jäänyt vaille tätä STEA-rahoitusta. Toivonkin, että puolustusministerikin pyrkii vaikuttamaan siihen, että asia ja korvaussumma saataisiin kohtuulliselle tasolle, sinne, missä se on ollutkin.

Vielä sitten tämmöinen asia — vähän huumorin puolelle menee jo — että nämä kasvisruokajutut ja nämä ovat semmoisia asioita, mitkä mielestäni pitäisi unohtaa ja antaa sen verran rahaa, että miehet saavat kunnon ruokaa ja [Puhemies koputtaa] rasvattoman maidon sijasta kunnon maitoa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.40 **Tuomas Kettunen kesk:** Niin, arvoisa puhemies! Täytyy kiittää kyllä puolustusvaliokunnan jäsentä, edustaja Mäenpäästä hyvästä puheenvuorosta. Isänmaan turvallisuus on meidän kaikkien yhteinen asia. Koko eduskunta on lähes yksimielinen siitä, että tätä maata pitää puolustaa niin, että meillä on materiaalihankinnat ja meillä on kertausharjoitukset ja kaikki kunnossa, ja se näkyy kyllä tässä puolustusbudjetissa. Siitä kiitos, totta kai, jämä-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

källe puolustusministeri Kaikkoselle, mutta täytyy kyllä kiittää koko puolustusvaliokuntaa siitä, että yksimielinen puolustusselonteko saatiin, mutta ennen kaikkea siitä, että on katsottu eteenpäin tässä puolustushallinnon alalla.

No, valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä: Valiokuntakin on korostanut kotimaisessa puolustus- ja ilmailuteollisuudessa, siis huoltovarmuusnäkökulmasta, että se mahdollistaa sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja maanpuolustuksen toimintakyvyn. Teollista yhteistyötä tulee siten edelleen edellyttää materiaalihankintoihin aina, kun se on mahdollista. Lisäksi kotimaisen teollisuuden kannattavuuden toiminnan turvaamiseksi on tärkeää edistää yritysten vientimahdollisuuksia ja verkottumista. Ja tähän näkyy myös tässä HX-hankinnassa: näitten tulevien monitoimihävittäjien eturungot tehdään Suomessa, 4 500 suoraa työpaikkaa ja 1 500 työpaikkaa siihen vielä sivuun rinnalle.

Niin, puhemies, materiaalihankinnat, kertausharjoitustoiminnat, kaikki ovat asianmukaisella tasolla. Täytyy kyllä vielä nostattaa, niin kuin tuossa edustaja Mäenpääkin toi esille, sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitarpeeseen liittyvä rahoitus. Ne ongelmat on nyt tiedostettu, ja hallitushan tosiaan täydensi tätä tämän momentin perusteella siten, että määrärahaa saa nyt käyttää tähän mainittuun toimintaan, ja se käytettävissä oleva rahamäärä on nyt se 120 000 euroa ensi vuodelle. Mutta niin kuin puolustusvaliokunnan näkemyskin on tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tuotu esille, niin kyllä tällaiset tukitoiminnot kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Ja nyt, niin kuin valiokuntakin, itsekin kehotan hallitusta jatkamaan keskusteluja pysyvän rahoituksen turvaamiseksi niin, että se sitten myös on siellä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra poissa. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

21.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kun keskustan riveistä vähän nyt tässä on koko illan keskustelun ajan kehuttu kovasti, että nyt tehdään, poliisiin satsataan ja puolustukseen satsataan, kriisinhallintaveteraaneihin satsataan: arvoisat keskustan edustajat, te olette ensin itse päättäneet leikata niistä kaikesta. — Edustaja. Anteeksi, yksi edustaja on paikalla. — Ensimmäinen te olette vasemmistohallituksen kanssa päättäneet leikata poliisilta, kriisinhallintaveteraaneilta, rauhanturvaajien kuntoutuksesta, ja vasta kun oppositio ne nostaa esille, niin te niitä palautatte, niin että alkää nyt, hyvät edustajat — hyvä edustaja — kauheasti rehvastelko silloin niillä toimenpiteillä. Te ensin leikkaatte, sitten palautatte.

Vielä tämä materiaaliasia, johon, edustaja Kettunen, otitte kantaa: teidän vasemmistohallituksen aikana vientilupia on tiukennettu niin, että vuoden aikana menetettiin suomalaisen teollisuuden vientiä — arvatkaa, kuinka paljon — 700 miljoonaa euroa sen takia, että te, arvoisa keskusta, vasemmistohallituksen kanssa olette tiukentaneet vientilupia. Ja se on tapahtunut nimenomaan niin, että usean maan kohdalla, johon ennen on viety, vienti on nyt evätty, ja vastaus on ollut, että evätty sen takia, että ihmisoikeustilanne ei ole parantunut. Eli ihmisoikeustilanne ei ole huonontunut, vaan se ei ole parantunut. Sekin on teille, arvoisa keskusta ja vasemmistohallitus, riittävä syy estää Patriaa, montaa muuta suomalaista yritystä tekemästä tätä kauppaa.

Haluan nostaa esille henkilöstön. Riittävä henkilöstö pitää varmistaa meillä Puolustusvoimissa, ja sopimussotilaat ovat tärkeä osa tässä. Mainitsin jo tuon kriha-veteraanien ja

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

rauhanturvaajien kysymyksen. Siitä kiitos kyllä kuuluu Kaikkoselle, mutta ensin vasemministroministeri päätti leikata rauhanturvaajakuntoutusrahaa.

Ja sitten tämä materiaalin iso kysymys: Haluan kiittää hallitusta viimeviikkoisesta päätöksestä hankkia 64 kappaletta F-35-hävittäjiä. Viime viikolla maamme teki siis koko 2000-luvun suurimman kaupan ja yhden historiansa suurimmista kaupoista. Ilmavoimien seuraavaksi hävittäjäksi tulee Lockheed Martinin F-35 Lightning kakkonen, ja tämä kone on siis yhdysvaltalainen, yksipaikkainen, yksimoottorinen joka säään monitoimihäivähävittäjä, mikä on kehitetty ja tarkoitettu sekä ilmaherruus- että pommitustehtäviin. Tähän myös meille tulevat koneet varustellaan. HX-hanke on kulkenut pitkän matkaa, ja tavoitteena on vanhentuvien ja käytöstä poistuvien ilmavoimien aiempien Hornet-hävittäjien korvaaminen. Hanke kesti itseasiassa 7 vuotta 2 kuukautta 2 päivää, ja itse olen saanut olla mukana puolustusvaliokunnan jäsenenä tämän koko mielenkiintoisen matkan. En voi muuta kuin antaa kiitosta hanketta johtaneelle hankejohtaja Puraselle ja hänen joukoilleen ja kaikille tämän hankkeen parissa työtä tehneille.

Meitä ennen Lockheed Martin on myynyt F-35:iä kymmenelle eri valtiolle ja yhteensä kymmenelle eri käyttäjälle. Euroopassa koneen ovat valinneet nyt meidän tapaan Britannia, Italia, Hollanti, Sveitsi ja Pohjoismaista Norja ja Tanska. F35:n kehitysohjelma ulottuu muun muassa päivityksien osalta aina 2070-luvulle, ja Lockheed Martinin tavoite on valmistaa kaiken kaikkiaan noin 3 000 näitä koneita nykyisten 730 koneen seuraksi.

Kilpailussa oli mukana lopulta valitun F-35:n lisäksi toinen yhdysvaltalainen kone Boeing Super Hornet, ranskalainen Rafale, yhteiseurooppalainen brittikone Eurofighter Typhoon ja ruotsalainen Saab Gripen E. Kilpailuun osallistuneiden arvion mukaan noin sadan asiantuntijamme toimesta tehdyssä avoimessa, keskusteleavassa ja reilussa valintaprosessissa F-35 nousi omaan luokkaansa. Kone dominoi kaikissa neljässä eri osavaiheessa: huoltovarmuudessa, elinkaarikustannuksissa, teollisessa yhteistyössä ja suorituskyvyssä. F-35 läpäisi kaikki neljä kohtaa ja oli paras niin lähiajan kuin pidemmänkin aikavälin vertailussa.

Entinen ulkoministeri Erkki Tuomioja totesi: ”Sen julkisen ja ei-julkisen tiedon perusteella, mitä kaikkien ehdokkaiden täyttämästä suorituskyky- ja muista kriteereistä tiedän...” Tästä eteenpäin hänen vastauksensa ei pidä minun mielestäni paikkaansa, vaan lausetta olisi pitänyt jatkaa: ”ei olisi muuhun valintaa voinut päätyä kuin F-35:een.” [Puhemies: Kiitoksia!]

Puhemies! Jatkan hetken kuluttua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

21.48 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kettuselle on pakko kyllä kommentoida, että en olisi kyllä ihan niin varma siitä, että koko eduskunta on puolustuksen takana. Välillä kun kuuntelee näitä juttuja, niin täältä löytyy ei keskustasta mutta muista porukoista sellaista, että täällä oltaisiin valmiita antautumaan vaikka mihin mahdolliseen tulemiseen tänne.

Se on hyvä, että tehtäisiin hyviä ratkaisuja, mutta usein ikävä kyllä näissä on juuri äsken edustaja Heinosenkin tuomia ongelmia, että me menetetään kauppvoja. Yksi, mikä tässä on, on, että ei voida siltä omalta niin sanotusti suppealta näkökannalta edes sen vertaa poistua, että voitaisiin myydä sotilaallisen kauppakiellon takia esimerkiksi kuorma-auton akseleita, kun ne sattuvat olemaan menossa johonkin Sisu-panssariautoon. Kyllä tässä kohtaa

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

mennään aivan överiksi, ja pitäisi ehdottomasti pitää huoli siitä, että tällaisena aikana ei Suomen eduskunnassa tehtäisi eikä missään nimessä tämä hallitus tekisi näin idioottimaisia päätöksiä, koska sillä ei ole mitään tekemistä sen itse perusasian kanssa, että pidettäisiin huoli jostain ihmisoikeuksista tai sitten mahdollisesti siitä, ettei sisällissotaa tai jotain muuta vastaavaa tai toiseen maahan hyökkäystä tehtäisi näillä. Kuorma-auton akseleita ei voi myydä — käsittämätöntä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

21.50 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman mukaan Suomi pitää yllä ja kehittää valmiuksiaan osallistua kansainvälisiin siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin yhdessä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on pysäyttää sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisen laskusuunta ja vahvistaa osallistumista pitäen vuoden 2020 osallistumis- ja määrärahasoia vähimmäislähtökohtana.

Kansainvälisten toimintaympäristöjen ja konfliktien muutokset heijastuvat kriisinhallinnan tarpeeseen ja toimintamuotoihin, mikä asettaa operaatioille ja niissä toimiville henkilöille muun muassa uudenlaisia turvallisuuteen liittyviä haasteita. Vaikka koulutuksella pyritään henkilökunnan ammattitaidosta riippumatta antamaan perusvalmiudet työskennellä kriisinhallinnan tehtävissä kansainvälisessä ympäristössä ja usein haastavissa olosuhteissa, voi esimerkiksi toimiminen korkean turvallisuusriskin ympäristössä aiheuttaa kotimaahan palatessa niin henkisen kuin fyysisenkin jälkihuollon tarvetta.

Arvoisa puhemies! Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea on huomioinut jälkihuollon ja sen rahoituksen tarpeellisuuden suosituksissaan Suomen kriisinhallinnan kehittämiseksi:

”Myös kriisinhallintaoperaatioista palaavien pitkäaikaistukea ja tähän liittyvää kuntoutusta on tarvetta kehittää ja varata siihen riittävät resurssit. Valtiokonttorin korvaamana kriisinhallintatehtävistä palvelleilla on mahdollisuus henkiseen tukeen ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin psykiatrisen konsultaatiopoliklinikan palveluihin vuoden ajan palvelussuhteen päättymisen jälkeen. Ongelmallisia tilanteita saattaa syntyä erityisesti traumaperäisen stressihäiriön puhjetessa jopa vasta vuosia palveluksen päättymisen jälkeen. Mahdollisimman varhainen PTSD-oireiden tunnistaminen ja avun saaminen ovat sekä kriisinhallintatehtävistä palaavan että läheisten kannalta tärkeitä.

Suomen Rauhanurvaajaliitto on käytännössä ainoa taho, joka tarjoaa tarvittavaa henkistä tukea niin sotilaallisissa kuin siviilikriisinhallinnan tehtävissä palvelleille jäsenilleen, yhteistyössä Valtiokonttorin sekä HUSin kanssa. Toiminta perustuu vuosittain myönnettävään sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskcskuksen STEAn harkinnanvaraiseen rahoitukseen. Rahoituksen riittävään tasoon ja rahoituspohjan ennakoitavuuteen tulisi kiinnittää huomiota.”

Onkin ollut käsittämätöntä, että samaan aikaan kun hallitusohjelman mukaan pyritään vahvistamaan osallistumista kriisinhallintaan, on jälkihuollon rahoitusta kuitenkin leikattu merkittävästi, vaikka parlamentaarinen komitea erikseen mainitsee sen turvaamisesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tuleekin turvata ennakoitava sekä riittävä rahoitus pitkäaikaistukeen ja siihen liittyvän kuntoutuksen turvaamiseksi kriisinhallintaoperaatioista palaaville ja sitä tarvitseville lisäämällä riittävä rahoitus jatkossa budjettiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

21.54 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Pitkään valmisteltu monitoimihävittäjäpäättös tehtiin viime viikolla ja Suomi on valinnut tuleviksi vuosikymmeniksi F-35-monitoimihävittäjäratkaisun. Mielestäni paras mahdollinen hävittäjä valittiin, ja tämä ratkaisu osaltaan vahvistaa puolustuskykyämme parhaalla mahdollisella tavalla vuosikymmeniksi eteenpäin.

Puolustusvaliokunnan jäsenenä sain olla mukana arviointiprosessissa siltä osin kuin eduskunta osallistui asiaan. Olemme saaneet perehtyä laaja-alaisesti ja syvällisesti niin hävittäjien teknologiaan, taustajärjestelmiin kuin toiminnan ja käytön periaatteisiin. Suomalainen hankinnanvalmisteluprosessi oli erittäin huolellinen, puolueeton ja tehokas. Suomen tapa valmistella hankintaa on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen, ja tiedän, että muut tämänkaltaisia hankintoja suunnittelevat maat saattavat olla hyvinkin kiinnostuneita oppimaan, kuinka asiaa Suomessa arvioitiin ja valmisteltiin.

Tämän perusteella voi sanoa, että valittu monitoimihävittäjäratkaisu on suorituskykyisin ja paras mahdollinen ratkaisu Suomen tarpeisiin. Edelleen voi sanoa, että mihinkään muuhun lopputulokseen ei valmisteluprosessin tuottaman tiedon perusteella voinut päätyä. Perinteisen ilmaoikeuden, ilmasodankäynnin ja iskukykyyn lisäksi valitulla järjestelmällä on erinomainen suorituskyky verkostomaisessa sodankäynnissä, tiedustelussa ja kaikenlaisissa tukitehtävissä. Vaikka hankinta on kallis, on se siis perusteltu ja tarpeellinen. Turvallisuustilanne on nykyaikana häilyvä, ja siksi Suomenkin on panostettava maan koskemattomuuden puolustamiseen ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

Nyt tehty päätös on vankka näyttö siitä, että Suomessa pystytään tekemään yhteistyössä merkittävät turvallisuuteemme vaikuttavat päätökset. Tämä päätös on myös osoitus siitä, että Suomi ottaa turvallisuutensa vakavasti ja haluaa huolehtia oman maan turvallisuutensa takaamisesta. Hankinta sinetöi monella tapaa Suomen kansainvälistä asemaa ja liittää meidät entistä tiiviimmin osaksi läntistä turvallisuuspoliittista ympäristöä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.56 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Heinonen ja edustaja Laakso toivat esille tämän puolustusvientiteollisuuden ja sen, kuinka siinä ollaan otettu takkiin se 700 miljoonaa, edustaja Heinosen sanojen mukaisesti. Pitää perehtyä tarkemmin tähän asiaan, mutta niin kuin omassa puheenvuorossani toin esille, niin kyllähän näitä yritysten vientimahdollisuuksia ja verkottumista tulee edistää, ei tähän pidä niin kuin lannistua, jos tämän verran on tullut takkiin, vaan pitää etsiä sitten uusia mahdollisuuksia. Ja kyllä olen edustaja Laakson ja edustaja Heinosen kanssa samaa mieltä tässä, että näitä asioita pitää tarkastella silleen, että mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti pystymme osaa- mista ja huipputuotteita puolustusteollisuuden osalta sitten myös viemään maailmalle.

Mutta kun tuossa edustaja Heinonen hieman, no, ette parjanneet, vaan toitte esille, kuinka tämä hallitus ei ole onnistunut, niin täytyy kyllä tuoda esille tältä sotilaallisen maanpuolustuksen osa-alueelta se näkökulma, että kyllähän tämä punamultahallitus on satsannut meidän varusmiehiin, meidän Puolustusvoimien tärkeimpään voimavaraan elikkä ammatitaitoiseen henkilökuntaan historiallisesti. Tämän vuoden neljännessä lisätalousarviossakin jo sopimussotilaitten palkkaukseen lisättiin 2,2 miljoonaa euroa, tällä lisäyksellä 85 henkilötyövuotta. Sopimussotilaiden määrä pystytään pitämään nyt tarvittavalla tasolla, siinä 350 henkilötyövuodessa, myös ensi vuonna, ja tämä on tärkeä asia.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

No, entäs sitten vielä kertausharjoitusten suuntaan, meidän reserviläisille? Määrää on tarkoitus nostaa asteittain. Vuodesta 2020 vuoteen 2023 kohdennetaan hallitusohjelman mukaisesti yhteensä 1,5 miljoonaa euroa lisämäärärahaa. Vuosina 20—21 harjoitusten rahoitusta on korotettu 1,3 miljoonalla eurolla, vuonna 22 koulutettavien reserviläisten tavoitetaso on 19 300 reserviläistä. Pidetään siis nämä tasot asianmukaisella tasolla. Totta kai tämä koronapandemia saattaa vaikuttaa ja luo haasteita siihen reserviläisten kertausharjoitustoimintaan, mutta kysyinkin tätä puolustusministeriltä, ja hän totesikin, että nyt olemassa olevan pandemian aikana on kehitelty uusia keinoja mutta että sitten varmasti löytyy keinoja myös siihen, että terveysturvallisesti pystymme meidän reserviläisiä kouluttamaan myös jatkossa.

Haluan muistuttaa, että tämä punamultahallitus on historiallisesti satsannut juurikin sotilaalliseen maanpuolustukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

21.59 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuota edustaja Kettusta kun kuunteli, ei voinut olla mieleen tulematta Tuntematon sotilas, kuinka siellä kalorioita laskettiin ja todettiin, että ei teillä voi enää olla nälkä. Kun keskustan harvat kannattajat nyt kuuntelisivat edustaja Kettusta, he varmasti ajattelisivat, että kun näin hyvin kaikki on tehty, niin mihin kaikki muut kannattajat ovat kadonneet. Kun edustaja Kettusta kuuntelee, tämä keskustan ja vasemmiston yhteinen hallitus on niin fantastinen. [Tuomas Kettunen: Punamultahallitus!]

Mutta tuossa aiemmin jäi puheenvuoroni kesken. Jos joku tätä pöytäkirjasta katsoo tai nyt kuuntelee, niin katsokaa hetki aiemmin — puheenvuoroni jäi siellä kesken. Lainasin siinä entistä ulkoministeriä Erkki Tuomiojaa. Hän totesi, että ”sen julkisen ja ei-julkisen tiedon perusteella, mitä kaikkien ehdokkaiden täyttämästä suorituskyky- ja muista kriteereistä tiedän”, ja hän totesi, että hän olisi päättänyt esittämään ruotsalaista JAS Gripeniä. Itse kirjoitin jatkoksi: ”ei olisi muuhun valintaan voinut päätyä kuin F-35:een”. Valittu F-35 oli omaa luokkaansa. Muunlaisen esityksen ja valinnan tekeminen olisi ollut ennen muuta jonkinlaista suomettumista. F-35 osoittautui pitkän ja perusteellisen hankintaprosessin ja kilpailun myötä ylivoimaisesti parhaaksi ratkaisevien kriteerien kohdalla. Koneen suorituskyky on ensiluokkaa ja myös sen tiedossa oleva elinkaari meille sopivin. Elinkaari on siis kilpakumppaneitaan pidempi, ja toisaalta huoltovarmuuden ja päivitysten kannalta on myös oleellista se, että valmistusmäärät ovat ylivoimaisesti suurimpia. Myös teollisen yhteistyön kannalta valinta oli looginen ja paras. Patria, Insta ja niin edelleen tekevät läheistä yhteistyötä tässä projektissa. F-35 tuo maahamme yhteensä noin 6 000 henkilötyövuotta. Mutta totta kai merkittävää oli myös se, että lopullinen tarjous oli hinnaltaankin kohdillaan.

Ja kun itse sanon, niin ei tässä maailmantilanteessa ole lainkaan huonoa liputtaa myös Yhdysvaltain suuntaan siniristilipullamme. Suhteemme on edistynyt ja vahva. Emme varustaudu sen vuoksi, että haluaisimme sota, vaan sen vuoksi, että emme siihen enää koskaan joutuisi.

Meillä on tämän HX-hankkeen lisäksi käynnissä merkittävä Laivue 2020 -hanke. Siinä itse asiassa teemme hyvää yhteistyötä Ruotsin kanssa. Ruotsista tulee näihin laivoihin varustus, aseistus ja muut. Tämä on merkittävä laivahanke, ja toivon, että se onnistuu ja se saadaan maaliin suunnitellussa laajuudessa ja aikataulussa. Toivon myös sitä, että tätä suo-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

malaista osaamista, jota näissä Laivue 2020 -laivoissa nyt meille tulee, pystyttäisiin hyödyntämään myös ulkomaankaupan myötä. Siinä olemme sitten siinä tilanteessa, että toivottavasti tätä kauppaa myös hallitukset antavat tulevaisuudessa tehdä — toisin kuin tämä nykyinen hallitus.

Ja viimeisenä Maavoimat. Maavoimia olemme laittaneet kuntoon jo pidemmän aikaa. Viime kaudella ja tällä kaudella on jatkettu esimerkiksi Maavoimienkin tykistön vahvistamista. Tykistön näkökulmasta me olemme merkittävä valtio Euroopassakin — tykistön laajuuden ja vahvuudenkin näkökulmasta.

Sitten tämä merkittävä, iso hanke, jossa tullaan korvaamaan meidän armeijan rynnäkkökiväärit. Riihimäkeläinen Sako tekee tällä hetkellä valmistelutyötä, suunnittelutyötä. Se on yhteishanke, jossa on mukana myös Ruotsin puolustusvoimat rynnäkkökiväärin korvaamiseksi. Olisi muuten aika kova juttu, että valinta ja hankinta tehtäisiin Suomesta. Me voisimme varmistaa sillä merkittävän määrän työtä tähän maahan lisää, mutta myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Ei olisi lainkaan huono, että meillä olisi myös sellaista teollisuutta, sellaista osaamista, mitä me voisimme — vaikka vastakauppoja ei tänä päivänä tehdä — vastavuoroisesti tarjota maailmalle. Italialainen Beretta omistaa Sakon, mutta Sakoon on panostettu Suomessa merkittävästi. Ja Sako tekee maailman parhaat kiväärit.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

22.04 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Edellisessä puheenvuorossani totesin, että Suomessa pystytään tekemään turvallisuuteen vaikuttavat ratkaisut yhteistyössä ja konsensuksen vallitessa. Näin ei aina ole ollut, mutta onneksi tänä päivänä on.

Edustaja Kettunen tuossa ansiokkaasti luetteli hallituksen puolustushallinnon toimialalle tekemiä rahoitusrivejä, ja hyvä niin. Esimerkiksi sopimussotilaiden määrärahan palauttaminen Puolustusvoimille on erittäin hyvä asia, semminkin kun itsekin tein asiasta 2 miljoonan euron talousarvioaloitteen ja te panitte vielä 200 tonnia paremmaksi, eli 2,2 miljoonaa sopimussotilaille. Sitä tietysti tuen, ja me tuemme, varauksetta.

Ainahan ei ole ollut niin, että Suomessa on yksimielisesti päätetty näistä puolustusasioista ja panostettu niihin. Menemättä nyt kovin pitkälle historiaan puolueiden ja nykyistenkin hallituspuolueiden välillä on ollut syviäkin erimielisyyksiä tähän asiaan liittyen. Onneksi tänä päivänä osataan lukea tämä maailmanpolitiikan turvallisuuspoliittinen tilanne. Ymmärrän, että varmasti varsinkin vasemmistopuolueilla saattaa olla siellä sisällä keskustelua tästä asiasta ja siitä, mikä on oikea puolustukseen panostamisen taso, mutta ainakin se, miten tämä ulospäin näkyy ja miten tämä asia hoidetaan, osoittaa myöskin, että vasemmistopuolueet hallituksessa ottavat kansalaisten turvallisuuden vakavasti ja haluavat aikaansaada sen, että maata puolustetaan. Tässä suhteessa voi kyllä oppositiosta olla tyytyväinen hallituksen toimiin siis puolustuspoliittikan saralla.

Olen useasti todennut ääneen muuallakin ja sanottakoon vielä tämän seurakunnan läsnä ollessa, että puolustusministeri Kaikkonen on tehnyt kyllä erittäin hyvää työtä, ja toivottavasti jatkaa samaan malliin pestinsä loppuun asti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.6. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Esitellään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 31.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Valtiovarainvaliokunnan vastaavan jaoston puheenjohtaja, edustaja Jokinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.30 Kalle Jokinen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahat ovat noin 3,5 miljardia euroa, joka on lähes sama summa kuin tänä vuonna. Eduskunta hyväksyi heinäkuussa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa koskevan selonteon, joka konkretisoituu valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 22—29. Valiokunta pitää tärkeänä, että suunnitelman rahoitus varmistetaan, ja muistuttaa, että hyväksyessään selonteon eduskunta edellytti valtioneuvostolta kahta asiaa: 1) Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto sitoutuu valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman linjauksiin. 2) Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto huolehtii suunnitelman toimeenpanon rahoituksesta ottamalla ne huomioon julkisen talouden kehysuunnitelmissa ja talousarvioesityksissä.

Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuus on yhä keskeisempi osa yhteiskunnan turvallisuutta ja toimivuutta. Yhteiskunnan digitalisoituessa kyberuhat ovat yleistyneet, ja ne voivat kohdistua myös yhteiskunnan kannalta kriittisiin toimintoihin. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Liikenne- ja viestintäviraston yhteydessä toimivan Kyberturvallisuuskeskuksen rahoitukseen. Kyberympäristön haasteiden kehittyessä Kyberturvallisuuskeskukselle on tuotu lukuisia uusia tehtäviä, joita ei ole resursoitu riittävästi. Suomessa on hyvät valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset kyberturvallisuusstrategia ja kyberturvallisuuden kehittämisohjelma. Vain rahaa puuttuu. Siksi valiokunta esittää kyberturvallisuustyön rahoituksen turvaamiseksi lausumaa.

Arvoisa puhemies! Perusväylänpidon määräraha on 1,37 miljardia euroa, johon sisältyy parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen 300 miljoonan euron tasokorotus. Korotuksesta huolimatta korjausvelkaa on 2,85 miljardia euroa. Korjausvelka kasvaa edelleen, ja sen arvioidaan kääntyvän laskuun vasta vuonna 26.

Valiokunta on tyytyväinen Digirata-hankkeen etenemiseen ensi vuonna 8 miljoonalla eurolla. Digirata-hanke korvaa vanhentuvaa junien kulunvalvontajärjestelmää, ja digitalisaatiolla edistetään koko raideliikennejärjestelmän tehokkuutta ja turvallisuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että rataverkkoa kehitetään kokonaisuutena ja että olemassa olevan rataverkon kunnossapito ja kehittäminen eivät vaaranna vireillä olevien suurten ratahankkeiden vuoksi. Etenkin pääradan liikennöitävyys on turvattava ja ratahankkeissa hyödynnettävä myös EU-rahoitusta ydinverkkojen rahoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesitys on poikkeuksellinen siksi, että se ei sisällä yhtään uutta väyläverkon kehittämishanketta. Samalla on kuitenkin todettava, että aiemmin päätettyjä hankkeita on vireillä 35 ja Väylävirasto valmistelee Liikenne 12 -toimenpideohjelmaa. Valiokunnan mielestä väyläverkon kehittämistarpeiden vuoksi on tärkeää arvioida uudelleen valtioneuvoston kehysriihen linjausta, jossa kehittämishankkeisiin kohdistettiin

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

110 miljoonan euron säästövelvoite vuodesta 23 eteenpäin. Tämä heikentäisi valiokunnan mielestä Liikenne 12 -suunnitelman uskottavuutta ja vaikeuttaisi sen toimeenpanoa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa mietinnössään esille alemman tieverkon kunnostustarpeet. Saadun selvityksen mukaan maanteiden puolentoista miljardin korjausvelasta noin 90 prosenttia kohdistuu laajaan vähäliikenteiseen tieverkkoon, jolla on aivan keskeinen merkitys niin henkilöliikenteelle kuin elinkeinoelämän kuljetuksille varsinkin metsäteollisuudessa. Tästä syystä valiokunta lisää perusväylänpidon momentille 18 240 000 euroa ja osoittaa sen eri puolilla maata sijaitseviin pienehköihin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin.

Valiokunta pitää liikenneturvallisuustyön rahoitusta edelleen riittämättömänä ja lisää siihen 500 000 euroa. Valiokunta on tyytyväinen sosiaali- ja terveysministeriössä olevaan lakihankkeeseen, jonka tavoitteena on varmistaa liikenneturvallisuustyön pitkäjänteinen rahoitus.

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että Kyberturvallisuuskeskuksen rahoituspohjaa vahvistetaan siten, että se pystyy huolehtimaan tehtävistään, kyberturvallisuuden kehittämisohjelman toteuttamisesta sekä varautumaan riittävästi kyberturvallisuusympäristöön liittyviin vaatimuksiin ja uhkiin.”

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiittää liikenneministeri Harakkaa, liikenneministeriön henkilöstöä ja muita sidosryhmiä hyvästä yhteistyöstä liikennejaoston kanssa kuluvana vuonna. Toivotan turvallista liikennettä ja rauhallista joulunaikaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja ministeri Harakka, olkaa hyvä.

13.36 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle. Mielihyvin yhdyin välittömästi ja heti kärkeen näihin toivotuksiin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahaksi vuodelle 22 on 3,56 miljardia euroa, joka todellakin vastaa kuluvan vuoden tasoa. Hallitus jatkaa myös ensi vuonna panostuksiaan liikenneverkon parantamiseen, väylän korjausvelan hallintaan sekä julkiseen henkilöliikenteeseen. Lisäksi talousarvioesityksessä on mukana panostus fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanoon. Väylämaksun puolitus jatketaan vuosina 22—23 merikuljetusten toimivuuden ja Suomen kilpailukykyyn tukemiseksi sekä pandemian aiheuttamien menetysten korjaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Väylänpidossa huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet ja linjaukset. Tämä parlamentaarinen yhteinen tahtomme heijastuu rahoituksen kohdentamiseen. Kiinnitämme huomiota päivittäiseen liikennöitävyyteen sekä vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kuntoon unohtamatta vähäliikenteistä verkkoa. Edistämme myös liikenneturvallisuutta ja digitalisaatiota. Ja kaikki toimet tukevat ilmastotavoitteitamme.

Valtiovarainvaliokunta esittää perusväylänpidon momentille reilun 18 miljoonan euron lisäystä eri puolilla maata sijaitseviin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin. Kiitän valiokuntaa tästä arvokkaasta lisäyksestä.

On todellakin syytä muistuttaa, että parlamentaarisesti sovitun Liikenne 12 -suunnitelman mukaiset tavoitteet ja toteutus edellyttävät, että suunnitelman talousraamin mukaiset lisämäärärahapäätökset tehdään budjettikehyksiin sekä tulevien vuosien talousarvioihin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tätä eduskunta edellytti myös Liikenne 12 -suunnitelmaa koskevassa kirjelmässään, ja se äsken painokkaasti toistui.

Vuoden 22 talousarviossa väylien kehittämisen määrärahalla jatketaan kaikkialla Suomessa merkittäviä liikennehankkeita, joista päätökset on tehty jo aiemmin. Parhailleen on käynnissä lähes 2 miljardin euron edestä hankkeita, joiden elvytysvaikutus näyttää oikein ajoitetulta.

Viime vuoden kolmannessa lisätalousarviossa päätettiin myös Digiradan kehitys- ja verifointivaiheesta. Hankkeessa uudistetaan Suomen rataverkon kulunvalvonta eurooppalaisen järjestelmän mukaiseksi. Kouvolan—Kotkan testiradalle ja myöhemmin Satakunnan pilottiradalle luodaan entistä tehokkaampi ja turvallisempi digitaalinen raidejärjestelmä, joka luo myös uutta 5G-pohjaista vientiliiketoimintaa. Suuri osa hankkeesta rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä.

Arvoisa puhemies! Raiteissa pysyäksemme: Valtiovarainvaliokunta on täydentänyt budjettimietinnössään sopimusvaltuutta, jolla olemme nyt saavuttamassa sopimuksen VR:n hankintaliikenteestä 9 vuodeksi. On merkittävää, että seuraavalle vuosikymmenelle ulottuvan liikennejärjestelmästrategian rinnalle saamme jo nyt näkymän rautateiden peruspalvelun jatkumosta vuosikymmenen loppuun asti. Kiitän VR-Yhtymää siitä, että keskellä pandemiaa, joka on romahduttanut matkustajamäärät, joiden palautuminen kestää 2—3 vuotta ellei pidempään, olemme voineet kansalaisille ja yrityksille olla luomassa varmuutta siitä, että pandemiaa edeltävä palvelutaso, silloiset yhteydet ja vuorotiheys säilyvät. Tämä varmuus vuosiksi eteenpäin mahdollistaa sen, että tavallinen työssäkävijä voi harkita siirtymistä auton ratista raiteille.

Seuraava askel on lähijunaliikenteen lisääminen siellä, missä se on mielekästä, mutta tässä ei kannata olla malttamaton. Selvitämme vaihtoehtoja myös alueellisen liikenteen järjestämisen edellytyksistä. Toistaiseksi pääkaupunkiseudun ulkopuolella yksikään kaupunkiseutu ei ole ilmoittanut haluavansa ottaa kantaakseen näitä merkittäviä taloudellisia riskejä. Realistinen tavoite onkin, että kun junan kulkutapaosuus palautuu entiselleen ja ylittää tavoitteet, palveluita voidaan laajentaa.

Korostan vielä varmuuden vuoksi, että 9-vuotisella sopimuksella VR ei saa Suomen raitteille monopolia vaan kilpailua avataan ja kilpailua myös edistetään määrätietoisesti.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti keväällä fossiilittoman liikenteen tiekartasta, jonka toteuttaminen aloitetaan vuoden 22 talousarviossa. Tiekartan toimiin kohdennetaan yhteensä 78 miljoonaa euroa, josta LVM:n hallinnonalalle noin 55 miljoonaa euroa. Muilta hallinnonaloilta rahoitetaan julkisen latausinfra ja kaasutankkausverkoston parantamista sekä asuin- ja työpaikkakiinteistöjen latausinfra parantamista. LVM:n hallinnonalalle kuuluu monenlaisia hankinta- ja konversiotukia.

Sanon näin loppuun, että kiitän lämpimästi valtiovarainvaliokuntaa kyberturvallisuuden painokkaasta huomioimisesta. Viestintäverkkojen toimintavarmuus, turvallisuus sekä häiriöiden ja kyberuhkien ennaltaehkäisy ovat kriittisen tärkeitä koko yhteiskunnalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitokset, ministeri Harakka. — Jaahas, näyttää siltä, että on halukkuutta debatoida. Ei siinä mitään. Nouskaa seisomaan, kuten olette nousseet, ja painakaa V-painiketta, vanha kunnon ohje. — Aloitetaan liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajasta, edustaja Kymäläisestä. — Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

13.41 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin ensin haluan kiittää valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston puheenjohtaja Jokista ja ministeri Harakkaa tästä liikenneosiosta.

Kuten kaikki tiedämme tässä salissa, tällä kaudella liikenteen panostukset ovat olleet historiallisia, suuria ja tarpeellisia, vaikka täytyy sekin todeta, että sekään ei vielä valitettavasti riitä. Mutta tässä liikennejaosto on tehnyt todella merkittäviä lisäyksiä, joista haluan kiittää erityisesti liikenneturvan rahoituksen osalta. Tämä ennalta ehkäisevä liikenneturvallisuustyö on äärimmäisen tärkeää, ja on tärkeää, että se rahoituspohja pystytään myös tulevassa varmistamaan. Ja hyvä on, että liikenneturvallisuusstrategian valmistelu on käynnissä, eli saadaan kauaskantoisempi näkymä liikenneturvallisuuden nollavision edistämiseen.

Tämä kyberturvallisuuteen panostaminen on äärimmäisen tärkeää, ja kiitän myös osaltani tästä lisäyksestä. Tämä myös liikenne- ja viestintävaliokunnassa nostettiin esiin, ja [Puhemies: Näin, ja nyt on aika täyttynyt!] lausuma on hyvä ja kannatettava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Torniainen.

13.43 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin omasta puolestani haluan kiittää edustaja Jokista ja ministeri Harakkaa tuosta esittelystä.

Keskusta haluaa pitää liikenneyhteydet kunnossa koko Suomessa, ja niihin liikenneyhteyksiin kuuluvat niin maantiet, rautatiet, vesiliikenne, satamat ja lentoliikenne myöskin, mutta pääpaino on maantieliikenteessä, niin liikennesuoritteissa kuin liikennemäärissä. Se on tosiasia. Ja on erittäin hyvä, että tämä hallitus on nimenomaan nostanut sen perusväylänpidon tasoa 300 miljoonalla eurolla vuodessa. Kiitos siitä ministerille ja koko hallitukselle. Se on tärkeää. Mutta tosiasiaa tämäkään ei vielä riitä kuroma sitä korjausvelkaa, mikä meillä on perusväylänpidossa ja etenkin siellä alempiasteisella tieverkolla, kuten edustaja Jokinen toi omassa puheenvuorossaan esille.

Kiitän myöskin valtiovarainvaliokuntaa niistä lukuisista lisäyksistä, [Puhemies koputtaa] joita tehtiin sen käsittelyn aikana. Niitä on kymmeniä eri puolille Suomea, jotka ovat tarpeellisia maanteille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt aikaan ei kuitenkaan lisäyksiä enempää anneta vaan puheenvuoro. — Edustaja Laakso.

13.44 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy tietysti todellakin sen verran kiittää, että on jollain muotoa onneksi panostusta kohdistettu edes kohtuullisesti liikenteeseen, koska aikaisempina vuosina tosiaankaan ei ole ollut edes kohtuullista se, mitä olisi pitänyt näihin juttuihin laittaa.

Mutta niin kuin liikennejaoston puheenjohtaja, edustaja Jokinen toi esiin hyvin äskeisessä puheessaan, nämä isot raidehankkeet meinaavat nyt pikkasen olla ehkä jopa esteenä siinä, että saataisiin tätä raideverkkoa kuntoon, ja yhtyisin kyllä aika paljon Jokisen näkemykseen siitä, että meidän kannattaisi oikeasti panostaa näihin. Ja tosiaankin jatkossa olisi toivottavaa, että todellakin mentäisiin nämä edellä ja jätettäisiin hankeyhtiöt ynnä muut sellaiset, ja toivon mukaan sitten sokerina pohjalla olisi vuoden päästä ministerin viimeisessä talousarvioesityksessä [Puhemies koputtaa] jo vihdoinkin se valtatie 15. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kyllä. — Ja edustaja Autto.

13.45 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässä tulevan vuoden talousarviossa maan hallituksella kyllä tuntuu rahaa riittävän jos johonkin hyvään kohteeseen, mutta hämmästyttävää on se, että siihen arjen turvallisuuden ja sujuvuuden kannalta ehkä yhteen kaikkein tärkeimmistä, perustienpitoon, sitä ei riitä niin, että tiestömme korjausvelkaa saataisiin kurottua umpeen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Tämä on todella valitettavaa, koska Suomen elinkeinot riippuvat siitä, että maamme mahdollisuudet tulevat kestäväällä tavalla hyödynnettyä. Tarvitsemme hyviä tieyhteyksiä, ja tässä mielessä tosiaan tämä korjausvelan kasvu on todella huolestuttavaa. Jos ajatellaan sitä tosiasiaa, että vuosittain pitäisi pystyä päällystämään noin 4 000 kilometriä tiestöä, niin se ei tällä määrärahalla tapahdu. Ja vaikka tosiaan 2020 oli tällainen poikkeusvuosi, niin varmasti aiemmatkin hallitukset ovat syyllistyneet siihen samaan virheeseen, [Puhemies koputtaa] että ei ole riittävästi varattu rahaa. Mutta miksi te teette tämän arvovalinnan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pitko.

13.46 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä merkittävän kokoinen LVM:n budjetti pitää sisällään tosi paljon panostuksia myös kestäväan liikenteeseen, ja kiitos siitä. Liikenne on tietenkin se hallinnonala, missä päästövähennykset ovat vaikeita, sillä liikkuminen on kaikille pakollista.

Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että valitettavasti kuitenkin kävelyn ja pyöräilyn rahat ovat pienenemässä tulevalle vuodelle, vaikka arvoisa ministeri on saanut ne tällä kaudella nostettua historiallisen korkealle. Jotta pystymme tekemään tämän kestäväan siirtymisen, millä myös säästetään euroja niin terveydenhuollossa kuin infrarakentamisessa, eli saamaan yhä enemmän ihmisiä liikkumaan omin lihasvoimin, se todennäköisesti tulee tarvitsemaan huomattavasti enemmän euroja, ja onkin laskettu, että pyöräilyyn sijoitetut eurot tulevat taloushyötyinä myös takaisin. Miten näette, ministeri, olisiko tarvetta tulevaisuudessa nostaa korkeammalle tämä rahoitus?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen.

13.48 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jokinen ja edustaja Laakso jo kiinnittivätkin huomiota tähän yhteen isoon ongelmaan, johonka myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kiinnitetään huomiota, että tuo isojen hankkeiden kohtalo on auki. Tällä 12-liikennejärjestelmäsuunnitelmalla on saatu hallintaan jo selvä näkymä, miten korjausvelkaa ja perusväylästä pystytään paikkaamaan. Mutta sitten kun on nämä todella isot tarpeet, joita on jo tähän vihreään siirtymään liittyen mutta muutoinkin, mitä koko maan perusrataverkon kunnostamiseen liittyy, niin niissä on semmoinen miljardin tason aukko nyt tuleville vuosille. Tuolla, mikä tuohon 12-suunnitelmaan sisältyy, pystyttäisiin rahoittamaan ehkä noin puolet siitä, mitä tarvittaisiin tämän 12 vuoden aikana pelkästään tähän olemassa olevan rataverkon kohentamiseen ja lisäraiteiden rakentamiseen ja niin edelleen. Tässä on selvä tehtävä tuleville kuukausille ja vuosille. Se on sa-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

mantasoinen, -tyyppinen kuin tämä tutkimuksen ja [Puhemies koputtaa] tuotekehityksen rahoitusaukko paikattavaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vastaavan jaoston puheenjohtaja, edustaja Jokinen.

13.49 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useita tärkeitä... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja, tärkeätä olisi myös, että laittaisitte mikrofonin päälle. [Jari Myllykoski: Kunhan te voisitte päättää, puhemies, että otetaan vanha käytäntö!] — Erittäin hyvin sanottu siellä perällä.

No niin, arvoisa puhemies, nyt vihdoinkin mikrofonilla. — Useita tärkeitä raskaan liikenteen pieniä hankkeita tuo budjettimietintö sisältää. Niistä voisi mainita esimerkkinä vaikka Mommilantien Lammilla tai kaikille maailman lapsille näin joulun alla tärkeän Korvatunturintien kunnostuksen Savukoskella — tärkeitä hankkeita.

Mutta huoli tuosta kyberturvallisuuden alimitoitetusta rahoituksesta ja henkilöresurssista aiheuttaa muun muassa sen, että Suomen 15 suurimman kunnan tietoturvan ja tietosuojan tasoa sote-palveluissa, energiahuollossa ja vesihuollossa ei nyt pystytä ensi vuonna selvittämään. Nyt kun samalla ollaan menossa uuteen sote-järjestelmään ja nämä palvelut siirtyvät kunnilta uuteen organisaatioon, niin miten, ministeri, näette tämän tietoturvariskin tässä murrosvaiheessa? Ja aiotteko nyt ensi kevään kehysriihessä taistella tähän kyberturvallisuuteen lisää rahoitusta ja resursseja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

13.50 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuus todellakin on ajankohtainen asia näiden tekstiviesti- ja nettihuijausten myötä, mitä nyt on liikkeellä aivan valtavissa määrin. Siinä on vaakalaudalla koko luottamus digitaaliseen asiointiin, jollei noita ongelmia saada korjattua.

Autoilun puolella tilanne on kyllä kohtuullisen lohduton. Huoli autoilun hinnan noususta mahdollisen autoilun, liikenteen päästökaupan myötä on suuri. Autoilua ollaan siirtämässä liian nopeasti sähköpohjalle. Suomessa ei olla teknologianeutraaleja. Nyt kun vähänkin kylmempiä ilmoja on ollut talvella, kyllä niitä autoja on sitten taas saatu latailla, ja jos latauspiste ei ole toiminut, sitten on autoilija ongelmissa.

Tänään kaiken huipuksi mediassa oli liikenteestä sellainen vitsiltä kuulostava tieto, että hallituksen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa kaavailtaisiin jopa sitä, että naisia verotettaisiin sähköautoilusta vähemmän kuin miehiä. Voiko ministeri nyt vakuuttaa, että tämä vitsiltä kuulostava kaavailu todellakin jää jonkinlaiseksi kukkaseksi joihinkin papereihin, eikä sellaista lähdetä toteuttamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä.

13.51 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi täytyy kiittää valtiovarainvaliokuntaa lisäyksistä, jotka kohdistuvat omaan maakun-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

taani Keski-Suomeen. Saamme Äänekosken Konginkankaalle ja Viitasaarelle, molempiin, 500 000 euroa kevyen liikenteen väyliin — kiitos siitä — ja vielä Jyväskylään Korpi-lahti—Petäjävesi-soratielle 60 000 euroa. Nämä ovat tärkeitä rahoja, ja on hienoa, että tällaisia tärkeitä uudistuksia, panostuksia kotimaakuntaani on tehty, ja tietysti paljon muuta-kin, mutta nämä nyt nostoina tuolta valtiovarainvaliokunnasta.

Olen kuitenkin huolissani saavutettavuudesta, ja oma maakuntani on siinä mielessä hie-man hankalassa asemassa, että tuo kolmen tunnin saavutettavuusraja ei ilman lentoliiken-nettä toteudu. Tämä on haastava tilanne koronankin myötä, että mitä tälle voitaisiin tehdä.

Haluan kysyä ministeriltä myös tästä kokoomuksen nostosta huolesta kyberturvallisuudesta ja digitalisaatiosta. Kun kokoomus esittää sote-uudistuksen ict-kuluihin miinus 90 miljoonaa euroa, niin parantaako se teidän mielestänne ict-toimintaa ja kyberturvallisuutta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kautto.

13.52 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Köntän kiitoksiin jakovarasta. Puolestani myös kiitän tätä hallitusta siitä, että se määrätietoisesti kuroo tätä perusväyläkorjausvelkaa umpeen. Tällä tiellä on välttämätöntä jatkaa myös tulevien hallitusten, sillä elinkeinoelämämme on hyvin riippuvainen hyvistä yhteyksistä, kuten myös maakunnissa asuvat ihmiset.

Maakuntien ihmisten kannalta on olennaista myös, että joukkoliikenneyhteydet saadaan parempaan kuntoon. Erityisesti toivon, että tätä lähijunaliikennettä otetaan uudelleen käyttöön jo poistetuilla reiteillä, sillä tällä olisi valtava merkitys maakuntien keskustaajamien lisäksi niiden kehyskunnille.

Pahoin pelkään myös, ettei joukkoliikenteen kokonaisvaltaiselle kehittämiselle laiteta tarpeeksi painoarvoa ja rahoitusta, vaikka siihen panostaminen tukee kaikkia hallituksen tavoitteita niin ilmaston kuin työllisyydenkin näkökulmasta ja ennen kaikkea sitä, että saamme elämisen edellytykset säilytettyä myös muualla kuin Kehä kolmosen sisäpuolella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Bergqvist.

13.53 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill börja med att tacka ministern för att nästa års budget innehåller många projekt som främjar våra transportnät och en mer koldioxidsnål trafik. Biltrafiken minskar då alternativen är så smidiga som möjligt, även för längre sträckor. Utveckling av bangården i Åbo och byggande av dubbelspår på sträckan Kuppis—Åbo är två viktiga projekt.

Arvoisa puhemies! Olen erityisen iloinen, että saaristoliikenne on nostettu esiin Liikenne 12 -suunnitelmassa, mutta saaristoliikenne saa usein väliinputoajan roolin sisävesi- ja meriliikenteen välillä ja aihealue on hyvin hajanainen. Saaristoliikenteessä on usein 40—60 vuotta vanhoja aluksia, sekä maantielauttoja että yhteysaluksia. Kysyisin ministeri Harakalta: miten saadaan myös saaristoliikenne osaksi tätä vihreää siirtymää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eskelinen.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

13.54 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pikkuisen pehmeiltä nuo edustaja Auton puheet kyllä tuossa tuntuivat. Pitää muistaa, että edellisen hallituskauden lopussa Suomen valtateitä päällystettiin noin 1 700 kilometriä, vuonna 2020 noin 4 000 kilometriä ja tänäkin vuonna pitkälti yli 3 000 kilometriä, ja se näkyy just sillä reippaalla perusväylänpidon rahoituksen nostolla, josta on sovittu nyt sitten 12 vuotta eteenpäin. On tietysti harmi, että LJS 12 ei vielä vuoden 2022 budjetissa näy ymmärrettävistä syistä. Meillä on yli 2 miljardia, historialliset liikenneinvestoinnit, yli 2 miljardia, tällä hetkellä liikkeellä. Se on hieno homma.

No, sitten tähän maakuntien saavutettavuuteen, minkä edustaja Könttä nosti hyvin esille: se kolmen tunnin saavutettavuus on onneksi se takalauta, mikä toivottavasti turvaa sitten maakuntien saavutettavuuden niin lento- kuin raideliikenteenkin osalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

13.56 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenne 12 -työryhmässä asetettiin tavoitteeksi prosentti bruttokansantuotteesta väyläinvestointeihin. No niin, se oli esitykseni ja se hyväksyttiin yksimielisesti. Nyt siihen ei vielä tietenkään päästy. Mutta toivon, että siihen päästään ja että tämä sali siihen todellakin tähtää.

Arvoisa puhemies! Olen kyllä kovasti pahoillani siitä, että hallitus nämä RRF-rahast, eli EU:n elvytyspaketin, käyttää viherhumpaan, puolet niistä. Ne pitäisi panna väylähankkeisiin, jolloin Suomen elinkeinoelämä ja liikenne nousivat, saisivat sellaisen sykäyksen, joka näkyisi kansantaloudessa. Kun näin ei tapahdu, niin mitä mieltä olette, herra ministeri, siitä, että nyt otettaisiin 10 miljardin laina, niin kuin on otettu moneen muuhun tarkoitukseen, ja pantaisiin väylät seuraavan viiden vuoden aikana kuntoon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

13.57 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tarkoititte varmaan Kinnunen, J?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen, J.

Kiitän. — Paljon on tehty kyberturvallisuuden parantamiseksi, ja se on hyvä. Mutta valitettavasti nyt näyttää siltä, että Suomi ei ole digikehityksen kärkimaa vaan on taantumas- sa kehityksmaaksi. Meillä on pistetty rahaa satoja miljoonia erilaisiin digihankkeisiin, it-hankkeisiin ja kehityshankkeisiin, ja tämän maan digi-infra on aivan kuin haulikolla ammuttu ja pirstaleinen. Nyt on tulossa sote, ja olisi äärimmäisen tärkeää, että nämä potilas- tietojärjestelmät olisivat turvallisia. Kysynkin ministeriltä: aiotteko järjestää niin, että tässä maassa on yksi turvallinen potilasjärjestelmä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalli.

13.58 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääsemme sote-asioista varmasti keskustelemaan hetken päästä hieman tarkemmin, mutta on totta, että digitalisaatiota ja tietojärjestelmien kehittämistä myös sote-uudistuksessa tarvitaan, ja siksi kuulostaakin erikoiselta, että kokoomus haluaisi leikata sote-uudistuksen ict-hankkeista.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kiitän osaltani valiokuntaa hyvistä lisäyksistä, joita valiokunta on mietintöön tehnyt. Myös Satakuntaan on luvassa tärkeitä hankkeita, muun muassa Harjavaltaan ja Huittisiin ja pohjoisempaan Satakuntaan Alkkiantien osalta. Erinomaisia hankkeita — kiitos tästä.

Kiitän myös ministeri Harakkaa hyvästä työstä ja erityisesti Digirata-hankkeen edistämisestä. Se on valtavan tärkeä hanke, joka osaltaan luo paljon mahdollisuuksia niin tavaraliikenteelle kuin henkilöjunaliikenteelle, joihin molempiin liittyen Satakunnassakin on paljon tarpeita myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

13.59 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 1,368 ja risat miljardeja liikenteeseen — ei ihan mitään pikkuhiluja. Mielestäni meidän ministeri on onnistunut varsin hyvin tässä haastavassa taloustilanteessa pitämään liikenteen puolia.

Olisin kysynyt ministeriltä digikompassityöstä ja laajemmin tästä digikokonaisuudesta: miten me yhdessä pidämme myös ne seniorit mukana, jotka eivät ole valtavan isojen digitaitojen kanssa varusteltuja ja joilla ei osaaminen riitä hyppäämään tätä digiloikkaa siinä vauhdissa kuin on ehkä ajateltu?

Sitten lisäksi kysyisin vetyteknologiasta: Japanilaiset ovat nyt lähteneet kehittämään polttomoottoriajoneuvoihin vetyteknologiaa ihan liittyen talviolosuhteisiin ja muihin haastaviin jutskiin, mitä meillä tässä liikenteessä vastaan tulee, [Puhemies koputtaa] ja auto-teollisuus varmasti muutoinkin joutuu heräämään tässä sähköön ja kaasun lisäksi vähän muihin ratkaisuihin vielä. [Puhemies: Kiitoksia!] Miten ministeri näkee nämä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.00 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävän liikkumisen kannalta keskeistä on parantaa joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Ne ovat tasa-arvoisia liikkumisen välineitä, kun kaikilla ei ole mahdollisuutta oman auton käyttöön. Suurten kaupunkien joukkoliikenteessä näkyy edelleen koronan aiheuttama taloudellinen ahdinko. Nyt on tärkeää varmistaa, ettei joukkoliikenteen palvelutasosta jouduta koronan takia karsimaan, vaan päinvastoin sitä on edelleen parannettava. Kun joukkoliikenne toimii, myös lapset ja nuoret pääsevät liikkumaan omatoimisesti.

Kävelyn ja pyöräilyyn osoitettava summa on valitettavan vaatimaton tässä ensi vuoden talousarviossa ja jää kauas 30 miljoonan euron tavoitetasosta. Laadukkaan kävely- ja pyöräiliikenteen infran merkitys viihtyisälle kaupunkirakenteelle, ihmisten arjen sujuvuudelle ja lasten turvalliselle koulutielle on aivan olennainen. Kysyisinkin ministeriltä: miten näette tulevaisuudessa tämän kävelyn ja pyöräilyn rahoituksen kehittymisen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Harakka, 3 minuuttia, olkaa hyvä. [Timo Harakka: Kiitos puhemies! Pidetäänkö tässä maski vai ei?] — Jos puhujapönttöön menette, niin ei tarvitse ainakaan. [Timo Harakka: No niin, varmistetaan se!]

14.01 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitoksia erinomaisesta keskustelusta! Yritän mennä tässä jokseenkin kronologisessa järjestyksessä:

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Edustaja Autto: Perusväylänpitoon on todellakin tämän hallituksen kaudella lisätty 300 miljoonaa euroa per vuosi sen päälle, mitä siellä jo oli, toisin sanoen yli miljardi euroa tällä hallituskaudella. Tältä osin oppositiopolitiikka on tarpeetonta, koska olemme Liikenne 12 -suunnitelmassa kaikki eduskuntapuolueet yksimielisesti päättäneet jatkaa tällä rahoitustasolla tai sen ylittäen, niin että näemme sitten sen, että 20-luvun puolivälin jälkeen vihdoinkin viimein tämä vuosikymmenien laiminlyönnestä aiheutunut korjausvelka kääntyy laskuun.

En ihan ymmärrä, minkä takia nämä tulevaisuuden merkittävät suuret raideyhtiöt uhkailivat raiteiden kunnossapitoa. Pikemminkin on niinpäin, että jotta niitä edes voidaan suunnitella, tarvitaan näitä edellytysinvestointeja, joihin ollaan satsaamassa merkittävästi sekä pääradan että esimerkiksi Savo-Karjalan radan osalta niin, että päästään siihen tilanteeseen, että kaikissa oloissa matka-aika pääkaupunkiseudulta muualle Suomeen lyhenee.

Kävelyn ja pyöräilyn määrärahoista oltiin aiheellisesti huolissaan. Kiitän valtiovarainvaliokunnan puolen miljoonan euron lisäystä, jolloin päästään 7 miljoonan euron valtionavustuksiin kävelyä ja pyöräilyä edistävien kuntien infrahankkeissa.

Fossiilittoman liikenteen tiekartan ykkösvaiheen toteuttaminen on tältä osin vielä vajaa, samoin kuin joukkoliikennemäärärahojen osalta, kuten edustajat Pitko ja Elo ovat ihan oikein tässä huomanneet. Fossiilittoman liikenteen tiekartan mukainen taso on se, että vuodesta 25 eteenpäin kävelyn ja pyöräilyn määräraha on 26,5 miljoonaa euroa vuodessa — siis aivan toista tasoa kuin mihin olemme tottuneet. Tästä pidettäköön kiinni.

Kiitän edustaja Bergqvistiä saaristoliikenteen huomioimisesta ja hyvästä yhteistyöstä, jota olemme tältä osin tehneet ja teemme.

Sitten vielä lopuksi kyberturvallisuus: Olen todella riemuissani siitä, että täällä kiinnitetään tähän vakavaan haasteeseen huomiota, ja toivon, että ne kahdessa eri periaatepäätöksessä edellytetyt suhteellisen kohtuulliset määrärahoitukset tulevat huomioituksi sekä uhkien että mahdollisuuksien osalta. Uhkien osalta sikäli, että pystymme paremmin vastaamaan hyökkäyksiin ja kybertilanteisiin, mutta myös mahdollisuuksien osalta sikäli, että useiden miljardien eurojen eurooppalainen kybermarkkina avautuu myös suomalaisille yrityksille.

Vielä lyhyesti, puhemies, edustaja Kyllösen kysymykseen: Meillä on nyt uusi digimistereiden ryhmä, jossa kolme keskeistä ministeriötä, joille nämä digi- ja data-asiat kuuluvat, koordinoivat ja priorisoivat entistä paremmin yhteistyötään. Puheenjohtajuus kiertää LVM:n, työ- ja elinkeinoministeriön [Puhemies koputtaa] ja valtiovarainministeriön ministereiden välillä, ja olemme saamassa esimerkiksi digikompassin aikaan Suomessa ensimmäisenä Euroopassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä. [Eduskunnasta: Eikö tule enää debattia? — Debatti jatkuu vielä!] — Hetken aikaa puhujalistassa nyt. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.05 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Malmin lentokentän säilyttämisen turvaamista koskeva Lex Malmi -kansalaisaloite keräsi yli 50 000 allekirjoitusta, ja aloitteen käsittelyn yhteydessä eduskunta antoi hallitukselle lausuman, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin korvaavien lentokenttätoimintojen turvaamiseksi, jotta Malmin lentokentän ilmailutoiminnot voivat jatkua hyvien yhteyksien ja etäisyyksien päässä.” Tämä lausuma annettiin vuonna 2018. Olin itsekin silloin liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenenä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

No, tässä Malmilla ilmailutoiminta on sitten ajettu alas, mutta korvaavat lentokenttätoiminnot odottavat vielä tekijäänsä. Ilmailun harrastajat ovat siirtyneet osin muille kentille, esimerkiksi Nummelaan täällä Uudellamaalla. Nummelan lentokentän toiminta ja käyttö on kasvanut Malmin lentokentän alasajon jälkeen merkittävästi ja tulee myös tulevaisuudessa kasvamaan. Kentän turvallisuuteen pitää kuitenkin kiinnittää merkittävää huomiota. Kentän autonominen kulunvalvontajärjestelmä ulottuu tällä hetkellä vain osaan kenttää, ja on välttämätöntä laajentaa sitä kattamaan kaikki kiitotiet. Tarvitaan myös autonomisen toiminnan kulunvalvontajärjestelmä kiitotielle sekä turva-aidat ja polttoainejakelujärjestelmä, joka on tällä hetkellä riittämätön, ja myös kentän kunnossapitokalusto olisi uusittava.

Kaupallisen ja ammatillisen ilmaliikenteen lisääntyttyä Nummelan kentän infrastruktuuri edellyttää edellä olevia muutoksia turvallisen ja nykypäiväisen ilmailun turvaamiseksi. Ja tämän Nummelan lentokentän osalta olen jättänyt talousarvioaloitteen, joka on määrältään suhteellisen pieni, 650 000, Nummelan akuuttiin tarpeeseen, mutta meillä on myös muita korpikenttiä, jotka tarvitsisivat lisärahoitusta jatkossa niiden ylläpitämiseksi. Ja kysyisinkin nyt liikenneministeriltä: miten olette huomioineet Malmin lentokentän alasajon ja tämän eduskunnan lausuman budjetissanne, ja miten tulette jatkossa huomioimaan nämä maan korpikentät ja niiden ylläpidon, mikäli se tietenkin on järkevää sen alueen ilmailun ja valmiuden ylläpitämisen kannalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

14.08 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Liikenneväylät ovat osa suomalaista kansallisuusmaisuutta. Liikenneväylästä on huolehdittava, ja niitä on kehitettävä. Perusväylänpitoon on viime vuosina panostettu ryhdikkäästi melko laihojenkin aikojen jatkoksi. Korjausvelkaa on yhä, mutta ilahduttavan usein me kaikki törmäämme tietyömaihin.

Tämä hallitus on nostanut perusväylänpidon rahoitusta 300 miljoonalla eurolla. Perusväylänpidossa nyt käytössä olevat 1 370 miljoonaa euroa kyllä riittävät moneen. Tiestön kunnostamishankkeita on saatu liikkeelle ympäri maan. Tärkeintä: alempiasteisiakaan teitä ei ole unohdettu, mutta meistä kaikki tunnistavat tietysti sen, että töitä tältä osin piisaa.

Kotiseudultani hyvänä esimerkkinä on valtatie 19:n parannus Seinäjoen ja Lapuan välillä. Vilkasliikenteinen tieosuus on saamassa ohituskaistoja sekä paremmat eritasoliittymät. Tieosuudella on runsaasti työmatkaliikennettä sekä teollisuuden raskasta liikennettä. Tämä on erinomainen esimerkki hallituksen hyvistä teoista. Teiden parannus palvelee elinkeinoelämää ja helpottaa ihmisten arkea. Yritysten säästöt kuljetusajoissa antavat tierahoille välitöntä vastinetta. Liikenteen sujuvoittaminen lisää myös liikenteen turvallisuutta.

Puhemies! Panostukset infrastruktuuriin herättävät harvoin vastustusta. Tältä osin hallituksen teot ja suunnitelmat ovat jääneet vähälle kritiikille myös opposition taholta. Sen sijaan oppositiolla on koko joukko, totta kai, omia hankkeita kuten meillä kaikilla. Monista näistä hankkeista, joista useat ovat sinällään kannatettavia, puuttuu vielä rahoitus.

On siis totta, että taloutta on elvytetty voimakkaasti ja piikki on ollut auki siltä osin kuin on huolehdittu ihmisten ja yritysten selviämisestä. Valtiontalouden uskottavuuden kannalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että palaamme myöskin menokehyyksiin. Hallitus on omien näkemystensä pohjalta priorisoinut ne hankkeet, mihin tällä hetkellä mahdollisuudet ovat olleet. Lisäyksiin ei ole hölläkästisesti varaa, jos ei taas ota jostain pois.

Puhemies! Suomi on iso ja harvaan asuttu maa, jossa tarpeet ja mahdollisuudet ovat erilaisia. Isoissa kaupungeissa on pääsääntöisesti hyvät tiet ja toimiva julkinen liikenne, kun

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

taas pienemmillä paikkakunnilla oma auto on elämisen ehto ja tiestö usein huonommassa kunnossa. Meille keskustalle on tärkeää, että ihmiset voivat asua ja elää siellä, missä haluavat. Monipaikkaisuus ja etätyöt ovat lisääntymässä. Hajautettu yhteiskunta vaatii hyvät tie- ja tietoliikenneväylät koko maahan.

Olen itse siinä suhteessa hyvässä ja onnellisessa asemassa, että asun pääradan varrella. Juna on minulle ylivoimainen vaihtoehto työmatkoille. Matkat Seinäjoelta Helsinkiin sujuvat nopeasti ja mahdollistavat tehokkaan työskentelyn.

Myös päärata kuitenkin kokonaisuudessaan tarvitsee kehittämistä. Esimerkiksi kaksoisraide Tampereelta pohjoiseen lyhentäisi matka-aikaa, sujuvoittaisi liikenteen suunnittelua ja parantaisi täsmällisyyttä. Kysyisinkin vielä puheeni päätteeksi arvoisalta ministeriltä: missä vaiheessa, missä tilanteessa esimerkiksi Seinäjoki—Tampere-asemanvälin kaksoisraiteistus kulkee? Tällä hetkellä yli kaksi miljoonaa ihmistä vuodessa pysähtyy odottamaan [Puhemies koputtaa] vastaantulevaa liikennettä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

14.13 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta nosti lausunnossaan kolme kokonaisuutta, perusväylänpito, joukkoliikenne ja kyberturvallisuus, ja kiinnitti huomiota vaihtoehtojen käyttövoimien jakelu- ja latausverkostoon.

Valiokunnan kuulemisissa saadun selvityksen mukaan puhtaiden ajoneuvojen lainsäädännön vaatimusten toteutus edellyttää kunnissa mittavaa latausinfrastruktuurin toteutusta, jota valtion on tärkeä tukea. Valiokunnassa kiinnitettiin myös huomiota siihen, että jakelu- ja latausinfrastruktuuri ei jakaudu tasaisesti koko maassa. Haluan kiittää liikennejaostoa näiden huomioimisesta, ja Hämeen vaalipiiriin edustajana kiitan myös Kanta- ja Päijät-Hämeeseen tulleesta lisärahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden liikennehankkeissa huomioidaan ensimmäistä kertaa valtakunnallisen Liikenne 12 -suunnitelman painotukset. Tämä on merkittävä muutos aikaisempaan, sillä nyt liikennehankkeissa huomioidaan kattavasti hankkeiden vaikutukset ympäristöön, korjausvelkaan, alueelliseen yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen. Liikenne 12 -suunnitelma varmistaa sen, että eri hankkeita kohdellaan alueellisesti tasapuolisesti. Erityisen tärkeitä ovat investoinnit päärataan, Päärata plussaan, joka on koko Suomen pääväylä. Ilman päärataa koko Suomi pysähtyy. Se on myös keskeinen päästöttömän liikenteen edistäjä, sillä toimiva ja tehokas päärata varmistaa päästöttömän liikkumisen vaihtoehdon yli puolelle suomalaisista.

Pääväylien ohella meidän on huomioitava myös pienemmät tie- ja väylähankkeet, jotka ovat tärkeitä alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Siksi on hyvä, että loppuvuoden jakovarasta löytyy rahaa monelle pienemmälle väylähankkeelle, joilla osaltaan edistetään turvallista ja vähäpäästöistä liikennettä.

Mainittakoon vielä, että Pyöräliitolle myönnetään 200 000 euroa Pyörämatkailukeskuksen kehittämiseen. 4,5 miljoonan euron rahoitus on kuitenkin aivan liian pieni kävelyille ja pyöräilylle, ja yli 20 miljoonan euron rahoitustasoon pitää päästä palaamaan mahdollisimman pian. Turvallisten kävely- ja pyöräteiden rahoittaminen on tärkeää paitsi päästöttömän liikenteen edistämiseksi myös kansanterveyden takia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

14.16 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat ainakin budjettikirjan mukaan linjassa vuoden 2021 tason kanssa. Määrärahatarve olisi tietenkin suurempikin, mutta esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan kautta olemme nyt kohdentamassa hieman lisärahoitusta eduskunnan niin päättäessä muun muassa Kokkolan raidejärjestelyihin, Hannukselantien korjaussuunnitelmaan Ilmajolle, vt 3:n liikennejärjestelyihin Jalasjärvelle ja muutamaan muuhunkin.

Tarpeita on jatkossakin. Ja kun edustaja Kivisaari toi esille tämän valtatie 19:n, niin on hienoa, että tämä hanke Seinäjoki—Lapua lähtee nyt liikkeelle, mutta tässä on hyvä tuoda esille se, että sitten kun puhutaan teollisuuden raskaasta kuljetuksesta, niin se teollisuuden raskas kuljetus tulee Kauhavalta. Eli siltä osin matka jatkuu, ja olen varma, että tässä asiassa päästään eteenpäin.

Sitten myös tämä kaksoisraideasia, Seinäjoki—Tampere: edustaja Kivisaari toi sen hyvin esille, ja voin kertoa, että huomenna on sitten mahdollisuus äänestyksessä ratkaista tämä, kun olen tehnyt tästä talousarvioaloitteen, ja tämän salin turvin [Suna Kymäläisen välihuuto] viemme sitten tämän Seinäjoki—Tampere-kaksoisraidehankkeen heti huomenna maaliin. Toivotan teidät kaikki tervetulleiksi [Välihuutoja] tämän tärkeän talousarvioaloitteen taakse. [Eduskunnasta: Sankelo hoitaa!]

Mutta sitten vielä yksi suuri pieni asia raideliikenteeseen liittyen. Nimittäin kun itsekin olen raideliikenteen aktiivikäyttäjä, niin päivittäisessä raideliikenteen käytössä törmätään kerta toisensa jälkeen tämän viestiverkon toimimattomuuteen siltä osin, että monilla junamatkustajilla, jotka esimerkiksi pääradalla liikkuvat Oulusta, tulevat Helsinkiin asti, matkan varrella nämä tietoliikenneyhteydet ptkivät käytännössä tasaisin väliajoin. Toivoisin, että myös tämä merkittävä asia, joka myös lisää keskeisesti saavutettavuutta, mahdollisuutta tehdä työtä siellä junassa, hoidettaisiin. Olisi kaikin puolin suht edullinen ratkaisu löytää siihen tekninen kokonaisuus, jolla tämä asia saataisiin kuntoon. Viimeksi kun tiistaiamuna tulin junalla, niin tuossa Tampereen ja Hämeenlinnan välillä oli jatkuvasti yhteysongelmia.

Mutta tosiaankin tässä näitä asioita, ja keskeisenä se viesti, että huomenna voimme sitten äänestyksessä ratkaista tämän kaksoisraiteen Seinäjoki—Tampere. [Jari Myllykosken välihuuto] Ja kun näen myönteistä hyrinää sieltä hallituspuolueittenkin edustajien suunnalta, niin lähdetään katsomaan, kuinka käy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

14.19 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset on autoilijoiden puolue, autoilijoiden asialla. Me näemme niin, että Suomi on rakennettu varsin pitkälle sillä tavalla, että ilman kumipyöräliikennettä ei teollisuus eivätkä ihmiset pääse liikkumaan sieltä, mistä asuvat, ja sinne, mihin heille on tarve päästä. Siksi me pidämme polttoaineveron korotuksia kohtuuttomana ihmisten rankaisemisena, ja kaikenlaista muutakaan autoilijoiden holhoamista ja rajoittamista emme pidä järkevänä, emmekä voi tukea. [Keskelä: Hyväksyttkö liikennesäännöt? — Naurua]

Joukkoliikennettä silti tarvitaan tietysti, se on aivan selvä asia, ja siihen pitää panostaa, mutta ennen kaikkea tämä liikenneverkko alimmalta tasolta aina eurooppalaiseen ydinverkkoon asti on se, mihin pitää panostaa, ja sillä Suomi saadaan nousuun ja saadaan pysymään pyörät pyörimässä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille ja kiitokset edustaja Jokiselle noista esittelyistä. Työtä on tehty syksyn aikana liikenteen hyväksi, ja ministeri Harakka on erinomaisesti tehtäviä hoitanut. Meillä oli tämä Liikenne 12 -parlamentaarinen ryhmä, jossa sain olla mukana, ja teimme siellä intensiivistä työtä loppuun asti. Kova vääntökin vielä oli niin, että viikonloppukin, ehkä kaksikin, meillä meni ministerin kanssa, kun painiskelimme erityisesti... [Naurua] — niin, me painimme vain sanojen tasolla. [Naurua] — Mutta ihan hyvä lopputulos, nimittäin kysymys oli pitkälti siitä, siirtääkö valtio kunnille vastuuta pääväylähankkeista, ja sitä en voinut hyväksyä, eivätkä perussuomalaiset olleet valmiita sitä hyväksymään, ja niin tehtiin siitä sellainen järkevä ratkaisu, josta varmaan kaikki kunnallispolitiikassa olevat voivat nyt iloisesti todeta, että aika hyvin lopputulos tältä osin meni.

Liikenne 12 -suunnitelma on tärkeä. Se tuo pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta koko liikennepolitiikkaan aivan laidasta laitaan kaikkien muotojen osalta, myös tietoliikenteen ja kyberturvallisuuden osalta, ja siksi se on hyvä. Yksi ongelma tietysti meillä on, eli rahan puute, ja tarpeita on, niin kuin täällä ilmenee, tavattoman paljon. Onkin kohdistettava hyvin tarkoin käytettävissä olevat varat siihen, että ne ovat mahdollisimman tuottavia ja tarkoituksenmukaisia. Emme pidä kovin tarkoituksenmukaisena, että tällaisessa maassa, jossa on pitkä talvi, luminen talvi ainakin valtaosassa maata, yritetään polkupyörille panna ihmiset. Ei se onnistu. Ei 30 asteen pakkasessa ja lumihangessa polkupyörällä töihin mennä eikä lapsia viedä päivähoitoon. Tämä on ihan luonnollinen asia. [Vasemmalta: Paitsi Oulussa!] — Jossakin voidaan jonkin verran, ja hyväkuntoiset, ja hyvää pyöräilyä on tietysti sinänsä, mutta näin.

Arvoisa puhemies! Annan pienen kiitoksen tässä, en tiedä kenelle se kuuluu. Meillä on Jyväskylän pohjoispuolella Kirri—Vehniä-välillä 18 kilometrin mittainen moottoritie, siis TEN-T-ydinverkkoon kuuluva hanke. Se on kahdeksan kuukautta edellä suunniteltua rakentamisaikaa ja oli jo valmistumassa jouluksi, mutta ilmeisesti nyt kuitenkin meni joulun yli, eli tammikuussa valmistuu, kun piti ensi vuoden lopulla valmistua. Ja se vielä pysyy sitten kustannusarviossaankin, 140 miljoonassa. Se on äärettömän tärkeä hanke, kiitokset siitä. Se on hyvin hoidettu.

Nyt tarvitaan sitten rahoitusta samalle seudulle, eli meille Jyväskylän seudulle, erityisesti Vaajakoskelle. Jos kuuntelette liikennetiedotuksia ruuhka-aikoina, nykyisin se on Vaajakoski, missä on tulppa, ja se on todella, todella paha paikka tällä hetkellä. Siinä kulkevat samalla kapealla väylällä, sillalla valtatie 4 eli eurooppalainen ydinverkkotie, valtatie 9, valtatie 13 ja valtatie 23 ja sen lisäksi paikallinen liikenne. Tällaista kohtaa ei ole Suomessa missään muualla kuin tässä, keskellä Suomea poikittain ja ristikkäin. Eli se on se kohde, johon pitäisi pikaisesti saada rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Lentoliikenteen osalta myös vetoan, että näiden viiden kentän [Puhemies koputtaa] ja erityisesti Jyväskylän kentän tulevaisuus ja lentoliikenne niille turvaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

14.24 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on pitkien etäisyyksien maa, ja monelle auto on välttämättömyys. Polttoaineen korotukset otetaan vastaan nyrkkiä puristellen, koska vaihtoehtojakaan ei ole. Kallistuvien pumppuhintojen toivotaan lisäävän sähköautojen suosiota, mutta millä rahalla useiden kymmenientuhansien sähköauto on mahdollista ostaa? Tällä hetkellä autojen keskihinta on noin viiden tonnin tietämillä ja autojen

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

keski-ikä on yli 12 vuotta. Fossiilittoman liikenteen tiekartan mukaan vuonna 2030 tieliikenteessä pitäisi olla 700 000 sähköautoa. Tällä hetkellä sähköautoja on käytössä jonkin verran päälle 10 000. Kymmenessä vuodessa sähköautojen määrän pitäisi siis 70-kertaistua. [Timo Harakka: Ladattavia autoja!] Onko tämä realismia, ministeri Harakka? Uskalan sanoa, että ei ole.

Akkujen valmistus ei ole myöskään eettisellä, kestävällä pohjalla, kun lapsityövoimalla louhitaan akkumateriaalia Afrikan kaivoksilla. [Jari Myllykoski: Kyllä meillä Harjavallassa on hyvällä pohjalla!] — On, se on totta. — Näkisinkin, että panostuksia olisi laitettava, vaikka Harjavalta on kyllä hyvä asia, enemmän myöskin biokaasu- ja vetyteknologiaan. Se on sitä, mikä odottaa siellä. [Jari Myllykoski: Ja sitäkin Harjavallassa!] — Sitäkin teemme siellä Satakunnassa. Hyvä havainto siellä edustaja Myllykoskelta.

Kansallista autoilua kallistavien päätösten lisäksi kustannuksia uhkaa kasvattaa EU:ssa suunnitteilla oleva uusi tieliikenteen päästökauppa. Pumpputhintojen on arvioitu nousevan jopa 72 sentillä. Kaupunkien ulkopuolella asuminen käy mahdottomaksi, jos kaikki hallituksen ja EU:n suunnitelmat toteutuisivat. Onkin pakko kysyä, onko tämä maaseudun autioittaminen hallituksen epävirallisena tavoitteena.

Liikenneinfrastrukturan huolehtiminen on avainasemassa, jos keskustan ulkopuolinen Suomi halutaan pitää asuinkelpoisena. Perussuomalaiset ovat vastalauseensa lausumaehdotuksessa esittäneet, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen ja että hallitus turvaa maaseudun tiestön asianmukaisen hoidon ja kunnossapidon koko maassa.

Esitämme myös käyttöönotettavaksi raskaan liikenteen tienkäyttömaksua, jotta nyt vapaamatkustajina kulkevat ulkomaiset yhtiöt saadaan osallistumaan tiestömme kunnossapitoon. Kotimaisille yrittäjille tienkäyttömaksu kompensoitaisiin ottamalla käyttöön ammatidiesel. Siinä ammattiliikenteelle palautettaisiin osa dieselin kuluista.

Rataverkkoa täytyy kehittää, ja käynnissä onkin useita hyviä ratahankkeita. Moni niistä valitettavasti tehdään vain pääkaupunkiseudun ehdoilla. Valitettavasti unohduksiin on jäänyt muun muassa Suomen kehäratahanke, junayhteys Porista Parkanon ja Haapamäen kautta Jyväskylään ja Parikkalaan. Osittain tämä rata on käytössä. Esimerkiksi Jyväskylän ja Pieksämäen välistä yhteyttä ollaan kunnostamassa 140 miljoonalla eurolla, hyvä niin. Tämä koko Suomen halkaiseva ratayhteys pätkee tällä hetkellä Porin ja Haapamäen välillä sekä Savonlinnan Laitaatsillan kohdalla. Porin ja Haapamäenkin välinen osuus omaa jo valmiin ratakäytävän, joka vähentää rakennuskustannuksia merkittävästi. Ratavälillä ei myöskään ole kaavarasitetta eikä radan avaaminen vaadi ympäristölupaprosessia, mikä mahdollistaa nopeat toimet radan kunnostamiseksi.

Olemme tätä ratahanketta edistäneet Pori—Parkano—Haapamäki-ratatyöryhmässä, jossa on mukana maakuntaliittoja ja edustusta monesta eri kunnasta. Tämä Suomen halkaiseva kehärata olisi hallitusohjelmankin mukainen. Ilmastotavoitteisiin pääseminen edellyttää siirtymää kumipyöriltä raiteille. Uusi kehäratayhteys purkaisi myös monia nykyisen pääradan pullonkauloja. Tavaraliikenteen siirtäminen kehäradalle mahdollistaisi myös henkilöliikenteen ruuhkien vähenemisen pääradalla. Alueellisesti ratayhteys parantaisi Maakunta-Suomen elinvoimaa ja nostaisi Porin sataman merkitystä. Itärajalta yhteyttä olisi yhtenevän raideleveyden ansiosta helppo jatkaa Venäjälle ja aina Tyynellemerelle asti. Voidaan puhua suorastaan Pori—Pietari—Peking-yhteydestä.

Nyt vielä kun laivaliikennettä ollaan rasittamassa uudella EU:n päästökaupalla, toivonkin, että huomissa käsittelyssä huomioidaan tämän päivän silkkien merkitys ja myön-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

täisimme talousarvioaloitteessa anotut 70 000 euroa kehäradan esiselvitystöihin. On ihan teidän mahdollisuus päättää tämä hyvä asia huomenna. [Keskeltä: Paljonko se maksaa?] Kun hallitus haluaa pitää kiinni kunnianhimoisesta ilmastopolitiikastaan, niin junayhteyksien kehittäminen olisi yksi vaihtoehto ainaiselle autoilijoiden kurittamiselle. Toivonkin, että Suomen kehärataa lähdetään vielä yhdessä tuumin edistämään. Se jos mikä on Suomelle — hallitusohjelmaakin lainaten — sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä poliitiikkaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.29 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Kestävä tulevaisuus vaatii meiltä investointia kestäviin ratkaisuihin liikenteessä ja satsauksia toimivaan ja turvalliseen yhteiskuntaan. Näitä tässä budjetissa on. Toiveita paremmastakin on silti myös varaa esittää, ja aivan välttämätöntä on totta kai myös myöntää, että maailma ei tule valmiiksi yhdessä vuodessa. Meillä onkin suuri työ eduskuntana ja yhteiskuntana pohtia, miten me paikkaamme pitkällä tähtäimellä tiestön korjausvelkaa, vähennämme päästöjä samalla, kun saatamme myös talouden kestävälle tielle. Piikki ei tietenkään voi olla auki, vaan käyttöön on otettava kustannustehokkaimmat ja vaikuttavimmat keinot.

Mahdollisimman vähähiilisen tulevaisuuden osalta yksi tärkeä lenkki on tietenkin fossiiliton liikenne, jonka toteuttamiseksi on luotu tiekartta. Siihen tässäkin tulevan vuoden budjetissa on merkittäviä panostuksia. Tiekartan mukaisesti pyritään liikenteen päästöjen puolittamiseen 2030 mennessä. Keskeinen osa on sähköisen liikenteen tukeminen. Hallituksen päätösten mukaisesti sähköautojen hankintaa tuetaan sekä parannetaan latausinfrastruktuuria koko Suomessa. Sähköinen liikenne ja sähköautoilu on tulevaisuutta myös meillä Suomessa, ja näillä toimenpiteillä helpotetaan tuota siirtymää.

Osa liikenteen kestävämpää tulevaisuutta ovat tietenkin myös, ja ennen kaikkea, muut liikennemuodot kuin autoilu. Kävely ja pyöräily ovat monella tapaa kaikkein kestävimpiä kulkutapoja ja paras kulkutapa tiiviisti rakennetuilla ja asutuilla alueilla. Ne ovat ainoa kulkumuoto, joilla on päästövähennysten lisäksi myös ilmeisiä ja tutkittuja kansanterveydelisiä hyötyjä. Kävely ja pyöräily myös vähentävät ilmansaasteita ja melua ja siten edistävät myös elämänlaatua ja terveyttä. Siksi on hyvä, että tässä budjetissa jatketaan panostuksia kävelyn ja pyöräilyn tukiin, mutta toisaalta, kuten täällä on tänäänkin todettu, ne ovat yleisesti liian alhaalla tänä vuonna.

Tässä salissa pohdittiin äsken, voiko Suomessa elää arkea vain pyörän varassa. No, eivät varmastikaan kaikki, se on päivänselvää. Tervetuloa kuitenkin kaikille katsomaan malleja Oulusta, jossa talviaamuna lumisateidenkin jälkeen on aivan tavallista viedä pyörällä lapsia kouluun. [Toimi Kankaanniemi: Jyväskylässä ei voi!] Oulun laatutason väyliä toivoisin ympäri maailmaa — myös Jyväskylään. Kuten myös sitä, että valtio voisi tulla vastaan myös sähkökuormapyörien hankinnassa, joka on konkreettinen vaihtoehto autoilulle silloin, kun välimatkat ovat kohtuullisen lyhyitä, kuten valtio tukee nyt sähköautojen hankintaa.

Nykyisessä budjetissa on onneksi jälleen rahoitettu tärkeitä hankkeita, mutta myös iloitsen siitä, että Pyörämatkailukeskuksen jatkoon on osoitettu rahoitusta ja myös pyöräliikenteen järjestöille pyöräilyn edistämiseen ja esteiden poistoon. Nämä ovat valtion budjetissa pieniä rahoja, mutta niillä saadaan paljon hyvää aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Haluaisin lisäksi kiinnittää huomiota kyberturvallisuuteen, kuten moni tässä salissa onkin sitä nostanut. Sen rooli kasvaa ja korostuu jatkuvasti. Meidän yhteiskuntamme on joka päivä vahvemmin verkottunut virtuaalisesti, ja siksi noita verkkoja ja verkostoja täytyy myös turvata. Hallitus on tehnyt päätökset sekä kyberturvallisuusstrategiasta että kyberturvallisuuden kehittämisohjelmasta. Liikenne- ja viestintävaliokunta huomautti lausunnossaan, että rahat ovat nyt riittämättömät, ja onkin hienoa, että valtiovarainvaliokunta on mietinnössään edellyttänyt, että Kyberturvallisuuskeskuksen rahoitus-pohjaa vahvistetaan.

Kuten kyberturvallisuus on yhteiskuntamme tärkeä kulmakivi, niin on myös laadukas ja luotettava media, joka myös liittyy tälle hallinnonalalle. Hallitus on sitoutunut parantamaan vastuullisen median toimintaedellytyksiä, ja toivonkin rohkeita avauksia sen suhteen, miten kotimaista mediaa, niin Yleisradiota kuin kaupallista mediaa, pystytään tukemaan ja vahvistamaan ja sen osuutta kulutetusta mediasta kasvattamaan.

Kiitos kaiken kaikkiaan hyvästä budjettiesityksestä, joka vie meitä oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä yksi ennakoon varattu puheenvuoro, sen jälkeen debatti. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

14.34 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen liikennepolitiikka on ollut onnistunutta ja historiallisen merkittävässä roolissa myös hallitusohjelmassa, ja sitä tietysti kuvastaa myös tämä oikean laidan hiljaisuus tällä hetkellä, lukuun ottamatta edustaja Sankelon 26 miljoonan talousarvioaloitteita ja edustaja Koskelan Pori—Peking-raidetta.

Mutta erityisesti saavutettavuus ja liikenneinfra ovat Itä- ja Pohjois-Suomessa merkittävässä roolissa, kun asiaa kysytään elinkeinoelämältä, ja ihmisten arjessa. Hallituksen historiallinen parlamentaarinen LJS 12 -työ kyllä ansaitsee tässäkin yhteydessä suuren kiitoksen. Harmi vain, että se ei näy sitten talousarviossa 2022, mutta aivan perustelluista syistä. Toivottavasti Väyläviraston lausuntojen pohjalta päivitetty suunnitelma saadaan käsiimme valtioneuvoston kabineteista hautumasta. Odotuksia on ehkä ladattu liikaakin tähän suunnitelmaan, koska rahoitus ja kohteet kumminkin päätetään sitten hallituskausittain ja talousarvioiden yhteydessä, ja uskon, että vuonna 2023 nyt sitten ensimmäiset hankkeet LJS:n osalta käynnistyvät.

Ehkä tärkein asia suunnitelmassa Itä- ja Pohjois-Suomen alueen näkökulmasta on, niin kuin salissa on puhuttu, tämä kolmen tunnin saavutettavuuden kirjaus. Tämä edellyttää, että maakuntakentille lennetään jatkossakin, ja sen osalta nyt alkuvuodesta on pikaisesti sitten jatkoa, ja maakunnat aktiivisesti tällä hetkellä sitten keskusteluja eri operaattoreitten kanssa käyvätkin.

Kiitos ministerille myös tästä pitkästä ostopalveluliikenteen, raideliikenteen, sopimuksesta. Se toivottavasti myös mahdollistaa vähän sitten kaluston uusimista.

Talousarvioesitys pitää sisällään sen perusväylänpidon pitkän aikavälin 300 miljoonan euron tason korotuksen, joka on tärkeä, niin kuin ministeri totesi, myös Suomen teiden korjausvelan taittamiseksi toivottavasti sitten muutaman vuoden päästä. Tason korotus on näkynyt ympäri Suomea teiden pintauksina ja peruskorjauksissa niin tie- kuin raideverkossa.

Tietysti kaiken kaikkiaanhan huoli tässä liikenteen rahoituksessa on nyt erityisesti vuoden 2023 kehyksistä, joissa nyt sitten yksi kolmasosa kehyksen leikkauksista kohdistuisi liikenne- ja viestintäministeriöön. Se on tietysti tämän meidän investointiohjelman ja LJS:n toteuttamisen osalta pieni murhe.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Fossiilittoman liikenteen tiekartan jalkauttaminen jatkuu, ja sen jalkauttamisen pitää taapahtua sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti. Liikenteen sähköistyminen etenee, haluttiin sitä tai ei, kun autoteollisuuskin on vahvat linjauksensa tehnyt. Hankintatuki ja veroratkaisu tukevat suuntaa myös. Nyt onkin tärkeää, että kaasun jakeluverkoston ja sähkölatausverkoston rakentamista edistetään, ja siihen on tietysti tarkoitus käyttääkin EU:n elvytyspakettia apuna.

Toivotaan, että isojen infrahankkeiden myötä erityisesti ratahankkeissa pystyisimme lopultakin hyödyntämään entistä paremmin EU-rahoitusta. Jos oikein olen ymmärtänyt, niin eilen illalla komissio on TEN-T-verkon käsittelyssä tehnyt aika merkittäviäkin linjauksia, mitkä kohdentuvat sitten niin Suomen raideliikenteen mahdollisuuksiin investoida kuin erityisesti sitten vesiliikenteen, ja jos oikein noita karttoja katsoo ja lukee tuota aineistoa, niin sisävesiliikenteen osalta taitaa nyt olla niin, että Joensuu ja Lappeenrantaakin pääsisivät sitten tähän rahoituksen piiriin ja TEN-T-verkon piiriin. Mutta niistä varmaan kuullaan lähiaikoina. Mutta kyllä sinne tussin jälki oli yltänyt myös sitten näihin isoihin ratahankkeisiin, jos ymmärsin oikein niistä kuvista.

Valiokunta kiinnitti mietinnössä huolta kyberturvallisuuden rahoitukseen, raskaan liikenteen kilpailukykyyn ja sitten tietysti tähän kevyen liikenteen väylärahoitukseen sekä erityisesti tuohon alemman tieverkon tilanteeseen, joka on meille äärimmäisen tärkeä erityisesti puuhuollon osalta.

Arvoisa puhemies! Vain pitkäjänteisellä työllä saamme liikennejärjestelmäämme toimivuutta ja saavutettavuutta sekä kehitysaskelia parannettua. Siinä olemme vielä aika alkumetreillä kumminkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt jatketaan sitä keskeytynyttä debattia. — Ledamot Ollikainen.

14.39 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Trafiklösningar och tågtrafiken berör oss alla, och de väcker många stora känslor. Det här är väldigt, väldigt naturligt, för de är ju som sagt våra livsnerver.

Vi har pratat om den nationella trafiksystemplanen som är väldigt bra, och nu kommer också investeringsprogrammet så småningom. Det här behovet av investeringar är ganska stort, men jag vill också lyfta fram det lägre vägnätet, att det är otroligt viktigt att man satsar på det. Fint också att man prioriterar basinfrastrukturen.

Vi har pratat om digitalisering här. Jag skulle fråga ministern om digitala lösningar för landsvägssidan. Vi har Digirata, men hur är det med den här älyväylä-sidan, hur kunde man satsa mer på den sidan?

Haluan myös kiittää näistä jakovaroista. Pohjanmaallekin tuli monta perusparannusta ja suunnittelurahaa.

Tässä vielä viimeiseksi haluaisin myös kysyä ministeriltä koskien näitä TEN-T-karttoja. Siinä on jonkun verran jäänyt poiskin meidän esityksiämme. [Puhemies koputtaa] Millä tavalla ministerit aikovat työstää tätä tulevaisuudessa, [Puhemies: Aika!] että esimerkiksi Kokkolan satama saadaan mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

14.40 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyberturvallisuudesta huolehtiminen vaatii jatkuvaa askeleen edellä olemista, ja kyberturvallisuutemme ajantasaisuudesta on syystä kannettu huolta. Kuten keskustelussa on jo useaan otteeseen tänään nostettu esiin, valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt tässä mietinnössä erityistä huolta ja huomiota Kyberturvallisuuskeskuksen riittävästä rahoituksesta huolehtimiseen.

Panostukset kyberturvallisuuden edistämiseen ovat ehdottoman tarpeellisia, ja rahoituksen riittävyys täytyy varmistaa myöskin tulevana vuosina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.41 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Yksityisteitä on Suomessa 360 000 kilometriä. Ne ovat tärkeitä alueiden ihmisille, mökkiläisille, alkutuotannolle maanviljelystä puunhuoltoon. Yksityisteiden rahoitusavustukset ovat aina väännön kohteena hallitusneuvotteluissa. Onneksi nyt on tulossa 30 miljoonaa euroa lisää tulevalle vuodelle yksityisteiden huoltoon. Siitä kiitos.

Puunhuollosta puheen ollen Pohjois-Suomessa metsäteollisuus investoi aika kovalla kädellä. Siellä teollisuus kehittyy ja puu liikkuu entistä enemmän niin yksityisteillä kuin myös muillakin teillä. Teistä pitää pitää kiinni. Kysynkin ministeriltä: nyt kun näitä isoja teollisuusinvestointeja on tulossa, miten me takaamme sen, että tätä korjausvelkaa hoidetaan myös pohjoisessa Suomessa tiestön osalta?

Vielä — olen tässä lähdössä lentoon: Lentoliikenne on nyt otettu tässä esille. Ei ole korpikenttiä tässä maassa, on lentokenttiä ympäri Suomenmaan. [Puhemies koputtaa] Pitää pitää huoli, [Puhemies: Kiitoksia!] kun lentoliikenne kehittyy, että lentokoneella päästään myös maakuntien lentokentille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

14.42 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa äsken ministeri Harakka mainitsi isoista raidehankkeista ja ihmetteli, miten ne ovat estämässä sitä hommaa. No, kyllä ne siinä mielessä estävät, koska jos ne rahat, mitä nyt esimerkiksi 40 miljoonaa laitetaan itäradan hankeyhtiöön, oltaisiin käytetty Savon radan ja Karjalan radan kunnostamiseen, niin se sama aikasäästö olisi tullut jo muutamassa vuodessa, mikä näillä raidehankkeilla tulee.

On kyllä kiva kuulla todellakin, että täällä useampi hallituspuolueen edustaja kehuu, miten heidän suunnalleen on tullut hankkeita. Edustaja Kivisaari toi hyvin niitä esiin. Omasta kotikaupungistani lähtee kuusi valtatie eri suuntiin. Ei ole viime vuonna eikä toissa vuonna näkynyt yhtään keltavilkkuvaloa tai mitään muutakaan, eikä näitten tulevien rahojenkaan mukana vielä tule. Hyvin ovat alueet jääneet eriarvoisiksi.

Kolmen tunnin saavutettavuuteenhan on edustaja Kankaanniemi viime vuonna tehnyt ratkaisun: siirretään pääkaupunki Jyväskylään. Sitten ollaan kaikki [Puhemies koputtaa] kolmen tunnin päässä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

14.43 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on hyvin useassa puheenvuorossa viitattu perusväylänpitoon ja sitten korjausvelkaan, niin täytyy kyllä huomauttaa, että ei sitä muutamassa vuodessa eikä kahdessa kolmessa kaudessa-kaan lyhennetä, kun se on syntynyt kumminkin vuosikymmenien aikana, [Sheikki Laakson välihuuto] ja jokaisella hallituksella on siihen omat syntinsä.

No, ministeriä kiittelen tässä, että sai VR:n kanssa tehtyä tämän sopimuksen, ja ennen kaikkea aika pitkä näytti olevan tämä taistelu. Ja minä ihmettelen, että valtionyhtiö voi tällä tavalla toimia — kyllä tällä omistajaohjauksella pitäisi olla jonkunlainen momentum näihin asioihin.

Sitten edelleen kiitän ministeriä myös tästä liikenteestä näille viidelle maakuntakentälle. Ei Kainuustakaan tänne muuten päästä kolmessa tunnissa kuin lentämällä, se on aivan selvä. Sitten joskus vetyraketilla voidaan päästä nopeastikin, mutta siihen menee varmaan aikaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

14.45 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin käyty läpi tätä alemman tieverkoston ongelmaa, ja siihen otti myöskin valtiovarainvaliokunnan jaosto kantaa — hyvä niin.

Tiedustelin ministeriltä muutamasta kohdasta:

Silloin aikansa, kun olin itse ministerinä, oli silloissa valtava ongelma, jopa 300 siltaa oli huonossa kunnossa. Mikä on tilanne tällä hetkellä? Varmasti jonkinlainen kaava on.

Sitten tästä Kokkolan satamasta. Ministeri oli itse siinä Teams-palaverissa, jossa pohdittiin sitä, ja Kokkolan satama ei jostain syystä ole nyt TEN-T-hankkeissa. Onko mahdollisuutta vielä sitä saada?

Sitten vielä kolmas kysymys, liittyy asemanseutuihin. Nyt kun tämä raideliikenne on hieman muuttanut muotoaan ja kaikki asemat eivät ole enää kunnossa niin sanotusti eivätkä tarpeellisia siinä volyymissa, mitä normaalisti, niin asemanseuduthan kaipaavat kehittämistä, kuten Seinäjoen asemanseutu. Minä olen ymmärtänyt, että on joku sellainen hanke. Voitteko kertoa siitä, asemanseutujen kehittämishankkeesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

14.46 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Jokiselle ja ministerille teidän esittelypuheenvuoroistanne. Nostan sieltä esille nimenomaan tämän Digirata-kulman. On erityisen tärkeää, että me nyt lähdetään siihen voimakkaasti sillä rata-alueella, missä todellakin henkilöliikenne ja tavaraliikenne kohtaavat, eli Tampere—Pori—Rauma-radalla. Nyt toivoisinkin, että ministerillä olisi niin paljon avarakatseisuutta, että kun siellä on todella suurta innokkuutta kehittää vielä henkilöliikennettä, niin se otettaisiin nyt osaksi tähän Digirata-pilottiin, niin että siellä olisi myös henkilöliikennettä, sillä se teollisuuden ja sataman välinen liikenne yhdistettynä paikallisjunaliikenteeseen ja henkilöliikenteeseen antaisi aivan räjähdysmäisesti tietotaitoa koko Suomen junaliikenteen kehittämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

14.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä kahdesta kommentista, jotka hän omassa puheenvuorossaan nosti esille.

Ensinnäkin, kaikki puolueet ovat yhdessä sopineet tämän perusväylänpidon tietyn tason, joka on nouseva. Silloin ei tarvitse kenenkään puolueen ottaa itselleen pisteitä ja päästään yhdestä riidasta erilleen, ja se on toinen juttu oikeassa elämässä, että tuleeko edes se riittämään, koska ilmastonmuutos ja monet muut seikat rapauttavat tiestöä aika lailla, ja ainakin itselleni tulee viestejä todella huonokuntoisista teistä, joihin ei sitten rahaa ole tiedossa.

Toinen on vähän isompi asia. Katsoin tuonne 20 vuoden päähän, ja olen kyllä kiitollinen, että ministeri nosti senkin esille, että nämä isot raideliikennehankkeet eivät ole ihan yhden eivätkä kahden eivätkä viiden vuoden hankkeita, vaan menivätpä ne sitten pohjoiseen, länteen tai itään, niin pääväylät ja pääradat tulevat olemaan tulevan asutuspolitiikan ja talouden runkoina, eli ne ovat äärimmäisen tärkeitä. Mistä rahoitus otetaan, niin se on toinen juttu — kyllä se järjestyy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

14.48 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on hyvin nostettu esiin, kuinka tärkeää on investoida infrastruktuuriin, oli kysymys sitten laajakaistasta tai tiestöstä. Eduskunnassa on laaja tuki tämänkaltaiselle tuelle, ja se on myös hyvää elvytyspolitiikkaa. Olen täysin samaa mieltä — täällä jo aiemmin nostettiin esiin tuo Vaajakoski ja sen kehittämistarpeet. Totta kai, ensin täytyy saada suunnitelma, lainvoima. Toivotaan, että siitä ei sitten valiteta, ja sen jälkeen kun meillä on lainvoimainen suunnitelma, niin ehdottomasti tähän pitää hankkia rahoitusta, saada rahoitusta ja laittaa tämmöinen valtaväylä, jossa moni risteää, erittäin hyvään kuntoon.

Mutta palaan vielä tuohon saavutettavuuteen ja kolmen tunnin rajaan: Keski-Suomi ei ole saavutettava kolmessa tunnissa ilman lentoliikennettä — ei, vaikka nyt Tampere—Jyväskylä-rautatiehen laitetaankin investointieuroja. Ilman lentoliikennettä se ei ole saavutettava. Ja toivon, että siihen löydetään hallitus—oppositio-ryhmien kesken yhdenmukaisuus myös monen muun maakunnan kohdalla, että turvataan maakunnat, joiden saavutettavuus ei muilla keinoin kuin lentoliikenteellä toteudu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.49 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Köntän äskeiseen puheenvuoroon ja yhdyn myös niihin kiitoksiin, että saimme Keski-Suomeen tämän miljoonan euron joululahjarahan. Mutta totuuden nimessä nämä ovat murusia, arvoisa ministeri, ja jostain syystä teidän kotimaakuntanne on tällä hallituskaudella jäänyt totaaliseen paitsioon. Tässä hieman lukuja: 2011—2015 kaudella, silloin kokoomusvetoisessa hallituksessa, liikenneministeri Risikon johdolla saimme 18 prosenttia kaikista liikenneinfran kehittämishankkeista. Viime kaudella saimme 14 prosenttia ja tällä kaudella vain ja ainoastaan 2. [Jari Myllykoski: Tuoksahtaa politiikalle!]

Arvoisa ministeri Harakka! Miten tämä on mahdollista? Miksi Keski-Suomesta, teidän omasta kotimaakunnastanne, on tullut teille sokea piste?

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

14.50 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin on hyvä, että tässä valtiovarainvaliokunta esittää vielä näitä useita liikenneturvallisuutta parantavia pieniä hankkeita: ympäri Suomea on useampia kehittämishankkeita toteutukseen tai suunnitteluineen.

Täällä on puhuttu tärkeistä raidehankkeista, ja haluan nostaa tässä vielä kaksoisraiteen Karjalan radan osalta ja sen tärkeyden, joka meillä valiokuntakuulemisissakin tuotiin niin elinkeinoelämän, teollisuuden kuin sitten myöskin alueiden osalta suuresti esiin. Siellä muun muassa Stora Enson tavarakuljetuksen osalta on tärkeää, että Luumäki—Imatra-osuus huomioidaan.

Ja tosiaan näyttää oppositiolla riittävän rahaa liikennehankkeiden osalta. Tästä ehkä räikeimmän esimerkin tuo edustaja Heinonen. Kun katson tätä lisäystä, niin tässä on vain 554 390 000 tämä esitys, minkä verran pitäisi tähän hallinnonalaan [Puhemies: Kiitoksia!] rahaa laittaa. [Eduskunnasta: Rahhaa on!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.51 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on tullut jo esille tämä uusi ostoliikennesopimus, jonka neuvotteluita tietysti itse olen hieman kummeksunut. Ensinnäkin ministeriö on nyt neuvottelemassa valtionyhtiölle koko tälle vuosikymmenelle käytännössä yksinoikeutta markkinaa, tosiasiassa yksinoikeutta markkinaa. [Timo Harakka: Ei ole yksinoikeus!] — Kyllä tämä, herra ministeri, menee näin, koska markkinoille tulon kynnyks on niin korkea, että jos te teette nyt tämän sopimuksen näin, niin tosiasiassa te betonoitte VR:lle yksinoikeuden tähän markkinaa.

Kysyisin teiltä perusteluita: miten olette päätyneet tähän ratkaisuun? Ennen kaikkea ihmettelen sitä, miten kuitenkin, kun hallituksessa luulisi olevan myös markkinatalousmyönteisiä puolueita — keskusta ja RKP ainakin, ehkä vihreissäkin — te olette voineet kuitata tällaisen ratkaisun, joka ei laajenna eikä paranna junaliikenteen yhteyksiä maassa ja joka tosiasiassa betonoi [Puhemies koputtaa] tämän markkinan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.52 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä kohdan ”Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen”. Määräraha on kuluva vuotta pienempi, koska talousarvioesitykseen ei sisälly enää koronapandemian vuoksi osoitettua tilapäistä lisärahoitusta. Koronan aikana julkisen henkilöliikenteen matkustajamäärät romahtivat, millä on ollut merkittävä vaikutus alalla toimivien yritysten ja myös julkisesti omistettujen toimijoiden taloudelliseen tilanteeseen. Mainitsen esimerkkinä HSL:n. Lisäbudjetteihin sisältyneillä määrärahoilla on pyritty turvaamaan joukkoliikenteen palvelutaso ja estämään lippujen hintojen korotukset. Koronapandemian jatkuessa yhä on vielä syytä varautua lisäämään julkisen liikenteen tukitoimia. Tilanne on vaikein kaupunkiseutujen ulkopuolisessa liikenteessä, jossa moni liikenteenharjoittaja on keskeyttänyt toimintansa kysynnän romahdettua. Moni on siirtynyt henkilöautoon, mutta kaikilla ei henkilöautoakaan ole, ja tämä on myös ilmastokysymys.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Siksi kysyisin ministeriltä: miten näet [Puhemies koputtaa] joukkoliikenteen koronatukien tilanteen ensi vuodelle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Jokinen, olkaa hyvä.

14.54 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä muistuttaa hallituspuolueita tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnön huomiosta siitä, että tuota 110 miljoonan euron leikkausta vuodelle 23 liikenteen kehittämishankkeisiin tulisi arvioida uudelleen, ja toivotaan, että kehysriihessä keväällä näin tehdään.

Ministeri on ponnekkaisesti ajanut eri epäkohtia liikennepolitiikassa, ja nostan esille tämän erään pitkän hankkeen elikkä matkaketjut ja niiden kehittämisen. Se työ on nyt tervaantunut siihen lippu- ja maksujärjestelmien ja aikataulujen rajapintakeskusteluun ja siihen ongelmaan, että ei ole semmoista toimivaa digitaalista alustaa, jolla nämä eri operaattorit ja matkan tarvitsijat sitten voisivat löytää toisensa. Liikenteenohjausyhtiö Fintrafficin mukaan tämä tällainen digitaalisen alustan luominen matkaketjujen edistämiseksi olisi noin 3 miljoonan euron hanke. Kysynkin ministeriltä: onko tälle asialle odotettavissa edistystä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Rehn-Kivi.

14.55 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Budgeten för nästa år innehåller betydande satsningar på utvidgande av trafiknätet och det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet. Vi har en stor vägförbättringsskuld i det här landet, och det är viktigt att vi tar den på allvar.

Olen iloinen, että useat teidenparannushankkeet saavat nyt rahoitusta. Teiden kunnossapidolla ei ainoastaan edistetä liikenneturvallisuutta vaan myös liikenteen ilmastotavoitteita.

Under budgetbehandlingen var befrämjande av cykling och cykelturism ett viktigt tema för oss i finansutskottets trafikdelegation. Vi har sett en ökning av cykelturismen de senaste åren, och det här är något vi vill främja.

Arvoisa puhemies! Koronapandemian aikana kotimaanmatkailun ja erityisesti pyöräilymatkailun suosio on kasvanut. Jotta trendi voi jatkua, on tärkeää, että meillä on turvalliset ja hyväkuntoiset pyörätiet. Olen siksi erittäin tyytyväinen, että tärkeitä kävely- ja pyöräilytiehankkeita näkyy ensi vuoden budjetissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus ja sitten vaihdetaan aihetta. — Edustaja Autto.

14.56 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä hallituksesta on kannettu huolta, että oppositio ei arvostele riittävästi. Oppositiossa tietysti harrastetaan aina vastuullista politiikkaa. Sparraamme hallitusta entistä parempiin suoriutuksiin, mutta kyllä Piiraiselta täytyy kysyä, edustajakollegalta, jota suuresti arvostan, väheneekö korjausvelka ensi vuonna vai kasvaako korjausvelka ensi vuonna. Minä voin vastata puolestanne: korjausvelka kasvaa myös ensi vuonna, ja se on hallituksen selvä arvovalinta.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Olisitte voineet tulla rahoituksen osalta, tehdä priorisointeja, tämän parlamentaarisen sovun lopputulemaan eli siihen, että Suomessa päästään vähentämään korjausvelkaa jo ensi vuonna. Olisitte voineet nämä viimeiset puuttuvat kymmenet miljoonat lisätä talousarvioon ja priorisoida ne jostain muualta. [Suna Kymäläinen: Kymmenet miljoonat?]

Arvoisa puheenjohtaja! Tämä hallitus tulee jäämään historiaan siitä, että ette kykene tekemään priorisointeja. Liikenne on tärkeää, sitä olisi pitänyt kyetä priorisoimaan paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.57 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiinnitän kahteen asiaan huomiota.

Ensinnä alemman tieverkon kuntoon. Kaikki suomalaisen metsäteollisuuden raaka-ainevirrat lähtevät alemmalla tieverkolta, ja sen kunto viime vuosina on mennyt todella huonoon kuntoon. Meillä on tässä maassa kaikki tekniikka ja osaaminen saada ne kuntoon, otetaan tiehöylä takaisin ja laitetaan niiden teiden muoto kuntoon. Arvoisa ministeri, yleensähan teiltä kysytään valtavaa tukkua rahaa ensinnä, mutta tähän ei tarvita lisää rahaa. Tarvitaan oikeat työmenetelmät, osaaminen on, koneet on, taito on. Laitamme sen kuntoon sillä keinoin, että käytämme oikeita työmenetelmiä, ja säästämme rahaa. Ensimmäisenä vuonna menee ehkä vähän enemmän, mutta sen jälkeen rupeaa tulemaan pelkkää säästöä, koska se teiden kuluminen ja piloille meno loppuu.

Ja toinen asia ovat tämä nopeat laajakaistayhteydet. Kysynkin, näin kun ministeri on paikalla, miten tuolta rakennerahoista on tulossa. Siitähän on puhuttu pitkään, että rahaa tulee EU:sta ovista ja ikkunoista, niin saadaanko tässä nyt laajakaistaverkon rakentamiseen valokuitutekniikkaan perustuen koko maahan lisäpotti, koska se olisi koko kansakunnan kannalta paras investointi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka 3 minuuttia.

14.58 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitos salille tästä erittäin värikkästä keskustelusta. — Aloitetaan edustaja Laihon kysymyksestä: Olemme eduskunnan lausuman johdosta tukeneet useita kenttiä, joille Malmin toimijat ovat siirtyneet. Määräraha on noin miljoona euroa vuodessa. Samalla pysymme valppaina sähköisen lentoliikenteen kehityksen suhteen.

Kävely ja pyöräily tuli esiin: Sehän ei ole vain suurten kaupunkien asia, haluaisin muistuttaa, vaan se edistää myös seutukaupunkien viihtyisyyttä ja turvallisuutta ja esimerkiksi lasten turvallista koulutietä. Myös perusväylänpidossa siis huolehditaan siitä, että valtion väylillä kevyen liikenteen yhteyksistä huolehditaan.

Rata Tampereelta pohjoiseen tuli edustaja Kivisaaren ja edustaja Sankelon osalta esiin. Se raideväli Tampere—Oulu on kokonaisuudessaan suunnittelupöydällä ja on iso kohde, jota edistetään sitten pala kerrallaan Liikenne 12:n mukaisesti.

Mutta tosiaan suunnitelmat ovat suunnitelmia: edustaja Risikko kysyi siltojen kunnosta, joka on edelleen yleiskuvaltaan huolestuttava — tehdään vuosikausien pitkäjänteistä suunnittelutyötä, ja sitten Paraisilla on kaksi siltaa, jotka vaativat välittömiä toimenpiteitä, ja siihen määrärahat sitten pitkälti menevätkin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Edustaja Marttinen on VR:n hallintoneuvoston jäsen, joten hän siis moittii itseään tästä yhdeksänvuotisesta sopimuksesta. [Naurua] Sanoin jo esittelyssä, että VR ei saa mitään monopolia. Se takaa peruspalvelut juuri näille hiljaisimmille yhteyksille, ja edelleen teemme kaikkemme sen eteen, että ne houkuttelevimmat yhteydet esimerkiksi pääradan osalta tulevat aidon kilpailun piiriin.

Edustaja Sankelo nostikin tärkeän aiheen esille, junakuuluvuuden: Meillä on hyvää yhteistyötä ministeriön ja telealan toimijoiden kanssa ja etsimme toteutuskelpoista ratkaisua, ja uskallan sanoa, että se löydetäänkin.

Sama tiivis yhteistyö on myöskin kuljetusalan kanssa. Paitsi kumipyörien niin myöskin merikuljetusten kustannuspaineet ovat lisääntymään päin, ja kyllä me otamme ne hyvin vakavasti ja vaadimme niitä huomioitavan myös Brysselissä. Siitä pidämme huolen.

Edustaja Kankaanniemi kysyi, kenelle kuuluu kunnia Kirrin moottoritien toteutuksesta — ja samalla ehkä on todettava, että edustaja Wallinheimo ei ole uskaltanut lähteä Jyväskylästä pohjoiseen eikä huomaa, että sinne on ilmestynyt 16 kilometriä uutta moottoritietä. Vielä jos hän uskaltautuu Äänekoskelta pohjoiseen, hän huomaa, että sitä uutta tietä syntyy myös Viitasaarelle asti. En halua vetää kotiinpäin, mutta ei kyllä Keski-Suomen ole hullummin tiehankkeissa käynyt. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Kunnia kuuluu Väylävirastolle, joka on saanut valmiiksi myös Lahden kehätien kuukausikaupalla etuajassa. Tällainen projektiosaaminen on upeaa, ja se varmistaa, että elvytysmiljardit käytetään parhaalla tavalla.

Lopuksi edustaja Autto käytti vähän vapaata matematiikkaa, kun lupasi hoitaa Suomen 75 000 kilometrin valtionväylien korjausvelan muutamalla kymmenellä miljoonalla. [Naurua] Tämä matematiikka on lähes yhtä luovaa kuin se, mitä edustaja Heinonen käytti väittäessään, että hallitus on lähes kaksinkertaistanut omilla toimillaan polttoaineen hinnan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 15.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.06.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 31. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

22.06 Sheikki Laakso ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin LVM:n, liikenteen alan budjettijutuista: ja on pakko mainita muutamia asioita, mitä on tässä huomiona tehnyt budjettikirjasta, mitä hyvää siellä on ja mitä sieltä todellakin vähän niin kuin puuttuukin.

Tieliikenteen osalta siellä on tietysti joku määrä hankkeita ja pieniä raidejuttuja ja tämän tällomaisia, mutta alempi tieverkko siellä saisi olla huomattavasti paremmin esillä, ja on tietysti äärettömän paljon yksittäisiä teitä, joiden siellä pitäisi jollain muotoa olla — nyt vähän tavallansa niin kuin rahat menevät niihin, mitä on ennen rakennettu. Elikkä siellä ei

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

esimerkiksi ole valtatie 21:tä tuolla Käsivarressa, missä on tällä hetkellä aivan kaoottinen se tilanne taas niin kuin joka ikinen talvi, ja tällä hetkellä se kaoottisuus on päällä todellisuudessa. Eikä siellä Väylän kiireellisten hankkeitten listalla tietysti vieläkään ole esimerkiksi valtatie 15:tä Kotka—Kouvola, joka on siellä roikkunut vaikka kuinka kauan. Paljon on tästäkin täällä puhuttu, ja jopa sitten LJS-suunnitelmassakin tämä on ollut mukana.

Raideliikenteestä: Digirata on hyvä asia, se, että sitä ajetaan eteenpäin. Siinä on periaatteessa tietysti yksi tuhannen miljoonaa kun tarvittaisiin kokonaisuudessaan, ja sinne nyt tietysti vasta murusia päästään laittamaan, mutta siinä on tietysti se, että pystytään hyödyntämään tätä vanhaa ratakapasiteettia. En voi olla mainitsematta tässä kohtaa, että isot raidehankeyhtiöitten perustamiset ja sinne suunnittelurahan työntämiset olisi ehdottomasti pitänyt mieluummin tehdä vanhojen ratojen kunnostamiseen. Esimerkiksi itärata omalla asuinseudullani: 40 miljoonaa menee valtion rahaa ja toinen puolikas kunnan rahoja sinne, ja tehdään 80 miljoonan suunnitelma, kun oltaisiin aivan hyvin vaikka valtion rahalla voitu korjata Savon ja Karjalan ratoja ja sama aikasäästö olisi tullut suoraan ihan muutamassa vuodessa. No, ei mahda mitään. Yksi mies ei kaikkea pysty hoitamaan.

Lentoliikenteestä: Malmin korvaava kenttäjuttu on edelleen vähän auki. Siihen on vähän satsauksia laitettu, mutta edelleenkin ongelmaa ei ole ratkaistu, joten voisi olla ehkä hyvä miettiä, mihin laitetaan sitä rahaa jatkossa, koska tilanne on se, että ongelma on edelleen päällä. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Ja tietysti kenttien tilanne on yleensäkin tällä hetkellä se — niidenkin kenttien, mistä on ehkä saatettu ruveta miettimään, ettei niitä pidettäisi enää kunnossa ja että rupeaa olemaan lennot siellä lennelty tai vastaavaa — että jos halutaan edes jollain tavalla päästä tänne pääkaupunkiseudulle kulkemaan siinä säädyllisessä ajassa, niin kyllä tietysti lentokenttä on se, minkä se vaatii.

Tämänhän tietysti vitsinä heitin, että kun edustaja Kankaanniemi oli viime vuonna pistänyt budjettiesitykseen, en muista paljon se rahasumma oli, mutta kuitenkin, että siirretään pääkaupunki Jyväskylään, niin tietysti tällähän sen asian ratkaisisi, mutta tämä tietysti jää vain siihen, se ei todella tule toteutumaan. Meillähän on lentokone oikeastaan ainoa vaihtoehto päästä tänne sellaisessa ajassa, mistä puhutaan tietyissä asioissa säädyllisenä aikana. Ja tietysti yksi äärettömän tärkeä homma on se, jonka itse näen horisontissa suhteellisen lähelläkin, vaikka tätä alkuun vähän naureskeltiinkin, kun tulin asioitten kanssa esiin, mutta kyllä minä olen sitä mieltä, että sähkölentokoneet tulevat olemaan huomattavasti aikaisemmin se, millä tullaan Helsinkiin nopeasti, [Tuomas Kettunen: Toivottavasti!] kuin esimerkiksi nämä paljon puhutut itärata- ynnä muut hankkeet. [Petri Huru: Juuri näin!]

Sitten vesiliikenne on vielä yksi, mikä ei tietysti ole niin suurissa mittakaavoissa kuin nämä kaikki aikaisemmat, mutta vesiliikenteestäkin on pakko mainita se, että Saimaan kanavan sulkujen pidentämiseen onneksi on tullut sitä rahaa ja siellä on saatu työtä vähän aloitettua. Ja tietysti ilolla katselin kyllä myös sitäkin, että TEN-T-verkkoon on ilmeisesti lisätty nyt sitten Lappeen satama ja ilmeisesti Joensuunkin satama. Ja se on tietysti hyvä, että me saadaan sitten sisävesiliikenteellekin jollain tavalla mahdollisesti jossain vaiheessa haettua rahaa EU:n kassasta, [Puhemies koputtaa] joka tuntuu, meistä ainakin, usein aika pohjattomalta kassalta, mihin me vain maksetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa, edustaja Mäkinen poissa, edustaja Kalli poissa, edustaja Kymäläinen poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

22.12 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy ihan heti ensi alkuun sanoa, että edustaja Laakso piti hyvän puheenvuoron. Tosiaan keskustellaan pääluokasta 31, liikenne ja viestintä. Täytyy ensi alkuun kyllä kiittää siitä, että nyt valiokunta on osoittanut jakovararahoituksia — siitä kiitos — meille Kainuun suuntaan, vt 6:lle. Vt 6:n suuntaan valoa kansalle, joka pimeässä vaeltaa, elikkä sinne Kontinjoki—Karankalahti-valaistukseen tulee pieni summa rahaa ja sitten myös vt 6:lle Eevala—Kontiomäki-valaistukseen 15 kilometrin pätkälle Kajaani—Sotkamo-välille tulee pieni rahoitus. Siitä voimme olla kiitollisia sen suhteen, että hyvä se on valaistustakin olla. Se ennaltaehkäisee ja pitää huolta siitä, että liikenneturvallisuus sen mukaisesti sitten on taattu.

Mutta haluan vielä nostaa — no, tiestöstä voisi puhua enemmän, mutta nyt lentoliikenteen osalta: Siitä olen tyytyväinen, että olemme nyt turvanneet maakuntalennot maakuntakentille, isoille lentokentille. Mutta sitten haluaisin kyllä nostattaa esille myös sen, että kyllä tämä pienlentoliikenne, varsinkin sähköinen pienlentoliikenne, on tulevaisuutta. Toivoisin myös, että mitä nopeammin se tekniikka kehittyy ja mitä nopeammin pienlentokonetoiminnalla päästään tuonne maakuntiin, niin sitä parempi.

Mutta samaan yhteyteen olen kyllä surullinen siitä, että tämä Helsingin ainut lentokenttä, Malmin lentokenttä, tuhottiin minun mielestäni aika löyhin perustein. Kuitenkin kyseessä on tämän maan lentoliikenteen, pienlentoliikenteen, yleisilmailuliikenteen, solmu-kohta. Me olisimme mielellämme tulleet tuolta maakunnista pienillä koneilla suoraan pääkaupunkiimme Helsinkiin, mutta nyt näyttää pahasti siltä, että Malmin lentokenttää ei enää tulevaisuudessa ole ja meillä pääkaupungissa Helsingissä ei enää lentokenttää ole. Onko-han nyt jo kohta syytä muuttaa Helsinki-Vantaankin lentokentän nimeksi vain pelkästään Vantaan lentokenttä, kun Helsingissä ei enää lentokenttää ole? Tämä on kuitenkin tulevaisuuteen liittyvä asia. Olen siitä kyllä tyytyväinen, että myös täällä eduskunnassa edustaja Biaudet teki ihan lakialoitteen sen suhteen, että tämä Malmin lentokenttä säätettäisiin, koska siellä on luontoniitty, jossa on hyvin tärkeitä luontoarvoja. Ja, puhemies, sitä olen kummastellut, että me maakuntien keskustalaiset joudumme tässä isossa salissa puolustamaan Helsingin lentokenttää ja tärkeitä luontoarvoja, jotka tämän lentokentän yhteydessä ovat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Myllykoski poissa, edustaja Vestman poissa, edustaja Jokinen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

22.15 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Imatralla on rautatierajanylityspaikka, jonka kautta liikennöidään Suomen ja Venäjän rautatieverkkojen välillä. Rautatierajanylityspaikalla kuljetetaan tällä hetkellä lähinnä puutavaraa, ja muilta osin sen käyttö on luvanvaraista. Nyt on pitkään ollut vireillä hanke, että tämä rautatierajanylityspaikka kansainvälistettäisiin siten, että Imatran rautatierajanylityspaikan kautta voisi kulkea myös matkustajaliikennettä ja ihan aikataulun mukaan kulkevia junia Suomen ja Venäjän välillä. On tietysti sanomattakin selvää, että jos tällainen säännöllinen matkustajajunaliikenne saataisiin tämän muun tuonti- ja vientiliikenteen ohelle sinne Imatran rautatierajanylityspaikalle, siitä olisi varmasti kansantaloudelle, matkailulle ynnä muulle hyötyä, sen lisäksi että ihmiset pääsisivät puolin ja toisin matkustamaan ja vierailemaan naapurimaissaan.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Hanketta on valmisteltu pitkään sekä Suomen että Venäjän puolella, ja se on kaikin puolin positiivisesti edennyt, mutta vähän puuttuu rahaa edelleen rautatien rakentamisesta sopivalle tasolle sinne alueelle, ja muitakin investointeja sinne tarvitaan. Sekä Suomen että Venäjän puolella on siis halukkuus saada tämä maaliin ja valmistelu pitkällä, mutta eduskunta nyt ei tälläkään kertaa rahaa tähän hankkeeseen myöntänyt. Toivon, että tämä asia pidetään mielessä, ja jos ei sitä rahaa nyt tulevalle vuodelle saada, niin ehkä siihen asiaan voitaisiin sitten lisätalousarviossa palata ja katsoa, että tämäkin hyvä hanke rahoitettaisiin ja saataisiin junat kulkemaan. Kunhan tästä koronapandemiasta selvittää ja olot normalisoituvat ja ihmiset pääsevät matkustamaan, on aivan varma, että hyvin nopeallakin aikavälillä se investointi kyllä maksaa itsensä sitten takaisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru poissa, edustaja Piirainen poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

22.17 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä monet edustajat, kuten myös edustaja Kettunen, mainitsivat tämän lentoliikenteen tukemisen, jota valtio on tehnyt, ja se on kaikin puolin kannatettavaa. Itse peräänkuuluttaisin kuitenkin myös esimerkiksi Satakunnan lentoliikenteen tukemista, jota Porin kaupunki on itsenäisesti tehnyt — ei itsekäästi, vaan nimenomaan itsenäisesti tehnyt koko maakunnan eteen. Kaipaisinkin tähän jatkossa hallitukselta huomioita rahoituksesta budjettiin.

Satakunta on monella mittarilla Suomelle kokoaan merkittävämpi maakunta viennin osalta. Eri lukuja kun katsoo, niin maakunnan merkitys korostuu, eli se on tosiaan kärkipäässä olevia maakuntia, joten siellä lentoliikenteen turvaaminen on äärimmäisen tärkeää. Toivoisin, että hallitus huomioi tämän seuraavissa lentotukipaketeissa ja Satakunnan lennot saisivat osansa valtiontuesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.19 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Edustaja Huru on aivan oikeassa siinä, että Satakunta on maakuntana suuri pieni tekijä. [Petri Huru: Kyllä!] Tärkeä puheenvuoro sen suhteen, jos varsinkin vielä Pori on kaupunkina satsannut näin paljon lentoliikenteen kehittämiseen.

Mutta mennään, puhemies, vielä takaisin lentokentiltä perusväylänpitoon. Täytyy vielä muistuttaa siitä, että vaikka tänään aikaisemmassa keskustelussa annettiin ymmärtää, että nyt ei olisi satsattu korjausvelan lyhentämiseen tiehoidon osa-alueella, niin nyt kuitenkin on tehty 300 miljoonan tasokorotus perusväylänpitoon tämän hallituksen toimesta. Mutta ennen kaikkea siitä olen tyytyväinen, että parlamentaarisen työryhmän elikkä eduskunnan yksimielinen kanta on se, että tämä 300 miljoonan euron tasokorotus jatkuisi. Siitä voi olla tyytyväinen. Nimittäin kyllä teollisuus investoi, niin kuin tässä Satakuntakin tuotiin esille, ja sitten tuolla pohjoisessa Suomessa varsinkin metsäteollisuus laajasti investoi. Sinne tulee uusia biotuotetehtaita, mekaanisen puuteollisuuden suunnalla sahat laajentavat toimintaa, tulee jopa uusia sahoja. Se tarkoittaa sitä, että kestävä kehityksen mukaisesti puuta liikkuu entistä enemmän teillä ja varsinkin alempiasteisella tieverkostolla. Toin aikaisemmin tässä keskustelussa esille sen, että Suomessa on noin 360 000 kilometriä yksityisteitä ja että nämä tiet pidetään kunnossa. Kyllä keskustan ansiosta nyt 30 miljoonaa euroa tulevalle vuodelle vielä laitetaan lisäsatsausta yksityisteihin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tämän lisäksi se on hyvää suhdannepolitiikkaa, mitä hallitus teki viime vuonna. Muistatte varmasti sen, kun poikkeuksellisesti öljyn maailmanmarkkinahinta oli todella alhaalla. Sehän tarkoitti sitä, että bituminkin hinta oli alhaalla. Oli suurta viisautta hallitukselta se, että ymmärrettiin siinä vaiheessa, kun tätä korona-elyttämistäkin tehtiin, lyödä lisää asfaltointia liikenteeseen useitten satojen kilometrien osalta. Ja niin kuin sanottu, tämä on hyvää suhdannepolitiikkaa: silloin, kun hinnat ovat matalina, pitää investoida. Jos bitumin hinta on alhaalla, silloin pitää asfalttikoneitten liikua. Ja nyt se näkyy. Nyt se kuulkaa näkyy muun muassa Kainuussakin, Vitostien varrella.

Puhemies! Vielä kerran: Kun teollisuus investoi — siellä on isoja teollisuusinvestointeja myös omassa kotikunnassani Kuhmossa, siellä valtion tie on tiellä teollisuuslaitoksen laajentaessa toimintaa — niin kyllä minä toivoisin, että [Puhemies koputtaa] tämmöisillekin hankkeille löytyisi vaikka ensi vuoden lisätalousarviossa rahoitus, koska sillä me turvaamme lisää työpaikkoja [Puhemies: Kiitoksia!] tähän maahan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.7. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 2 tuntia. — Esittelypuheenvuoron pitää edustaja Filatov, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.02 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka ja kunta- ja terveysjaoston valmistelema mietinnön osuus. Täytyy ihan ensimmäiseksi kiittää jaoston jäseniä, jotka ovat olleet tässä mukana hyvin rakentavasti ja hyvässä yhteistyössä, ja todeta se, että kun kuulumme asiantuntijoita ja kun teimme tätä omaa osuuttamme, niin itse asiassa sen jälkeen koronassa on tapahtunut ikäviä muutoksia, joten se on otettu huomioon ehkä tiukemmin sitten näissä yleisperusteissa, jotka valtiovarainvaliokunnasta ovat tulleet.

Ensimmäinen asia, jonka haluan nostaa esiin, on eduskunnan sisäilmatyöryhmän tekemän aloitteen pohjalta tehty lisäys sisäilman Majvik-suositusten uudelleenpohdintaan ja mahdolliseen uusimiseen. Esitetään, että tässä valmistelussa otetaan huomioon sisäilmaan liittyvien terveyshaittojen hoitoa ja kuntoutusta sekä muita sisäilmaan liittyviä kysymyksiä koskeva ajantasainen ja kattava tutkimustieto, ja tähän tarkoitukseen on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle Hallinto-kohtaan lisätty 300 000 euroa.

Sitten jos mennään momenttiin Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta, niin tästä voisi todeta, että momentin määräraha on 41,5 miljoonaa euroa ja kyse on muun muassa Kanta-palveluiden kehittämisestä, sosiaalihuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnittelusta ja kehittämisestä, ja nämä ovat tietenkin tärkeä osa meidän sosiaali- ja terveydenhuollon infrastruktuuria.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Hyvinvointialueiden ict-muutuskustannusten rahoitus on budjetoitu erikseen, ja siihen on määrärahaa varattu 170 miljoonaa euroa. Tällä on tarkoitus varmistaa alueiden tietojärjestelmien ja tiedonhallinnan häiriötön toiminta.

Elpymisrahastosta on tulossa digitaalisten palveluiden kehittämiseen 100 miljoonaa euroa, ja ensi vuodelle tuo summa on 20 miljoonaa. Valiokunta on sitä mieltä, että tämän rahan riittävyyttä on seurattava ja kiinnitettävä erityistä huomiota esimerkiksi tiedonsiirtoon ja järjestelmien käytettävyyteen ja siihen, että nämä järjestelmät ja sovellukset oikeasti toimivat yhteen, ja kyse on tiedolla johtamisesta ja ylipäätään järjestelmien toimivuudesta.

Sitten haluan nostaa esiin laaturekisterit. Valiokunta on useita kertoja kiinnittänyt huomiota laaturekistereiden tärkeyteen merkitykseen, ja eduskunta on osoittanut tähän rahoitusta, mutta itse asiassa, koska kyse on jatkuvasta toiminnasta, me tarvitsisimme tästä kehyspäätöksiä, ja kyse on noin 3 miljoonan euron vuosittaisesta rahoituksesta. Valiokunta pitää tämän asian hoitamista välttämättömänä ja on tehnyt aiheesta myös lausuman, että se tulisi meidän seuraavaan kehukseen, koska tämä asia pitäisi saada kuntoon ennen kuin sote-uudistukseen mennään.

Hoitotyön tutkimus sai valiokunnan käsittelyssä hieman lisää rahaa. Siinä on kyse palveluiden tasalaatuisuudesta ja siitä, että tuetaan tietoon perustuvaa hoitotyötä.

Myös harvinaissairauksille myönnettiin lisärahaa 150 000 euroa valiokunnan käsittelyssä. Arviolta Suomessa on 300 000 suomalaista, joilla on jokin harvinainen sairaus — ei siis se sama vaan eri — ja tarvitsemme yliopistollisiin sairaaloihin ja niitä ylläpitäviin sairaanhoitopiireihin tällaista koordinaatiota, jolla rakenteet tälle työlle saadaan paremmiksi.

STM:n puolella on paljon asioita, ja sen takia juoksen näitä vauhdilla läpi, koska 5 minuuttia on lyhyt aika.

Osaamiskeskittymät oli yksi asia, joka nousi esiin, ja siinä valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeiden valmistelu etenee suunnitellusti, jotta saadaan hoitojen vaikuttavuutta ja tiedolla johtamista.

Sitten päihdeäitien palveluihin lisättiin pieni summa, 150 000 euroa, sen vuoksi, että sinänsä raha kyllä siellä riittää — vihdoinkin eduskunnan monen vuoden lisäykset ovat tuottaneet tulosta, että hallitus on jo pohjiin laittanut riittävän resurssin — mutta koska korona on vaikuttanut siihen, että esimerkiksi hoitoon ohjaukset ja kuntoutukseen ohjaukset ja muut eivät ole toimineet, tämä on tällainen siirtymäraha siinä mielessä, että tämä toiminta ei katkea.

Ruoka-aputoiminta on niin ikään sellainen asia, johon eduskunta on useana vuonna lisännyt rahaa, ja niin teki nytkin, kyse oli 1 miljoonasta eurosta. Tunnistamme sen, että järjestelmä on muuttumassa ja EU ei jatkossa enää nykymuotoisesti tue tätä ruokajakelua, vaan siellä siirrytään enemmänkin tällaiseen maksukorttipohjaiseen systeemiin, mutta koska korona on lisännyt näiden palveluiden tarvetta, halusimme, että tässä siirtymävaiheessa on riittävästi rahaa. Kuitenkaan tarve sille, että meillä olisi matalan kynnyksen palveluita, ei poistu.

Sitten otimme kantaa taiteilijoiden työttömyysturvaetuuksien parantamiseen. Siinä on taustalla eduskunnan kannanotto, ja toivomme, että se ratkaisi kehyksissä.

Sitten on kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon osuus, jossa on kyse summista, jotka on tarkoitettu hoitojonojen purkamiseen, ja siinä toivomme, että pääsemme eteenpäin huomattavasti. Hieman huolta oli siitä, riittävätkö ne resurssit siihen purkuun, koska korona on tälle puolelle vaikuttanut merkittävästi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Mielenterveyspalveluiden tärkeyttä halusimme korostaa, [Puhemies koputtaa] koska tässäkin korona on ollut ikävänä ajurina siellä taustalla, että tarpeet ovat kasvaneet, ja on tärkeää, että siellä resursointi on riittävää ja myös hoitojonojen purkamisessa tämä puoli osataan ottaa huomioon. [Puhemies koputtaa]

Koska kello ilmeisesti käy jo yliaikaa, niin totean vielä, että valiokunta oli tyytyväinen siihen, että järjestöjen rahoitukseen tuli tämä 30 miljoonaa euroa, koska järjestöt ovat olleet tärkeitä toimijoita tässä ajassa, ja lähtee siitä, että rahapeliuottojen vähentyessä pitää löytää ratkaisut, [Puhemies: Kiitos!] jotka turvaavat järjestöjen toimintaedellytykset myös jatkossa.

Tässä joitakin otteita lähinnä niistä muutoksista, joita valiokunta teki.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt mennään ministeripuheenvuoroihin. Ministeri Kiuru käyttää puheenvuoron sekä omasta että ministeri Sarkkisen puolesta, joka on estynyt. Yhteensä aikaa 10 minuuttia.

15.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määräraha on talousarviossa kokonaisuudessaan 15,9 miljardia euroa. Hallituksen toimilla tuetaan suomalaisten hyvinvointia. Sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa puretaan sekä hoitoonpääsyä nopeutetaan. Lisäksi varaudutaan edelleen koronapandemian aiheuttamien kulujen kattamiseen. Näillä toimilla vastataan koronapandemian aiheuttamiin hoitojonoihin ja rakennetaan tietä ulos pandemiasta.

Arvoisa puhemies! Kuten puhemies jo totesi, käytän myöskin ministeri Sarkkisen puolesta puheenvuoron, sillä hän on estynyt saapumasta saliin, ja siksi korostan hänenkin tontilleen kuuluvia asioita muutaman asian verran tähän alkuun.

Ministeri Sarkkisen puolesta haluan nostaa muutaman asian esiin valiokunnan mietinnöstä. Valtiovarainvaliokunta on ansiokkaasti kiinnittänyt huomiota siihen, että on lisättävä toimia, joilla vähennetään työkyvyttömyyttä ja parannetaan työhyvinvointia. Työkyvyttömyys heikentää niin työllisyyttä kuin tuottavuuttakin, minkä lisäksi se aiheuttaa yhteiskunnalle mittavia kustannuksia. OECD:n arvion mukaan pelkästään mielenterveyden häiriöt aiheuttavat 11 miljardin euron suorat ja epäsuorat kustannukset vuosittain. Näiden lisäksi inhimilliset kustannukset ovat mittaamattomat.

STM:ssä on käynnissä useita työkyvyn ja mielenterveyden tukeen sekä työhyvinvoinnin ja tuottavuuden vahvistamiseen kohdistuvia toimia, esimerkiksi työkykyohjelma ja työelämän mielenterveysohjelma, joilla nimenomaan pyritään siihen, että aidosti autetaan ihmisiä ja samaan aikaan myöskin hillitään menojen kasvua näinä epäsuorina vaikutuksina. Näiden jo aiemmin käynnistettyjen ohjelmien lisäksi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksesta lohkaistaan 7,5 miljoonaa euroa työkyvyn ja mielenterveyden tuen kehittämiseen. Tällä määrärahalla pystymme laajentamaan ja tehostamaan jo aloitettuja ohjelmia.

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään työttömyysturvaan liittyen todennut, että taiteilijoiden sosiaaliturvaa tulee kehittää etenkin tekijänoikeuskorvausten ja työttömyysturvan sovittelun osalta. Valiokunta toteaa pitävänsä välttämättömänä, että asia otetaan huomioon keväällä 2022 laadittavassa julkisen talouden suunnitelmassa, ja ministeri Sarkkinen tuleekin asiasta tekemään esityksen kehysriiheen.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa investointeja palvelujärjestelmään ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi kaikille. Riittävään ja oikea-aikaiseen hoitoon panostaminen on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä hyvinvointiin-vestoinneista. Suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia tuetaan kiristämällä hoitotakuuta hallitusohjelman mukaisesti. Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa tiukennetaan niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Tällä hetkellä määräaika on kolme kuukautta. Suun terveydenhuollossa tiukennetaan hoitoonpääsyn määräaika kolmeen kuukauteen nykyisestä kuudesta kuukaudesta.

Hoitotakuun kiristäminen edellyttää myös koronapandemian aiheuttamien hoitojonojen purkamista. Koronapandemian kaikki vaikutukset näkyvät täysillä vasta myöhemmin. Pandemian jäljiltä jää ihan varmasti iso hoivavelka ja hyvinvointivelka, jotka meidän pitää paikata. Siksi aiemmin tehtyjen panostusten lisäksi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta kohdennetaan nyt jo ensi vuodelle 125 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen.

Yhdyn myös valtiovarainvaliokunnan mietinnön näkemykseen, että on edelleen tärkeä arvioida kuntakentän lisärahoituksen tarvetta ja huolehtia siitä, että sairaanhoitopiirit pysyvät vastaamaan myös kiireettömän hoidon kasvun tuomiin paineisiin ja huolehtimaan hoitojonojen purkamisesta. Tämä sama huoli koskee myös perusterveydenhuoltoa.

On tärkeää, että kunnilla, kuntayhtymillä ja sairaanhoitopiireillä on varmuus siitä, että pandemiatoimista syntyneet kulut korvataan. Hallitus on edelleen sitoutunut korvaamaan kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaukseen, testauskapasiteetin nostamiseen, jäljitykseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteisiin liittyvät menot. Nämä katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 21—23. Kustannukset korvataan täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja koronastrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Koronalaskua ei siis jätetä kuntien ja sairaanhoitopiirien kustannettavaksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus varautuu sote-uudistuksen voimaantuloon. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämiseen tulevaisuusinvestointihankkeissa ehdotetaan yhteensä 153 miljoonan euron panostusta. Hankkeilla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen valmistelua ja palveluiden saatavuuden parantamista sekä järjestämisvastuuseen siirtymistä. Lisäksi määrärahaa kohdennetaan kansalliseen mielenterveysstrategiaan, Toimiva kuntoutus sosiaali- ja terveydenhuollossa -hankkeeseen sekä lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen — näin siis sekä sisältö- että rakenneuudistukseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhankinnassa jatketaan muun muassa Kanta-palveluiden kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan 41,5 miljoonan euron panostusta, jossa on lisäystä 11,1 miljoonaa euroa.

Aivan lopuksi haluan kiittää valiokuntaa meidän ministeriömme puolesta. Erittäin hyvää työtä siellä on jälleen kerran tehty, ja myöskin nämä panostukset, joita puheenjohtaja juuri äskен meille esitteli, ovat erittäin arvokkaita lisiä tähän kokonaisuuteen. Pneumokokirokotteen osalta olen erityisen tyytyväinen, että tuo panostus saatiin, sillä ei ole ollut helppoa saada riittävää rahoitusta tähän hyvään tarkoitukseen. Myös paljon muita asioita on valiokunnassa päätetty, ja siitä olen todella kiitollinen oman hallintoalani puolesta.

Oikein hyvää joulua kaikille valiokunnan jäsenille ja koko eduskunnalle. Käydään siis keskustelua. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Blomqvist, olkaa hyvä.

15.15 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomi on, kuten tiedätte, tänä vuonna toiminut Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana, ja keskeinen viestimme on ollut ”Pohjoismaat, yhdessä”. Suomi on edistänyt puheenjohtajana pohjoismaista visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Visiota on edistetty kolmella painopistealueella: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola sekä sosiaalisesti kestävä Pohjola.

Värderade talman! Hållbarhet och integration har varit ledord för våra tre ordförandeskapsprojekt.

Ett projekt strävar efter att främja en gränsöverskridande vardag med hjälp av nya digitala lösningar, ett annat skapar nordiska kompetensnätverk för cirkulär ekonomi inom byggbranschen och det tredje projektet består av två oberoende forskningsinsatser.

Den första delen har granskat de samhälleliga konsekvenserna av inresebegränsningarna medan den andra delen har analyserat Ålands, Grönlands och Färöarnas deltagande i det nordiska samarbetet som ett exempel på hållbar demokrati.

Koronapandemia on luonnollisesti näkynyt myös ministerineuvoston työssä. Esimerkiksi pohjoismainen yhteistyö kriisiaikana sekä huoltovarmuusyhteistyö, jonka tiivistämisestä Pohjoismaiden pääministerit antoivat yhteisen julkilausuman marraskuun alussa, ovat olleet puheenjohtajuuskautemme keskeisiä teemoja.

Aina tärkeän ja ajankohtaisen rajaestetyön osalta haluan erikseen nostaa esiin Pohjoismaiden edustajista koostuvan rajaesteneuvoston mandaatin uusimisen.

Arvoisa puhemies! Vielä vähän tasa-arvosta:

Hallituksen tasa-arvo-ohjelman toimeenpano on käynnissä. Mukana ovat kaikki ministeriöt, ja toimenpiteitä tehdään pääosin ministeriöiden perusrahoituksella. Lisärahoitusta osoitetaan tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmiin 0,5 miljoonaa euroa vuosittain. Samapalkkaisuuden edistämistä jatketaan. Hallituksen palkka-avoimuutta koskevan esityksen on tarkoitus lähteä lausunnolle ensi vuoden alkupuolella. Myös samapalkkaisuusohjelman toimeenpano on alkanut. Lisäksi hallituksen tasa-arvopoliittisen selonteon valmistelu on meneillään, ja tavoitteena on, että selonteko annetaan eduskunnalle ensi vuoden alkupuolella.

Tasa-arvon edistäminen edellyttää laajaa yhteistyötä yhteiskunnassa. Monet kansalaisjärjestöt ja sidosryhmät tekevät äärimmäisen arvokasta työtä tasa-arvon edistämiseksi maassamme. Onkin tärkeää varmistaa keskeisten tasa-arvopolitiikkaan osallistuvien järjestöjen rahoituksen jatkuvuus, ja haluan tässä yhteydessä myös kiittää eduskuntaa tasa-arvojärjestöille osoitetusta lisämäärärahasta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen työ sukupuolitietoisien budjetoinnin edistämiseksi jatkuu. Tällä budjettikierröksellä VM tarkensi ohjeitaan, ja ministeriöt ovat onnistuneet tasa-arvoyhteenvedoissaan aiempaa paremmin. Mutta tiedostamme myös sen, että työtä on kuitenkin edelleen syytä jatkaa.

Minunkin puolestani kiitos valiokunnalle ja koko eduskunnalle tästä budjettikäsittelystä. Odotan mielenkiinnolla keskustelua. — Kiitos, tack.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt mennään debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.20 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On haastavaa tiivistää 15,9 miljardin pääluokka yhden minuutin puheenvuoroon, mutta jos yritän, niin se kuulostaa seuraavalta: 90 prosenttia tästä määrärahakokonaisuudesta, STM:n yhteensä 75 momentista, tulee seitsemän momentin osalle, ja ne ovat kaikki sosiaaliturvaan liittyviä asioita.

Kunnat vastaavat meillä palveluista. Kotikaupungissani Turussa tällä hetkellä suurin ongelma on se, että käytännössä ei turkulainen pääse terveyskeskuslääkärin vastaanotolle millään, ei saa soittoja läpi eikä edes takaisin soiteta. Siitä on tietysti kunta ja kaupunki vastuussa, ja sitä on eräs tietty puolue johtanut aika pitkään tässä. Itse olen laskenut, että noin 50 eurolla saamme joko yksityissektorilta ostamalla tai omalla työvoimalla tuotettua yhden lääkärikäynnin lisää, eli 100 miljoonalla kaksi miljoonaa käyntiä, mikä tarkoittaisi 33 prosentin [Puhemies koputtaa] lisäystä nykyiseen tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.21 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kolme asiaa:

Hoitovelan kasvu, joka uhkaa meitä vielä monta vuotta eteenpäin johtuen koronasta. Onko hoitotyöhön ohjattu riittävä rahoitus? Ja tämä liittyy myös hoitohenkilöstöön ja heidän palkkaamiseensa — kyllä se on raha, joka houkuttelee.

Omaishoitajat. Nostin kyselytunnilla taannoin esiin omaishoitajien palkkion, verovapaan, joka on perussuomalaisten linja, ja ministeri Saarikko otti asian vastaan positiivisesti. Kysyisin teiltä: selvitättekö asiaa? Tämä olisi tärkeää eläkeläisille, jotka omaistaan hoitavat.

Koronan kukistus liittyen rokotuksiin. Kerroitte eilen, että nyt on kiire ja kaikki mukaan rokottamaan. Sain viestin sairaanhoitajalta, joka kertoi, että on 20 vuotta injektoiden pistoa. Jotta hän voisi osallistua rokotustalkoisiin, hänen tulisi tehdä kuusi tenttiä, suorittaa LOVE-tentti, [Puhemies koputtaa] ja sitten vasta hän olisi valmis rokottamaan. Mitä vastaatte tähän?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.22 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat mittavat tällä hetkellä, ja myös hoitoonpääsy on surkeassa tilassa. Siihen tämä budjet-tiesitys ei vastaa, miten hoitoonpääsyä parannetaan. Sitä ei tehdä aikarajoja muuttamalla, koska tälläkin hetkellä rikotaan niitä aikarajoja, joiden puitteissa pitäisi hoitoon päästä. Kysyisin ministeriltä hoitajamitoituksen rahoituksesta, siitä, miten se aiotaan tehdä, ja yliopistosairaaloiden asemasta ja rahoituksesta sote-muutoksessa. Sieltä puuttuu tällä hetkellä rahat yliopistosairaaloille. Millä tavalla tämä ongelma aiotaan ratkaista?

Samoin tutkimus ja tiede ovat aivan alirahoitettuja tässä esityksessä, vaikka eletään keskellä koronapandemiaa ja tutkimus ja tiede nimenomaan ovat vastaus rokotustenkin muodossa tällaisiin epidemiatilanteisiin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.23 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvostamani edustaja Juvonen tuossa esitti hyvän kysymyksen. Mielestäni pitäisi etsiä myös keinoja, millä esimerkiksi eläkkeellä olevat hoitajat tai muulla alalla olevat hoitajan koulutuksen saaneet voisivat tulla näihin yhteisiin talkoisiin, hoitovelan purkuun, rokotuksia tekemään ynnä muuta. Toki tämä on myös muiden kuin STM:n kysymys.

Sitten itse asiaan: Kyllähän se on nyt niin, että vastuuttomimman budjettipuhalluksen palkinnon tänä syksynä saa kokoomus. Olen yrittänyt Petteri Orpolta kysyä tässä salissa, onko kokoomus todella sitoutunut sote-uudistuksen toteuttamiseen. Nimittäin tässä kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa leikataan soten ict-kuluja ja leikataan kaikkia niitä tärkeitä investointirahoja, joilla tämä sote-uudistus toimeenpannaan. Mielestäni tämä on todella vastuutonta toimintaa, ja nyt kun täällä ei kokoomuksen johtoa ole paikalla, toivon, että muut kommentoivat. Oletteko te todella sitoutuneet sote-uudistuksen toteuttamiseen, vai haluatteko lykätä sitä? [Puhemies koputtaa] Mielestäni se olisi todella vastuutonta, kun tästä yksimielisyys on saavutettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Noora Koponen, olkaa hyvä.

15.24 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun lähdin alun perin itse mukaan politiikkaan ja kun pidin ensimmäisen puheeni täällä eduskunnassa keväällä 2019, sanoin, että meidän tärkein tehtävämme on pitää huolta lapsista, ja kun oma lapseni kuuli ensimmäisen kerran, että minusta tulee kansanedustaja, hän pyysi, että pitäisimme huolta hänestä ja kaikista muista Suomen lapsista.

Lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia pilotoidaan nyt ensimmäisen kerran valtion budjetissa, ja se jos mikä on historiallista. Vuoden 2022 talousarvioesityksessä suoraan lapsiin tai lapsiperheisiin kohdistuvia määrärahoja on noin 7 miljardia euroa, joista hieman alle 2,7 miljardia euroa on laskennallisesti arvioitu olevan lapsi-ikäryhmään kohdistuvaa peruspalveluiden valtionosuutta.

Kun käsitelimme viime keväänä sote-rakenneuudistusta, meille vihreille oli ehdotonta, että hyvinvointialueilla otetaan käyttöön lapsibudjetointi ja lapsivaikutusten arviointi ja että niiden käyttöönottoa tuetaan valtion taholta. Miten hallitus aikoo toteuttaa tätä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

15.25 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru, hyvinvointialueet ja uusi sote: millaiset ohjauselementit meillä on viedä eteenpäin omaishoidon roolin vahvistamista, tukielementtejä ja sitä arvokkaan työn edistämistä, mitä monissa maakunnissa omaishoitajien toimesta tehdään?

Ministeri Blomqvist, miesten ja poikien pahoinvointi on yksi asia, mikä huolestuttaa al-lekirjoittanutta runsaasti. Varsinkin vähäväkisillä maakunnilla alkaa olla jo sellainen tilanne, että tällaiset perinteiset kylätappelut jo lisääntyvät, elikkä nähdään sellaisia väkivaltaisia yhteenottoja, joita on ehkä nähty historiassa joskus taannoin. Se kertoo siitä, että pahoinvointi lisääntyy, ja siinä, missä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa pitää ajaa, niin myöskin miehistä ja pojista täytyy olla tässä huolissaan. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ministeri Kiurulta kysyisin vielä: [Puhemies: Kiitoksia!] eihän mennä täysin puhelinpalveluihin meidän lähipalveluissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Rehn-Kivi, var vänlig.

15.26 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill tacka ministern för de viktiga satsningar på det preventiva arbetet som finns med i nästa års budget. De förebyggande åtgärderna betalar sig tillbaka, tryggar en arbetsför befolkning och minskar behovet av dyr specialistvård. Det ligger i hela samhällets intresse att vi har individer som är friska och mår bra, som orkar arbeta, gå i skola och studera.

Arvoisa puhemies! Parhaisiin ennaltaehkäiseviin toimiin kuuluvat rokotteet. Rokotuksilla voimme vähentää riskiämme sairastua henkeä uhkaaviin ja sairaalahoitoa vaativiin sairauksiin, ja olen erityisen iloinen valtiovarainvaliokunnan esittämästä pneumokokkirokotusten lisärahoituksesta. STM:n 2 miljoonan esitys pneumokokkirokotuksiin ei ollut mukana hallituksen talousarvioesityksessä, mutta nyt lisäämme siihen 650 000 euroa. Tällä vähennämme pitkällä aikavälillä sekä yhteiskunnan kustannuksia että turhaa inhimillistä kärsimystä.

Kysynkin ministeriltä, onko jo suunnitelmia siitä, millaisilla rokotuksilla kansallista rokotusohjelmaa on tarkoitus lähiaikoina laajentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

15.27 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi täytyy sanoa kiitos sosiaali- ja terveysministeriölle ylipäänsä asioiden hoitamisesta tänä aikana. Ei ole ollut helppoa, olisi hallitusvastuussa ollut kuka tahansa.

Pieni kommentti tähän ruoka-apuun, jonka valtiovarainvaliokunta lisäsi tähän. Luin tätä tekstiä, ja suurin osa siitä tähtää siihen, että ruoka-aputoimintaa pitää kehittää. Se kehittäminen ei kyllä sen ruokakassin sisältöä lisää yhtään, vaikka sillä voikin olla arvoa. Olen hieman huolissani siitä, että kun eduskunta on ihan selkeästi monta kertaa esittänyt tahtotilansa, että rahan pitäisi mennä näille ruohonjuuritason toimijoille, jotka sitä leipäjonotyötä pyörittävät, niin nyt se näyttää kanavoituvan vain erilaisiin kehittämistoimiin, niin kuin tästä 2 miljoonasta, joka edellisen kerran tuli, 900 000 meni kehittämiseen. Se on vähän [Puhemies koputtaa] huolestuttavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.29 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakriisin aikana kaikissa väestöryhmissä on syntynyt hyvinvointia heikentävää kuormitusta. Erityistä huolta herättää nuorten hyvinvointi. Nuorten ja nuorten aikuisten kokemus omasta hyvinvoinnista ja elämänlaadusta on heikompi kuin koskaan. Erityisesti tyttöjen osalta tilanne on varsin huolestuttava. Nuorten hyvinvointia on mahdollista vahvistaa, mutta viimeistään nyt se edellyttää aktiivisia ja suunnitelmallisia toimia.

Oikea-aikainen hoitoonpääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että hallitus panostaa hoitoonpääsyn nopeuttamiseen ja on varannut

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

julkisen talouden suunnitelmaan siihen tarvittavat resurssit. Uuden hoitotakuun myötä kii-reettömään hoitoon, eli myös terapiaan, pääsisi jatkossa seitsemässä päivässä, kun tällä hetkellä raja on kolme kuukautta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.30 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin tiedustella ministeriltä, mitenkä on suunniteltu, kun nythän ovat aika monen suomalaisen lääkitystiedot pielessä, ja se on aivan hirvittävä asia, että siellä papereissa on käytännössä väärät lääkitystiedot, ne eivät ole ajantasaiset, ne eivät korjaudu automaattisesti. Ja kyllä Kanta-palvelut on olemassa, mutta en tarkoita nyt lähinnä sitä. Minä tarkoitan sitä, että kun eri lääkäri katsoo niitä papereita, niin lääkärit eivät näe toisen lääkärin tekemiä muutoksia siellä välttämättä, ja annostusta on voitu muuttaa, ja nekään eivät päivyty sinne, ja apteekissaakaan ei oikein näe niitä ajantasaisuuksia. Ja sitten näitä tietokonejärjestelmiä on ihan mahdottoman paljon, kymmeniä ja satoja, jopa eri sairaaloiden sisällä. Onko mietitty nyt oikeasti, missä vaiheessa on semmoinen tilanne, että ihmisten lääkitystiedot ovat ajantasaiset, koska tämä on tosi iso juttu? Tästä on kymmeniä vuosia apteekkialalla oltu huolissaan, ja tämä on vieläkin ongelmallista, ja siellä tulee vaaratilanteita ja semmoisia. Nykypäivän Suomessa on tosi hälyttävää, että lääkitystiedot eivät ole kunnossa. [Puhemies koputtaa] Toivoisin tähän vastausta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.31 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostan esille sen vakavan tilanteen lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon pääsyssä. Tilanne on koronan myötä ajautunut katastrofaaliseksi. Monet lapset ja nuoret ovat odottaneet hoitoa jopa useamman vuoden eivätkä silti pääse hoitoon.

Syy tähän katastrofiin on osaltaan se, että perusterveydenhuollossa ei ole kattavaa, vaikuttavaa mielenterveyspalvelua. Siitä ongelmasta on syntynyt Terapiatakuu-aloite, jota kaikki hallituspuolueet lupasivat kannattaa. Ikävä kyllä hallituspuolueet ovat estäneet tuon aloitteen käsittelyn. Sitten, ministeri Kiuru, te lupasitte hoitaa tämän asian hoitotakuulaila, mutta nyt, kun se on tullut julkiseksi, on paljastunut karmea totuus. Mielenterveyden häiriöiden hoitoon soveltuva psykoterapia ja muu psykososiaalinen hoito on rajattu hoitotakuun ulkopuolelle. Seitsemän päivän takuu ei ministeri Kiurun esityksen mukaan koske näitä hoitosuunnitelman mukaisia käyntejä, kuten psykoterapiaa. Kysynkin nyt, ministeri Kiuru: aiotteko te korjata tämän? Ja toivon ja vetoan, että korjaatte tämän lakiesityksen niin, että hoitotakuu [Puhemies koputtaa] koskisi [Puhemies: Kiitoksia!] myöskin psykiatrista hoitoa. Toivon, että vastaatte tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.32 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Varsin suuri kokonaisuus, niin kuin on jo todettu. Myös minä olen ihmetellyt kokoomuksen sote-vastustusta. Pidän sotea nimittäin isoimpana apuna nimenomaan siihen, mistä itselleni tulee viestiä, eli tähän hoitajien jaksamisen ja löytymisen haasteeseen. Jatkuvan kehittämisen si-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

jaan siirrymme pysyvämpään malliin, parempaan johtamiseen ja vakaampaan rahoitukseen. Kiitos siitä, että sote vihdoinkin tulee.

15,9 miljardin pääluokka sisältää niin paljon kriittisiä asioita, että ehdin nostaa niistä miinutissa vain muutaman:

Ensinnä työkyky. Kiitos ensinnäkin euroista työkyvyn parantamiseen. Työssäjaksaminen ei ole mikään pieni aihe, nimittäin joka vuosi 20 000 ihmistä siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle esimerkiksi mielenterveyden tiimoilta, ja se on meille täysin kestänyt.

Päihdeäitien palveluihin 150 000 euroa — se on erittäin tärkeää koronatilanteessa.

Lisäksi kiittäisin erityisesti Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön resursseista, joita myös on priorisoitu.

Nostaisin esiin kuitenkin [Puhemies koputtaa] sosiaalialan osaamiskeskusten rahoituksen. Mitä sille tapahtuu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

15.33 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä talousarviossa nyt näkyy kyllä tahtotila puolustaa turvallista lapsuutta ja ehjää nuoruutta. Se näkyy jo siinä, että nyt ensimmäistä — siis ensimmäistä — kertaa Suomen historiassa on käytetty lapsibudjetointia työkaluna talousarvion yhteydessä. Kiitos siitä hallitukselle. Samoin haluan kiittää esimerkiksi 20 miljoonan euron panostuksesta lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen sekä siitä, että lapsistrategian toimeenpanemiseen on nyt varattu määrärahoja. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon, että talousarviossa oppilas- ja opiskelijahuoltoon lisättävät 8,4 miljoonan panostukset samoin kuin varhaiskasvatuksen 15 miljoonaa euroa ovat nekin osa panostuksia lapsuuteen ja korvaamattomia tälle ikäryhmälle.

Lastensuojelu on ollut jo pitkään pahassa kriisissä. Nyt ongelmakohtien ratkaisemiseksi esitetään 4,8 miljoonaa euroa liittyen tähän henkilöstömitoitukseen. Se on hieno asia, mutta valitettavasti se ei vielä riitä. Kysyisinkin arvon ministeri Kiurulta: millä muilla toimin hallitus nyt pyrkii vastaamaan siihen lastensuojelun kentältä kuuluvaan hätähuutoon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.34 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus tekee monta isoa tasa-arvouudistusta, jotka parantavat konkreettisesti ihmisten arkea. Ensi vuoden budjetissa on panostuksia esimerkiksi kahteen suureen reformiin: sote-uudistukseen ja perhevapaaudistukseen. Perhevapaaudistus kannustaa etenkin isiä käyttämään heille kiintiöityjä vapaita. Synnytysikäisten naisten syrjintä on edelleen kuitenkin valitettavan yleistä työelämässä, ja tasaisemmin jaetut perhevapaat auttavat osaltaan tämän ongelman ratkaisemisessa, mutta muitakin toimia tarvitaan.

Hallitusohjelman mukaan Suomesta halutaan tehdä tasa-arvon kärkimaa, ja palkka-avoimuuden edistämisen sekä syrjinnän ehkäisemisen tavoitteet on kirjattu hallitusohjelmaan. Kysynkin ministeri Blomqvistilta: milloin saamme eduskuntaan raskaus- ja perhevapaasyrjintää koskevat ja myös palkka-avoimuutta koskevat lakiesitykset?

Lopuksi kiitän valtiovarainvaliokunnan kollegoita, että saatiin tasa-arvojärjestöille lisättyä huomattavat summat rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Norrback, var vänlig.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

15.35 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tasa-arvon saralla tapahtuu ja on tapahtunut, niin kuin ministeri Blomqvist totesi. Omasta mielestäni perhevapaaudistus on tässä erittäin tärkeä osa.

Ärade talman! Minister Blomqvist, som vi vet kräver vägen mot ett jämställt samhälle att attityder förändras och att informationen fungerar. Därför frågar jag nu minister Blomqvist om man i regeringen har planer på hur man ska informera om familjeledighetsreformen så att de goda ambitionerna som finns i lagstiftningen och i reformen blir verklighet i praktiken också. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.36 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja toi hyvin esiin sen, että viimeisinä vuosina päihteitä käyttävien äitien palveluihin ja hoitoon on varattu 3 miljoonaa vuosittain. Se on erittäin hyvä asia, josta olen todella iloinen. Kuitenkaan mikään raha, jos ei se mene käyttöön, ei ole itsessään apu, ja siitä syystä tämä vuosi on ollut päihteitä käyttävien äitien palvelujen kannalta hälyttävä, syynä tietysti korona, niin kuin monessa muussakin sote-palvelussa. Lastensuojelu, neuvola, aikuissosiaalityö eivät ole toimineet täysillä, ja on ollut puutteita, ja näin ollen kuntoutukseen eivät perheet ja äidit ohjaudu.

Sama viesti konkretisoitui tämän viikon maanantaina, kun kävin omalla vanhalla työpaikallani. Viesti on karu: perheet eivät saa tällä hetkellä apua. Tämä johtaa siihen, että lastensuojelu kuormittuu ja lasten ja äitien tilanne pahenee.

Tiedän, että jaatte tämänkin huolen, ministeri Kiuru, kanssani aivan varmasti, kuten kaikki muutkin huolet, mitä koronaan liittyy, mutta olisiko tälle jotain täsmätoimia ehkä löydettävissä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

15.37 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensimmäkin toivotan ministeri Kiurulle voimia vaativassa tehtävässä.

Sain juuri viestin, jossa kysyttiin: kun sosiaali- ja terveydenhuollon maksukatto säädettiin, niin olisiko mahdollista — tai mahdollista on aina, mutta onko valmiutta — että suun terveydenhuollon ja tilapäisen kotisairaanhoidon maksut myös sisällytettäisiin maksukattoon?

Arvoisa puhemies! Sitten on tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö, jonne kirjoitimme Talouskasvun edellytykset -kappaleeseen yleisperusteluihin sivulle 5 näistä mielenterveyden häiriöistä, jotka ovat yleistyneet ja ovat merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Se heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa suuret kustannukset, OECD:n mukaan noin 11 miljardia euroa vuodessa. Tämä on niin vakava luku, että tiedustelen: mitä hallitus aikoo tehdä tämän asian osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

15.38 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa kansansairauksissamme liikkumattomuus on merkittävä taustatekijä. Onkin laskettu, että sen kustannukset yhteiskunnallemme ovat vähintään 3 miljardia euroa. Meidän tulee siis saada ihmiset arkiliikkumaan ja harrastamaan liikuntaa. Painopisteemme totta kai tulee olla lapsissa ja nuorissa, sillä varhain opittu liikunnallisuus on hyvä perusta koko elämän mittaiselle hyvinvoinnille. Liikuntakysymys on poikkihallinnollinen. Se ei ole pelkästään OKM:ää. Siksi kysynkin arvoisalta ministeri Kiurulta: mitä voi tehdä, että saamme ihmiset liikunnan kautta voimaan paremmin, ja huomioiko ensi vuoden budjetti teidän hallinnonalanne [Puhemies koputtaa] kannalta tätä näkökulmaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.40 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kysyisin ihan tuosta koronan tilanteesta tällä hetkellä. Nyt kun onneksi on tullut se, että otetaan yksityinen mukaan, niin miksi te ette ottaneet aikaisemmin työterveyshuoltoa tähän mukaan? Se opittiin silloin sikainfluenssasta, että kannattaa yksityinen ottaa mukaan heti alusta lähtien testauksiin ja sitten myöskin näihin rokotuksiin. Miksi ei aikaisemmin otettu?

No, sitten täällä kysyttiin, onko kokoomus innostunut tästä sote-uudistuksesta. Mehän ollaan aivan valtavan innostuneita siitä syystä, että tässä tarvitaan korjaussarjaa, ja kokoomushan mielellänsä lähtee mukaan näihin talkoisiin. Minä otan nyt esimerkiksi tuon ict-järjestelmien yhteensovittamisen. Tällä hetkellä meillä joka alue tekee omaa ict-järjestelmäänsä, ja ne kai eivät sitten välttämättä pelitäkään toisten alueiden kanssa. Miksi tätä ei koordinoita valtakunnan tasolta?

Sitten kysyisin ihan näistä rahoituksista. Milloin palkkojen harmonisointiin tulee rahoitus? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

15.41 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni.

Arvoisa puhemies! Kun tuossa puheenvuoron aikana en ehtinyt kaikkea sanoa, niin haluaisin nostaa esiin vielä sen, että elpymis- ja palautussuunnitelman rahoituksessa sosiaali- ja terveydenhuollon puolelle on varattu 132,5 miljoonaa euroa, jota on tarkoitus käyttää nimenomaan hoitovelan purkamiseen ja osittain tämän hoitotakuun valmisteluun, koska jos meillä on hoitovelkaa purettu, niin silloin hoitotakuu on helpompi säätää siinä vaiheessa. Se ei vaadi niin paljon resursseja, kun siihen lähdetään.

Ja on äärimmäisen tärkeää, että tätä rahaa käytetään myös sinne mielenterveyshäiriöiden hoitovelan purkamiseen, koska jos me emme siihen pysty puuttumaan ajoissa, niin meillä kustannukset sen kuin kasvavat. Ja meidän hoitoonpääsyn kannalta tällä hetkellä iso kysymys alkaa olla sote-henkilöstön saatavuus, ja tätä myös valiokunta käsitteli omassa mietinnösssänsä ja linjasi siinä tiettyjä asioita, joita pitää ottaa huomioon, ja oli tyytyväinen

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

siihen, että ministeriöllä on itse asiassa työryhmä, joka tätä pohtii tällä hetkellä. Mutta tämä tarvitsisi ihan vakituisen työn, [Puhemies koputtaa] koska koko ajan tilanteet muuttuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

15.42 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minulla on ministeri Kiurulle kaksi kysymystä.

Ensimmäinen kysymys koskee Länsi-Pohjan keskussairaala. Lupasitte viime kesäkuussa, että syksyllä tulee laki, jossa Länsi-Pohjan keskussairaala lisätään siihen laajaan päivystyssairaaloiden joukkoon, jolloin säilyisi Lapin hyvinvointialueella kaksi päivystävää perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sairaalaa. Tätä lakiesitystä ei ole tullut. Kysyn: onko tulossa?

Toinen kysymys koskee näitä pikatestejä. Nythän meille kaikille kansanedustajille on jaettu näitä pikatestejä ja on ohjeistettu, että otamme sen joka aamu, ennen kuin lähdemme eduskuntaan. Pikatesteillä katsomme, onko viitteitä tartunnasta, ja tulemme töihin vasta sitten, jos pikatesti näyttää vihreää valoa. Voisitko suositella tätä myöskin kaikille hoitotyöntekijöille ja myöskin siten, että työnantajalle korvattaisiin sitten näitten pikatestien kustannukset? Eli hoitajat saisivat niitä ilmaiseksi ja voisivat testata itsensä [Puhemies koputtaa] aamulla ennen töihin lähtöä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

15.43 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluissa on aina ollut kova paine, mutta tämän vaalikauden alussa tuskin kukaan meistä ymmärsi, millaisen paineen alla tällä hetkellä olemme. Erityisesti ministeriö ja ministeri ovat olleet kovan puristuksen alla. Yhdelle pääluokalle on valtavasti tehtävää. Siis samanaikaisesti on käynnissä kriisi, jota yritetään hoitaa parhaalla mahdollisella tavalla. Me näemme nyt jo kriisin seuraukset ja jälkihoidon tarpeen, jota myöskin yritämme hoitaa parhaalla mahdollisella tavalla. Sen lisäksi pyrimme vielä kehittämään, niin kuin vaalikauden alussa linjasimme, sosiaali- ja terveyspalveluita. Ja tämä on valtava puristus, joka nyt tehdään.

Meillä on siis lainsäädäntö olemassa, rahoituskin tulee nyt tätä kautta, mutta se henkilöstön saatavuus on iso kuoppa tällä hetkellä. Viimeisin tieto on se, että lasten leikkauksia HUSissa joudutaan siirtämään nimenomaan henkilöstöpulan takia. Minä luulen, että kukaan ei meistä tahdo hyväksyä sitä, että nyt ovat jo lasten leikkauksetkin siirtouhan alla. [Puhemies koputtaa] Mitä teemme tälle asialle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.44 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Risko sanoi, että olemme valtavan innostuneita sotesta ja sen korjaussarjasta. Lisään siihen, että minä olen valtavan innostunut teidän eilisestä esiintymisestänne mediassa ja jämäköistä vastauksista.

Lapsista ja mielenterveyden ongelmista on puhuttu paljon. Sote-uudistuksen myötä koulu- ja psykiatriklinikat siirtyvät 2023 tammikuussa hyvinvointialueiden vastuulle. Epätietoisuutta tuntuu edelleen olevan kunnissa. Jopa omassa kunnassa omat puoluetove-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

rinne ovat huolissaan siitä, tuleeko byrokratiakynnystä, ovatko kuraattorit ja koulupsykologit edelleen siellä kouluissa saatavilla vai siirtyvätkö he jonnekin toiseen kohteeseen hyvinvointialueella. Eli saavatko koululaiset psykologi- ja kuraattoripalveluita myös tammi-kuussa 23, mitä kautta, ja saavatko he [Puhemies koputtaa] sitä nopeasti? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

15.45 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on todellakin tehnyt hyvin merkittäviä tasa-arvoa edistäviä tekoja. On toteutettu perhevapaauudistus ja oppivelvollisuuden pidennys, ja itse ajattelen todellakin, että tämä toteutuva sote-uudistus on myös merkittävä tasa-arvoteko hallitukselta.

Työelämässä tasa-arvon ja syrjimättömyyden eteen on vielä paljon työtä, sen tässä salissa varmasti tunnistaa jokainen. Se, että sama palkka samanarvoisesta työstä ei edelleenkään toteudu, vaatii myös hallituksen piirissä töitä.

Niin kuin edustaja Lohikoski, minäkin haluan nostaa esiin työelämän rakenteelliset tasa-arvo-ongelmat ja raskaus-, perhevapaa- ja palkkasyrjinnän sekä syrjinnän työn ehdoissa.

Ja nyt kun ministeri Blomqvist on paikalla tässä pääluokkakeskustelussa, niin herääkin sellainen kysymys, mitä kaikkea meillä vielä voi olla yhdessä tällä hallituskaudella tehtävissä näiden epäkohtien korjaamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

15.47 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen huolissani yksinäisyyden lisääntymisestä suomalaisten keskuudessa koronan jäljiltä. Mielen-terveyden vaikeuksien taustalla on usein nimenomaan yksinäisyyttä. Ennen pandemiaa joka viides koki itsensä yksinäiseksi, ja jos 40—60-vuotiailta on kysytty, niin näistä yksinäisyyttä kokevista kolmasosa kertoo olleensa yksinäisiä lapsuudesta saakka ja puolet kertoo yksinäisyyden alkaneen viimeistään nuoruudessa.

Yksinäiset tarvitsevat muita useammin sote-palveluita, sairastavat keskimääräistä enemmän esimerkiksi masennusta, stressiä, uniongelmia, ahdistusta ja kuolevat nuorempina. Pandemia on lisännyt yksinäisyyden kokemusta. Yhteydenpito ystäviin ja sukulaisiin on vähentynyt. Kysyn ministeriltä: mitä hallitus [Puhemies koputtaa] aikoo tehdä yksinäisyyden selättämiseksi osana hyvinvointityötä, [Puhemies: Kiitoksia!] ja onko se otettu huomioon budjetissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on päässyt sadassa vuodessa pitkälle tyttöjen ja naisten oikeuksissa. Meillä on mahdollisuuksia vaikuttaa omaan tulevaisuutemme, ja olemme monessa mielessä etuoikeutettuja verrattuna maailman muihin naisiin ja tyttöihin. Olisi siis helppoa olettaa, että meillä on kaikki kunnossa. Näin ei kuitenkaan ole.

Suomi on EU:n toiseksi vaarallisin paikka naiselle. Suomalaisista naisista 47 prosenttia on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Siis melkein joka toinen suomalainen nainen joutuu väkivallan uhriksi. Tänä syksynä julkaistun kouluterveys-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

kyselyn tuloksista selvisi, että joka toinen suomalainen tyttö kokee myös seksuaalista häirintää. Tyttöjen hyvinvointi on heikentynyt verrattuna aiempiin kyselyihin.

Ministeri Blomqvist, väkivalta ei ole naisen oma vika. Miten me voimme toimia jatkossa — vaikka hallitus on nyt tehnyt paljon toimia asian edistämiseksi — niin, että jatkossa on myös pitkän tähtäimen suunnitelma?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Blomqvist, 3 minuuttia.

15.49 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä. Yritän nyt nopeasti vastata — varmaan aika pin-tapuolisesti — näihin tärkeisiin kysymyksiin.

Edustaja Kyllönen kysyi miesten ja nuorten miesten pahoinvoinnista, ja siihen voi sanoa, että kyllä tämä on todellinen ongelma. Tasa-arvohan tarkoittaa kaikkien tasa-arvoa, ja myös miesten ja poikien osalta tehdään aika paljon asioita. Muun muassa kun tätä koulua pidennettiin kymmeneen vuoteen, se auttaa. Sitten meillä on asuntopolitiikassa — josta minä en vastaa — myös toimenpiteitä, ja tässä meidän hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa on myös aika paljon näitä toimenpiteitä.

Sitten edustaja Lohikoski kysyi sekä raskaus- että perhevapaasyrjinnästä, että missä siinä ollaan. Työ- ja elinkeinoministeriössä on ollut työryhmä, josta eilen sain tiedon, että heidän työnsä on päättynyt. En tunne sitä raporttia enkä ole lukenut sitä, mutta minulla on ensi viikolla keskustelu myös ministeri Haataisen kanssa, joka vastaa näistä asioista. Kyllä sitäkin puolta pitää saada eteenpäin.

Mitä palkka-avoimuuteen tulee, niin kuten tässä aikaisemmin aika nopeasti sanoin, tarkoituksena on, että hallituksen esitys menee lausunnoille alkuvuodesta. Sitä työestetään nyt hallituksessa.

Sedan frågade ledamot Norrback om attityder när det gäller till exempel föräldraledighetsreformen och hur man ska informera om det här. Det är säkert en sak som vi måste fundera på ännu i social- och hälsovårdsministeriet, men vi har försökt få ut det här budskapet. Men där behövs säkert också den här salen för att forma och ändra attityder så att det blir en accepterad möjlighet och en naturlig möjlighet också för pappor att ta ut ledigheter i den mån som den nya lagstiftningen nu ger möjlighet till.

Elikkä tässä varmaan on vielä aika paljon tehtävää, mitä tulee informaatiopuoleen ja tähän asennemuokkaukseen, mutta siinä varmaan yhdessä pystymme aika paljon tekemään.

Sitten edustaja Taimela kysyi näistä työelämän rakenteista ja palkkaeroista, ja tämä on meidän isoimpia tasa-arvo-ongelmia edelleenkin. Meillä on aika paljon näitä toimenpiteitä tässä, perhevapaauudistus on yksi. Sitten meillä on tavoitteena tietysti, että samanarvoisesta työstä saadaan sama palkka. Meillä on kolmikannassa sovitut toimenpiteet, [Puhemies koputtaa] jotka toimeenpannaan, ja sitten myös tehdään tutkimusta siitä, miten tätä voisi edistää.

Ehkä saan tilaisuuden sitten jatkaa myöhemmin. En ehtinyt kaikkiin vastata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, noin 3 minuuttia.

15.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tästä hoitotakuusta: Edustaja Lindén aloitti sanomalla, että me tarvitaan lisää mahdollisuuksia päästä palveluiden piiriin. Tällä hetkellä me elämme aika hävyttömässä maailmassa, jos ajatellaan, että on 16 vuotta vanha lainsäädäntö, kolmen kuukauden hoitotakuu. Tämähän oli se, mitä edustaja Laiho tuossa aikaisemmin sanoi, että jo nyt rikotaan hoitotakuuaikoja. Hei, kolme kuukautta — 43 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä pystyi vuonna 2019 jo viikon hoitotakuuseen. Meidän sisältöuudistuksen kautta 64 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä pystyy seitsemään päivään. Älkää vain kuvitelko, että me tyytyisimme siihen, että kolme kuukautta on ok. Kyllä tämä linja on se, että tämä homma pitää saada kuntoon. Minä en usko, että meidän ongelmamme on se, että rikotaan nykyisiä hoitotakuuaikoja, vaan pitäisi uudistaa tämä 16 vuotta vanha lainsäädäntö.

Toinen kokonaisuus sitten, mistä käytiin paljon keskusteluja, olivat mielenterveysongelmat. Berg kysyi näistä mielenterveysongelmista ja nuorista, ja moni muu teistä puhui nuorten asioista. Myös edustaja Kankaanniemi puhui hyvin koko tästä isosta kuvasta, että kantaako yhteiskunta mitään vastuuta siitä, että nämä suorat ja epäsuorat kulut ovat 11 miljardia, ja miksi me ei tehdä enemmän. Minun on pakko sanoa, että me ollaan tuupattu tätä kokonaisuutta tällä hallituskaudella liikkeelle enemmän kuin pitkiin, pitkiin aikoihin on tehty sisältöuudistusta. Mielenterveysongelmat pitää saada kuriin niin lasten ja nuorten osalta kuin myös aikuisten osalta. Me nähdään sitä, että kaikissa näissä ryhmissä voidaan nyt entistä huonommin, ja nämä on tehtävä. Meiltä puuttuu, kuten edustaja Sarkomaa sanoi, perustasolta lähes tyystin joitakin hienoja poikkeuksia lukuun ottamatta mielenterveyden hoito. Tämä on suuri virhe tälle palvelujärjestelmälle, ja tämä on saatava kuntoon. Sen takia meidän paine on niin kova, että mennään erikoissairaanhoidon. Hoivavelka pitkittyy, ja samaan aikaan ihmisten vaivat pahenevat, ja tähän pitää pystyä puuttumaan.

Tähän yhteyteen en ehdi vääntää rautalangasta vielä, mutta palaan siihen mielelläni, mitä edustaja Sarkomaa kysyi tästä hoitotakuusta ja siitä, mikä on mukana, mikä ei. Tässä kolmessa minuutissa en pysty nyt avaamaan sitä enempää.

Edustaja Kyllönen ja Juvonen kysyivät omaishoidosta — erittäin tärkeitä havaintoja ohjauksen näkökulmasta. Meidän on saatava myös omaishoitoon tehokkuutta, että me tuetaan omaishoitajia, koska se on meidän isoin tapamme hoitaa vanhusväestöä. He voivat myös itse huonosti. Leikkaukset venyvät ja paukkuvat, ihmiset eivät pääse hoitoon, ja heidän tukensa ja apunsa olisi olennaista, jotta he pystyvät hoitamaan läheisiään. Sen takia me ollaan tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa nimenomaan panostettu siihen ohjaukseen. Tämä veroasia kuuluu ministeri Saarikolle.

Rehn-Kivi kysyi näistä rokotuksista. Vastaan kirjallisesti, mutta totean tästä pneumokokkrokotteesta, että on minusta tosi hieno juttu, että valiokunta tämän päätöksen teki.

Säästän näitä muita kysymyksiä, ja vastaan näihin mielelläni kohta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

15.56 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen hyvinvointivaltio on maailman parhaita. Siitä tulee pitää kiinni. Haasteita riittää, ja korona tuo omat lisähaasteensa: on hoitovelkaa, oppivelkaa, hyvinvointivelkaa.

Hallitus on vaikeasta ajasta huolimatta onnistunut viemään maaliin monia tärkeitä uudistuksia, kuten sote-uudistuksen ja perhevapauudistuksen. Tämä on suuri arvovalinta

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

lapsiystävällisen Suomen puolesta. Uudistus on monella tapaa iloksi lapsiperheille, ja se täyttää perheitten toiveita. Isät saavat merkittävästi lisää vapaita, äideiltä ei oteta pois. Isät ja äidit voivat luovuttaa päiviä toisilleen. Kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki säilyvät. Vapaata voi käyttää joustavasti. Työn ja perheen yhteensovittaminen helpottuu. Tällä joustavuudella on myönteisiä vaikutuksia myös työllisyyteen, ja vaikutukset uudistuksessa ulottuvatkin vuosikymmenten päähän.

Arvoisa puhemies! Iloitsen myös Välitä viljelijästä -projektin saamasta jatkosta. Viljelijät ruokkivat meidät kaikki. He ovat kirjaimellisesti meille korvaamattomia. Maatalousyrittäjät ovat olleet viime aikoina kohtuuttoman lujilla. Jo vuonna 2017 alkaneessa projektissa selvitetään viljelijän kokonaistilanne ja etsitään keinoja jaksamisen tukemiseen, yrittämisen haasteisiin ja talousongelmiin. Hankkeen kautta on mahdollista saada myös jaksamista tukevaa työnohjausta ja terapiaa. Se on tarpeen vuosien epävarmuuden ja välillä jopa syyllistävän ilmapiirin vuoksi. Kokemukset projektista ovat olleet erittäin myönteisiä. Niin kuin muissakin asioissa, ongelmien juurisyyihin puuttuminen ja apu varhaisessa vaiheessa ovat oikea tapa toimia.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kivisaari edellä totesi, liikkumattomuus on suuri ongelma yhteiskunnassamme. Se maksaa valtavasti. Uusi kansansairautemme on myös mielenterveyden ongelmat. Yhdessä alhaisen liikkumisen ja yksinäisyyden kanssa ne muodostavat vakavan kansanterveydellisen huolen.

Ensi vuoden budjetissa panostetaan varhaiseen apuun. Tarvitaan yksi ovi ja siihenkin matala kynnyks, että apu löytyy ajoissa. Ensi vuonna parannetaan jo hoitoonpääsyä Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoituksella, kun 125 miljoonaa euroa kohdennetaan sote-palvelujen saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamiseen. Kun hoitoon pääsee ajoissa, se tulee lopulta yhteiskunnalle halvemmaksi. On tehokkaampaa hoitaa syitä kuin seurauksia.

Parasta tietysti olisi, että ongelmia ei edes pääsisi syntymään. Tarvitaan ennaltaehkäisevää toimintaa. Esimerkiksi harrastamisen Suomen malli, joka on todettu erittäin toimivaksi, voitaisiin laajentaa koskemaan myös ikäihmisiä. Siitä joka tapauksessa on hyvä tehdä pysyvä. Tarvitaan kohtaamisen paikkoja, kuten vastikään Pudasjärvellä sain ihastella Hyvän olon keskus Pirttiä, jossa erilaiset harrastusmahdollisuudet, nuorisotilat, hyvinvointipalvelut ja monet muut tärkeät palvelut olivat saman katon alla. Tällaista tarvitaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

16.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun aitio on hieman suppeamassa kokoonpanossa kuin oletin, niin puhekin lyhenee sitten sitä myöten.

Tässä edellä edustaja juuri nosti sen yhden tärkeän asian, mitä tässä budjetissa on huomioitu, ja se on se varhainen apu. Toivoisin, että sen kohdentuminen sitten onnistuu todelakin hyvin. Se on tasa-arvokysymys alueellisesti ja varsinkin sukupuolten välillä, mutta erityisesti olen huolissani nuorten mielenterveysongelmista. Valitettavasti ministerin kanssa voimme todeta, että meidän kotimaakunnassakaan asiat eivät ole kaikilta osin aivan mallillaan, mutta ehkä me sitten saadaan jäntevöitettyä tätä kokonaisuutta, kun se tulee maakunnalliseen hoitoon ja meidän nuorten mielenterveyspalveluterapeutit eivät ole kunnan ja kunnallisen päätöksenteon ohjenuorassa vaan maakunnallisesti voidaan katsoa kokonaisuuksia, niin että meillä ei aluehallintoviranomainen joudu mielenterveysosaston

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

osalta toteamaan, että siellä on suosituksia kaksi kertaa enemmän nuoria ihmisiä niin sanotusti hoidossa.

Jotta eivät unohtuisi hartaat toiveet näihin maakunnallisten hyvinvointialueitten sote-palveluihin, niin haluankin nyt tässäkin yhteydessä, kun olen sitä useasti toistanut, toistaa vieläkin sen kysymyksen: Nyt tulevaisuudessa kun demokraattisesti poliittinen mandaatti luodaan hyvinvointialueiden valtuustoille rakentaa alueilla poliittisesti omannäköisensä, lainsäädännön puitteissa oleva koneisto, niin kuinka voimme olla varmoja siitä, että hyvinvointialueiden välillä on koko ajan avoin vuoropuhelu, niin että alueitten hyvät käytännöt voivat levitä jokaiselle? Ja onko meillä mahdollisuuksia, että pystymme edellyttämään, ettei hyvinvointialueilla poliittisilla painoarvoilla ruveta harjoittamaan siltarumpupolitiikkaa vaan viedään koko sotea sinne, mihinkä pitäisi, niin että jokaisella asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta on sairaanhoitoon ja sosiaalipalveluihin mahdollisuus? Eli kuka on se hämähäkki, joka valvoo, että alueet tekevät myös yhdessä kehittämisyhteistyötä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

16.04 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjetti on varmasti haastavimmasta päästä: tarpeita on paljon, ja koronatilanne tuo vielä oman lisänsä siihen.

Tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani otin esille jo hoitoonpääsyn ongelmat, jotka ovat tällä hetkellä merkittäviä. Meidän perusterveydenhuolto on käytännössä rapautunut. Hoitoon oli vaikea päästä jo ennen koronaa, ja nyt se on selkeästi suoraan sanottuna romahtanut. Meidän pitää löytää tapoja, millä me pystytään löytämään uusia toimintamalleja, millä tavalla pystytään perusterveydenhuolto nostamaan siihen asemaan, mihin se kuuluu. Tämä on tietenkin ensiarvoisen tärkeää nyt uusilla hyvinvointialueilla, että siellä lähtee oikealla kulmalla järjestäminen käyntiin ja mietitään, millä tavalla oikeasti pystytään lisäämään houkuttelevuutta perusterveydenhuoltoon.

Oli harmillista, että edelleenkin terapiatakuu ei näy täällä valtion budjetissa. Meillä on kuitenkin huutava tarve mielenterveyspalveluille, ja terapiatakuu toisi siihen järkevyyttä ja turvaa näille asiakkaille, jotka mielenterveysongelmien kanssa painivat. Siellä on paljon erityisesti lapsia ja nuoria.

Ikäihmisten hoivan ja hoidon suhteen olen kyllä pettynyt, kun tämä rahoitus vaikuttaa kovin riittämättömältä. Ensinnä siellä on erilaista mitoitukseen liittyvää problematiikkaa, mutta myöskin ihan rahoitusvajetta ajatellen esimerkiksi kotihoitoa, ja myöskin siellä on osaamisen, henkilöstön puutetta. Tällä hetkellä budjetissa ei siihen ole riittävästi rahoitusta, eikä myöskään vanhuspalvelulaki, jota nyt aletaan sitten joulun jälkeen käsittelemään, tuo siihen helpotusta.

Aikaisemmassa puheenvuorossani nostin esiin jo osaamiskeskusten riittämättömän rahoituksen: se on romahtanut käytännössä. Ja yliopistosairaaloiden asema ja rahoitus puuttuvat. Aiotaanko me oikeasti jatkossa tässä maassa pitää yllä yliopistosairaloita? Jos aiotaan, niin niille pitää rahoituskin löytyä ja varmistaa paikka lainsäädännössä.

Tutkimuksen ja tieteen osuus on erittäin tärkeä, niin kuin on saatu huomata tässä koronan aikana, eli ilman tutkimusta ja tiedettä meillä ei olisi koronarokotteita, meillä ei olisi tulevaisuudessa niitä rokotteita ja meidän korkeatasoista, laadukasta lääketieteellistä osamista ja hoitoa. Tärkeitä asioita jatkossa kehitettäväksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Itse olen huolissani siitä, että tässä samaan aikaan, kun meillä on pitkät hoitojonot, hoitovelka, tehdään muutoksia, hallitus on antanut erilaisia mitoituslainsäädäntöjä, jotka sitovat käsiä, mutta ei ole sitä henkilöstöä tekemään sitä työtä. Me emme millään mitoituksilla saa parannettua tilannetta, jollei me saada riittävästi henkilöstöä ja vastata henkilöstötarpeisiin koulutuksella ja työn houkuttelevuuden lisäämisellä. Ja sote-muutos tässä päällä aiheuttaa kyllä henkilöstölle merkittävää painetta ja töistä pois hakeutumista. Tähän on välttämätöntä puuttua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

16.08 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Suomea vaivaa monin paikoin osaajapulaa. Tämä jumittaa niin yritysten kasvua kuin julkista sektoria. Myös hoitohenkilöstön saatavuus on heikentynyt Suomessa. Sijaisten saaminen on monin paikoin haastavaa, jollei mahdotonta. Joissakin tapauksissa tilanne on johtanut siihen, että on jouduttu rajoittamaan aukioloaikoja tai sulkemaan vastaanottoja aiempaa aikaisemmin. Syksyn aikana on myös jouduttu paikoin sulkemaan osastoja, eikä uusia yksiköitä ole saatu avattua henkilöstöpulan vuoksi. Haasteet koskettavat sekä julkista sektoria että yksityisiä toimijoita. Hoivahenkilöstön tarve voimistuu myös eläköitymisen ja väestön ikääntymisen myötä.

Saatavuuden osalta on toki töitä tehty. Esimerkiksi koulutuspaikkoja on lisätty sekä sairaanhoitaja- että lähihoitajakoulutukseen, mutta tämä näkyy vasta muutaman vuoden viiveellä. Myös ympärivuorokautiseen hoivaan on säädetty portaattain nouseva hoitajamitoitus, jonka pitäisi tietysti vähentää työn kuormitusta, mutta totta kai se samalla haastaa myös saavutettavuutta. Sote-uudistus on mahdollisuus, jossa tarkoituksena on myös kehittää työtä ja toimintatapoja. Sekin on keskeistä alan houkuttelevuuden ja myös työssä jaksamisen näkökulmasta.

Puhemies! Koronaepidemia on kuormittanut sote-henkilöstöä erityisesti. Koronaväsymys ja henkilöstöpulan aiheuttama kuormituksen lisääminen ovat aiheuttaneet mittavia haasteita. Heille on kyllä annettava iso, iso kiitos tehdystä työstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Lindén.

16.11 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Anteeksi, saako tässä pitää puheenvuoron ilman maskia? Mikä oli suositus?

Puhemies Anu Vehviläinen: Kyllä tässä saa, mutta se on oma valinta.

Näin se oli, kiitoksia. — Kun Lontoon olympialaiset vuonna 2012 avattiin, siellä Wembleyn stadionilla oli suuri juhlatilaisuus ja hieno ohjelma. Jossakin vaiheessa sitä ohjelmaa Britannian historiaa kuvaavat tuhannet tanssijat pukeutuivat valkoiseen asuun ja muodostivat kirjaimet NHS. Siitä on olemassa upea ilmavalokuva esimerkiksi otettuna korkealta stadionin yläpuolelta. Tuo kertoo siitä, kuinka sitoutuneita britit, englantilaiset, skotit ja walesilaiset ovat heidän sodan jälkeen luotuun valtion rahoittamaan julkiseen, universaaliin terveydenhuoltojärjestelmäänsä, jonka ytimessä on yleislääkäri, general practitioner, GP, niin kuin se yleensä lyhennetään. Samanlainen, hieman eri muunnoksin, malli on yleensä kaikissa Suomeen verrattavissa kehittyneissä maissa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kun me eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kanssa ehdimme ennen koronaepidemian alkamista käydä lyhyellä vierailulla Tanskassa syksyllä 2019, kerrottiin meille se, että Tanskan yleislääkärijärjestelmässä on säädetty, että lääkäriellä ei saa olla asukkaita hoidossaan enemmän kuin 1 500. Käytännössä lääkärit ovat itse rajanneet sen 1 300:aan, vaikka heidän ansiotasonsa siitä putoaa, koska he tietävät, että 1 300 asukkaan kanssa he pystyvät takaamaan hoidon jatkuvuuden eli sen, että potilas pääsee aina omalle lääkärilleen ja lääkäri tuntee potilaansa.

Tänä syksynä ilmestyi tuore tutkimus, joka julkaistiin brittiläisessä yleislääkärilehdessä. Se kattaa koko Norjan väestön. Sen tutkimuksen pääsisältö voidaan tiivistää seuraavalla tavalla: mitä pidempään potilas on ollut vuosilla mitattuna saman lääkärin hoidossa perustasolla, sitä vähemmän hänellä on sairaalaan päivystyskäyntejä, sitä vähemmän hänellä on sairaalassa hoitojaksoja, ja mikä kaikkein dramaattisinta, sitä pienempi on hänen ikävioitu kuolleisuutensa.

Jos meillä olisi tämänkaltaisen lääke käytössä, se tehtäisiin yhteiskunnassa varmasti pakolliseksi. Mutta meillä siis on tällainen lääke, mutta se on järjestelmälääke. Sille voidaan antaa eri nimiä: voidaan puhua omalääkärijärjestelmästä, voidaan puhua perhelääkärijärjestelmästä. Viime aikoina on maamme tiedotusvälineissä keskusteltu tästä aiheesta erittäin paljon. Olen seurannut maakuntalehtiä, mitä siellä on kirjoitettu, ja keskustelu on ollut erittäin hyvää. Nyt näyttää selvästi siltä, että kaikki puolueet tavalla tai toisella haluavat olla sitoutuneita tämänkaltaisen järjestelmän luomiseen meille Suomessa.

No, tämä ei ole mitään uutta. Minulla on omassa työhistoriassani ollut mahdollisuus olla aikanaan Suomen kahdeksanneksi suurimman, sillä hetkellä, terveyskeskuksen johtaja Porin kaupungissa hyvin vaikean lääkärripulan oloissa. Silloin oli 40 virasta 18 täyttämättä. Me pystyimme luomaan omalääkärijärjestelmän, jossa jokaiselle porilaiselle pystyttiin osoittamaan omalääkäri. Siitä muodostui niin voimakas vetovoimatekijä, että saimme puolessa vuodessa nämä puuttuvatkin virat täytetyksi. Se ei ollut mikään palkkojen korotusjärjestelmä, vaan se oli ennen kaikkea oman työn paremman hallinnan järjestelmä. Saimme jopa Helsingin Sanomat vierailemaan kaupungissa, ja 18.5.91 Helsingin Sanomat teki laajan reportaasin otsikolla Porin ihme tapahtui vuodessa.

No, maailma on tuosta tietysti muuttunut. Sen takia puhun tällä hetkellä omalääkärimalli 2.0:sta, vähän niin kuin vertailukelpoisesti puhutaan hienoista tietojärjestelmistä ja muista samassa hengessä. Me tarvitsemme nimenomaan lääkäri—hoitaja—työparin, jolla on nimetty väestö niin, että väestö tietää, ketkä ovat heidän hoitajansa, lääkärinsä, ja muukin henkilökunta on tässä erittäin tärkeitä. Voidaan päästä tietyissä asioissa suoraan fysioterapeutin vastaanotolle, tietyissä asioissa psykologin, tietyissä asioissa sosiaalityöntekijän.

Tämä on tämän asian idea. Sen suhde hoitotakuujärjestelmään on se, että hoitotakuulainsäädäntö on eräänlainen ultimaatumi, joka takaa, antaa lain turvan sille, että jokaisella hyvinvointialueella on tämä asia järjestettävä, mutta käytännössä paras tapa tehdä se on omalääkäri—omahoitaja-malli.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari poissa. — Edustaja Kankaanniemi.

16.16 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutuu — sen tämä eduskunta on enemmistöllä päättänyt — ja se on toteutettava mahdollisimman tehokkaasti ja hyvin. Alkuunlähtö on todella tärkeä, ja siksi perussuoma-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

laiset eivät yritä jarruttaa millään lailla uudistuksen toteuttamista vaan viedä sitä alueilla hyvin tehokkaasti eteenpäin. Se on suuri haaste.

Kun ajatellaan ensi vuotta, joka ei vielä ole sote-uudistusvuosi, on sen valmisteluvuosi, niin nyt kunnissa on ongelmana ollut se, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon lisäpanostaminen näkyy tulevana vuosina kuntien valtionosuuksien leikkauksena. Tämä on ongelmallinen asia, jota hallituksen pitäisi vielä vähän miettiä, kun meillä on kuitenkin muun muassa tämä koronan aiheuttama ongelmakenttä käsissämme.

Arvoisa puhemies! Soten osalta erityistä huolta olen kantanut siitä, että vanhustenhuolto kun siirtyy laajoille alueille, niin saattaa käydä niin, että se pihtiputaanmummo jonakin aamuna on siinä kunnossa, että ei enää pärjää siellä mökissään vaan hänet on siirrettävä laitokseen, hoitopaikkaan. Kun sitten siellä Jyväskylän-konttorissa joku suuri sote-herra tai -rouva katselee, missä on paikka pihtiputaanmummolle, ja se ainoa vapaa paikka löytyy Joutsasta, joka on lähes 200 kilometrin, no aika tasan 200 kilometrin, päässä sieltä Pihtiputaalta, niin jos se mummo sitten siirretään sieltä kotikylältään, jossa hän on koko elämänsä elänyt ja asunut ja jossa on hänen kaikki siteensä, läheiset, omaiset, tuttu maisema ja niin edelleen, turva, siirretään 200 kilometrin päähän, missä häntä eivät käy sitten enää katsomassa päivittäin läheiset, hän on täysin vieraassa ympäristössä, niin tulos voi olla se, että mummon elämän päivät eivät ole kovin pitkät. Tässä mielessä täytyy tarkoin harkita, että paikkakunnilla säilyy vanhustenhuollon resurssit, mahdollisuudet hoitaa jokainen inhimillisesti ja hyvin.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä nostan myös esille sen, että noilla hyvinvointialueilla valmistelutyössä on nyt ruvettu jakamaan jo puoluetukia. Minusta se on hävytöntä, että valtuustopaikkaa kohti jaettavia jopa 6 000 euron suuruisia tukia aiotaan jakaa hyvinvointialueen rahoista, näistä valtion rahoista. Nämäkin rahat pitää käyttää ihmisten hoitamiseen, sen perustehtävän hoitamiseen.

Arvoisa puhemies! Tähän liittyy myös muutamia muita asioita, joista on kannettava huolta.

Omaishoito: On tavattoman tärkeä asia, että sen taso säilytetään ja sitä parannetaan. Se on edullista, ja se tulee myös hyvinvointialueilla pitää mielessä.

Sitten erityisryhmänä on ehkä syytä ottaa esille esimerkiksi huumenuoret — vanhoja huumeiden käyttäjiä meillä ei ole, koska he eivät yleensä elä kovin vanhaksi — huumenuoret, joiden määrä joka puolella maata on kasvussa. He tekevät rikoksia. He ovat sairaita. He ovat usein asunnottomia, työttömiä, köyhiä, yksinäisiä. He ovat moniongelmaisia. Ottaako hyvinvointialue heistä nyt varmasti sitten kopin ja hoitaa heidän asioitaan? Ennen kaikkea se, että ennaltaehkäisevä toiminta heidän kohdallaan olisi kunnossa, on tavattoman tärkeää kaikilta osin. Se on heille, heidän perheilleen ja läheisilleen ja koko yhteiskunnalle tavattoman tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Täällä on noussut jo esille lastensuojelu. Se on iso asia, ja nyt mietitään varmasti hyvin tarkkaan, minkälaisilla alueilla sitä esimerkiksi hyvinvointialueiden sisällä hoidetaan, niin että se on tehokasta. Siinä voidaan saada hyvin paljon etuja, kun se on vahvoilla hartioilla, mutta haasteet ovat suuret.

Vielä viimeiseksi totean niistä vanhoistapojista, joista täällä ehkä puhuttiin, että meillä on paljon sellaisia syrjäytymisvaarassa olevia ja jopa syrjäytyneitä vanhojapoikia, jotka tarvitsisivat tietysti puolison, mutta sitä nyt yhteiskunta ei ensi sijassa pysty järjestämään. He eivät saa kärsiä tästä. He ovat työvoimaa mutta ovat monta kertaa erilaisten ongelmien

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

takia syrjäytyneet tai syrjäytymisen takia ajautuneet monenlaisiin ongelmiin. Heihin on myös ihan vakavasti paneuduttava. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

16.21 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan loppusumma 15,9 miljardia on neljännes koko talousarviosta — puhutaan isoista asioista.

Emme vielä tiedä, kauanko koronatilanne ja sen suorat ja epäsuorat vaikutukset jatkuvat, joten on luultavaa, että lisätalousarvioilla joudutaan tämän hallinnonalan budjettia vielä täydentämään myöhemminkin. Valtio on luvannut kustantaa kunnille täysimääräisesti koronastrategiasta johtuvat kulut niin kauan kuin tilanne sitä edellyttää. Valiokunta on kiirehtinyt korvausten maksamista kunnille. Koronatilanne elää jatkuvasti, ja kustannuksia kertyy ennalta-arvaamattomasti. Kunnille on välttämätöntä, että kulut tosiasiallisesti ja täysimääräisesti maksetaan. Velanotto tässä yhteydessä on myöskin perusteltua.

Terveydenhuoltomme on kriisissä. Koronaepidemia on vaikeuttanut hoitoonpääsyä. Monien sairauksien diagnosointi on viivästynyt, ja on kertynyt mittavaa hoitovelkaa. Kuluvan vuoden elokuun lopussa 140 000 potilasta odotti pääsyä sairaanhoitopiirien sairaaloihin. Heistä 7 prosenttia oli odottanut kiireetöntä erikoissairaanhoitoa jo yli puoli vuotta. Tilanne on parantunut vuodesta 2020, mutta edelleen hoitoonpääsy on monella reilusti yli laissa säädetyn enimmäisrajan. Tämä on erittäin huolestuttavaa, koska monissa sairauksissa, kuten syövässä, aikainen diagnoosi ja hoitoonpääsy ovat avainasemassa. Hoitoonpääsyn vaikeutuminen kohdistuu kaiken lisäksi eniten niihin, jotka ovat jo ennestään vaikeuksissa ja haavoittuvassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet kaikissa ikäryhmissä ja korostuneet erityisesti nuorilla. Tuoreen THL:n tutkimuksen mukaan korkeakouluopiskelijoista joka kolmas kärsi masennus- tai ahdistusoireista. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palvelut ovat ruuhkautuneet, kun ammattikorkeakouluopiskelijat siirtyivät palvelun piiriin. YTHS:lle on annettu lisärahoitusta 4,2 miljoonaa vuodelle 22 mielenterveyspalveluiden järjestämiseen, mutta tämä ei kyllä tule riittämään. Hoitoonpääsy on hidasta, ja hoitojonot vain kasvavat niin korkeakouluopiskelijoiden kuin muunkin väestön keskuudessa.

Oman haasteensa luo psykoterapeuttien alhainen määrä. Valviran rekisterissä heitä on noin 8 400, mutta noin kolmannes heistä on jo eläkeiässä. Vuosittain uusia psykoterapeutteja valmistuu joitakin satoja.

Mielenterveysongelmat on helpoin ratkaista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Usein ongelma on, että apua ei uskalleta tai osata hakea. Viralliset viranomaistahot voivat tuntua kaukaisilta tai etäisiltä. Mielenterveyttä tukevia toimijoita löytyy paljon kolmannelta sektorilta. Näiden järjestöjen avun pariin päätymiseen on matalampi kynnys, joten sinne on hyvä laittaa panostuksia. Kolmas sektori täydentää palvelutarjontaa erityisesti niissä nuorten tilanteissa, joissa oma perhe ei syystä tai toisesta kykene apua tai tukea tarjoamaan. Mielenterveysalalla toimivien järjestöjen rahoitus onkin turvattava jatkossakin, vaikka Veikkauksen tuotot jatkaisivatkin laskuaan.

Arvoisa rouva puhemies! Muutama huomio myös tärkeästä omaishoidosta. Me perussuomalaiset olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet omaishoidon tukeen 20 miljoonan euron verokevennystä. Pitkällä tähtäimellä tavoitteenamme on asettaa koko omaishoidon tuki verovapaaksi. Vastalauseen lausumaehdotuksessa edellyttämme myös, että omais-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

hoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja omaishoitajien sijaishoito on laadukasta. Me tiedämme, että läheiset tekevät 80 prosenttia kaikesta ikääntyneiden hoivatyöstä. Tämä työ säästää yhteiskunnalta 3,1 miljardia. Ilman omaishoitajien arvokasta työpanosta sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmä romahtaisi. Tästä työstä omaishoitajat ovat siis ansainneet nykyistä suuremman arvostuksen.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen myötä entistä suurempaan keskiöön tulee nousemaan ei vain digitalisaatio vaan erityisesti johtaminen ja siinä tiedolla johtaminen. Tuleviltä aluepäätäjiltä vaaditaan paljon, ja nyt tällä puoluetuella ei tätä kyllä pystytäkään kompensoidaan. Toivonkin, että siellä tehdään hyviä päätöksiä. [Puhemies koputtaa] Kaikkea hyvää heille siinä vaativassa tehtävässä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

16.27 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään uutisoitiin jälleen uudesta koronatartuntojen päiväkohtaisesta ennätyksestä. Tästä ennätyksestä ei voi iloita. Sen sijaan se kyllä vakavoittaa jälleen kerran tämän pandemian aikana. Tässä yhteydessä onkin aivan hyvin paikallaan kiittää ministeri Kiurua ansiokkaasta työstä näiden pian kahden vuoden aikana koronapandemian hoitamiseen käytetyistä lukuisista työtunneista, samaten kaikkia, jotka tämän vihollisemme taltuttamiseksi ovat tehneet töitä laajalla rintamalla.

Itse koronan hoitaminen on maassamme onnistunut tähän asti varsin hyvin. On kuitenkin syytä olla huolissaan koronan aiheuttaman hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan kasvamisesta tilanteen pitkittyessä. Siksi näen erittäin tärkeänä, että EU:n elpymis- ja palautussuunnitelman rahoituksesta kohdennetaan 125 miljoonaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. Ilman toimenpiteitä olisi vaarana, että koronaepidemian aikana syntyneet sairaudet, oireet ja sosiaaliset ongelmat lisääntyisivät edelleen heikentäen työllisyyttä ja väestön toimintakykyä. Hoitamattomana myös sairauksien ja sosiaalisten ongelmien hintalappu on moninkertainen, inhimillisestä puolesta puhumattakaan.

Valtiovarainvaliokunnan tavoin olen erityisen tyytyväinen, että perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamista koskeva hallituksen esitys etenee tarkoituksenaan tulla voimaan 1.4.2023. Yhteensä tähän on varattuna tuleville vuosille 95 miljoonan euron rahoitus. Suomessa ihmiset ovat olleet hyvin eriarvoisessa asemassa perusterveydenhuollon kii-reettömän hoidon osalta. On myös aivan keskeistä panostaa siihen, että perustasolla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ihminen pääsee hoitoon ja tulee myöskin hoidetuksi, oli se syy sitten mielenterveydessä tai somatiikan puolella. Merkittävät taloudelliset panostukset perustason hoitoon kannattavat, koska näin estetään hoidon viivästyminen ja siitä syntyvä raskaampien ja kalliimpien hoitojen tarve.

Hoitotakuun toteutumisen kannalta on aivan keskeistä uusien toimintatapojen käyttöönotto, digitaalisten palvelujen tehostaminen ja tiedolla johtamisen lisääminen, mutta ennen kaikkea tarvitaan riittävä henkilöstöresurssi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuus on tämän hetken suurimpia haasteitamme. Työvoimapula on vaikeutunut kuluvan vuoden aikana, ja tilanne vaikeutuu edelleen tulevaisuudessa. On arvioitu, että seuraavan 15 vuoden aikana meillä on sote-alalla 200 000 uuden työntekijän tarve. On erittäin tärkeää juuri siksi, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt poikkihallinnollisen ohjelman sote-henkilöstön riittävyuden ja saatavuuden turvaamiseksi. Erityisen tärkeää on myös työolosuhteiden

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

ja palkkauksen sekä johtamisen kehittäminen. Sitä voidaan tehdä jokaisella työpaikalla jo tänään. Jo itse työn ollessa raskasta ja vaativaa pitäisi työolosuhteiden olla työtä tukevia eikä kuormitusta lisääviä.

Jo aikaisemmin tänään puhuin päihteitä käyttävien äitien palveluista. Tähän palveluun on varattu viimeisten vuosien aikana vuosittain 3 miljoonaa euroa. Lisäksi kuluvan vuoden talousarvioon tehtiin 3 miljoonan euron lisäys päihteitä käyttävien äitien tukemiseen. Valtiovarainvaliokunta tuo mietinnössään esiin erittäin huolestuttavan tiedon siitä, että tänä vuonna palveluihin ohjautuminen on ollut haasteellista, koska neuvolat, aikuissosiaalityö ja lastensuojelu ovat koronan vuoksi toimineet puutteellisesti. Kuntoutukseen ei ohjata, ja maksusitoumuksia yksityisille palveluntuottajille ei ole saanut. Tämän saman viestin olen itse saanut kuulla kentältä, ja kyllä tämä kehityskulku on saatava katkeamaan päihteitä käyttävien äitien ja perheiden kannalta. Tiedän kokemuksesta, että perheet ovat jo normaalitilanteessa erittäin, erittäin huolestuttavassa jamassa siinä kohtaa, kun kuntoutukseen pääsevät, ja siksi tämä huoli on itselläni niin oleellinen.

Vielä lopuksi kiitokset lastensuojelun henkilöstömitoituksen osalta. On erittäin tärkeää, että jo ensi vuodesta toteutuva asteittain etenevä tiukennus asiakasmäärään toteutetaan. Tämä on tärkeä keino saada lastensuojeluun sosiaalityöntekijöitä, ennen kaikkea sen vuoksi, että työntekijät saavat aidon mahdollisuuden selviytyä työstään hyvin ja ennen kaikkea meidän kaikkein heikoimmassa asemassa olevat lapset saavat jatkossa riittävän tuen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

16.32 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelemme sosiaali- ja terveyspuolen rahoitusta, ja totta kai sote-uudistus läheisesti koskettaa sitä asiaa. Sote-uudistukseen jäi aika paljon korjattavia asioita. Vietiin aika kiireellä tämä hallinnon osa läpi tuolla lainsäädännössä, ja siellä jäivät muun muassa nämä yo-sairaalat huomioimatta. Siitä kannan kyllä kovasti huolta, sillä olisi ollut tärkeää, että yo-sairaaloiden erillisrahoitus olisi merkitty sinne, jotta meillä tulevaisuudessakin säilyisivät nämä yliopistolliset sairaalat. Ne ovat tosi merkittäviä ihmisten hoidon ja myös koulutuksen kannalta, ja tällä tavalla se on tosi tärkeätä sille alueelle, mutta myös hoidon kannalta. Olisi hirveän tärkeätä, että niiden rahoitus turvattaisiin.

Tuossa taannoin sain puhelun henkilöltä, joka toimii vanhusten ruokahuollon puolella. Totta kai vanhustenhuolto liittyy tähän sosiaaliuudistukseen ja terveysuudistukseen, mutta tämä ruokahuolto on sillä tavalla vähän jännä juttu, että monessa kunnassa voi olla niin, että sama ruokasysteemi tai keittiö, mikä siellä on, vie ruokaa vanhuspuolelle, kouluihin ja erilaisiin yksiköihin. Ja nyt kun sitten käy sillä tavalla, että ne henkilöt siellä jaetaan ja osa siirtyy soten puolelle ja osa ei siirry, niin siellä kuulemma voi tulla semmoisia tilanteita, että ainakaan lähiruokaa ei voida ajatellakaan enää sitten, kun kilpailutus tulee ja voi olla sillä tavalla, että ne ruoat tuodaan sitten kylmänä hyvin kaukaa, kun ennen on se lähikeittiö tehnyt lämpimät ruoat. Siellä vanhusten hoidossa tarvitaan sitten varmasti enemmän henkilöitä myös ruoan lämmitykseen ja muuten — että tällaisia pikku asioita vähän turhan vähän käsiteltiin sote-uudistuksessa. Mutta on oikea huoli, että se muuttuu sillä tavalla, että ruoat voivat tulla kaukaa ja käy niin, että tarvitaan enemmän hoitajia sitten siellä vanhus-ten luona käymään.

Yksi asia, mitä perussuomalaiset ovat kovasti nostaneet esille, on tämä omaishoitajien rooli. Näen vähän harmillisena, että vielä ei ole sitä omaishoidon tukea saatu verottomaksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Toivon, että se tulee verottomaksi. Perussuomalaisethan ovat esittäneet, että laitettaisiin se 20 miljoonaa tähän, niin saataisiin pitkällä aikavälillä tosiaan tämä omaishoidon tuki kokonaan verovapaaksi. Tähän kyllä tarvitaan ehdottomasti enemmän panostuksia. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

16.34 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies, hyvät kansanedustajat ja arvoisa ministeri! Myös minä haluan kiittää ministeriä raskaasta vuodesta ja työstä koronataistelussa. Olette ollut kyllä esimerkkinä meille edustajille.

”En ole koskaan koko urani aikana nähnyt näin suurta eläkeläisköyhyyttä”, totesi eräs ikääntyneiden ihmisten parissa toimiva henkilö ottaessaan minuun yhteyttä. Vuonna 39 syntyneellä henkilöllä oli tilillään enää sata euroa rahaa, ja kuukausi oli vasta alussa. Se kertoo siitä, että meillä on yhteiskunnassa paljon ikääntyneitä ihmisiä, joilla ei mene hyvin. On tärkeää, että me löydämme ja huomaamme heidät tämän koronaepidemian keskellä nyt ja tulevaisuudessa, ja toivon, että myös ministeri vie tätä viestiä eteenpäin. Eläkeläisköyhyys on totta tämän päivän hyvinvointi-Suomessa, tämän päivän hyvinvointiyhteiskunnassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hoitovelan kasvu tämän koronapandemian aikana koskee niin perusterveydenhoitoa, erikoissairaanhoidon, mielenterveyspalveluita kuin suun terveydenhoitoakin. Kuntaliiton tekemän kyselyn perusteella koronasta aiheutuvaa hoitovelkaa olisi vielä tämän vuoden lopussa jäljellä noin 460 miljoonaa ja vielä ensi vuonnakin noin 200 miljoonaa euroa. On siis erittäin tärkeää, että tartumme kaksin käsin hoitovelan purkamiseen.

Perussuomalaiset pitävät hyvänä hoitotakuulakiesitystä, mutta toki on kannettava huolta siitä, onko rahoitus riittävä. Tällä hetkellä tilanne on lohduton — puheluun ei vastata ja lääkärille aikaa ei saa — ja jaan ministerin kanssa ajatuksen siitä, että kyllä perustason mielenterveyspalvelut on saatava kuntoon. Voisiko olla esimerkiksi puhelinpalvelu, johon mielenterveysasioissa voisi soittaa? Voisimmeko sinne ottaa apuun tässä huutavassa henkilöstöpulassa muun muassa opiskelijoita, niin psykologian kuin terveydenhuollon opiskelijoita, silloin kun he joutuvat suorittamaan omia harjoittelujaksojaan, niin että aina olisi joku, joka vastaisi puhelimeen? Se on kuulkaa sellainen asia, että ihmiset arvostavat sitä, että vastaa puhelimeen.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset kannatamme terapiatakuuta koskevan kansalaisaloitteen tavoitteita parantaa mielenterveyspalveluihin pääsyä Suomessa, ja oikea-aikaiset mielenterveyspalvelut ovat äärettömän tärkeitä — ja kaikenikäisille. Ei ainoastaan nuoret vaan myös aikuiset, ruuhkavuosissa, työelämässä paahtavat, ja entä ne ikääntyneet? Kukaan ei koskaan puhu siitä, tarvitseeko ikääntynyt ihminen mielenterveyspalveluja, tai keskusteluapua, kuunteluapua, sitä, että joku vastaa puhelimeen. Kyllä tarvitsee.

Lastensuojelun riittämättömät resurssit ovat haasteelliset. Olisiko aika vihdoin kaa-
taa raja-aitoja ja korjata henkilöstöresurssit kerralla? Olisiko mahdollista sallia myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosiaalialan osaajat mukaan lastensuojelutyöhön? Nythän siellä toimii hyvin paljon yliopistokoulutettuja. Olisiko mahdollista? Vas-
tuukysymykset voimme ratkaista. Kehitetään koulutusmoduuleja, tehdään kaikkemme sen eteen, että otetaan kaikki resurssit käyttöön. Eihän tyhjäkäyntiä kannata harrastaa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kannan suurta huolta vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen riittävyydestä. Kentältä on kuulunut viestejä, että voimaan tullut lakisääteinen hoitajamitoitus ei ole välttämättä lisännyt hoitajien määrää.

Toki tämä koronavirusepidemia jättää syvän jäljen hoitajakentälle. Hoitajia on paennut alalta. Raha on se, joka puhuu, ja toivoisin, että voisimme täällä reilusti todeta, että kyllä suomalainen hoitaja on koronalisänsä ansainnut. Suomalainen hoitaja on koronalisänsä ansainnut.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset esittivät sote-uudistuksen aikana, että vanhustenhoito olisi jäänyt sinne kuntien alueelle kuntien järjestettäväksi, ja on syytä kantaa huolta siitä, kuinka kauas vanhustenhoidon tai vammaistenhoidon palvelut karkaavat.

Omaishoidon asia on tärkeä meille kaikille. Jokainen meistä jossakin vaiheessa toimii siinä roolissa, haluamme tai emme, ja sen takia omaishoidon tuen verovapaus on asia, joka olisi ratkaistava. Se on tärkeää niille ihmisille, jotka tällä hetkellä hoitavat läheisiään.

Arvoisa puhemies! Saattohoidosta muutama sananen: Asiantuntijatyöryhmä sai valmiiksi tehtävänsä ja loppuraportin, [Puhemies koputtaa] missä esitetään muutoksia tiettyihin lainpykäliin, [Puhemies koputtaa] jotta saattohoito voisi olla subjektiivinen oikeus. Toivon, että ministeri vie nämä asiat eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

16.40 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa aiemmin totesin, niin Suomi on päässyt sadassa vuodessa pitkälle tyttöjen ja naisten oikeuksissa, mutta matkaa meillä on vielä tehtävänä yhdessä.

Tästä kouluterveyskyselystä, joka viime syksynä julkaistiin, selvisi, että joka toinen suomalainen tyttö kokee myös seksuaalista häirintää. Tyttöjen hyvinvointi on siis heikentynyt verrattuna aiempiin kyselyihin. Jokainen naisten ja tyttöjen turvaan ja hyvinvointiin ensi vuoden budjetissa osoitettava sentti menee siis hyvin kipeään tarpeeseen.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmaa rahoitetaan ensi vuoden budjetissa 400 000 euron vuosittaisella määrärahalla. Ohjelman toimenpiteillä pyritään tavoittamaan laajasti kaikkiin väestöryhmiin kuuluvia naisia, jotka kohtaavat tai voivat kohdata väkivaltaa, eli siis miltei joka toinen suomalainen nainen.

Saadun selvityksen mukaan ohjelman toimeenpano on edennyt hyvin, sillä sen 32 toimenpiteestä 21 on ajoitettu käynnistyväksi tai kokonaan toteutettavaksi tämän vuoden aikana — kiitos siitä myös hallitukselle.

Turvakotitoiminnan menoihin esitetään ensi vuodelle yli 24 miljoonaa euroa. Turvakotitoiminnan järjestämisvastuun siirtyminen valtiolle on luonut toiminnalle vakaan rahoituspohjan ja antanut mahdollisuuden turvakotiverkoston ja perhepaikkojen lisäämiseen sekä toiminnan kehittämiseen. Turvakoteja on vuonna 22 jo 30 ja perhepaikkoja 233. Suomen jokaisessa maakunnassa ja kaikissa kymmenessä suurimmassa kaupungissa on vähintään yksi turvakoti. Valtiovarainvaliokunnan tavoin pidän tärkeänä, että turvakotiverkostoa kehitetään edelleen turvakotipalvelujen maantieteellisen kattavuuden sekä yhdenvertaisen saavutettavuuden turvaamiseksi. Tämä edellyttää myös turvakotitoiminnan rahoituspohjan vahvistamista seuraavan kehyskauden aikana, turvakotien ja niiden perhepaikkojen määrä kun on edelleen valitettavasti liian alhainen tarpeeseen nähden.

Arvoisa puhemies! Väkivallan torjuntaohjelman ja turvakotitoiminnan lisäksi rahoitusta suunnataan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toiminnan eli

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

NAPEn pysyvään rahoitukseen, tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämiseen, Seri-keskusten satelliittikeskusten perustamiseen, kunniaväkivallan vastaiseen työhön sekä ihmiskaupan uhrien asumispalvelun kehittämiseen. Lisäksi Istanbulin sopimuksen toimeenpanolle on käytettävissä eduskunnan lisäämä 300 000 euron kaksivuotinen määräraha. Nämä kaikki ovat elintärkeitä lukuisille tytöille ja naisille. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

16.43 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Hela vårdbranschen har fått jobba hårt under pandemin, och bristen på vårdpersonal är akut. Ett program för att trygga tillgången till personal inom social- och hälsovården ska därför komma igång. En satsning på vårdpersonalens välmående måste göras genast.

Coronapandemin har också lett till en vårdskuld då människor har dröjt med att söka vård. Regeringen använder därför 125 miljoner euro till att avveckla vårdskulden och för att förbättra möjligheterna att få vård snabbare. Alldeles för många mår också psykiskt dåligt, och detta måste åtgärdas.

Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat olivat suurin syy opiskelujen keskeyttämiseen tai työstä poissaoloihin jo ennen koronaepidemiaa, mutta tilanne on epidemian aikana edelleen pahentunut. Mielenterveyden edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy parantavat työkykyisten työntekijöiden saatavuutta ja tukevat näin hallituksen tavoitetta korkean työllisyyden ja kestäväen julkisen talouden saavuttamiseksi. Olen tyytyväinen siitä, että täällä salissa näkyy olevan yhteinen tahtotila mielenterveysongelmien ratkaisemiseksi, mutta pidän myöskin todella tärkeänä, että terapiatakuu tulee osaksi hoitotakuuta, kun se tässä kohta meille annetaan.

Värderade talman! I det första historiska välfärdsområdesvalet om en dryg månad har Finland alltså en möjlighet att påverka hur vården och omsorgen i det egna området ska se ut i framtiden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

16.45 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Koronakriisin aikana kaikissa väestöryhmissä on syntynyt hyvinvointia heikentävää kuormitusta. Erityistä huolta herättää nuorten hyvinvointi. Nuorten hyvinvoinnin vauriot eivät ole kuitenkaan syntyneet vain koronan aikana. Taustalla on paljon kulttuurisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä mutta myös aktiivisia päätöksiä. Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on luotettu liikaa nuorten joustavuuteen tunnistamatta, että nuoret tarvitsevat tukea ja turvallisuutta rakentaessaan omaa pärjäämiskykyään.

Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten kokema ahdistuneisuus on lisääntynyt entisestään. Kouluterveyskyselyssä lähes 40 prosenttia nuorista on ollut huolissaan mielialastaan viimeisen vuoden aikana. Joka kolmas tytöistä kertoi kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Tutkimusten mukaan 20 prosenttia 21-vuotiaista nuorista on saanut psykiatrisen diagnoosin, itsemurha on kuolinsyy yli kolmanneksessa 15—24-vuotiaiden kuolemista ja mielenterveyden ongelmat ovat alle 30-vuotiaiden yleisin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen syy.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Nuorten hyvinvointia on mahdollista vahvistaa, mutta viimeistään nyt se edellyttää aktiivisia ja suunnitelmallisia toimia. Oikea-aikainen hoitopääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että hallitus panostaa hoitopääsyn nopeuttamiseen. Uuden hoitotakuun myötä kiireettömään hoitoon eli myös terapiaan pääsisi jatkossa seitsemässä päivässä, kun tällä hetkellä raja on kolme kuukautta. Riittävät resurssit uudistuksen toteutukseen on turvattava, jotta hyvinvointialueilla on realistiset mahdollisuudet selviytyä lain asettamista velvollisuuksista.

Arvoisa puhemies! Palveluvelkaa on kuitenkin purettava nyt nopeasti, mistä syystä nuorten pääsyä mielenterveyspalveluihin tulee jouduttaa etupainotteisesti jo ennen laajemman hoitotakuun etenemistä vuonna 23. Erityisesti yhteyttä matalan kynnyksen tuen ja julkisten palveluiden välillä on vahvistettava, jotta ensimmäisenä nuoren kohtaava pystyy tukemaan nuorta palvelupolulla eteenpäin.

Nuorten suoran tukemisen rinnalla tulee vahvistaa myös nuorten elämässä olevien aikuisten mahdollisuutta tukea nuoren kasvua ja hyvinvointia. Tämä tarkoittaa muun muassa neuvontapalveluita, vertaistukiryhmiä ja sitä, että nuoria kohtaavat eri alojen ammattilaiset saavat riittävän osaamisen ja tuen työhönsä. Lasten ja lapsiperheiden tarvitsemien ennaltaehkäisevien peruspalveluiden, kuten neuvoloiden ja perhepalveluiden, riittävä resursointi on välttämätöntä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Onkin tärkeää, että lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen suunnataan talousarvioesityksessä 20 miljoonaa euroa, jolla hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta.

Arvoisa puhemies! Budjettiriihen päätöksillä panostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitopääsyn nopeuttamiseen. Tällä vastataan koronaepidemian aiheuttamiin hoitojonoihin ja rakennetaan tietä ulos pandemiasta. Varhainen apu ongelmiin on aina vaikuttavampaa kuin niiden hoitaminen. Mitä nopeammin fyysisiin ja psyykkisiin oireisiin saadaan apua, sitä pienempiä ovat sekä yksilön vaikeudet että yhteiskunnalle koituvat kustannukset.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Salonen.

16.49 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat kovilla, ja he tarvitsevat nyt sosiaali- ja terveyspalveluita ehkä enemmän kuin aikoihin. Mutta samaan aikaan sosiaali- ja terveyspalveluissa ollaan kovilla. Hoidettavana on ennennäkemätön korona-kriisi, jossa kaikki liikenevä voima on siirretty jäljittämään koronatartuntoja, antamaan rokotuksia ja hoitamaan koronaan sairastuneita ihmisiä. Samanaikaisesti omia töitä on jouduttu siirtämään syrjään tietoisena siitä, että sielläkin on lasku maksettavana odottamassa. Jälkihoito vaatii aivan yhtä lailla lisää resursseja niin työntekijöiden osalta kuin heidänkin osaltaan, jotka ovat koronaan sairastuneet. Mielenterveyden ongelmat ja ahdistuneisuus ovat lisääntyneet, ja se näkyy myös sosiaali- ja terveyspalveluissa.

On siis syntynyt hoitovelkaa, jota yritämme purkaa tämänkin talousarvion myötä, mutta jonka summasta meillä kenelläkään ei vielä ole täsmällistä ja tarkkaa tietoa. Voimme vain arvella sen suuruutta. Sen lisäksi seurauksena on hoito-, hoiva- ja sosiaalityössä olevien työssäjaksamisen menetys. Moni on ollut kovilla viimeiset vuodet. On tehty ylitöitä. On hypätty uusiin tehtäviin. Tuntuu, että ei selviydytä niistä töistä, joita päivän aikana pitäisi

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

hoitaa. Myöskin ilmapiiri on ahdistava, koska ei ole näkyvyyttä sille, milloin tämä kaikki loppuu, ja se myös syö jaksamista.

Kaiken tämän ohella sosiaali- ja terveyspalveluissa samanaikaisesti pitää pystyä katsomaan myöskin tulevaisuuteen. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus kolkuttelee jo ovelta, ja tiedetään, että paljon työtä on tehtävänä myöskin sote-uudistuksen myötä. Samanaikaisesti me olemme halunneet parantaa ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluita, mikä on puhtaasti vain ja ainoastaan hyvä asia. Syntyy henkilöstömitoituksen myötä uudistuksia, mutta myöskin esimerkiksi tuleva hoitotakuu muuttaa toimintatapaa, asettaa myöskin lisävaatimuksia alalle.

Olemme siis keskellä kriisiä. Pyrimme selviytymään jokaisesta päivästä. Tiedämme, että kriisin takia meille jää hoitovelkaa, jota sitten pitäisi pystyä kuromaan umpeen tulevina vuosina, ja samanaikaisesti teemme monia uudistuksia. Sosiaali- ja terveyspalveluissa ollaan kovilla.

Mutta kovilla on ollut myöskin sosiaali- ja terveysministeriö ja -ministeri, joka on myöskin näitä kaikkia samanaikaisesti pyrkinyt viemään eteenpäin. Me voimme olla tyytyväisiä siitä, että olemme pystyneet kriisin keskellä samanaikaisesti tuomaan uutta lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on nimenomaisesti parantaa tulevien sosiaali- ja terveyspalveluiden tasoa. Me olemme myöskin pystyneet lisäämään rahoitusta. Pelkästään laki — ikään kuin lainsäätäjän tahtotilan ilmaisu — ei riitä sille, että myöskin sitten siellä arjessa ihmiset näkisivät muutosta. Tarvitaan myöskin rahoitusta, ja sitäkin on. Ennennäkemättömällä tavalla panostetaan nyt myöskin rahoituksen kautta sekä jälkihoitoon että uudistuksiin, 125 miljoonaa euroa hoito- ja hoivavelan purkuun. Samanaikaisesti panostetaan henkilöstömitoitukseen niin vanhustyössä kuin myöskin lastensuojelussa — siis asioita, joista olemme puhuneet vuosia. Vuosia olemme puhuneet, ja nyt keskellä tätä koronakriisiä haluamme samanaikaisesti tehdä myös näitä panostuksia. [Sari Sarkomaa: Velalla!]

Ratkaisevaksi näyttääkin nyt muodostuvan henkilöstön saatavuus. Ministeriössä ollaan tekemässä työtä sen eteen, että henkilöstön saatavuuden osalta myös voisimme varmistua, että tavoitteet toteutuvat, mutta vakava henkilöstöpula meillä on jo olemassa. Nähtäväksi siis jää, riittävätkö nämäkään toimet sen eteen, että voimme selviytyä tästä ennennäkemättömästä tilanteesta, joka Suomessa ja koko maailmassa [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otamme vielä tähän edustaja Filatovin puheenvuoron ja vielä ministereille lyhyet puheenvuorot loppuun. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

16.54 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä työvoiman saatavuuskysymyksestä, koska se itse asiassa alkaa jo olla uhka meidän palveluiden järjestämiselle, se on sitä vakavuusluokkaa. Ja jotta tämä suuruusluokka pysyisi mielessä, niin itse asiassa vajaassa kymmenessä vuodessa me tarvitsisimme 170 000 ihmistä lisää sote-alalle, 20 vuodessa noin 200 000, ja eduskunnan asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että tälläkin hetkellä meillä on noin 8 000 paikkaa, jotka voisivat täyttyä, jos meillä olisi hakijoita. Tämä kertoo siitä, että kyse ei ole vain lainsäädännöstä tai rahasta, vaan siitä, että pitää myös löytää niitä hakijoita.

Mitoitukset, joita on tehty, varmasti ylläpitävät pitovoimaa. Elikkä ihmiset jaksavat siinä työssä, mihin ovat kouluttautuneet, mutta sen lisäksi me tarvitsemme hyvin paljon muita toimia, joilla turvaamme työvoimaa ja hyvin pikaisesti. Ministerillä on poikkihallinnol-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

linen työryhmä, joka etsii tähän ratkaisuja, ja itsekkin olen sitä paljon pohtinut ja keräsin ikään kuin kymmenen sellaista ajatusta, jotka voisivat olla jatkojalostettavissa työvoiman saatavuudessa.

Yksi on luonnollisesti se, että meillä on riittävästi koulutuspaikkoja ja että ne ovat myös alueellisesti oikein allokoituja juuri niihin tehtäviin, koska vaikkapa sairaanhoidossa meillä vielä on onneksi on hakijoita. Eli ei ole kyse siitä, etteikö alalle hakeuduttaisi, isompi pulma on se, että halutaanko sieltä hakeutua pois.

Toinen pullonkaula on työperäinen maahanmuutto. Siinä meillä on aivan liian paljon viiveitä, ja mielestäni olemme aivan liiaksi antaneet sen yksittäisten toimijoiden harteille. Me tarvitsisimme valtakunnallista ohjelmaa, jossa katsottaisiin, miten koulutus ja rekrytointi voidaan kytkeä paremmin yhteen. Olisiko esimerkiksi yksi ajatus se, että kun meillä ammattikorkeakouluilla esimerkiksi on koulutuksen vientilupa — tai myyntilupa, miksikä sitä sanoo — niin meillä olisi tämmöisiä koulutusohjelmia, joiden kautta voisimme kouluttaa ihmisiä jossakin muualla ja sitten katsoa, kuinka paljon heistä haluaisi tulla Suomeen töihin siten, että kielikoulutus olisi kytketty siihen.

No täällä on paljon puhuttu nyt työssä olevien jaksamisesta ja työhyvinvoinnista, ja ne ovat pitovoiman näkökulmasta avainasemassa. On etsittävä ne hyvät käytännöt, joilla tässä päästään eteenpäin.

Lisäksi meidän pitää kiinnittää huomiota siihen, mitkä ovat työikäisten mahdollisuudet oman työn ohella lisätä osaamistansa, jotta voidaan siirtyä vaativampiin tehtäviin. Joskus meillä oli järjestelmä, jossa sairaanhoitajille rätätälöitiin koulutusta, jotta he voivat opiskella lääkäriksi, ja nyt tätä polkua pitäisi käyttää koko järjestelmässä. [Arja Juvonen: Kyllä!]

Lisäksi eläkkeellä olevissa meillä on iso potentiaali — ministeri siihen jo viittasikin eilen puheessansa — ja se pitäisi minun mielestäni tehdä houkuttelevammaksi kuin se tällä hetkellä on, etsiä niitä kannusteita, jotka liittyvät vaikkapa verotukseen.

Lisäksi tulisi miettiä myös pätevyysvaatimuksia, ovatko ne aina kohdallansa. Pätevyydestä ei saa tinkiä, mutta me olemme tottuneet siihen, että me jumppaamme työntekijää työnantajan tarpeisiin. Joskus pitäisi myös miettiä sitä, pitäisikö niitä [Puhemies koputtaa] työtehtäviä jumpata tarjolla olevan työvoiman mukaan. [Arja Juvonen: Hyvä puhe, edustaja Filatov!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Blomqvist, 2 minuuttia, ja ministeri Kiuru perään, 4 minuuttia.

16.58 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja tässä edustaja Malm käytti hyvän puheenvuoron. Ajattelin vähän siihen liittyen, kun hän puhui naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja turvakodeista ja seksuaalisesta ja muustakin häirinnästä, että silloin on kyllä kyse Suomen ehkä isoimmasta tai ainakin isoimpiin kuuluvasta ongelmosta. Palkkaero on tietysti myös, mistä tässä aikaisemmin puhuttiin. Edustaja Malm luetteli hyvin ja ansiokkaasti kaikki, mitä hallitus nyt tekee ja mitä on tekeillä. Turvakotipuoli on ministeri Kiurun vastuulla, mutta se on totta, että siihen pitää jatkuvasti lisätä rahoitusta ja sitä verkostoa myös kehittää edelleen. Tämän hallituksen aikana siihen on lisätty määrärahaa aika merkittävästi.

Sitten tämä kouluterveyskysely, mihin edustaja Malmkin viittasi: Kyllä siihen sisältyy meille kaikille ja tietysti etenkin meille ministereille ja minulle todella vakava viesti siitä,

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

että kaikki ei ole hyvin tässä maassa. Kun joka toinen nuori tyttö kokee tai ilmoittaa kokeensa häirintää, niin se ei ole hyväksyttävää. Tähän tietysti yritämme eri tavoilla puuttua, lainsäädännöllisin keinoin mutta myös asenteita muokkaamalla. Meillä on ollut ministeri Sarkkisen kanssa pyöreän pöydän keskusteluja, ja niitä on myös tarkoitus jatkaa. Tässä ensimmäisessä tilaisuudessa keskusteltiin työmarkkinaosapuolten kanssa, ja sitä työtä pitää jatkaa. Myös se koskee meitä kaikkia ja koko yhteiskuntaa. [Puhemies koputtaa]

Vielä lopuksi kiitos hyvästä keskustelusta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 4 minuuttia.

17.00 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa kiitoksilla. Ne lämmittivät kovasti mieltäni. Edustaja Laukkanen aika hienosti kertoi siitä tunnelmasta, joka meillä on sosiaali- ja terveysministeriössä mutta myöskin koko hallinnonalalla. Sanon teille, että meidän ammattiväkemme on todella väsynyttä. Kaksi vuotta on nyt painettu menemään, ja koko ajan vaatimustaso vain kasvaa. Kiitokset eivät ole herkässä, joten välitän tämän viestin myös koko ministeriön henkilökunnalle, varsinkin kun se tuli oppositiosta, ja arvostan sitä.

Tästä samasta tunnelmasta minusta edustaja Salonen puhui tänään erittäin osuvalla tavalla jo debatissa mutta tässä pöntössä vielä tarkemmin. Kyllä paineet ovat erityisen kovat. Meiltä vaaditaan nyt onnistumista sekä tämän kriisin hoidossa että samaan aikaan isossa kehittämis tehtävässä, joka liittyy sekä rakenteelliseen että sisällölliseen uudistukseen. Meidän pitää onnistua koronan jälkihoidossa, ja pitääpä vielä tämä hoitovelka maksaa, joka jäi tästä koronasta mutta jo aikaisemmistakin kierroksista. Kyllä vaaditaan paljon, ja kyllä se kiitoksen paikka nimenomaan sille ammattiväelle tulee aika harvoin ääneen lausutuksi.

Lisäksi olen tietenkin henkilökohtaisesti kiitollinen edustaja Kankaanniemelle, joka toivotti voimia — niitä tässä kriisissä kyllä tarvitaan — kuten myös edustaja Juvonen, ja myös edustaja Kiuru, kaimani, yhtyi näihin. Ajattelenkin, kun teitä kuuntelin, että kyllä meillä on paljon tässä työtä ja onnistumista kyllä kaivataan, ja samaan aikaan paineet ovat suuret.

Joitakin asioita jäi viime kierroksella vastaamatta. Edustaja Juuso kysyi Länsi-Pohjan tilanteesta. Minulla kävi juuri eilen Länsi-Pohjan porukkaa kysymässä tätä samaa asiaa, kuten myöskin Itä-Savon porukkaa. Niin kuin olen täällä aikaisemmin todennut, me sitoudumme täysin siihen, mitä eduskunta päätti, lausuma on olemassa teidänkin sairaalan tilanteesta ja sen palvelutason turvaamisesta. Me teemme tätä terveydenhuoltolain muutosta jo tällä hetkellä, mutta en voi luvata teille vielä, milloin saan sen tänne eduskuntaan, koska meillä on niin kovat paineet tehdä sitä sun tätä ja tuota. Mutta sen on tultava tänne keväällä, jotta me ehdimme sen rauhassa käsittelemään.

Mitä tulee sitten tähän hoitohenkilökunnan saatavuuteen, olen samaa mieltä. Edustaja Filatov minusta erittäin osuvalla tavalla kertoi, mistä pitäisi lähteä liikkeelle, ja luotan, että meidän työmarkkinaosapuolet ovat nimenomaan tällä listalla, millä edustaja Filatovkin oli liikkeellä, nyt tekemässä niitä konkreettisia ehdotuksia, ja yhdyn täysin niihin ehdotuksiin, mitä äsken teitte.

Edustaja Juvonen kaipasi perustasoa mukaan näihin mielenterveystalkoisiin, kuten ylipäätäänkin mielenterveyspalveluiden parantamista. Siitä puhui edustaja Berg erittäin hyvin tuossa pöntössä vähän aikaa sitten. Sen sanon ilman sarvia ja hampaita, että katsokaa,

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

mitä olemme tehneet viime vuosikymmeninä mielenterveysongelmien parantamiseksi. Eikö ole hyvä, että lopulta ryhdyttiin tällä hallituskaudella tämän ongelman tunnustamiseen ja seuraavat jatkavat? Tämä on niin vakava juttu, että tässä pitää onnistua paremmin. Nyt nämä lapset ja nuoret ovat saaneet omat metodinsa sinne koulun etupäähän, ja terveyskeskukset laitetaan tästä näkökulmasta kuntoon, ja tässä on kyllä työsarkaa vielä muillekin jatkaa.

Myöskin edustaja Koponen puhui näistä lapsivaikutusarvioinneista ja lapsibudjetoinnista. Se on uutta, ja on hienoa, että me ollaan parlamentaarisesti päädytty myös näihin ratkaisuihin.

Viljanen totesi tästä lasten ja perheiden avusta ja siitä, mistä saa apua. Olen todella huolissani siitä, miten suomalaiset perheet voivat. Perheet voivat todella huonosti. Tämä on ollut niin vaativaa aikaa, että se näkyy kaikkien elämässä, ja meidän paine siihen, että myös tarvitaan kotiapua, kotipalvelua, on melkoinen. Tästä pääsenkin siihen, että me tullaan nyt esittämään, kun eduskuntaan tuli tämän vanhuspalveluiden kakkosvaiheen uudistus, [Puhemies koputtaa] että se koskee myös perheitä. Ja edustaja Laiho sanoi, että kun ei vanhus-tenhuoltoonkaan ole satsattu yhtään, niin hei, 45 miljoonaa. Kyllä joku kohtuus pitää siinä olla, [Puhemies koputtaa] että annetaan sentään kiitosta silloin, kun sille on aihetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 17.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.22.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 33. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Koponen, Ari poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.8. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Esittelypuheenvuoro, edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.05 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on pääluokka 30, maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala. Maa- ja metsätalousministeriön

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,7 miljardia euroa, joka on noin 6,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 21 varsinaisessa talousarviossa. Hallinnonalan suurin huolenaihe on maatalouden kannattavuus.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä: ”Eduskunta edellyttää, että maatalouden kannattavuutta parantavia toimia vauhditetaan aktiivisesti vuonna 22, jotta tuotannon jatkuvuus ja ravinnontuotannon huoltovarmuus sekä taloudellinen investointikyky myös tarvittaviin ilmastotoimiin voidaan turvata.”

Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin esitetään 81,3 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että lisärahoitusta esitetään 1,1 miljoonaa euroa turvepeltojen päästövähennystutkimuksen jatkamiseen.

Maaseudun elinkeinojen kehittämiseen esitetään 5,4 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 21 tasoa. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa ProAgrialle, 60 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle sekä 50 000 euroa Puutarhaliitolle.

4H-toimintaan esitetään 3,8 miljoonaa euroa, joka on 300 000 euroa vähemmän kuin vuonna 21. Valiokunta esittää 300 000 euroa lisää tälle momentille.

Valiokunta ehdottaa myös lisää 300 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Ruokaviraston toimintamenoiksi esitetään 79,4 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä: ”Eduskunta edellyttää, että elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaan ja etämyynnin valvontaan Ruokavirastossa osoitetaan riittävät resurssit, jotta voidaan suojata laillisesti toimivia yrityksiä epäterveeltä kilpailulta sekä kuluttajia terveysvaaroilta ja harhaanjohtamiselta.”

Ruokaketjun kehittämiseen valiokunta lisää 150 000 euroa Työtehoseuralle Ruoka-akatemia-hankkeen jatkamiseen ja 100 000 euroa Pro Pakuri Finland ry:n hanketoimintaan.

Valiokunta lisää 100 000 euroa villisikahankkeeseen, jossa ennaltaehkäistään afrikkalaisen sikaruton leviämistä Suomessa.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä Saaristomeri-ohjelmaa, jonka tavoitteena on kääntää Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus laskuun ja saada se pois Itämeren suojelukomission HELCOMin niin sanotulta hotspot-listalta.

Vesi- ja kalataloushankkeiden tukemiseen valiokunta lisää 200 000 euroa Porvoonjoen Strömbergin kalatien ja Keravanjoen Kirkonkylänkosken kalateiden kunnostamiseen.

Arvoisa puhemies! Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen esitetään 8,85 miljoonaa euroa. Suurpetovahinkojen vähentäminen vaatii valiokunnan mielestä nykyistä toimivampia ja tuloksellisempia toimia.

Puuntuotannon kestävyys turvaamiseen esitetään 57,1 miljoonaa euroa, joka on 2,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 21 varsinaisessa talousarviossa.

Metsäluonnon hoidon edistämiseen esitetään 7,52 miljoonaa euroa Metso-ohjelman toteuttamista varten.

Helmi-ympäristöohjelman toteutus jatkuu vuoteen 2030 saakka. Ohjelman kokonaiskustannuksen arvioidaan olevan 755 miljoonaa euroa, joka tekee keskimäärin 75,5 miljoonaa euroa vuositasolla.

Joutoalueiden metsitykseen esitetään 6,1 miljoonaa euroa määrärahaa.

Riistatalouden edistäminen: Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa Suomen erä- ja luontokulttuurimuseon käynnistämiskustannuksiin vuosina 22 ja 23.

Kalatalouden edistämiseen valiokunta lisää 100 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitolle, 50 000 euroa Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:lle ja 100 000 euroa Pyhäjärvi-instituutille hoitokalastukseen.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoitteeksi 105,2 miljoonaa euroa vuonna 22. Valiokunta lisää 100 000 euroa Teerilammen virkistyskalastuskohteen kunnossapitoon Seitsemisen kansallispuistossa ja 100 000 euroa norppareitistöjen kehittämiseen Saimaa Geoparkissa.

Se oli viisi minuuttia. — Arvoisa puhemies! Kiitän sekä ministeriä että valiokunnan puheenjohtajaa, jaoston jäseniä ja valiokunnan jäseniä miellyttävästä ja tuloksellisesta yhteistyöstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Hyvä! — Sitten ministeri Leppä.

17.10 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa puhemies, hyvät edustajakollegat! Kiitoksia myös omasta puolestani jaoston puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle, valtiovarainvaliokunnalle, ja myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle sen tekemästä työstä, arvokkaasta työstä ja hyvästä yhteistyöstä ja myös siitä, että ne tavoitteen asetannat, joita me olemme tehneet, on pystytty tekemään täällä hyvin sopuisissa merkeissä. Se on tärkeää, kun puhumme luonnonvara-alasta. Sen mahdollisuudet ovat meille valtavat sekä ilmastomielessä, talousmielessä että myös sosiaalimielessä, ja siksi me puhumme Suomalle, isänmaalle, erittäin merkityksellisestä asiasta.

Maa- ja metsätalousministeriön vuoden 22 budjettiesitys tukee kilpailukykyistä ruokaa ja kestävää luonnonvarojen käyttöä. Tavoitteena on rakentaa uusiutuvaa Suomea, uusiutumiskykyistä ja kestävää ruokajärjestelmää ja luonnonvarataloutta sekä innovatiivista paikakatietojärjestelmää. Näiden kaikkien tueksi tarvitaan vahvoja panoksia tutkimukseen, innovaatio- ja kehittämistoimintaan.

Ministeriön pääluokan budjetissa painotetaan hallinnonalan perustehtäviä, jotka eivät saa olla kenellekään meille itsestään selviä, kuten ruokatuotannon toimivuutta ja puhtaan veden takaamista, ja tässäkin kohdalla haluan lausua koko ruokajärjestelmän kaikille toimijoille lämpimän kiitoksen siitä, että tämä kaikki on ollut ja on turvattu myöskin poikkeuksellisin aikoina. Se osoittaa sitä resilienssiä, joka meillä on vuosien ja vuosikymmenien varrella tälle alalle syntynyt, ja sen tekevät tietysti osaavat toimijat kaikissa ruokaketjun, koko luonnonvara-alan, koko järjestelmän, kohdissa. Se on myös eläin- ja kasvitautien hallintaa, se on luonnonvaratalouden, kestävyys ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyyn varmistamista sekä maaseudun elinvoimaisuuden kehittämistä. Näiden perusasioiden merkitys on korostunut, niin kuin totesin, koronakriisin aikana.

Entistä kilpailukykyisempi maa- ja elintarviketalous sekä luonnonvarojen kestävä käyttö ovat edelleen toiminnan painopisteinä. Keinovalikoima: siihen kuuluvat biotalous, tehokas kierrätys, puhtaat ratkaisut, uusi teknologia ja tutkimus.

Ne lisäykset, painotukset ja lausumat, joita valiokunta esittää, ovat mielestäni perusteltuja — kiitoksia niistä. Ne täydentävät erittäin hyvin sitä meidän isoa kuvaa, yhteistä isoa kuvaa alasta, sen mahdollisuuksista. Se myös antaa selvän viestin meidän kansalliselle edunvalvonnallemme EU-politiikassa: mitä me haluamme, miten me otamme huomioon meidän pohjoiset olosuhteemme ja siitä johtuvat erityiset toimenpiteet, joita me täällä teemme. Tämä liittyy niin ruokaan, maaseudun kehittämiseen laajemminkin, se liittyy metsään, metsätalouteen, koko biotalouteen ja kaikkeen siihen liiketoimintaan, joka näiden ympärille sitten sitoutuu.

Kipein kohta, aivan niin kuin jaoston puheenjohtaja tuossa totesi, on tällä hetkellä ruuantuotannon hälyttävän huono kannattavuustilanne. Tämän saman me totesimme lähete-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

keskustelussa alkusyksystä. Tilanne on siitä tähän päivään kriisiytynyt — se on kriisiytynyt. Siksi meidän on välttämätöntä huolehtia siitä, että ne politiikkatoimet, mitä me teemme, mukaan lukien tukijärjestelmämme, maksatukset, tapahtuvat ajallaan, niin kuin ne ovat tapahtuneet. Se luo pohjan sille, että me pystymme tästä äärimmäisen tukalasta taloudellisesta tilanteesta tiloilla ja yrityksissä selviytymään. Mutta ehdoton edellytys sille on se, että meidän elintarvikemarkkinamme alkavat toimia niin kuin markkinataloudessa kuuluu toimia.

Kohonneet kustannukset, merkittävällä tavalla kohonneet kustannukset, jopa puolella osassa tuotantopanoksista on hinta vuoden aikana, vuoden sisällä, noussut, ja se ei ole kuitenkaan näkynyt tuottajahinnoissa läheskään siinä määrin kuin mitä se on kustannuksien nousuna näkynyt tiloilla. Näin ei voi jatkua. Siksi me tarvitsemme muutoksia elintarvikemarkkinoiden toimintaan. Sitä työtä myös tehdään lainsäädäntötoimin, elintarvikemarkkinalailla, julkisilla hankinnoilla, viranomaistoiminnassa, alkuperämerkinnöillä ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] Ne ovat niitä välineitä, joita meidän tehdä pitää. Mutta se ei vielä riitä, vaan me tarvitsemme aidon muutoksen siihen, että meillä on indeksit, [Puhemies koputtaa] meillä on toimenpiteet, jotka sitten vastaavasti nostavat tuottajahintoja, kun kustannukset nousevat.

Mutta, arvoisa puhemies, lämmin kiitos vielä siitä hyvästä työstä, mitä valiokunnat ovat tämän asian eteen tehneet. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja V-painiketta käyttäen pyytämään puheenvuoroa. — Ja debatin aloittaa edustaja Kalmari.

17.16 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset jaoston puheenjohtajalle ja kiitokset ministeri Lepälle. Leppä, olette tehnyt todella hyvää työtä viime aikoina. Suden kannanhoidollinen metsästys, sen aloittaminen, on kauan odotettu asia, ja se tulee olemaan luonnon kannalta erittäin positiivinen ja hyvä asia myös maaseudun yrittäjätoiminnan kannalta ja metsästystoiminnan kannalta.

Samoin olette tehnyt väsymätöntä työtä elintarvikemarkkinoitten tervehdyttämiseksi ja hyvää työtä sen eteen, että tuleva CAP-ratkaisu takaisi ruoantuotannon tulevaisuuden. Samoin työnne Euroopan unioniin päin sen hyväksi, että metsien kestävä käyttö voi jatkua, ansaitsee kiitoksen.

Olen ilahtunut siitä, että tänään kauppatapalautakunta toimi meidän kaikkien pitkällisten ponnistelujen mukaisesti ja ilmoitti, että ei voi jatkua elintarvikkeitten hintojen paikallaan pysyminen, jos kustannukset nousevat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

17.17 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri Lepä, ja kiitos Eestilälle myös.

Ruoantuotannon kustannukset ovat nousseet räjähdysmäisesti, kuten ministerikin totesi — energia, lannoitteet. Samalla voidaan todeta, että alkutuottaja saa tuotteestaan korvauksena mitättömän siivun. Välikädet vievät suurimman osan, kuten kauppa. Ja kysynkin ministeriltä: onko tulossa jotakin, mikä korjaisi tämän asian lakisääteisesti, ihan täsmäasioita?

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Toinen kysymykseni liittyy viljelijän jaksamiseen. Kun nämä taloudelliset ongelmat selvästi iskevät nyt entistä raskaammin, viljelijän jaksaminen on kovassa prässissä — varsinkin niiden viljelijöiden, joilla on tuotantoeläimiä. Ja sitten käy helposti niin, että tulee eläintenpitorikoksia ja ei jakseta hoitaa enää eläimiä. Miten viljelijän jaksamiseen puututaan, että myös tuotantoeläimet [Puhemies koputtaa] voisivat paremmin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

17.19 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ja jaoston puheenjohtajalle esittelystä ja kiitoksia siitä yhteistyöstä, mitä on saatu tehtyä niin tuolla maatalousvaliokunnassa kuin myös sitten tuolla maatalousjaostossa.

Monta asiaa olisi, mitkä olisi hyvä nostaa esille, mutta ennen kaikkea tämä, mistä nyt on hyvin paljon ollut puhetta — kannattavuus maatalouden puolella — tämän eteen on varmasti meidän jokaisen tehtävä työtä ja myös tämän, että elintarvikepuoli tulee sitten tähän toimintaan hyvin vahvasti mukaan.

Semmoinen kysymys vielä sitten: kun Ruokaviraston toimintaan on lisätty hyvin vahvasti eri lakien kautta vastuita, niin onko ministerillä tietoa, millä tavalla siellä resursseja sitten on mahdollista lisätä, ja tietysti myös tähän ict-puoleen, mikä nyt kuormittaa merkittävästi?

Sitten on vielä tämä villisikahanke, erittäin tärkeä, [Puhemies koputtaa] ja suden kannanhoidollinen metsästys, [Puhemies koputtaa] mikä on ennen kaikkea Kainuulle erittäin tärkeä asia, että se etenisi. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

17.20 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos esittelyistä. Ykköskärkenä on pakko ottaa esille maatalouden kannattavuustilanne. Heikko sato ja tuotantokustannusten nousu, kuten lannoitteet, ajavat ahdinkoon tällä hetkellä sellaisia viljelijöitä, jotka ovat nimenomaan panostaneet elinkeinoon, pyrkineet luomaan siitä itselleen ammatin ja bisneksen. Yhteydenottoja viljelijöiltä tulee jatkuvasti.

Arvoisa ministeri, te olette patistanut teollisuutta ja kauppaa töihin tuottajahinnan nostamiseksi. Hyvä niin, mutta taitaa olla niin, että kurki kuolee ennen kuin suo sulaa. Nimitäin näitten yhteydenottojen perusteella isot eläintilat ovat tällä hetkellä vähentämässä eläimiä. Se tarkoittaa sitä, että aika nopealla aikataululla tuotannon taso on vähenemässä.

No, markkinat puhuvat tukijärjestelmän kehittämisestä ja [Puhemies koputtaa] elintarvikkeiden alv:n alentamisesta, mutta mitkä ovat hallituksen keinot [Puhemies koputtaa] tässä tilanteessa? Nyt ei voida olla katsomossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

17.21 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmiset ja yhteiskunta eivät pärjää ilman ruokaa. Ruokaa ei viljelijä tuota, ellei se ole kannattavaa, mutta ruokaa ei myöskään pelto tuota ilman viljelylle suotuisaa ilmastoa, elävää maaperää ja ympärillä olevaa elonkehää, joka on myöskin ruoantuotannon edellytys.

Olen iloinen siitä, että maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnossaan budjetista totesi, että maatalouden tukijärjestelmää pitää kehittää myös niin, että se ohjaa viljelijöitä toimen-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

piteisiin, joilla vähennetään maatalouden päästöjä. Meilläähän energiantuotannon päästöt ovat alentuneet aika voimakkaasti, liikenteenkin päästöt ovat kääntyneet laskuun, mutta 2000-luvulla maatalouden päästöt eivät vielä ole laskeneet, ja todella toivon, että nyt sitten ne ratkaisut, [Puhemies koputtaa] jotka seuraavalla maataloustukikaudella tehdään, tukevat viljelijöitä ilmastotoimissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

17.22 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia esittelyistä.

Voisin oikeastaan aloittaa sillä, että haluan olla villi ja vapaa. Olen tyytyväinen nyt tämän hallituksen aikana tehtyihin ratkaisuihin, että Myllykoski halutaan purkaa. [Naurua] Siihen on laitettu 2 miljoonaa rahaa, jotta vaelluskalat voivat nousta, ja olen siitä todella tyytyväinen ja haluan olla näissä purkutalkoissa jatkossakin mukana, sillä haluan kiinnittää huomiota tässä siihen, mikä on maa- ja metsätalousministeriön panos myös ympäristöteoissa, kuinka paljon rahaa laitetaan kuitenkin sille sektorille, mikä jää usein vähän huomioimatta.

Mutta alkuperämerkintöihin olisin halunnut enemmän, vaikka ministeri käytti kyllä puheenvuorossaan yhden sanan siitä. Se on meille erittäin tärkeää. Jos meillä on puhdas tuote, hyvä alkuperämerkintä, [Puhemies koputtaa] niin meillä on myös markkinat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Norrback.

17.24 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka för presentationerna och tacka regeringen och minister Leppä för ett utsökt arbete när det gäller landsbygdens näringar, jord- och skogsbruk och fiske. Som det har kommit fram finns det flera goda saker.

Arvoisa puhemies! Myös ruoantuottajien kannattavuuskriisistä on puhuttu aika paljon, ja se on tosiasia. Tällä hetkellä kriisi alkaa jo uhata huoltovarmuutta, kun taloudellinen tilanne ja ahdinko johtavat siihen, että yhä useampi tuottaja joutuu lopettamaan tai miettii lopettamista. Tämän saralla on tehty aika paljon ja yritetty aika paljon. Kuitenkin poliittinen vaikutusvalta on aika pieni näissä asioissa. Haluaisin kysyä ministeri Lepältä: miten pyöreän pöydät keskustelut ovat edenneet, ja mikä on tunnelma pöydän ympärillä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

17.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä 2018 jätin muutamien kollegojen kanssa toimenpideoitteen, jossa peräänkuulutin toimia, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin poikkeuslupien myöntämiskynnyksen alentamiseksi väestöturvallisuusriskin muodostavien susien kannanhoidolliseen metsästykseseen. Ministeri Leppä, te lupasitte silloin, että te haette ratkaisua asiaan, ja niin kuin monissa puheenvuoroissa tänään on todettu, olette lunastaneet lupauksenne. Kiitos, ministeri Leppä!

Mutta tehtävänne ei lopu tähän. Me tiedämme, että luonnonsuojelulailla rauhoitetun lajin häiritseminen tai lopettaminen on kiellettyä ilman luonnonsuojelulain nojalla myönnettyä poikkeuslupaa. Sekä merimetso- että valkoposkianhikanta on runsastunut Suomessa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tästä kärsivät sekä ammattikalastajat että maanviljelijät. Mikä on hallituksen [Puhemies koputtaa] ratkaisu tähän pulmaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eloranta.

17.26 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden osuus Itämeren rehevöittävästä fosforikuormituksesta on 70 prosenttia ja Saaristomerellä jopa 87. Onkin välttämätöntä, että kotieläintuotannossa syntyvä lanta siirrettäisiin sinne, missä sitä viljelyssä tarvitaan, eli lantafosfori tulee kierrättää kasvinviljelyalueille. Lannan siirtämiseksi tarvitsemme kuitenkin kierrätystukea, sillä lantafosfori on kuljetusten ja prosessoinnin seurauksena huomattavasti kalliimpaa.

Lausunnoilla olleessa Suomen CAP-esityksessä kiertotaloutta pyritään edistämään muun muassa toimenpiteillä, joissa viljelijä levittää pellolleen toiselta tilalta hyötykäyttöön hankittua lantaa ja ravinteita. Mikäli tiloille annettava korvaus määräytyisi fosforikielojen mukaan, se kannustaisi lannan luovuttajaa, esimerkiksi sikalaa, prosessoimaan lietettä, jolloin sitä olisi järkevämpää lähteä kuljettamaan. Kysynkin ministeriltä: Miten tämä kierrätyskorvaus on nyt lopulta Suomen CAP-esityksessä määrittymässä? Perustuuko se fosforin määrään, jolloin korvaus paremmin mahdollistaisi kierrätyksen, vai tehottomammin kuutioiden määrään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

17.27 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä toivotan voimia ministerille Lepälle. Teillä on erittäin hankala ja iso työmaa vastata Suomen kansan elintarvikehuollosta sieltä ihan pellolta pöytään asti. Itse me sentään syömmme.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalous on nyt jäämässä ilmastopolitiikan jalkoihin, ja se on vakava asia, koska ilmastopolitiikkaa runnotaan komission varapuheenjohtaja Timmermansin toimesta hyvin suurella voimalla siihen suuntaan, mikä ei ole suomalaisen talonpojan ja metsänomistajan etu. Tässä tarvitaan nyt kyllä vahva ote, ja teillä onneksi sellainen on, mutta edessä on voimakas vastustus myös. Laskua ilmastopolitiikasta ei saa langettaa suomalaiselle viljelijälle. Hänellä on jo aivan liikaa laskua tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] ja tulevaisuudessa, kun tiedetään missä kustannuskriisissä maatalous on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

17.28 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me maatalousjaostossa nähtiin aika lailla samalla tavalla tämä kannattavuusongelma ehkä kaikkein tärkeimmäksi asiaksi, mihin ministerikin viittasi. Ja itse asiassa jaoston käsittelyn jälkeen tämä kannattavuusongelma on kyllä kriisiytynyt ja pahentunut, koska päästöoikeuden hinta on noussut sietämättömän korkeaksi ja vaikuttaa sähkön hintaan. Päästöoikeuden hinta oli parhaillaan yli 90 euroa tonni.

Ainakin oma näkemykseni on se, että ruoantuotannon pitäisi Suomessa olla prioriteetti, jonka perusteella poliittiset päätökset tehdään. Jos siihen vaikuttaa joku muu syy kuin ruoantuotanto, sen pitäisi olla äärimmäisen hyvin perusteltu, ja nyt vaikuttaa siltä, ettei ole. Tässä tilanteessa kysyn ministeriltä uudelleen, pitäisikö teidän mielestänne sittenkin kor-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

vauskelvottomille pellolle, jotka ovat parhailla tiloilla aktiiviviljelyksessä ja niillä tiloilla, jotka ovat vasta investoineet, kuitenkin myöntää kaikki asiaankuuluvat tuet, kuten muillekin pelloille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

17.30 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan lausumaehdotus maatalouden kannattavuutta parantavista toimista on erittäin hyvä, ja keskusta pitää lausumaehdotusta erittäin tärkeänä.

Toinen hieno asia on tämä Luonnonvarakeskukselle esitettävä määrärahan lisääminen edellisvuoteen verrattuna. Luonnonvarakeskuksella on erittäin hyvä tavoite rakentaa tuonne Ruukin yksikön yhteyteen monipuolinen turvepeltojen tutkimusympäristö, jossa tätä tutkimustyötä on tehty jo hyvin pitkään. Turvepeltojen päästövähennystutkimuksen vahvistaminen tukee hallitusohjelman tavoitteita kestäväen maatalouden osalta. Tutkimustiedon avulla pyritään tarkentamaan päästökertoimia ja luomaan pohjaa turvepeltojen päästöjen mallintamiseen. Kysyisinkin ministeriltä, miten tämä turvepeltojen tutkimuksen jatkuvuus ja rahoitus voitaisiin jollakin lailla varmentaa pidemmälle aikavälille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

17.31 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kiinnostunut kuulemaan ministeriltä, onko hallituksella ratkaisua, jolla saataisiin suomalaisia töihin maaseutualoille, myös kausitöihin. Palkkaus on oikeasti tässä asiassa yksi merkittävä ongelma. Tehdystä työstä saadulla palkalla pitäisi tulla myös toimeen. Palkkakehitys maaseutualoilla ei ole järin mairitteleva. Olen itse seurannut esimerkiksi eläintenhoitajan arkea. Siinä työssä palkka ei lämmitä, ja ennen pitkää se johtaa alanvaihtoon. Työnantajia on turha syyllistää, he eivät itsekään saa montaa euroa tunnilta.

Työntekijöiden hankkiminen ainoastaan ulkomailta ei ole järkevää, sen osoitti koronapandemiakin. Sen ovat huomanneet myös monet työnantajat maataloilla: työvoima karkaa opiskelemaan ja jälleen on hankittava uudet työntekijät. Täytyy huomata ja ymmärtää sekin, että kausityövoima tulee esimerkiksi Ukrainasta siksi, että he elävät saadulla palkalla kotimaassaan oikeinkin hyvin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

17.32 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle hyvistä puheenvuoroista. Kyllähän tässä tämä luonnonvara-ala ja suomalainen ruoka ja se tilanne, mikä tällä hetkellä maataloilla on, nyt nousee niin valiokunnassa kuin tässä salissa avainkysymykseen. Suomalaista puhdasta ruokatuotantoa ei saa vaarantaa, ja se on jo niin iso huoltovarmuuskysymyskin.

Toinen on sitten tietysti metsätalous ja metsäteollisuus. Meillä on äärimmäisen hyvät näkymät tällä hetkellä metsäteollisuuden puolella, ja viime päivinäkin on kuultu positiivisia uutisia investointien osalta. Tärkeää on nyt sitten ilmasto- ja nielupolitiikalla tukea metsiämme, jotta metsämme voivat hyvin ja jatkossakin pystymme metsäteollisuuteen panostamaan. Metsitystuen lisääminen toisena vuonna peräkkäin on järkevä toimenpide. Tätä pitää vain jatkaa ja seurata, jotta tarvittaessa pystytään rahaakin sinne laittamaan lisää.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

17.33 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin itsekkin kiinnostunut ministeriltä kuulemaan näitä esityksiä tämän kannattavuuskriisin parantamiseksi. Ajattelen, että meidän kannattaa ottaa käyttöön pieniä ja suuria keinoja, jotta me helpotamme tilannetta. Valiokunnassa olemme nostaneet esille esimerkiksi pienteurastamojen toimintaedellytysten parantamisen eli että tilalla voisi tehdä teurastusta, mikä vähentää muun muassa liikkumiskustannuksia. Toisaalta myös nämä pakkausmerkinnät, millä varmistetaan se, että ihmiset, jotka haluavat rahansa laittaa suomalaiseen ruokaan, tietävät, että se raha myös löytää suomalaiselle tuottajalle, eikä kuluttaja tule huijatuksi.

Toisaalta toivon myös, että voisimme keksiä jonkinlaisia ruokainnovaatioita, joilla voitaisiin esimerkiksi mahdollistaa tilamyyntiä suoraan tuottajilta ihmisille. Ja totta kai myös isojen asioiden täytyy olla linjassa sen kanssa. Nyt kun CAP-tukea uudistetaan, tulee pysyä myös uudistamaan viljelyä. On paljon ollut huolta ilmassa, että ne tukevat sitä samaa vanhaa ja pysyvää. Kun toimintaympäristö muuttuu, [Puhemies koputtaa] tulee myös maanviljelyn muuttua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

17.34 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille ja myöskin jaoksen puheenjohtajalle.

Kotimaakunnassani Satakunnassa maatalouden alasajo on erityisen iso uhka, koska meillä tätä yrittäjyyden alaa on todella paljon. Kolme neljäsosaa Suomessa jalostetuista vihanneksista tuotetaan Satakunnassa. Jo nyt turvetuotannon hiipuminen kurittaa erityisesti Satakunnan pohjoisosia, joissa turvetuotannolla on merkittävä työllistävä vaikutus. Turpeen alasajo vaikuttaa myös moniin puutarhoihin, jotka käyttävät kasvuturvetta tuotteidensa kasvualustana. Näitä yrityksiä löytyy ympäri maakuntaa.

Kauppapuutarhaliiton kyselyn mukaan yhdeksän kymmenestä puutarha-alan yrityksesestä lopettaa toimintansa, jos turpeen käyttö kasvualustana loppuu. Arvoisa ministeri, miten aiotte reagoida tähän ongelmaan, koska ei ole korvaavaa kasvualustaa kasvuturpeen lisäksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

17.35 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen lähestynyt ministeri Leppää useastikin rakkauskirjeillä vedestä — vesi vanhin voitehista. Tämä meidän yhteinen haasteemme liittyy elintarviketuotantoon ja vesivarantojen riittävyyteen. Useilla alueilla on tullut viestejä kunnista, että ei pystytä kuntatalouden rahkeilla tekemään niitä vesitalousinvestointeja, mitä tarvittaisiin myöskin sitten meidän elintarviketeollisuuden toimintojen ja laajentumisen turvaamiseksi. Tästä olisin kysynyt, onko yhteistyössä löydettävissä keinoja.

Sen lisäksi kyllä tunsin suunnattoman piston sydämessäni tästä alkuperäismerkintäasiasta, eli täytyy luvata edustajakollega Myllykoskelle, joka villinä ja vapaana vaeltaa, että Kyllönen kahlehtii itsensä tähän alkuperäismerkintään, että seuraavalla kierroksella ollaan jämympiä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

17.36 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus on heikentynyt jatkuvasti, ja nyt ollaan kriisissä. Tämä täysistuntosali välillä suorastaan pursuaa maataloudelle myönteisiä puheenvuoroja, mutta hyvin harvalla on mahdollisuus päästä konkretisoimaan sitä tahtotilaansa. Sen takia ehdotankin, että perustettaisiin parlamentaarinen maatalouskomitea, jossa näistä puheista jouduttaisiin ottamaan vastuu ja sitten ilmaisemaan tarkemmin, mistä on kysymys. Tällaisen komitean työn pitäisi kattaa kaikki hallinnonalat maatalouden näkökulmasta.

Kysymys on vakavasta asiasta. Pienempienkin asioiden takia tässä maassa on viime aikoina näitä parlamentaarisia ryhmiä asetettu. Kysyisin: mitä mieltä olette, arvoisa ministeri, tällaisesta ehdotuksesta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa ministerille 4 minuuttia, ja sitten mennään niihin puhujiin, jotka eivät ole saaneet vielä puheenvuoroa. — Ministeri Leppä.

17.37 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia erinomaisista kommentteista ja kysymyksistä, kiitoksista myöskin, ja rakkauskirjeistä, jotka liittyvät veteen.

Otan kopin edustaja Kivirannan ehdotuksesta. Olen myös samaa mieltä, että kun me olemme täällä salissa useaan otteeseen useassa eri keskustelussa olleet näistä asioista hyvin samaa mieltä, niin kyllä meidän kannattaa jotenkin hyödyntää tämä poikkeuksellinen yksituumaisuus ja tämän tyyppinen asia laittaa vireille. Otan tästä kopin, ja katsotaan yhdessä, mikä on se oikea tapa tämä asia hoitaa parlamentaarisella tavalla, tavalla tai toisella, jotta maatalous selviää tulevaisuudessa.

Itselläni on kaikkein suurin huoli kahdesta asiasta: meidän elintarvikeomavaraisuudesta, joka on huoltovarmuutta, ja meidän nuorista viljelijöistä — eli siitä, onko meillä tässä maassa tulevaisuudessakin niitä, jotka ovat valmiita laittamaan miljoonan tai 2 miljoonaa kiinni investointiin, jotta pystyy suomalaisille maailman puhtainta, kestäväntä ruokaa tuottamaan. Tämä on meidän kaikkien vastuulla, ja siinä mielessä tämä on erittäin hyvä ehdotus. Tähän viittasivat teistä hyvin monet. En käy luettelemaan teitä kaikkia nimeltä, mutta otan muutaman asian esille.

Elintarvikemarkkinoiden toiminta tuli lähes kaikissa puheenvuoroissa esille, ja on selvää, että tämä tarvitsee muutoksen. Tämä tarvitsee rytmin muutoksen. Täällä kysyttiin, mitkä ovat tästä eteenpäin ne lainsäädännölliset toimet, joita tämän osalta voidaan tehdä. Olen laittanut vireille ministeriössä lainvalmistelun siitä, että me tavalla tai toisella saamme myös elintarvikemarkkinoille indeksin aikaan, jos ketju, järjestelmä ja toimijat eivät itse siihen pysty. Olen antanut aikaa suurin piirtein vuodenvaihteeseen. Minulla pitää olla silloin tieto siitä, tapahtuuko se markkinaehtoisesti vai ei. Jos ei tapahdu, sitten lyömme lisää pököä pesään, lisää juristivoimaa tekemään sen lain, jolla tämä saadaan aikaan. Täytyyhän tämän toimia elintarvikealallakin, kun se on toiminut muillakin aloilla. [Anne Kalmari: Kauppatapalautakunta!] — Juuri niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Kalmari täällä totesi, myöskin kauppatapalautakunta on tähän ottanut kantaa. — Tämä meidän täytyy saada aikaan. Jos ei se tapahdu markkinoilla, tehdään se sitten lainsäädäntöteitse. Tämän olen pannut liikkeelle, ja katsotaan nyt. Annan vielä jonkun aikaa tässä asiassa toimia.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Viljelijöiden jaksaminen on äärimmäisen tärkeä asia, mikä tuli täällä esille. On perusteltua, että Välitä viljelijästä -hankkeesta tulisi vakituinen eikä hankkeena, vaan se olisi vakituinen toimintamalli. Se on ihan selvä.

Ruokaviraston resurssit pitää turvata, se on selvä asia. Muuten siellä ei pystytä myöskään merkittäviä todentamistoimia tekemään, ei meille kuluttajille täällä eikä myöskään vientiin, jota me myöskin tässä koko ajan viemme eteenpäin.

Ja tämä on juuri totta — nyt mainitsen nimeltä, edustaja Sankelo tämän totesi — että täällä isot kotieläintilat vähentävät tuotantoaan, kun se kannattavuuden raja on tullut vastaan. Tämä on vakava uhka meidän ruokaturvallemme. Ei näin voi olla, ja tämän pitää herättää meidän elintarvikealan toimijat, sekä teollisuus että kauppa, tämän asian osalta.

Myllykoski, on hyvä, kun se vapautuu. Myös edustaja Myllykoski voi olla siitä tyytyväinen, niin kuin hän onkin. Se on erittäin hyvä. Tämä oli hyvä puheenvuoro. Kiitos, edustaja Myllykoski, siitä, että sanoitte, että maa- ja metsätalousministeriössä tehdään todella paljon erilaisia ympäristötoimia, luonnonhoitotoimia — käytännöllisiä sellaisia. Muun muassa vaellusesteiden poistaminen on yksi sellainen.

No, sitten merimetsot, valkoposkikihahdet: Ne ovat runsastuneet niin paljon, [Puhemies koputtaa] että ne pitää saada liitteestä toiseen. Se on maa- ja metsätalousministeriön virallinen kanta, se on oma kantani, ja näin pitää toimia. [Puhemies koputtaa] Tämä on Euroopan unionin alainen kysymys, ja tämän eteen teemme töitä. Toivon, että koko eduskunta tekee tämän eteen töitä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

17.42 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin puhua tai oikeastaan kysyä tästä CAP-asiasta: Epäselväksi on ainakin minulle vielä jäänyt siirtymäkauden ja tulevan CAP-kauden rahoituksen suhde. Sanotaan, että siirtymäkauden varat ovat erillisiä — teknisesti kyllä, mutta ovathan ne osa kauden 21—27 kokonaisuutta. Eli ovatko ne pois siitä summasta, jota uuden kauden rahana myönnetään vuosina 23—27? Lisäksi toivomme varmasti jokainen, että valtioneuvosto kykenee hyväksymään esityksen CAP-ohjelmaksi määräajan puitteissa ennen joulua. Rahoitukseen liittyen kysynkin vielä, arvoisa ministeri: Millaisia riskejä näette rahoituksen riittävyyden ja suunniteltujen toimenpiteiden välillä? Riittävätkö rahat... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt taisi mennä mikrofonit.

Anteeksi. — Arvoisa ministeri, millaisia riskejä näette rahoituksen riittävyyden ja suunniteltujen toimenpiteiden välillä? Riittävätkö rahat kaikkeen kunnianhimoiseen toimintaan? Eihän viljelijöiden toimeentulo joudu leikkauslistalle, jos rahan menekki ilmasto- ja ympäristötoimiin ylittää arvioitua? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen.

17.43 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Ilmastohätätilaa julistetaan Helsingin kaduilla lauhoilla keleillä, pakkaskelillä vähän vähemmän, mutta maataloustuottajien hätätila on tällä hetkellä kriisiytynyt, niin kuin tässä pu-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

heenvuoroissa tuli, kelillä kuin kelillä. Haluan kiittää kyllä ministeri Leppää siitä, että ratkaisukeskeisyyttä jo toitte tuossa omassa vastauspuheenvuorossanne esille. Siitä kiitän.

Valiokuntakin on tähän asiaan ottanut huomiota. Heikko kannattavuus heijastuu suoraan tilojen maksuvalmiuteen, jota on turvattava nopealla aikataululla — ja valiokunta esittää esimerkin — esimerkiksi ottamalla käyttöön maatalouden maksuvalmiuslainojen valtiontakaukset, ja olisiko näin, että nämä tulisivat Makeran elikkä maatalouden kehittämisrahaston suunnalta. Tämä on minun mielestäni ihan kannatettava ehdotus.

Kaikkemme pitää tehdä nyt, rouva puhemies, sen eteen, että kotimainen ruoantuotanto tullaan turvaamaan tulevana vuonna ja jatkossakin. Ja nuorista viljelijöistä pidetään huolta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Piritta.

17.44 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En voisi enempää olla samaa mieltä tästä maatalouden kannattavuusasiasta, mutta koska siitä on jo niin monta puheenvuoroa käytetty, niin puhun metsätalouden osalta:

Haluan kiinnittää huomiota siihen, kuinka EU:n päässä tehdyn taksonomiapäätöksen jälkeinen elämä vaikuttaa myös metsätalouteen, ja tämän kriteeristöpaketin seuraukset ja vaatimukset edellyttävät raskasta raportointivastuuta koko puunhankintaketjun kestävyydelle ja ovat ehkä jatkossa edellytys rahoituksen saannille metsätalouden ja teollisuuden toimijoille.

Meillä on jo nyt alkanut kuulua kaikuja metsänomistajilta rahoitusalan reagoinnista metsäpalojen ostamiseen ja on tullut ilmi, että osa pankeista ei enää hyväksy vakuudeksi metsätilalla olevien puiden arvoa. Metsämme tarvitsevat pitkäjänteistä työtä; vain hyvin hoidetut metsät tuovat hyvinvointia, työtä ja arvoa omistajilleen ja sitä kautta yhteiskuntaamme.

Tässä tarvitaan siis työtä yli eri hallinnonalojen, ja, arvoisa ministeri, kysyisinkin: kuinka joutoalueiden metsitystuen 6 miljoonan euron lisäksi voimme turvata hyvän ja kannattavan metsätalouden myös tulevaisuudessa Suomessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

17.45 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaoston puheenjohtaja Eestilä tuossa puheenvuorossaan kävi erinomaisesti läpi maa- ja metsätalousministeriön talousarvioasioita, ja hän nosti esiin myös tämän afrikkalaisen sikaruton torjunnan. Sehän tapahtuu villisikakantaa ankarasti rajoittamalla, ja tätä villisikakantaa taas rajoitetaan metsästämyllä. Tämä metsästys on hyvin vaativaa puuhaa. Se tapahtuu usein huonoissa olosuhteissa, pimeällä, vesisateessa, ja villisika on varsin viisas ja ovela otus, ja ei suinkaan ole helppoa tämä metsästäminen. Metsästäjät tekevät tätä sikaruton torjuntatyötä vapaaehtois pohjalta ja omalla ajallaan. Olisi hienoa, jos tätä metsästysoimintaa ja sen tuottavuutta voitaisiin tehostaa, ja sitä voitaisiin tehostaa siten, että lämpötähtäimien käyttö sallittaisiin ilman erikoislupaa. Nyt sille tulee hankkia erikoislupa, mikä on hankala prosessi, ja yhtä tarkoitusta varten. [Puhemies koputtaa] Voisiko harkita sitä, että lämpötähtäinten käyttö vapautettaisiin [Puhemies koputtaa] villisian metsästyksessä ainakin toiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

17.47 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriössä tehdään laadukasta työtä, ja siellä on paljon positiivisia pienempiä asioita, kuten tämä mainittu suden kannanhoidollinen metsästys, nyt esillä. Olen kuitenkin isossa kuvassa huolissani niistä synkistä pilvistä, joita maa- ja metsätalouden päälle kasautuu ensinnäkin ylikireistä kansallisista ilmastotoimista ja toisenakin EU-tason kehityksestä: päästökauppa on laajentumassa, kotimaassa on hallituksen toimilla ajettu alas turvetuotanto, ja tässä EU:n metsätaksonomiassa tuli niin sanotusti takkiin.

Siitä haluaisinkin kysyä, kuinka tässä nyt näin kävi, kun kerrankin hallitus yritti valvoa Suomen etua jossain asiassa, että siinä nyt tällä tavoin epäonnistuttiin. Lopputuloshan oli se, että 13 maata äänesti taksonomiaa vastaan, eli tosiasialliset mahdollisuudet sen kaatamiseen olisi ollut oikea-aikaisella vaikuttamistyöllä. Nyt kuitenkin itselleni tuli täytenä yllätyksenä tämä maiden määrä: olen ymmärtänyt, että siellä puhuttiin Suomesta, Ruotsista, ehkä Ranskasta, mutta että kymmenen maata lisää. Miten tämä tieto ei kulkeutunut suureen valiokuntaan ja eduskuntaan asti? Miten tähän asiaan ei vaikutettu ajoissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

17.48 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Lepälle sinnikkäästä työstä puhtaan ruoan tuottamisen ja sen kannattavuuden eteen. Kannatan edustaja Kivirannan ehdotusta hätätilan ratkaisemiseksi.

Kiitos valiokunnalle varmistuksesta, että 4H-järjestö sai saman verran avustusta kuin viime vuonna. 4H antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden löytää omat vahvuutensa tekemällä oppien. Järjestö luo harrastuksen kautta turvallisen ja vastuullisen polun aktiiviseen vastuunkantamiseen ja kestäväan elämäntapaan, työelämään ja yrittäjyyteen. Toiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden kokeilla yrittäjyyttä ohjatusti henkilökohtaisen yritysohjaajan opastuksella. Suomi tarvitsee yrittäjyyskasvatusta. 4H kasvattaa osaltaan uusia vastuunkantajia.

Kysyn ministeriltä: Miten muutoin rohkaisemme nuoria maatalouden pariin, kausityöntekijöiksi, [Puhemies koputtaa] ruoantuottajiksi? Miten lisäämme alan koulutuksen vetovoimaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

17.49 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut useita hyviä puheenvuoroja. Itsekin olen huolissani maatalouden huoltovarmuudesta, kun nuoret viljelijät ovat lähteneet jatkamaan tiloja ja investoineet sinne, ja nyt kaikkien kuluksen noustessa mutta tuotteen pysyessä yhä aika alhaisella tasolla, erityisesti eläintiloilla, talous on heikentynyt maataloilla ja aiheuttanut myös uupumusta näille maanviljelijöille tai tilanpitäjille.

Olen tehnyt lakimuutosesityksen, että kiinteistövero poistettaisiin näistä maatalouden tuotantorakennuksista, ja minun mielestäni tämä lainmuutos antaisi myös semmoisen signaalin näille nuorille viljelijöille, että me päättäjät olemme maataloudesta ja sen jatkuvuudesta huolissamme. Miten, ministeri, näette: olisiko tämä mahdollista toteuttaa? Jätin siihen verran varaa, että hallitus voi parantaa sitä ja panna sen [Puhemies koputtaa] takautuvasti, vaikkapa jo tämän vuoden alusta, [Puhemies koputtaa] voimaan.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

17.50 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotimainen puhdas ruoka on hyvinvoinnin ja turvallisuuden perusta, huoltovarmuutta unohtamatta. Maaseudun ja alkutuotannon pelastamiseksi tarvitaan pikaisia toimenpiteitä pelkkien kauniiden puheiden sijaan. Olisinkin kysynyt, mitä konkreettisia tekoja on tulossa, ministeri Leppä.

Ja lopuksi vielä kiittäisin ministeriä tästä suden kannanhoidollisen metsästyksen aloituksesta — sekä myös kaikkia niitä muita edustajia, jotka ovat tätä asiaa pitäneet pinnalla ja tuoneet pientä painetta ja käyttäneet ääntä tämän asian eteenpäin viemiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä annan tässä debatissa puheenvuoron edustaja Kalmarille, olkaa hyvä.

17.51 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän loppuun haluan kysyä kysymyksen, jonka edustaja Korhonen aikanaan aina kysyi: Mitä haluaisitte toivottaa nuorelle ihmiselle, joka miettii sukupolvenvaihdosta? Mikä on teidän terveisenne?

Ja toinen kysymys, joka ei vielä tullut esille tässä erittäin hyvässä keskustelukierroksessa — hienoa, että alkuperämerkinnät nostettiin, toivon siitä vastausta — mutta julkiset ruokahankinnat: Nyt kun mennään hyvinvointialueisiin, on vaarana, että nekin hyvät päätökset, mitä kunnissa on tehty, kumoutuvat. Miten näette, että voisimme vaikuttaa siihen, että jokaisella hyvinvointialueella hankitaan kestävästi tuotettua, puhdasta ja turvallista suomalaista ruokaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tähän vielä näköjään edustaja Semi, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

17.52 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun tätä elintarvikehintavyöryä katsotaan, että kuinka se kehittyy siitä, niin erittäin merkillepantavaa on se tuottajien heikko osuus siitä hinnasta. Siksi minusta se työryhmän perustaminen on erittäin hyvä idea ja ajatus siihen, että ruvetaan miettimään, kuinka meidän maatalous saadaan pidettyä hyvänä tuotantoketjuna, meille kotimaisen ruoan tuottajana.

Tuo satsaus tähän lohennousuun ja koskien ennallistamiseen on kanssa erittäin hyvä juttu, koska se palauttaa tavallaan meidän kalannousuperinnettä takaisin. Jos edustaja Myllykoski oli tyytyväinen Myllykoskeen, niin minä olen tyytyväinen Varkauden Ämmänkoskeen ja siihen reitin valmisteluun. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Leppä, 4 minuuttia.

17.53 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos jälleen erinomaisista kysymyksistä ja kommentteista.

Aloitetaan tällä ilmastopolitiikan ja maatalouden, metsätalouden ja näiden elinkeinojen yhteensovittamisella: Se on nimenomaan yhteensovittamista. Kestävän kehityksen kaikki pilarit, sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen, pitää olla yhtä vahvoja, kun me teemme niitä ratkaisuja, jotka sitten vaikuttavat myönteisesti ilmastoon. Ne vaikuttavat myönteisesti meidän talouteemme ja siihen sosiaaliseen eheyteen, mitä Suomi tarvitsee. Se on kai-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

ken a ja o. Meidän EU-vaikuttamisemmekin ydin on tämä tasapaino näiden kestävän kehityksen pilareiden välillä. Tämä on tosi tärkeä asia, ja tämä on oma ohjenuorani myöskin, kun sekä EU-toimia on tehty, EU-vaikuttamista on tehty, ja miten täällä kotimaassa myöskin on toimittu.

Vastaus siihen, mitä täällä edustaja Pylväs kysyi tästä tutkimustoiminnasta: Tutkimustoimintaan täytyy satsata. Siksi sinne on varoja laitettu ja tullaan laittamaan. Ne täytyy meidän turvata, että me pystymme myös maaperätutkimusta, vaikkapa turvemaiden tutkimusta, siellä myöskin tulevaisuudessa jatkamaan. Se on ihan selvä asia. Ilman tutkittua tietoa me emme sitten perusteltuja päätöksiä pysty tekemään. Tämä on todella tärkeä asia.

Ja tämä uusi CAP, jonka me nyt sitten, jos kaikki menee niin kuin on suunniteltu, huomenna päätämme — huomenna tästä kuullaan lisää. En mene kovin syvälle nyt siihen, mutta totean, että tässä uudessa CAPissa — tämä suomalainen suunnitelma CAPin toimeenpanemiseksi, siis yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanoksi Suomeen — tulee olemaan tasapainoinen kokonaisuus — ruoka edellä, se, että ruoka on kaiken keskiössä yhteisen maatalouspolitiikan osalta. Maaseudun kehittäminen, ilmasto- ja ympäristötoimet, kaikki nämä tulevat siinä hyvin mukaan, ja ilmasto- ja ympäristökunnianhimo siinä myöskin kasvaa. Se liittyy myös Itämeren valumiin ja siihen, että hallitus on selkein sanoin linjannut, että hotspot-alue pitää meidän saada pois tuolta Itämeren alueelta, ja se myöskin halutaan tehdä. Siihen vaikuttaa CAP, mutta siihen vaikuttaa myöskin CAPin ulkopuolella tehtävät toimet. Täällä aivan oikein puhuttiin lannan prosessoinnista, kierrättämisestä — juuri näitä toimenpiteitä meidän pitää tehdä. Sinne pitää myös kannusteita olla.

Sitten kysyttiin, miten suomalaisia saadaan enemmän kausitöihin tuonne tiloille. Tämä on yksi osa sitä ruoantuotannon kannattavuutta. Jos meillä ei ole kannattavaa maataloutta, ei sinne ole kannattavaa myöskään palkata ketään — tai ainakin ne työehdot ovat palkan osalta niin huonoja, että se ei kiinnosta. Ja sen vuoksi tällä on iso sosiaalinen vaikutus, työllisyysvaikutus, kun sillä ruoalla on oikea hinta. Ja sanon sen nyt jälleen kerran ääneen: halpaa ruokaa ei ole olemassakaan — halpaa ruokaa ei ole olemassakaan. Sen maksaa aina joku: Jos ei sitä maksa kuluttajat, sen maksavat tuottajat, sen maksaa eläinten hyvinvointi, ympäristö tai ilmasto. Joku sen aina maksaa, ja sen vuoksi on tärkeää, että vastuulliselle kestäväälle ruoantuotannolle, mitä Suomi edustaa ja suomalainen tuotanto edustaa, sille on tilausta, ja niin meidän pitää toimia. Tämä on myöskin vientivaltti meillä, niin kuin sekin tuli monessa kohdassa esille.

Metsäteollisuuden investoinnit: Ne tulivat täällä myöskin vahvasti esille useissa puheenvuoroissa. Se on tärkeä asia, että me pidämme puuraaka-aineen saannin turvattuna. Sitä kautta me saamme investointeja. Sitä kautta me korvataan fossiilisten raaka-aineiden käyttöä. Sama on kasvaturpeen ja kuiviketurpeen osalta. Meillä ei ole korvaavia materiaaleja tällä hetkellä näille, ja siksi meidän tehtävämme on se varmistaa, ja se varmistaminen halutaan tehdä.

ASF:n torjunta: Erittäin hyvä, että valiokunta siihen myöskin kiinnitti huomiota ja antoi lisää varoja. Se on tosi tärkeä asia.

Ja loppuun sitten vielä tämä, mitä edustaja, puheenjohtaja Kalmari totesi. Kaksi asiaa:

Julkiset ruokahankinnat: Pidetään nyt huoli siitä, että meidän, jotka olemme aluevaaleissa ehdolla, linjamme on se, että siellä ruokahankinnat toteutetaan vain suomalaiselta tuotannolta [Puhemies koputtaa] vaadittavilla kriteereillä, ei alhaisimmilla kriteereillä.

Ja sitten se, mitä sanon uusille, nuorille tuottajille: [Puhemies koputtaa] Maailman tärkein ammatti. Ruokaa tullaan aina tarvitsemaan, ruoantuottajia tarvitaan aina, ja suomalai-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

nen kestävä, maailman paras, maailman ruokaturvan ykkösmaa [Puhemies koputtaa] mahdollistaa sen, että tulevaisuudessakin tälle yrittäjäkunnalle on töitä. [Puhemies koputtaa]

Nyt on hankala paikka, mutta tästä me selviämme yhdessä eteenpäin. — Kiitos. [Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Myllykoski.

17.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Ollaan kuultu hyviä puheenvuoroja. Valitettavasti ne ovat usein hyvin mollivoittoisia, joita tässä tilanteessa meidän maatalouden osalla pidetään.

Täytyy sanoa — no, edustaja Lundén nyt kerkesi lähtemään täältä pois [Ari Koponen: Ei ole vielä!] — että ymmärretään se, että kysymys ei ole kauppiaista, kun puhutaan kaupasta ja alkutuotannosta. Kysymys on nimenomaan kauppaketjujen ylivallassa, ja siinä välissä on sitten totta kai teollisuus, mutta ei ole kysymys edustaja Lundénin kaupallisesta toiminnasta, vaan kysymys on nimenomaan paljon laajemmasta yhtälöstä.

Kun me keskustellaan eläimistä, mitkä kuuluvat totta kai ministeriön alaan, odotamme tietysti toiveikkaina eläinten hyvinvointilakia tulevaksi eduskuntaan. Sitä on jo valmiiksi kritisoitu, mutta katsotaan, kun se tänne saadaan, onko se askel, harppaus vai loikka eläinten hyvinvoinnin kannalta. Toivon, että valiokunnissa keskitytään siihen, että jokainen askel edesauttaa myös hyötyeläinten, tuotantoeläinten hyvinvointia, mutta kun olen siihen nyt hiukan tutustunut, niin totta kai tärkeitä on, että nyt ne lemmikit ovat myös mukana — nekin ovat eläimiä.

Kun puhutaan eläinten hyvinvoinnista, on myös sanottava, että siellä, missä henkilöstöä huonosti kohdellaan, on valitettavan helppoa nähdä, että siellä myös eläimiä huonosti kohdellaan. Koko ketjun pitää olla kunnossa, jos oikein halutaan koko asiaa edistää ja pitää huolta eläimistä.

Ministeriltä kysyn vielä, kun olette läsnä: minkälainen ajatus teillä on siitä, että meillä ulkolaiset rahoitusyhtiöt enenevässä määrin ostavat meidän metsiämme? Pidän tätä tilannetta melko haastavana, ja on vaikea ennakoida, mitä tulee tapahtumaan, jos me oman metsätaloutemme isolta osin voimme antaa ulkolaisten rahoitusyhtiöiden hallintaan. Meillä on lainsäädännössä ilmeinen ongelma, että he pystyvät hyödyntämään metsänostotilanteessa meidän taloudellista lainsäädäntöämme, joka sen mahdollistaa.

Me olemme hevosalalla yhtä kaikki taas sen asian edessä, että nyt Veikkauksen voittovaroista pystyimme turvaamaan — kiitos siitä ministerille — että asia on nyt kuitenkin seestyneessä tilassa niin, että ala ei romahda. Mutta haluan tässäkin kohtaa esittää ministerille kysymyksen: emmekö me nyt voisi kääntyä EU:n suuntaan ja edellyttää meidän alkuperäisrodun, suomenhevosen, statuksella saatavaa rahoitusta myös Suomeen? Meillä on alkuperäisrotuja, jotka saavat EU-tukea, mutta miksi ihmeessä ei meidän kansalliseläimemme? Niin kuin edustaja Meri monesti on todennut, se on tärkeä. Kyllä meidän pitää jo sen puolesta taistella, että me saadaan EU-tukea meidän alkuperäisrodun olemassaolon turvaamiseksi.

Ja vielä lopuksi: Kun aloitin debattipuheenvuoroni siitä, niin jatkan, että maa- ja metsätalousministeriö tekee hyvää ympäristötyötä Helmi- ja muilla sektoreilla. Koetetaan välttyä ainakin täällä eduskunnassa vastakkainasettelulta ympäristö- ja maa- ja metsätalousministeriön kesken. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Laiho poissa. — Edustaja Kettunen.

18.04 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Kyllä täytyy heti ensi alkuun kiittää valiokuntaa hyvästä mietinnöstä, mutta myös ministeri Leppää ratkaisukeskeisyydestä. Kyllä meillä on jämäkkä maa- ja metsätalousministeri.

Suomalainen ruoka on maailman parasta, puhtainta ja kestävästi tuotettua. Budjettiehdotuksessa hallitus päättää edelleen panostaa muun muassa luonnonvaratutkimukseen, ympäristöystävälliseen maidon- ja lihantuotantoon ja elintarviketurvallisuuteen, ja suunta on oikea.

Valtiovarainvaliokunnan lausumaehdotus 4 kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että maatalouden kannattavuutta parantavia toimia vauhditetaan aktiivisesti vuonna 2022, jotta tuotannon jatkuvuus ja ravinnon tuotannon huoltovarmuus sekä taloudellinen investointikyky myös tarvittaviin ilmastotoimiin voidaan turvata.” Todella hyvä lausuma. Tästä käytiinkin jo tässä keskustelua, ja tätä lausumaehdotusta kyllä voidaan pitää kannatettavana. Keskusta pitää sitä kannatettavana, koska se on tärkeä, sillä ilmastotoimenpiteet eivät saa jäädä yksittäisen viljelijän tai maanomistajan maksettavaksi, vaan kustannukset on kompensoitava täysimääräisesti ja vihreä siirtymä on toteutettava oikeudenmukaisesti.

Kannattavuuden parantaminen on ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäätään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle. Se on edellytys myös maatalouden ilmastotoimien toteuttamiselle. Maatalouden osa-alueilla meillä on paljon vielä työnsarkaa.

Maatalouden ahdingon ratkaisemiseksi tarvitaan kyllä nyt myös teollisuudenala ja kauppa mukaan. Tuottajahintaan tarvitaan korotuksia kaupan suunnalta. Tällä hetkellä kaupat ottavat mielestäni hävyttömän suuren siivun voittoja maanviljelijöiden raskaan työn tuloksista. Toivon — ja niin kuin tässä jo kuultiinkin, että ministeriössä käydään nyt aktiivista ja tuloksellista keskustelua muun muassa kaupan ja lihatalojen kanssa — että me löydämme yhdessä ratkaisuja. Varsinkin kaupan puolelle pitää saada ymmärrys, ettei meillä ole kauaa näillä tuottajahinnoilla suomalaisia tuottajia tuottamassa laadukasta ja puhdasta suomalaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Sitten hieman metsäasioita. Joutoalueiden metsitystukeen ehdotetaan määrärahaa 6 miljoonaa euroa ja valtuutta 8,2 miljoonalle eurolle, missä on huomattava lisäys tähän kuluvaan vuoteen verrattuna. Tällä metsitystuella tavoitellaan metsäpinta-alan ja hiilinielujen vahvistamista. Tukea voidaan myöntää yksityisille maanomistajille joutoalueiden, kuten maatalouskäytön ulkopuolelle jääneiden peltolohkojen ja entisten turvetuotantoalueiden metsittämiseen. Tukijärjestelmä tuli voimaan tämän vuoden alusta, ja maanomistajat ovat hakeneet tukea huomattavasti ennakoitua vilkkaammin. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen perusteella tukimaksuihin varattu määräraha on niukka. Jos kaikki jo käsitellyssä olevat hakemukset hyväksyttäisiin, niin pelkästään niihin sitoutuisi myöntämisvaltuutta 12,7 miljoonaa euroa. Turvemaiden osuus näistä hakemuksista on jo lähes 70 prosenttia.

Vielä metsäasiaa. Olen siitä tyytyväinen, että Metsähallituksen Metsätalous Oy:n suuntaan kohdistama tuottotavoite metsänmyyntien osalta on nyt tälläkin hetkellä kohtuullinen, ja tällä tänä vuonna metsän myyntihinnat ovat olleet ihan tapissa, että varmaan siitä sitten tuloutettavia metsänmyyntituloja valtion kassaan Metsätalous Oy:n suunnalta tulee

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

ihan asianmukaisesti tänäkin vuonna, mutta kuitenkin pidetään huolta siitä, että kohtuullisuus säilyy.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun petopolitiikkaa. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen on nostettu tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esille, ja siellähän oli kiinnitetty huomiota siihen, että vahinkojen ehkäisemistä tulee edelleen kehittää ja varmistaa, että nämä vahinkotuet eivät nousisi tappiin. Ja kuten nyt tämänkin keskustelun myötä on tullut esille, tässäkin ratkaisukeskeisyys on tapahtunut. Kiitän vielä ministeri Leppää siitä, että vihdoinkin ja viimein tämä suden kannanhoidollinen metsästys saadaan käyntiin ensi vuoden puolella. Tämä varmasti tulee pitämään huolen siitä, että vahinkomaksuja suden ja suurpetojen osalta vältetään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.09 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomen maa- ja metsätaloussektori elää suurten haasteiden aikakautta. Euroopan unionin toiminta vaikuttaa vahvasti niin suomalaiseseen metsänhoitoon kuin maatalouteenkin. Käytännössä EU:n ympäristöpolitiikan linjanvedot näkyvät suoraan myös täällä meillä. Toistuva ongelma on se, että EU:n päätöksenteossa katse on Keski-Euroopassa — hyvä, jos joku sivusilmällä edes vilkaisee tänne unionin syrjäiseen pohjoiskulmaan.

Meidän kannaltamme erilaiset ilmasto-olosuhteet ovat haastavat. Esimerkiksi kasvukautemme jää todella lyhyeksi, kun verrataan vaikka Välimeren maihin. Brexitin myötä EU:n maataloustuet putosivat, eikä uutta tukien nousua ole näköpiirissä — päinvastoin. Silti suomalaiset tuottajat taistelevat hyllytilasta halvan tuontiruoan kanssa. Tässä kilpailussa hinta ajaa laadun ohi. On päivän selvää, että kannattavuus on koetuksella. Tuottajien asemaa painaa myös kauppojen valta tuottajasopimuksia solmittaessa. Toisin sanoen alkutuottaja saa vain murto-osan siitä, mitä kuluttaja maksaa valmiista tuotteesta kaupan kasalla. Nyt tuottajien kustannukset ovat räjähdysmäisesti nousseet, ja tämä yhtälö on katastrofi.

Myös EU:n CAP-maaseutusuunnitelma on Suomelle suuri kysymysmerkki.

Metsäsektorin kannattavuutta rasittavat jatkuvasti kiristyvät ympäristötoimet. EU pomottaa metsäteollisuuttamme esimerkiksi tiukentuvien hiilinielumäärittelyjen kautta. Marinin hallitus on kiinnostunut jopa ylittämään EU:n ilmastotoimiin liittyvät vaatimukset, ja siinä vimmassa suomalaisen maa- ja metsäteollisuuden hätähuudot kantautuvat melkein kuuroille korville. Turvetuotannon alasajo oli hyytävä esimerkki hallituksen ympäristöpolitiikan seurauksista: veroeuroja meni, työpaikkoja meni, ja nyt kuiviketurvekin rahdataan kohta rekan piiput sauhuten Venäjältä. Hallituksen ilmastotoimet tekivät turvetuotannosta käytännössä kertaheitolla kannattamatonta, ja toiminnan alasajon raju vauhti yllätti ministeriä. Eivät siinä enää mitkään hätäratkaisut auttaneet, ja juna meni. Siihen, odottaako vastaava kohtalo suomalaisia maanviljelijöitä ja tilallisia, voi hallitus vielä vaikuttaa. Nopeita tekoja tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Sitten varsinaiseen budjettiin: Ottaen huomioon maa- ja metsätalouden hallinnon alan haastavan tilanteen on tämän vuoden budjetti vähän kuin kaluttu luu. Maa- ja metsätalousministeriö esittää hallinnonalalle määrärahoja noin 2,7 miljardia euroa, mikä tarkoittaa, että pudotusta tulee miljoonatolkulla vuoden 2021 talousarvioon verrattuna, johtuen tosin pitkälti luonnonhaittakorvauksiin varatun EU-rahoitusosuuden pienemisestä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan keskeisiä perustehtäviä ovat kilpailukykyisestä kotimaisesta ruokajärjestelmästä ja huoltovarmuudesta huolehtiminen, puhtaan veden turvaaminen, eläin- ja kasvitautien hallinta sekä luonnonvaratalouden kehittäminen ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyn varmistaminen. Maaseudun elinkeinojen turvaaminen tarkoittaa myös maaseudun elinvoiman varmistamista. Kun ylimitoitettut ympäristötavoitteet uhkaavat edellä mainittujen tehtävien toteutumista, niin miten ihmeessä hallitus olettaa perustehtävien toteutuvan, kun määrärahoja lasketaan ja samaan aikaan alan maatalousyrittäjien kustannukset ja riskit kasvavat tuntuvasti?

Samaan aikaan tilallisten jaksaminen on kovalla koetuksella, ja paine kattilassa kasvaa jatkuvasti. On myös huomionarvoista, että tuottajien jaksaminen kulkee käsi kädessä eläinten hyvinvoinnin kanssa. Myös jatkuva kustannusten nousu saattaa pakottaa hakemaan säästöjä jopa eläinten hyvinvoinnin kustannuksella.

Arvoisa puhemies! Kotimainen ruoantuotanto on mittaamattoman arvokas asia — sitä ei saa vaarantaa koskaan, hallitus! Pelissä on myös maamme huoltovarmuus. Suomalainen maanviljelijä ei ole syntipukki koko maailman ympäristöongelmille. Itse asiassa täällä on kehitetty muun muassa vähäpäästöisempiä viljelytekniikoita. Nurmiviljelyä on lisätty runsaasti.

Metsäteollisuus tarvitsee hallitukselta vahvempaa edunvalvontaa EU:ssa ja ennen muuta ennakoitavuutta pidemmälle huomiseen. Ei jätti-investointeja voi tehdä, jos liika epävarmuus vallitsee tulevaisuuden toimintaedellytyksistä.

Tämä talousarvioesitys ei vastaa niihin vakaviin haasteisiin, jotka koettelevat maa- ja metsätaloutta, mutta kiitän kyllä ministeri Leppää. Olette kyllä kovin taistellut, se täytyy myöntää, ja meidän maa- ja metsätalousvaliokunta on myös hyvin paljon tehnyt yhteistyötä, ja se on hieno asia.

Ja lopuksi vielä: Kansan sivistys määrittellään sen mukaan, kuinka se kohtelee eläimiään. Siitä muistutuksena oikeusasiamiehelle on tullut kantelu [Puhemies koputtaa] lähi-aikoina tässä, ja se koskee sitä, että eläinsuojelurikoksiin ei ole pystytty puuttumaan tarpeeksi pontevasti. Tämä on tärkeä asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Sankelo.

18.15 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty vakavaa keskustelua maatalouden kannattavuuteen liittyvistä kysymyksistä, ja johtopäätös on edelleen se, että hallituksen on oltava asian päällä, ei katsomossa. Nyt on aika tehdä toimenpiteitä. Myöhään keväällä voi olla liian myöhäistä.

Arvoisa puhemies! Sitten toisesta asiasta: Edustaja Eskelinen kertoi puheenvuorossaan metsäteollisuuden hyvistä näkymistä. Kieltämättä näkymät ovat erinomaisen hyvät. Ne ovat niin hyvät, että me voimme ne nopeasti kyllä itse tarvella. Viitataan tähän EU-keskusteluun rahoituskriteereistä ja siihen, että nämä ilmastokriteerit menivät nyt sitten läpi. Hallitus ei työstään saa kyllä korkeaa arvosanaa. Asian eteen tehtiin liian vähän ja liian myöhään, ja tappio tuli. Haluaisin muistuttaa siitä, että taksonomiakeskustelu kuitenkin jatkuu Euroopan unionissa. Oikeastaan kapula vain vaihtuu, lähdetään seuraavalle osuudelle, ja nyt seuraavaksi keskustelussa ovat nämä ympäristökriteerit ja monet luonnon monimuotoisuuteen liittyvät asiat. Tämä kokonaisuus on haastava, mutta on välttämätöntä luottaa siihen, että hallitus tietää, mitä se tekee tässä seuraavien viikkojen ja kuukausien aikana, kun suomalainen metsätalous tarvitsee puolustajansa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Haluaisinkin kysyä, onko hallituksella nyt tässä asiassa selvät sävelet. Tämä kokemus, mikä syksyiltä oli, herättää kyllä huolta suomalaisissa metsänomistajissa, metsäteollisuudessa ja kaikkien niitten parissa, jotka elantonsa metsätalouden ympäriltä saavat. On nimitäin käynyt selväksi, että hallitus on asiassa erimielinen. Tässä on ollut tällaisia niukkoja äänestyksiä. Nämähän ovat olleet niin kuin jalkapallo-ottelun lukemia, kun hallitus on päättänyt, millä linjalla suomalaista metsätaloutta lähdetään Euroopan kentille puolustamaan. No nyt on äänestyspäätöksellä joku linja saatu, mutta mikä, arvoisa ministeri, takaa sen, että tämä linja pysyy näissä haastavissa keskusteluissa, joita unionin tasolla käydään? Tähän voi vaikka edustaja Hassikin kertoa oman mielipiteensä, mikä on hallituksen linja näissä kysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä sananen turpeesta. Niin kuin hyvin tiedämme, energiaturpeen käyttö on vähenemässä erilaisten syiden johdosta. Täällä keskustelussa tuotiin esille jo, muun muassa edustaja Koskela, joka on Satakunnasta turvealueelta, hyvin tietää sen, että kuiviketurve ja kasvuturve ovat välttämättömiä raaka-aineita tällä hetkellä Suomessa. Kuiviketurvetta tarvitaan eläinten hyvinvoinnin johdosta, ja ruoantuotannolle välttämätön kasvuturve on myös ruoan tuottamisen kannalta keskeinen tuotannontekijä. Nyt on se kannattavuushaaste näiden muiden turvetuotteiden osalta. Niin kuin ministerikin varmaan hyvin tietää, niin kun tuotantoalueita perustetaan, se ajatus lähtee siitä, että ensin pintakerroksista otetaan nämä muut turvelajit ja sitten mennään sinne polttoturpeen puolelle, mutta nyt jos se energiaturpeen käyttö vähenee, niin lopputulema on se, että on taloudellisesti hyvin haastavaa saada kannattavasti ylläpidettyä näitä tuotantoalueita. Kun hallituksella on toimivalta kaikissa asioissa, niin tämänkin ratkaisemiseksi pitää reagoida ja toimia. Onhan se nyt ihan merkillistä, että on kannattava toimiala mutta hyvä raaka-aine tulevaisuudessa tuotaisiin vaikka Venäjältä. Sehän olisi kansallinen häpeä suorastaan, sen tässä totean, [Puhemies koputtaa] ja hallituksen on kyllä tässä asiassa toimittava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kankaanniemi.

18.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Otin koko valtiovarainvaliokunnan mietinnön tähän pöytäkirjaan mukaan. — Tuolla maatalousjaostossa olemme syksyn aikana edustaja Eestilän johdolla paneutuneet maa- ja metsätalousministeriön hallinnon-alan asioihin, ja kyllä täytyy sanoa, että ylitse muiden ongelmien tämä maatalouden akuutti kannattavuuskriisi on ollut meillä mielessä, ja olemme pohtineet ratkaisuja, miten siinä asiassa voitaisiin edetä niin, että suomalaiset viljelijät keväällä voisivat kylvää ja lannoittaa ja ensi syksynä korjata sadon ja varmistaa, että vuoden kuluttua meillä on kotimaista, puhdasta ruokaa eikä meidän tarvitse turvautua tuontiruokaan, jota toki varmasti maailmalta löytyy — todennäköisesti epäpuhtaasti tuotettua, ilmastoa saastuttavammalla tavalla tuotettua, maailman merillä kuljetettua, ja niin edelleen, ja hinnaltaankin mitä sitten sattuu — ja samanaikaisesti meillä sitten maaseutu ja viljelijäväestö eläisivät syvässä ahdingossa.

Arvoisa puhemies! Meille asiantuntija, ainakin yksi, sanoi, että on todella näkymä sellainen, että moni viljelijä miettii, kylvääkö ensi keväänä, kannattaako kylvää, mitkä lohkot kannattaa jättää kylvämättä, ja silloin sitten tiedossa on se, että jos ei keväällä kylvä, niin ei myöskään syksyllä korjaa satoa. Eli olemme ihan perimmäisten kysymysten kanssa tekemisissä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tähän vaikuttaa tietysti viime kesän heikko sato, mutta sitten monet muut tekijät myös, [Ritva Elomaa: Nälkä tulee!] joista tuo mainittu ilmastopolitiikka on yksi. Aivan vakavasti on sanottava, että me emme voi harjoittaa Suomessa sellaista ilmastopolitiikkaa, jolla tuhoamme oman elintarvike- ja metsätalouden. [Ville Vähämäki: Ei missään nimessä!] — Ei missään nimessä. — Se on aivan yksiselitteisen selvä asia. Kyllä tämä tasapaino on pidettävä sellaisena, että meillä säilyy omavaraisuus keskeisissä tuotteissa ja sitä kautta huoltovarmuus. Se on peruskysymys.

Arvoisa puhemies! Täällä mietinnössä todetaan: ”Kuluneena vuonna maatalouden kannattavuudessa on tullut akuutti ongelma, kun panosten ja tuotosten välinen hintasuhde on voimakkaasti heikentynyt muun muassa lannoitteiden ja polttoaineiden kallistumisen myötä. Kannattavuutta ovat alentaneet myös poikkeuksellisten sääolosuhteiden myötä alentuneet satotasot. Kotieläintiloilla, erityisesti sikataloudessa, kannattavuuteen on keskeisesti vaikuttanut lisäksi tuottajahintojen aleneminen.” Tässä siis todetaan, että keskeiset tekijät kustannusten nousuun ovat lannoitteiden ja polttoaineiden kallistuminen. Tälle varmasti hallitus jotakin voi tehdä.

Valitettavasti silloin runsas kymmenen vuotta sitten Kemira GrowHow myytiin ja lannoiteteollisuus meni Yaralle, ja sitä myöten me olemme olleet vähän niin kuin heitteillä tässä asiassa. Se oli silloin Vanhasen hallituksen aikaan, kun tämä virhe tapahtui. Viime aikoina sitten myös hallituksenkin toimenpiteiden johdosta polttoaineiden ja yleensäkin energian hinta on voimakkaasti noussut, ja sitä pitää tarkastella.

Tässä yhteydessä totean, että se edustaja Mäenpään lakialoite maatalouden tuotantorakennusten vapauttamisesta kiinteistöverosta olisi sellainen toimenpide, joka olisi syytä toteuttaa välittömästi ja vaikka jo taannehtivasti tälle vuodelle.

Arvoisa puhemies! Me elämme maataloudessa siis aikaa, jolloin päätösvalta on vahvasti Brysselissä. Nyt valta on vaihtumassa siinä mielessä, että Saksassa on punavihreä hallitus, jonka politiikkaa emme ollenkaan pysty arvaamaan. [Puhemies koputtaa] Se voi olla sellaista, mikä johtaa maatalouden ja metsätalouden osalta entistä ilmastohysterisempään kehitykseen, ja sitä on seurattava tarkkaan, ja toivon, että ministeri Leppä pitää asiasta huolta. Koko hallitus on tässä vastuussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt vielä, jos edustaja Koskelan puhe on 3 minuutin mittainen puhe omalta paikalta, se keritään ottamaan ennen ministeriä.

18.26 Jari Koskela ps: Kiitoksia, herra puhemies! Lyhennän vähän puhettani.

Aivan oikein, kuten tänään täällä on kuultu, maa- ja metsätalouden toimijat ovat yhteiskuntamme selkäranka. Maatalous huolehtii ruokaturvastamme, ja metsätalous vastaa noin viidenneksestä maamme tavaraviennistä. Olemme aivan täysin niiden varassa, ja näin pitää olla myöskin jatkossa. Me tiedämme, että maatalo- ja puutarhayrittäjien määrä on laskenut tämän vuosituhannen aikana 80 000:sta 50 000:een, ja tällekin kehitykselle olisi syytä tehdä jotakin muutosta.

Me tiedämme, että suomalaiselle maataloudelle on yhä edelleen kysyntää. Teemme puhdasta ruokaa, ja pitäisi saada sitä vientiäkin synnytettyä. Siitäkin syystä siihen pitäisi saada lisää panostuksia. Ehkä perinteisten maitotuotteiden käyttö on vähentynyt, mutta tilalle on tullut korvaavia valmisteita, ja siinä me olemme myöskin edelläkävijöitä. Sitäkin kautta saisimme mahdollisesti vientiä omavaraisuuden lisäksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Täällä puhuttiin jo turveasiasta, siihen en enää palaa. Se on erittäin tärkeä asia, ja sitä ei saa ajaa alas.

Sitten haluaisin tehdä muutamia nostoja:

Ottaisin tämän metsätalouden. Meidän on pidettävä se kansallisissa käsissä. Olemme metsäinen ja metsistä elävä maa. Me tiedämme, että meillä on 632 000 metsänomistajaa. Yksittäisistä metsistä suurin osa on eteläisessä Suomessa, ja valtio taas omistaa Pohjois-Suomen metsiä, kuten tiedämme. Nyt tämä taksonomia-asia on tietysti tässä todellakin ollut myrkkyä koko Suomen metsätaloudelle. Ihmeellistä kyllä, että siihen silloin aikanaan, kun sitä ensimmäisen kerran nostettiin esille, ei reagoitu yleisesti. Onhan metsäteollisuudenkin puolelta tullut huolestuttavia viestejä, että tähän ei pidä mennä, tämä on todella huono asia.

Edustaja Myllykoski tuossa aikaisemmin otti esille metsien myynnin ulkomaisille sijoitusyhtiöille taikka rahastoille, sijoittajille. Jatkaisin nyt tätä kysymystä ministerille: Jos me toimimme täällä Suomessa Euroopan hiilineluna, onko nyt niin, että nämä metsät tulevat nostamaan arvoansa myöskin sen takia, että tulee kompensatiota? Onko tämä yksi syy siihen, että nyt ulkolaiset sijoittajat ovat kiinnostuneet erityisesti meidän suomalaisista metsistä? Ja tullaanko nyt sitten myöskin metsänomistajille sitä kompensatiota jollakin tavalla ja aikavälillä maksamaan? Minkälaisia suunnitelmia on tämän asian suhteen? Tämä varmasti metsänomistajia kiinnostaa tällä hetkellä hyvinkin paljon.

Kiitän, kun olen moneen otteeseen käynyt ministerin kanssa keskustelua pihasusista, että siihen asiaan on nyt sitten puututtu. Meilläkin Pohjois-Satakunnassa, kun ne siellä pihhoissa juoksevat, toivottavasti ne ovat sitten jatkossa siellä metsissä, mihinkä ne kuuluvatkin.

Näin lyhennän tätä parilla kysymyksellä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Nyt vielä ministeri Leppä lyhyesti, ja sen jälkeen vaihdamme pääluokkaa.

18.29 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Muutamiaan kysymykseen vastaus.

Edustaja Kettunen täällä kysyi noista maksuvalmiuslainojen takauksista, ja ne ovat tulossa. Ne ovat ensi vuoden alussa käytettävissä, ja se on yksi asia — en muistanut äsken sitä tuossa sanoa — jolla tätä tilojen tukalaa tilannetta helpotetaan.

Sitten täällä edustaja Myllykoski kysyi tästä rahoitusyhtiöiden mukaantulosta tänne metsämarkkinoille, ja moni muukin kysyi, Koskela myöskin tässä viimeksi. On ihan selvää, että suomalaisten metsien hyvä tila on suomalaisten yksityismetsänomistajien ansiota. He ovat sen työn tehneet, he ovat satsanneet metsiinsä, ne kasvavat hyvin, ne ovat terveitä. Me pystymme käyttämään puuraaka-ainetta entistäkin enemmän kestäväällä tavalla, korvaamaan fossiilisia raaka-aineita ja niin edelleen. Tässä mielessä tämä on huolestuttava kehityksenkulku, ja tässä nyt sitten metsävähennystä rahastoyhtiöiden osalta suitsitaan. Se on ensimmäinen osio, millä sitten korjataan tätä eroa, tasapainottomuutta, joka silläkin puolella uhkaa tulla. Siellähän on monenlaisia veroeroja ja etuja yhtiöillä verrattuna yksityiseen metsänomistukseen ja nimenomaan näillä rahoitusyhtiöillä, metsärahastoilla. Tämä on ensimmäinen osa sitä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Hiilimarkkinat, ne pitää saada toimimaan myöskin niin, että yksittäiset metsänomistajat ja viljelijät pystyvät niistä myös hyötymään. Se on asia, joka meillä tällä hetkellä on valmistelussa.

Sitten edustaja Myllykoski kysyi hevosalan turvaamisesta. Veikkaus-uudistuksessa se turvataan ja se pitää turvata, ja samalla tavalla kuin muita Veikkauksen edunsaajia pitää kohdella myös hevosalaa. Näin myöskin jatkossa pitää asian olla. Ja suomenhevoselle — hieno alkuperäisrotumme, meidän yksi kulttuurinen kultakimpaleemme — saa nyt jo tukea, myöskin EU-tukea, ja sitä jatketaan myös eteenkin päin.

Ja sitten viimeinen huomio. Onko hallituksella selvät sävelet taksonomiajatkotyössä, kysyi täällä ainakin edustaja Sankelo, taisi joku muukin teistä kysyä sitä: pitää olla, ne pitää olla selvillä. Tässä pitää mennä kansallinen etu edellä, ja niin me teimme ja niin me toimimme. Tätä toivon myöskin kaikilta muilta puolueilta, ei ainoastaan hallituspuolueilta vaan kaikilta muiltakin puolueilta, että rivit ovat suorat, jotta sitä suomalaista kansallista etua siellä pystytään vaalimaan. Metsistä päätöksenteko kuuluu kansallisvaltioiden kompetenssiin, ja siitä Suomi pitää kaikissa tilanteissa kiinni. Se on yksi meidän taloutemme, tulevaisuutemme puujalkoja. Nimenomaan metsät, metsien, puutuotteiden jalostaminen, puurakentaminen ja yhä pidemmälle menevät tuotteet korvaavat uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä. Se on meille myöskin iso taloudellinen kysymys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia, metsät ovat puujalkoja.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 18.32.

Asian käsittelyä jatkettiin klo 22.22.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 30.

Avaan keskustelun. — Edustaja Eskelinen poissa, edustaja Hassi poissa, edustaja Östman poissa, edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Kopra.

22.23 Jukka Kopra kok: Kiitoksia, herra puhemies! Päivä on jo pitkällä ja vähän säikähdin, käykö tässä huonosti. Kiitos, että puheenvuoro järjestyi.

Metsästäjäutukintoa suoritettaessa, kun halutaan metsästää hirviä, karhuja ja muuta tämöistä isompaa riistaa, on suoritettava niin sanottu ampumakoe. Näitä ampumakokeita järjestävät yleensä riistanhoitoyhdistykset ja metsästysseurat, ja ne tehdään syksyisin ja keuhaisin ampumaradoilla. Metsästäjän täytyy läpäistä tämä ampumakoe riittävän hyvin, jotta voi sitten olla ampujana, kun ollaan esimerkiksi hirvimetsällä.

Nyt on Suomessa tällaisia ampumaratoja, joilla voi ampua sisällä hyvinkin samanlaisissa olosuhteissa ja realistisissa olosuhteissa kuin mitä on aito metsästystilanne ja mitä aidoilla ampumaradoilla on. Olen itse asiassa useamman kerran kirjelmöinyt ministerille ja tehnyt aloitetta asiasta, että tämän hirvi- ja karhukokeen eli ampumakokeen voisi ampua sisäradalla. Tällä hetkellä voimassa oleva metsästystutkintoon liittyvä sääntely ei sitä salli, ja

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

asetusta tulisi siis tältä osin hieman muuttaa, niin että sisäradallakin voisi hirvi- tai karhu-kokeen käydä ampumassa.

Muutos olisi pieni eikä aiheuttaisi minkäänlaisia kustannuksia, mutta sitten tämän avulla saataisiin joustavuutta tähän metsästystutkintoon kuuluvan ampumakokeen suorittamiseen sekä ympärivuotiseksi tämä ampumakokeen järjestäminen. Vastuu näistä järjestämisistä sisäämpumaradoilla voisi edelleen olla kuitenkin yhdistyksillä. Sitä tehtävää ei heiltä pois kannata ottaa, sillä he sen menestyksellä hoitavat.

Tältä osin siis edelleen olisi toiveissa se, että säätelyä muutetaan siten, että metsästystutkinnon ampumakokeen voisi sisäradalla suorittaa. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten jatketaan: edustaja Östman poissa, edustaja Mäenpää poissa, edustaja Eestilä poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.25 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Hieman kalataloudesta:

Hallitus panostaa kalatalouden edistämiseen, johon nyt esitetään 2 miljoonaa euroa enemmän rahoitusta kuin tänä vuonna. Lisäys aiheutuu pääasiassa kalastusharrastuksen suosion ja siitä seuranneesta kalastuksenhoitomaksukertymän kasvusta korona-aikana.

Kalastuksenhoitomaksuvarat käytetään kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnitteluun ja toimeenpanoon, kalastuksenvalvontaan, kalastusharrastuksen edistämiseen, kalatalousalan neuvontapalveluihin, kalatalousalueiden toimintaan sekä omistajakorvauksiin.

Keskeistä on myös ammattikalastajien toiminnan edistäminen kotimaisen, kaupallisesti pyydetyn kalan saatavuuden lisäämiseksi ja kalastajan ammatin tulevaisuuden turvaamiseksi. Niin sanotuista joululahjarahoista valiokunta nyt lisää momentille 250 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle, 50 000 euroa Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:lle ja 100 000 euroa Pyhäjärvi-instituutille hoitokalastukseen.

Myös elinkeinokalataloutta halutaan edistää, ja siihen esitetään 2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 21 elikkä tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, hallitusohjelman mukaisena lisäyksenä ammattikalastuksen hyljevahinkojen ehkäisyyn 100 000 euroa ja kotimaisen kalan edistämishojelman toimenpiteisiin 200 000 euroa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymä kotimaisen kalan edistämishojelma on erittäin tarpeellinen ja odotettu. Tarjonnan lisäämiseksi on muun muassa tarkoitus viisinkertaistaa silakan ja muiden vajaasti hyödynnettyjen kalalajien elintarvikekäyttö, kaksinkertaistaa muun kotimaisen pyydystetyn kalan käyttö ja kolminkertaistaa kotimaisen viljellyn kalan tuotanto vaarantamatta vesien hyvän tilan saavuttamista. Luonnonvarakeskus on arvioinut, että ohjelman toteuttamisella luodaan tähän maahan 3 000 uutta työpaikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

22.28 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen maaseutu ansaitsee sille kuuluvan arvostuksen. Siksi ei olekaan lainkaan vähäpätöistä se, millaista politiikkaa maaseudun ja koko maan asuttamisen eteen teemme niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Tästäkin syystä viljelijöiden syyttäminen ilmastonmuutoksen aiheuttajina on kohtuutonta. Viljelijät ovat kehittäneet muun muassa erilaisia viljelystekniikoita päästöjen vähentämiseksi monien muiden toimien lisäksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kannattavan pien- ja perheviljelmän edellytykset on säilytettävä koko Suomessa. Taloudellisesti kannattava ja eteenpäin pyrkivä tila voi vastata yhteiskunnan haasteisiin työllistämällä, investoimalla ja huolehtimalla hyvin niin eläimistä, ympäristöstä kuin yrittäjäperheistäkin. Tämä tulisikin huomioida tulevassa EU:n CAP-uudistuksessa ja sitä koskevassa rahoituksessa. Nyt maaseudun kehittämisrahoitus ei ole kehittynyt suotuisasti eri alueiden osalta, vaikka rahoitus hieman kasvaakin. Perussuomalaisten mielestä maatalousväestön tulotason on myös vastattava yleistä tulokehitystä.

Arvoisa puhemies! Asuminen ja yrittäminen maaseudulla edellyttää kehittyvää ja ennakoitavaa toimintaympäristöä. Nyt päätöksenteko ei ole ennakoivaa johtuen hallituksen ilmastopoliittisista linjauksista sekä ylikireistä päästövähennyksistä. Ennakoimattomuus haittaa myös metsäteollisuuden sektoria. Myös kriisivalmius ja huoltovarmuus edellyttävät panostuksia varmuusvarastoihin. Tätä hallitus ei ole huomionut parhaalla mahdollisella tavalla, koska ajoi käytännössä koko turvetuotannon alas maassamme.

Liikenteen sujuvuus on toimivan ja tehokkaan maaseudun perusedellytys, ja merkittävä osa tätä on kohtuullisen hintainen polttoaine. Turvallisuuden takaamiseksi poliisin, pelastustoimen ja muiden viranomaisten palveluita on oltava tarjolla myös sivukylillä. Ei ole kenenkään etu, että turvallisuutta ajetaan alas säästösyihin vedoten. Myös viranomaistyön etämahdollisuuksia tulee kuitenkin edistää. Maatalouden harjoittamiseen liittyvää sääntelyä ja byrokratiaa on oleellisesti vähennettävä. Kaikesta tästä huolimatta EU:n sääntelyä ei ole kuitenkaan pystytty vähentämään.

Arvoisa puhemies! Metsä on suomalaisen hyvinvoinnin lähde ja vaurauden kivijalka. Perussuomalaiset nostavat suomalaisen työn ja tuotannon etusijalle. Teollisuus tarvitsee koulutettua työvoimaa, edullista energiaa ja tasaista puuvirtaa sekä teollisuuden tarpeita kunnioittavia ympäristösäännöksiä. Teollisuuden kuljetuksille ja sivutuotteille ei saa asettaa kilpailukykyä rajoittavia haittaveroja. Metsä- ja paikallisteiden mahdollistama keskeytymätön puuvirta on suomalainen kilpailuvaltti. Puuhuollon turvaamiseksi yhteiskunnan on noudatettava pitkäjänteistä ja ennakoitavaa politiikkaa sekä pidettävä liikenneinfra kunnossa. Kuten maatalous, niin myös metsätalous ja etenkin metsäteollisuus ovat kärsineet hallituksen ennakoimattomasta politiikasta. Myös lisääntynyt ja suunnitteilla oleva EU-sääntely on uhka suomalaisten metsien hyötykäytölle, ja metsäpolitiikan tulee jatkossakin olla kansallisessa päätösvallassa. Perussuomalaisten pyrkimys lisätä puurakentamista tukee hyvin myös tavoitetta ilmastopolitiikan paremmasta ennakoitavuudesta.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus ja turvetuotanto ovat julkisuudessa tuomittuja elinkeinoja. Perussuomalaiset kuitenkin puolustavat niitä laillisina elinkeinoina, jotka luovat työpaikkoja ja tuloja maaseudulle. Kotimaisen energian yksi kivijalka, turve, on suuri potentiaali. Turpeen käytön monipuolistaminen kestäväällä tavalla on nopea tie nostaa energian kotimaisuusastetta. Valitettavasti maamme istuva hallitus on omalla veropolitiikallaan jo lähes tuhonnut turvealan ja siihen kiinteästi liittyvät työpaikat.

Metsästyksellä ja kalastuksella on Suomessa pitkät perinteet. Suomalaiseen eräkulttuuriin kuuluu erottamattomasti luonnon kunnioittaminen, mikä näkyy esimerkiksi saaliseläinten asiallisena käsittelynä. Tähän liittyen on käsittämätöntä, että maatalouden turvaamiseksi [Puhemies koputtaa] poikkeusluvilla ammutut valkoposkikhanhet hyötykäytön sijaan pitää hävittää polttamalla tai hautaamalla.

Arvoisa herra puhemies! Voinko pyytää uuden puheenvuoron, vai saanko hetken jatkaa?

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: No, pyytäkää uusi puheenvuoro. Pidetään kiinni näistä 5 minuutin puheenvuoroista.

Kyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.33 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tällä budjettiviikolla maa- ja metsätalousministeriön pääluokan käsittelypäivä on kääntynyt jo pitkälle iltaan, ja se hän tietää sitä, että on perinteisen kuttupuheen aika! Valitettavasti pirkanmaalaiset edustajamme ovat estyneitä, mutta se ei suinkaan tarkoita sitä, että kutut unohdettaisiin. Minulla on Kainuun edustajana ainutlaatuinen tilaisuus pitää esillä kuttujen asiaa, ja tämä on minulle suuri kunnia.

Tämä pirkanmaalaisten edustajien hieno perinne, jonka juuret yltävät aina vuoteen 1983, on pidettävä voimissaan. Perinteenhän on aloittanut pirkanmaalainen kansanedustaja Timo Roos, ja se on perinteisesti pidetty maa- ja metsätalouden budjettiluokan lopuksi.

Haluan yli maakuntarajojen olla tukemassa kuttujen tulevaisuutta. On valitettavaa, että tähän asti kuttujen rooli osana kansallista puolustustamme on unohdettu, ja haluan tähän tuoda nyt muutoksen.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimissa eläimillä on aina ollut suuri merkitys. Historian saatossa on suomenhevosella ollut merkittävä asema Puolustusvoimien apuna. Nykyään voisi hyödyntää enemmän kuttujen monipuolisia ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia. Ministeri Kaikkonen on pukki Suomenmaan vartijana, joten kutut sopisivat osaksi puolustustamme erinomaisesti. Kuttujen käyttäminen Maavoimien suorituskykyjen kehittämisessä on tarkastelun arvoinen asia: taistelukentän taksina toimivan kutun elinkaarikustannukset olisivat edullisia, asevarusteluun ei kuluisi suuria summia, eikä huoltoinvestointikaan päätä huimaisi.

Puolustusvoimia on kehitetty strategisilla hankinnoilla — viitataan Laivue 2020- ja HX-hankkeisiin. Olisi syytä harkita myös kuttujen maahanlaskujoukkojen perustamista: Alkuun voisi hankkia koekäyttöön viisi kuttua. Tämä kuttuviisikko näyttäisi suuntaa, onko kutuilla puolustuksen kannalta erinomaisia vai loistavia käyttömahdollisuuksia. Nämä joukot tukisivat erinomaisesti Ilmavoimia taktisena osana.

Täytyy myös muistuttaa kuttujen erinomaisista häiveominaisuuksista: kuttuja ei kovin helposti huomaa tutkasta — vain ruumiinlämpö on haasteena.

Kuttu hallissa on sopiva näky hävittäjien ohella. Näin ollen samoja tiloja voidaan käyttää monipuolisesti ja edullisesti.

Luonnonvaraisia kuttuja voisimme hankkia kenties ulkomailta, kuten muutakin taistelukalustoa. Korkeassa ilmanalassa elävä villi kuttu on hapenottokyvyltään ylivertainen taistelijan apuri. Erityisesti tsägädägä-vuohieläinlaji olisi soveltuva suomalaiseen puolustusympäristöön.

Arvoisa puhemies! Ilmavoimien lisäksi kutut soveltuvat Maavoimien käyttöön. Kuttujen käyttömahdollisuudet olisivat laajat. Mainitsin jo taistelukentän taksin eli joukkojen liikkutun: Tässä juuri huikea hapenottokyky on erinomainen apu. Sotilaallinen liikkuvuus paranisi huomattavasti.

Taistelukentällä vihainen kuttu on pelottava vastus. On mahdollista, että tositilanteissa nähdään useita viiltäviä kuttuja. Toki muistutan, että koiraspuolisia kutsutaan pukiksi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Kuttujen osuus budjettimenoista olisi todella pieni pisara meressä. Kuten aiemmin mainitsin, kuttujen käyttäminen osana puolustustamme olisi edullista mutta tehokasta. Onpa tämä uljas eläin sitten virallinen kuttu tai viraton kuttu, olisi sen symbolinen arvo kutuasialle merkittävä. Toivottavasti tulevaisuudessa näemme kutut osana Puolustusvoimiamme tavalla tai toisella.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla haluan jo kiittää kaikkia tästä vuodesta sekä toivottaa mukavaa, rauhallista joulua ja vieläkin erinomaisempaa, kutturikasta uutta vuotta 2022.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, edustaja Kettunen. — Edustaja Myllykoski, ole hyvä.

22.38 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia tuosta vatsahermoja kuttavasta puheenvuorosta. Ja koetin löytää jonkun aasinsillan, kuinka olisin tästä päässyt edelliseen asiaan, mihinkä olin pyytänyt puheenvuoron, mutta nyt kyllä meni ihan mahdottomaksi ratkaisuksi.

Mutta kuten tuossa jo edellisessä puheenvuorossaan edustaja Kettunen toi esille hoitokalastuksen ja näiden pientenkin rahojen merkityksen maakunnille ja tietyille tahoille, niin on kyllä pakko sanoa, että kyllä esimerkiksi jollakin 100 000 eurolla Pyhäjärvi-instituutille on ollut ratkaiseva merkitys siinä, kuinka meillä kotimaisen kalan käyttö on ollut erittäin isossa keskiössä. Meillä Satakunnassa Pyhäjärven ympärille tullut hoitokalastus on tehnyt sellaisen hotelli- ja ravintola-alojen kotimaisen kalan pihvituotannon, jota voi vain haikaila myös muualle Suomeen. Ja siltä osin on todella tärkeää, että me täällä olemme pystyneet tekemään sellaisia päätöksiä, että näissä tietyissä paikallisissa, kohdennetuissa, jakovaras-
sa olevissa rahoissa on nähty myös elinkeinotoiminnan, ei pelkästään liikenteeseen liittyvien mahdollisuuksien edistäminen. Ja se on todella hieno asia, ja olen siitä todella tyytyväinen satakuntalaisena, ja toivotankin kaikki teidät järvikalapihvin ääreen. Todellakin seitsemän kilometrin säteellä pyydetään, käsitellään ja tuodaan meille kaikille kotimaista kalaa, ja se jos mikä on todellakin hieno asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten kuttupuheen jälkeinen jälkipuhe. Olkaa hyvä, edustaja Huru.

22.40 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos edustaja Kettuselle mukavasta kuttupuheesta.

Arvoisa puhemies! Jatkan edellistä puhettani, joka loppui siihen, että maatalouden turvaamiseksi poikkeusluvilla ammutut valkuposkihanhet hyötykäytön sijaan pitää hävittää polttamalla tai hautaamalla. Vastuullisesti toteutettu metsästys ja kalastus ovat eettisesti kestäväällä pohjalla olevaa harrastamista. Riistan ja petojen kaatolupien pitää olla päätettävissä paikallisesti läheisyysperiaatteen mukaan. Suurpedot eivät saa aiheuttaa haittaa asumiselle tai pihan eläimille, turvallisuudelle tai yrittämiselle.

Hallitusohjelmassa olevat suunnitelmat kansallispuistojen tai luonnonsuojelualueiden lisäämiseksi ovat osin kannatettaviakin, mutta niiden ei tule lähtökohtaisesti kieltää metsästystä, sillä metsästyksellä on merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean vain sen, että vaikka ollaan näin myöhään illassa, yritetään pitää kiinni siitä etukäteen sovitusta ajasta ja sitten otetaan uusia puheenvuoroja, jotta tämä rytmi säilyy täällä salissa.

3.9. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28, joka eiliseltä siis tähän siirtyi. — Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puolesta edustaja Filatov.

Se unohtui tässä sanoa — hyvä, että viereltä muistutetaan — että puolitoista tuntia varataan tähän keskusteluun tässä vaiheessa. Ei toki Filatoville ihan niin paljon yksistään. [Naurua]

Keskustelu

18.32 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eli ihan aluksi tästä hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoituksesta, jossa on kyse siirtomääräraha: Sen momentin määräraha on 47,1 miljoonaa euroa, ja siinä on kyse siitä, että se voitaisiin käyttää näiden hyvinvointialueiden ict-valmistelun rahoitukseen. Asiantuntijakuulemisessa on oltu huolissaan siitä, riittääkö se, ja sen vuoksi valiokunta on sitä mieltä, että on tärkeää seurata tätä rahoituksen riittävyttä. Valiokunta oli iloinen siitä, että kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen on esitetty 2 miljoonaa, joka liittyy tähän sote-uudistuksen valmisteluun, koska silläkin puolella näitä tehtäviä on.

Sitten jos katsotaan kuntatalouden näkymää ja tilaa tällä hetkellä, niin se on ollut aika poikkeuksellista viime vuosina. Vuosi 2017 oli ennätyksellisen vahva, mutta sitten taas kuntatalous heikkeni 18 ja 19, ja kun koronapandemia alkoi vuonna 20, niin silloin tilanne oli hankala. Voisi sanoa, että vaikka tässä on näitä koronaan liittyviä ongelmia ollut, niin itse asiassa ne ongelmat kuntataloudessa ovat enemmän rakenteellisia kuin tähän koronaan liittyviä kysymyksiä, eli kyse on tutuista jutuista — väestön ikääntymisestä, palvelutarpeen kasvusta, muuttoliikkeestä, syntyvyyden laskusta ja niin edelleen — ja kyse on siitä, että kunnat myös eriytyvät aika voimakkaasti.

No, vuonna 20 kuntatalous vahvistui merkittävästi, mikä liittyi siihen, että hallitus myönsi kunnille tukea koronapandemian vuoksi. Se oli lähes 3 miljardia euroa. Sitten kuitenkin ne kustannukset, mitä silloin aiheutui kunnille, olivat noin pari miljardia, jolloin tavallaan yli miljardi tuli tätä ylikompensaatiota tai positiivista tulosta. Samaan aikaan verotulot kehittyivät suhteellisen suotuisasti ja nettomenot olivat maltillisia, alle 3 prosenttia, ja ne tukivat tavallaan sitä vahvistumista vuonna 20. Sitten jos katsotaan kuntatalouden yhteenlaskettua vuosikatetta, niin se kaksinkertaistui vuodesta 20 ja kulki siinä mielessä positiiviseen suuntaan. Tämä positiivinen kehitys oli totta oikeastaan lähestulkoon kaikissa kunnissa, eli siellä oli ihan muutama poikkeus.

Nyt kun katsotaan tätä tilannetta, niin kuntatalouden arvioidaan pysyvän suunnilleen lähellä viime vuoden tasoa, mutta sitten tämä tuleva vuosi 22 näyttää selvityksen mukaan aika vaikealta, sillä kuntien menojen arvioidaan kasvavan edelleen tuloja nopeammin ja sitten toisaalta koronapandemiasta on kunnille ja kuntayhtymille aiheutunut välittömiä li-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

säkustannuksia. Ne ehkä vähenevät. No tässä tilanteessa me ei taas tiedetä, kuinka käy, koska korona on vakavoitunut. Sitten toisaalta samaan aikaan ovat poistumassa valtion kuntatalouteen kohdistamat määräaikaaiset tukitoimenpiteet, ja tämä tuo sitä epävarmuutta.

No, sitten jos katsotaan kuntien verotulojen arviota, mitä se voisi olla vuonna 22, niin arvio on se, että se kasvu hidastuu ja se olisi noin 0,7 prosenttia. Riskitekijöitä tulee esimerkiksi henkilökustannuksista. Me ei tiedetä vielä, minkälainen palkkaratkaisu tulee olemaan, ja sillä on iso merkitys kuntataloudelle.

Sitten jos mennään sote-puolelle, niin se on sellainen asia, joka muuttaa kuntien toimintaa ja rahoitusta, ja vaikka ratkaisu on ihan oikea siten, että mentäisiin ikään kuin kustannusneutraalissa mallissa eteenpäin, niin siihenkin liittyy tiettytyyppejä epävarmuuksia. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että osa kunnista on aika vaikeuksissa tämän kokonaisuuden jälkeen, ja meidän pitää pitää huoli siitä, että kun kuntiin kuitenkin jää varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta, kulttuuria, liikuntaa, nuoriso- ja vapaa-ajan toimea, alueiden suunnittelua, asuntopolitiikkaa, elinkeinopolitiikkaa ja niin edelleen, niin että nämä tärkeät asiat tulevat joka tapauksessa hoidetuiksi, vaikka tässä kunta—sote—valtio-suhteissa tapahtuu muutoksia, ja silloin on seurattava myös eri alueita.

Sitten valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että erikseen pitää seurata myös suurten ja kasvavien kaupunkien kehitystä ja kykyä investoida, koska siellä on kyse elinvoimasta ja tavallaan siitä veturiudesta, mitä nämä suuret kaupungit ovat koko alueelle.

Kello käy, ja kohta 5 minuuttia on kulunut. Minä en käy näitä valtionosuuslukuja läpi — ne löytyvät sieltä mietinnöstä — koska siihen menisi liikaa aikaa, mutta kun täällä on näitä prosenttimuutoksia, niin siinä todetaan, että se on lähinnä teknistä, mitä siellä tapahtuu. Elikkä se prosenttimuutos ei ole niin vakava kuin miltä se ehkä luvuissa näyttää.

Valiokunta on sitä mieltä, että kun tähän talousarvioon 22 ei enää sisälly uusia päätöksiä koronatuista, niin kuitenkin tätä tilannetta [Puhemies koputtaa] pitäisi seurata ja katsoa, miten siinä mennään eteenpäin ja mitä tapahtuu, elikkä olla se valmius, että tehdään sitten uusia päätöksiä, jos näin tulee, ja toisaalta sitten muistuttaa siitä, [Puhemies koputtaa] että vaikka ei ole varsinaisia koronakuluja, niin tätä hyvinvointivajetta on, ja jos sitä ei hoideta, niin se tulee kalliimmaksi kuin sen hoitaminen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaoston puheenjohtajalle. — Ja nyt esittelyä jatkaa edustaja Vähämäki hallinto- ja turvallisuusjaostosta.

18.38 Ville Vähämäki ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! To-dellakin Tullin toimintamenot, momentti 28.10.02, kuuluvat hallintojaoston käsiteltäväk-si. Momentille esitetään 188 miljoonaa, joka on 1,6 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Tänä vuonna lisäys toimintamenoihin johtuu tulliselvitysten kokonaisuudistuksen jatkamisesta. Uudistukseen tuli useita muutoksia, ja EU lykkäsi tulliselvityksen käyttöö-nottoa vuoden 25 loppuun.

Valiokunta pitää Tullin saamia lisäyksiä hyvinä ja myönteisinä. Tullin saamat uudet teh-tävät tai tehtävien muutokset on otettu huomioon toimintamenojen mitoituksessa. Muun muassa pienimmän kannettavan alv-maksun kynnys poistettiin 1.7. alkaen, eli kolmansien maiden maahantuonnissa kannetaan alvi kaikista ostoista. Tämän johdosta kaikki näistä maista tulevat lähetykset tulee tullata, ja lisäykset näihin työtehtäviin tehtiin kuluvan vuo-den budjetissa, taisi olla jopa noin 50 henkilötyövuotta.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Lisäksi neljännessä lisäbudjetissa tänä vuonna tehtiin lisäyksiä Tullin toimintamenoihin, jotta tiedonhallintalain vaatimukset voidaan täyttää.

Tullin toiminnan kehittämiseksi valiokunta kiinnittää huomiota etenkin valvontateknologian kehittämiseen, jota voivat olla muun muassa konenäkösovellukset, joilla voidaan automaattisesti tunnistaa ajoneuvoja, kontteja tai lähetyksiä. Yleisesti koko valvontatoimen digitalisaatio sekä valvontatoimintaan liittyvät ict-hankkeet nostetaan esille. Jaosto sai näistä hyvän selvityksen.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomion Tullin poissaoloihin, 11 päivää työntekijää kohti vuoden aikana. Tullin johdon tulee jatkaa toimenpiteitä työhyvinvoinnin kasvattamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Paatero.

18.40 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensin mahdollisuudesta siirtää tämä keskustelu tälle päivälle, kun minullakin oli lupa tulla tähän taloon. Ja kiitoksia molemmille jaostoille ja jaoston puheenjohtajille tästä esittelystä ja niistä nostoista, jotka valtiovarainvaliokunta on sitten nostanut tähän. Olemme lukeneet ne valtiovarainministeriössä tarkasti, ja tulemme huomioimaan ne myöskin tulevissa budjeteissa ja myöskin lainsäädännön valmistelussa.

Ihan ensin muutama huomio tänne koko julkisen hallinnon puolelle. Ja se kehittäminen hän on aloitettu niin, että noin vuosi sitten teimme julkisen hallinnon erillisen strategian, jossa myöskin on vahva yhteys koko julkisen talouden kestävyystiekarttaan — koskettaa digitaalisuutta, koskettaa hankintoja, koskettaa tiloja. Ja tämä on iso mahdollisuus myöskin tehdä täältä, mutta se myöskin tehostaa muilta osin, erityisesti palveluiden saajien kannalta, sitä palvelua. Tehokkaampi tilojen käyttö on meillä myöskin strategiana huomenna valtioneuvostossa, missä kiinteistö- sekä toimitilastrategia saadaan valmiiksi. Tämä mahdollistaa myöskin tietysti päästövähennyksiä, kun ei ole ylimääräisiä neliöitä.

Iso muutos on tietysti myöskin sote-uudistus ja sitten toisaalta palveluiden digitalisaatio, joka tuo meille tehokkuushyötyjä, jotenka me voimme saavuttaa palvelut ajasta ja paikasta riippumatta. On perustettu myöskin uusi ministerityöryhmä digi- ja data- ja hallintoasioita valvomaan ja päätöksiä tekemään. Se on erittäin hyvä uudistus.

Näiden julkisten hankintojen osalta, johon on myöskin oma strategia, on myöskin nyt tehty työkaluja — ”kentälle”, niin sanotusti — vastuullisuuden vähimmäisehdoista, jotta ne tulevat toteutettua.

On hienoa, että valiokunta otti esille erityisesti tämän lasten ja nuorten — mutta myöskin sosiaalisen — hyvinvoinnin ja mielenterveyden kytköksen talouteen, koska on juuri näin, että se velka ei tule maksetuksi aivan samalla tavalla kuin normaalikorkoinen pankista tai rahoituslaitoksista otettava velka, ja sen takia on huolehdittava myöskin siitä puolesta. Olemme myös työntekijöiden osalta aloittamassa Kevan kanssa yhteisen työhyvinvointiprojektin, koska tällä hetkellä tiedätte, että meillä noin 50 henkeä jää työkyvyttömyyseläkkeelle joka päivä.

Digi- ja väestötietovirastosta on oltu huolissaan, ja se näkyy myöskin valiokunnan mietinnössä — erittäin hyvä. Näin olen ollut myöskin minä, ja siitä syystä te olette — me olemme — yhdessä jo päättäneet kolmannessa lisätalousarviossa ja nyt tuli vielä täydentävässä talousarviesityksessä lisää voimavaroja niin, että saadaan palkattua 40 henkilöä li-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

sää Digi- ja väestötietovirastoon, jolloinka heidän arvionsa mukaan ensi vuoden alkupuoliskolla pystytään sitten pääsemään niin sanottuihin normaaleihin aikatauluihin.

Sitten tämä hyvinvointialueiden rakentaminen. Siis tälle vuodelle oli noin 15 miljoonaa ja ensi vuodelle 47 miljoonaa varattu siihen valmistelutyöhön näille VATEille. Tiedostamme, ja alueiden kanssa on käyty keskustelua, että tämä ei välttämättä riitä, ja näinpä alkuvuoteen saamme tarkemmat laskelmat kaikilta alueilta, kun on tehty talousarvio, minkä jälkeen sote-ministeriryhmä on päättänyt, että me käymme tilanteen läpi. Ja jos näyttää siltä, että lisärahoitusta tarvitaan, niin siihen on myöskin valmiutta. Ict-rahoitukseen on erilliset rahoitukset, elikkä sinne on tälle ja ensi vuodelle 220 miljoonaa euroa yhteensä, joista ensimmäiset osat on jo alueille maksettu, laitettu maksuun. Elikkä ict-rahoituksen osalta tämä 47 miljoonaa ei tarvitse riittää.

Kuntien osalta on erittäin perustellut huomiot, ja tämä epävarmuus, joka tällä hetkellä näkyy kuntakentällä, on lähes käsin kosketeltavaa johtuen osittain siitä, että se laskenta-kaava, mikä tässä on ollut muun muassa sote-kulujen kasvuun, on reilu 2 prosenttia. Ja nyt meillä on tietoa, että monilla alueilla ne nousut ovat jo tänä vuonna olleet yli 10 prosenttia ja näyttävät myöskin huomattavasti enemmän kuin se, mihinkä valtion budjetti on raken-nettu. Ja tästä syystä se kuntien talous on myöskin ensi vuonna varsin epävarma. Mutta me seurataan sitä koko ajan, niin että joka tapauksessa nämä peruspalvelut tulee voida järjestää.

Ja sitten kun näitä koronakuluja oli tälle vuodelle suoraan niihin koronasta aiheutuviin kustannuksiin budjetoitu avustusmuotoisena yli miljardi, niin niistähän on ensimmäinen haku käynnistynyt ja toinen haku tulee nyt vielä käynnistymään, ja oletettavasti ne maksatukset menevät ensi vuoden puolelle.

Ja kunta- ja poliittien tulevaisuustyö on vahvassa vauhdissa. Me saamme tämän vuoden loppuun mennessä sen työn varsinaisesti tehtyä, ja alkuvuoden puolella sitten raportin siitä, minkä jälkeen pääsemme poliittisesti keskustelemaan, minkälaisia linjauksia [Puhemies koputtaa] kunta—valtio-suhteessa tulee tulevaisuudessa olemaan. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Täällä näyttää olevan halukkuutta debatoida. — Edustaja Kankaanniemi.

18.46 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kunnissa on tänä syksynä käsitelty tässä ihan viime päivinä ja viikkoina ensi vuoden budjetit, niin on tullut hyvin vahvasti eteen tämä kysymys, joka tietysti on ollut tiedossa, että sosiaali- ja terveydenhuollon määrärahojen kasvupaine on kova, ja jos niitä nyt sitten ensi vuodelle kasvatetaan, niin se sitten vaikuttaa seuraavien vuosien kuntien valtionosuuksien määrään negatiivisesti. Miten te, ministeri, kommentoitte tätä tilannetta? Onko jotakin vielä tehtävissä, että kunnat voivat asianmukaisesti hoitaa ensi vuonnakin sosiaali- ja terveystaloudelliset kaikkien osin, niin vanhustenhuollon kuin lastensuojelun ja sitten terveydenhuollon osalta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

18.47 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan edustaja Kankaanniemi otti esiin hyvin pitkälti samankaltaisen asian, jota itsekin ajattelin tässä kommentoida ja hieman kysyä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Elikkä tosiaan suurin muutos kuntatalouden osalta on tuleva hyvinvointialueuudistus, ja se luo tietysti kuntiin ja alueille epävarmuutta ja epätietoisuutta. Talousarviot on pitkälti hyväksytty kuntien valtuustoissa tähän päivään mennessä, ja on tietoa siitä, että vuoden 2022 sote-budjetoinnilla on vaikutus sekä peruskunnan että sen tulevan hyvinvointialueen rahoitukseen. Tietysti tärkeätä on tulevaa valmistelua varten, että tilannekuva täsmentyy, kun tieto lisääntyy, ja kuten tiedetään, niin tietopyyntö on jo kuntiin lähtenyt rahoituksen suunnittelua varten. Kuitenkin kysyn vielä ministeriltä: onhan todellakin niin, että kunnat pystyvät selviytymään ensi vuonna tehtävistään sote-puolella ja että valmistelu hyvinvointialueilla pystytään turvaamaan kaikin tavoin ja erityisesti se nivelvaihe saadaan onnistumaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pylväs.

18.48 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on selviytynyt korona-ajasta taloudellisesti vähintään kohtuullisesti. Talous on toipunut nopeasti ja kasvaa, työllisyys on korkealla, ja velanottoakin jää ensi vuonna tuntuvasti arvioitua pienemmäksi, vaikka se toki mittavana jatkuukin.

On tärkeää, että koronasta johtuvat suorat kustannukset korvataan edelleen kunnille. Kuntatalouteen kohdistuu kuitenkin entistä enemmän paineita, kun koronasta johtuvien kustannusten vähentyessä samalla poistuvat myös valtion kuntatalouteen kohdistamat määräaikaiset tukitoimenpiteet.

Lisäksi korona-aikana on opastettu kansalaisia hyvin voimakkaasti digitaaliseen palvelujen käyttämiseen. Oli hienoa kuulla ministerin toteamus Digi- ja väestövirastosta, että käsittelyaikoja pyritään aidosti lyhentämään mittavilla henkilötyövuosien määrillä. Se varmasti auttaa kansalaisia näiden asioiden eteenpäin saamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

18.49 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun kiitos ministerille avoimesta ja rehellisestä esittelystä ja valtiovarainvaliokunnalle ansiokkaista huomioista. Kunnissa on todella vallalla suuri epävarmuus taloudesta, ja se rasittaa siellä. Näiden uusien hyvinvointialueiden perustaminen tehdään nyt tosi kiireellisellä aikataululla, ja se on tosiaan valtava ponnistus kunnille ja erityisesti suurille kaupungeille. Itse seuraan tilannetta Espoossa. Samaan aikaan, kun tämä koronanvastainen taistelu jatkuu ja sen aiheuttama hyvinvointi- ja oppimisvelkaa on hoidettava, nämä samat viranhaltijat vievät läpi tätä kaikkien aikojen suurinta hallinnon uudistusta.

On todella välttämätöntä, että valtio antaa tähän työhön tarvittavan tuen. Oli hyvä kuulla ministerin kertovan, että rahojen riittävyttä arvioidaan, mutta on tosi tärkeätä, että tämä työ tehdään tiiviissä yhteistyössä kuntien ja kaupunkien kanssa. Olisin vielä varmistanut, tehdäänhän näin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

18.50 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia esittelypuheenvuoroista ministerille ja valiokunnan puheenjohtajalle. On todellakin pakko

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

tässä sanoa, että epävarmuus on kuntataloudessa vallitseva, ehkä pienemmissäkin kunnissa kuin siellä isommissa kaupungeissa. Elämme tietyllä tavoin epävarmuudessa.

Joiltakin osin haluaisin vähän kysyä, ehkä en suoraan nyt ministeriltä: Emmekö me nyt tiedä kuitenkin palkkaratkaisuista vaikkapa 30 viimeiseltä vuodelta, mitä se tulee olemaan? Haluttiinko sanoa, että nyt poliittisesta paineesta kuntatyöntekijöiden osalta tämän koronatilanteen vuoksi voisi tulla joku erityinen pumpsi siihen, että me joudumme varautumaan isompiin korotuksiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

18.51 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus astui voimaan, ja aluevaalien jälkeen alkaa sitten todellinen ponnistus, kun uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintaansa 1.1.2023. Tämä uudistus muuttaa myös kuntakenttää, ja kunnissa on suuri huoli siitä, kuinka rahoitus siirtyy hyvinvointialueille valtionosuusjärjestelmän kautta. Samalla valtio tasoittaa kuntien rahoitusta oman valtionosuusjärjestelmänsä kautta, ja huoli siitä, kuinka rahat jatkossa riittävät, on monessa kunnassa iso.

Kuntien taloudelliseen tilanteeseen ja tasapainoon on tarvittaessa pystyttävä hakemaan parannusta, ja sitä onkin seurattava kuntakohtaisesti ja tarkasti. Kuntien on kuitenkin jatkossakin pystyttävä investoimaan ja järjestämään peruspalvelut laadukkaasti ja tarpeiden mukaan.

Pääomatuloista ei kuitenkaan makseta ollenkaan kuntaveroja, ja tätä voidaan pitää josain määrin epäoikeudenmukaisena. Pääomatulojen saajia löytyy tulotietojen kärkipäästä, ja myös pääomatuloja saavat käyttävät kuntien järjestämiä palveluja. Arvoisa ministeri, onko tästä käyty [Puhemies koputtaa] keskustelua, ja mitä te tästä ajattelette?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

18.52 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille siitä, että kuntatalous sai riittävät panokset siihen, että selvitään tästä koronasta. Tilanne oli aivan varmasti vaikea — ensimmäisenä tietenkin terveydenhuoltohenkilöstö, joka otti aivan valtavan iskun vastaan kunnialla, ammattitaidolla ja sitkeydellä, mutta kuntien oma organisaatio muiltakin osin joutui valtavan tiukoille, koska asioita pyöriteltiin ja tulot pienenivät, verotulot vähenivät ja niin edelleen. Kiitoksia siitä, että se hoidettiin tyylikkäästi.

Mutta kuten sanoitte omassa puheenvuorossanne, tämä digitalisaatio etenee, ja nyt on pakko tehdä semmoinen johtopäätös, että tähän maahan ei oikeasti haluta rakentaa valokuituverkkoa koko maahan. Tästä on puhuttu, minkä aikaa olen ollut eduskunnassa, vuodesta 2003 saakka. Aina on puhuttu, että kyllä tämä laitetaan kuntoon. Vieläkään sitä ei ole tehty. Kyllä viesti ainakin minulle on mennyt perille: ei sitä haluta rakentaa. Ilomantsin kunta rakensi sen omilla varoillaan, saaden toki pienen tuen valtiolta. Mutta kysyn teiltä: mikä on tämän digitalisaation... — Ei sillä ole mitään mahdollisuuksia menestyä enää, jos ei saada valokuituverkkoa koko maahan. Tämä on aivan toivoton tilanne, [Puhemies koputtaa] jos digipalveluja aiotaan kehittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Filatov.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

18.54 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Digitalisaatiossahan on oikeastaan kyse kahdesta asiasta: Siitä, että me käytämme palveluiden tuottamisen puolella parhaalla mahdollisella tavalla tietoa ja että tietojärjestelmät ovat toimivia. Ja sitten toisaalta on kyse siitä, miten ihmiset käyttävät niitä digipalveluita. [Hannu Hoskonen: Mitenkä ne käyttävät, kun ei ole verkkoa?] Ja tässä oikeastaan... — No, se on sitten kolmas asia. — Mutta, tässä oikeastaan haluaisin korostaa sitä, että kun me kuitenkin teemme mitavia investointeja nyt digipuolelle, niin että meillä olisi palvelumuotoilu kunnossa, koska monta kertaa meillä on kehitetty digipalveluja aikalailla hallinnon lähtökohdista, ja silloin se asiakasnäkökulma ei ole ollut niin voimakkaasti ikään kuin framilla. Ja me tiedämme kuitenkin sen, että meillä on paljon iäkkäitä, jotka käyttävät palveluita, joilla se osaaminen ei välttämättä, ja uskallus, ole ihan sillä tasolla kuin ehkä niillä, jotka ovat työssängä jo tottuneet käyttämään palveluita — tai sitten vaikkapa maahanmuuttajilla — että me osaisimme pitää oikeasti huolen myös saavutettavuudesta ja tehdä niitä valintoja, jolloin me tarvitsemme myös niitä nokakkaisia palveluja, [Puhemies koputtaa] koska kaikki eivät voi mennä nettiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt en ole aivan varma: yrittikö edustaja Huttunen myös päästä mukaan debattiin, ja laitteet toimivat?

18.55 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomasin, kun tulin tänne saliin, että tuo vastauspuheenvuoronappi oli jo sammunut, mutta toki olisin halunnut oman sanani sanoa.

Itse asiassa edustaja Pylväs sanoi aika pitkälti sen, mitä olin sanomassakin. Suomihan on selvinnyt koronasta kaiken kaikkiaan hyvin. Voi sanoa, että varmaan historiankirjoittajat katsovat myöhempään tilastojä ja todetaan, että selvisimme hyvin taloudellisesti, selvisimme hyvin kuntatalouden puolesta ja myös yritykset selvisivät hyvin. Mutta toki minäkin kannan huolta tulevaisuuden kunnan rooleista, ja olisinkin halunnut kysyä ministeri Pääterolta, missä vaiheessa lähdetään tarkastelemaan mahdollisia valtiosuusuudistuksia, koska väistämättä tämä suuri, tärkeä uudistus tuo myös haasteita joillekin kunnille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eskelinen.

18.56 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tietysti hallitukselle kuntatalouden ja soten tukemisesta näin korona-aikaan. Se on ollut äärimmäisen tärkeää, ja näin on päästy yli näitten vaikeitten vuosien.

Kunnat tulevat joka tapauksessa eriarvoistumaan, se on aivan selvä asia, ja lähinnä kysyn nyt sitten, miten ministeri näkee sen kehityksen. On aivan selvää, että kaikki kunnat eivät samalla tavalla pysty elinvoimaa rakentamaan, panostamaan elinvoimaan ja vetovoimaan, mitä pitäisi olla, jotta se kunta pystyy jatkossakin niin elinkeinopoliittisesti kuin sitten palvelujen osalta toimimaan. Mikä on käsitys ja näkemys siitä? Itse uskon, että kriisikuntamenettelyt tulevat lisääntymään. Meillä on se neljän vuoden korona-aikaan jatkettu kriisikuntamenettely. Seurataanko sitä? Ja minkä verran luulette vapaaehtoisten kuntaliitosten [Puhemies koputtaa] lisääntyvän? Itse en usko, että tällaisella kuntarakenteella voidaan kymmeniä vuosia eteenpäin mennä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ennen ministeriä vielä edustaja Piirainen.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

18.57 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! On todella isosta muutoksesta kysymys. Tässä nyt viime maanantaina, kun Kajaanin kaupunginvaltuustossa budjettia väännettiin tulevalle vuodelle, nousi monta erilaista kysymystä siitä, millä tavalla ensinnäkin hyvinvointialue tulee pärjäämään Kainuussa ja sitten kontra mitenkä kunnat. Kun ajatellaan, että pienimmällä kunnalla saattaa jäädä 3 miljoonaa elinvoimaisuuden ja niiden muiden palvelujen tuottamiseen, niin kyllä siinä on todella isoista asioista kysymys ja tosiaan on todella pieni kunta.

Mutta sitten nämä ict-järjestelmät. On erilaisia järjestelmiä, ja niitten yhteensovittaminen varmaan ei ole helppo harjoitus, ja rahaa menee niihin. Mitenkä näette tämän, että tämä saadaan edes jollakin tavalla muutamassa vuodessa loppuun vietyä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Paatero. Kuinka monta minuuttia tarvitsette? [Sirpa Paatero: Kyllä tässä varmaan menee ainakin 3, jos ei 5.] Otetaan suurpiirteisesti 5.

18.58 **Kuntaministeri Sirpa Paatero:** Kiitoksia paljon, arvoisa puhemies! Jos aloitan tästä ihan järjestyksessä, niin edustaja Kankaanniemen kysymys alibudjetointiin, johon on kiinnitetty huomiota, ovatko menot realistiset: Olen sitä mieltä, että varmaan kaikki ne poliitikot, jotka ovat kuntapuolella ja toisaalta nyt sinne aluevaaleihin myöskin lähdössä mukaan, ovat niitä, jotka vastaavat sitten niille kuntalaisille, kansalaisille siellä alueella, jos jommaltakummalta puolelta on taktikoiden tehty muutoksia. Toinen näkemys on siihen se, että vuonna 24 ne tasataan joka tapauksessa toteutuneiden kustannusten mukaan, eli se voisi helpottaa hetken.

Edustaja Viljanen myöskin kiinnitti huomiota tähän, että nyt juuri kerätään kunnilta tietoja, tämän vuoden tilinpäätöstietoja heti, kun saadaan ennakkolliset, ja myöskin ensi vuoden talousarviotietoja, joiden perusteella kevään aikana tehdään uudet laskelmat, ja sen pohjalta myöskin tehdään se leikkuri sinne veroprosenttiin.

Näihin nivelvaiheisiin on hyvä kiinnittää huomiota, koska se 1.1.23 on todella suuri muutos, ja sen takia me käydään viikoittain keskustelua alueiden kanssa, erityisesti virkamiehet, priorisoinnista, mitkä asiat ovat ne, joiden on välttämättä oltava silloin valmiina sopimuksien siirroista ja muista, ja mitkä ovat sellaisia, jotka voidaan tehdä sitten, kun hyvinvointialueet ovat aloittaneet. Tätä työtä tehdään tällä hetkellä.

Koronan hoidosta kiitokset myöskin eduskunnalle tietenkin, että ollaan tässä mukana. Epävarmuus on ymmärrettävää, kun sataan vuoteen, koko Suomen historian aikana, tehdään näin suurta hallinnollista muutosta. Meillä ei ole minkäänlaista pohjaa mistään lähimailtakaan ottaa sinne laskelmiin taustatietoja, mitenkä 200 000 työntekijää siirretään toiseen hallinnolliseen organisaatioon, miten 20 miljardia euroa siirretään toiseen hallinnolliseen organisaatioon. Siitä syystä tämä epävarmuus on semmoinen, mutta suhtautuminen näihin on ainakin meillä valtiovarainministeriön puolella se, että nämä ovat asioita, jotka ratkaistaan, ja sen takia on tiukka seuranta sekä kuntiin että hyvinvointialueiden puolelle.

Tähän palkkaratkaisuun, mihinkä edustaja Myllykoski otti kantaa, yritän olla ottamatta kantaa, [Naurua] koska ajattelen, että se on joka tapauksessa työntekijöiden ja KT:n yhteinen asia, ja KT:hän on nykyään myöskin hyvinvointialueiden puolella.

Vielä edustaja Elon huomioon se, että meillä on kuntien osalta myöskin tässä hieman erilaisia tilanteita, koska erityisesti täällä Uudellamaalla, jossa ei ole sairaanhoitopiirien kokoisia alueita, joille sitä rakennetaan, se kuntien vastuu on suurempi kuin siellä, missä on

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

sairaanhoitopiiripohjalla, puhumattakaan niistä alueista kuin vaikkapa Kainuu, jossa on jo kuntayhtymäpohjainen malli, ja sen takia se kuntien vastuu on näissä huomattavasti suurempi.

Sitten tämä rahoituksen riittävyys ensi vuodelle: Kyllähän pitää yhä edelleen tietää tai olla muistissa se, että kunnat pääasiassa verotuloillaan kustantavat kaikki palvelut. Se valtionosuusprosenttihan on noin 25, ensi vuodelle hieman alempi. Elikkä kyllä se suurempi vastuu yhä edelleen on siellä myöskin ensi vuoden palvelujen hoidossa.

Pääomatuloverojen siirtäminen kuntiin ja valtionosuusuudistus, josta edustaja Huttunen kysyi, liittyvät siihen jatkotyöhön, elikkä kun on tulevaisuuden kuntatyöskentely saatu loppuun, niin sen jälkeen tarkennetaan. Meillä on nyt rahoitus selvityksiä ja verotus selvityksiä tehty, mutta sen jälkeen tehdään poliittisia linjauksia siitä, minkälaisella mallilla lähdetään etenemään, ja se edellyttää myöskin sekä valtionosuuksien että verotusjärjestelmän uudelleentarkastelua.

Ehkä vielä sen sanon tähän kuntapuolelle, että meillä on tällä hetkellä nyt ihan muistinvaraisesti kolme erilaista mallia, mitenkä niitä voitaisiin tulevaisuudessa viedä eteenpäin: Ensimmäinen on se, että hyväksytään tämä nykyinen todellisuus ja annetaan mennä ja luotetaan siihen, että kunnat sitten enenevällä yhteistyöllä selviävät. Toinen on se, niin kuin tehdään nyt TE-palveluissa, että tehdään kriteerit, minkäkokoisilla alueilla on mahdollista jotakin tuottaa. Ja kolmantena vaihtoehtona eriytetään oikeasti ja reilusti niin, että joillekin kunnille tulee toisia tehtäviä ja toisille ei.

Filatoville tästä tietopuolesta: Olemme valmistelemassa myöskin tietopolitiikan. Tää-lähän oli aikaisemmin tietopoliittinen selonteko, ja siihen pitäisi saada nyt jatkoa ja siitä syystä, että meillä tämä automatisointi tiedoissa ja palveluissa olisi sillä tasolla, että suurimmaksi osaksi digitalisaatio olisi sitä, että ihmisten ei tarvitsisi niitä tietoja käsitellä ollenkaan — se olisi se lähtökohta — [Puhemies koputtaa] ja siinä kohtaa, kun tarvitsee, siihen saadaan sitten apua digituen kautta. Myöskin saavutettavuusdirektiivit ja lainsäädännöt velvoittavat meitä tähän. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja puhujalistaan, edustaja Koskela.

19.04 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Suomen julkinen talous ei voi hyvin. Valtion velka- ja vastuupotti oli viime vuoden lopussa 187 miljardia euroa. Valtionvelka oli 125 miljardia, ja se on kasvanut tänä vuonna vielä lisää. Takaus- ja takuuvastuut olivat viime vuoden lopussa 62 miljardia — tämä koostuu suurelta osin Finnveran takausvastuista ja asuntorahoituksesta. Koronatilannekin on pakottanut meidät ottamaan lisää velkaa, mikä on perusteltua, mutta kaikkea tätä velkaantumista ei voida tietenkään epidemian piikkiinkään laittaa. Huomionarvoista on, että näiden vastuiden päälle on vielä yli sadan miljardin EU:sta johtuvat piilotetut yhteisvastuut, ja sekin mahdollisuus on olemassa, että jonain päivänä nekin tulisivat maksettaviksi.

Julkisen talouden tervehdyttäminen pitää aloittaa tehostamalla julkista hallintoa. Julkinen sektorimme on paisunut ja muuttunut tehottomammaksi. Valtiosektorin henkilöstö pieneni aina vuoteen 2016 asti mutta nyt on kasvanut 6 000 hengellä. Tehostamisen varaa siis on. OECD:n tekemässä 36 maan tutkimuksessa selvitettiin, että Suomen nyt aikaansaama julkinen palvelutuotos olisi teoreettisesti voitu saada aikaan 35 prosenttia pienemmillä panostuksilla. Tällaisen tehottomuuden takia talouskasvumme on hidastunut ja tuottavuutemme on OECD-maiden heikommasta päästä, kuten tiedämme tässä salissa. Nyt edessä

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

on julkista sektoria suuresti muuttava hyvinvointialueuudistus, joka luo maahan siis aivan uuden hallintoportaan. On selvää, että tämä tulee lisäämään byrokratiaa ja hallinnon kuluja.

Perussuomalaiset esittävät vastalauseensa lausumaehdotuksessa, että hallitus käynnistää julkisen hallinnon kattavan ja vuosittain tavoitteellisesti kasvavan tehostamisen edellyttämät toimet digitalisaation, automaattisen päätöksenteon ja jatkuvan ketterän kehittämisen keinoin. Edellyttämme, että hallitus laatii julkisen talouden tasapainottamissuunnitelman, joka ei sisällä verojen ja maksujen korotuksia vaan perustuu valtion tehtävien priorisointiin ja julkisen hallinnon menojen nettosäästöihin tuottavuuden kasvun avulla.

Arvoisa puhemies! Kunnat ovat velkaantuneempia kuin koskaan aikaisemmin. Vaikka viime vuodesta ja vielä tästäkin vuodesta kunnat selviävät koronatukien ansiosta, kuntien tämänhetkinen tilanne on siis harhaanjohtava, ja paluu arkeen tulee olemaan katastrofaalinen. Kehitys on huolestuttavaa, ja todellinen vaara piilee siinä, että Suomessa on lähitulevaisuudessa sata kuntaa, mikä ei ainakaan ole meidän perussuomalaisten tavoitteena. Voidaan sanoa, että kuntien heikko tilanne johtuu ainakin osittain huonosta hallinnosta ja johtamisesta, huonosti suunnitelluista investoinneista sekä kunnille kasautuneista uusista tehtävistä. Viimeisestä paras esimerkki on tänä syksynä voimaan tullut oppivelvollisuus uudistus, jonka hallitus ajoi väkipakolla läpi valtavasta opettajakunnan ja asiantuntijoiden kritiikistä huolimattakin.

Perussuomalaiset edellyttävätkin, että hallitus ryhtyy toimiin kuntien tehtävien vähentämiseksi ja myös oppivelvollisuus uudistuksen perumiseksi. Sote-uudistuksen yhteydessä tarvitaan parempaa johtajuutta, jotta julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat saadaan toimimaan saumattomasti keskenään.

Kiitoksia ministerille äskeisestä katsauksesta ja myöskin vastauksista kysymyksiin. Yksi asia jäi vaivaamaan: Esititte äsken kolme mallia, mitenkä kunnat jatkossa sitten pärjäävät. Siinä oli kolme erilaista vaihtoehtoa, mutta mielestäni siitä jäi yksi vaihtoehto valan käyttämättä. Tuossa jonkun keskikokoisen kaupungin kunnanjohtaja julkisuudessa televisiossa jokin aika sitten juuri kertoi, että sellainen vaihtoehto on myöskin olemassa, että hyvinvointialueille siirrettäisiin kuntien tehtäviä ja muun muassa jopa sivistystoimi voisi olla sellainen asia, joka sitten ajan kanssa siirtyy sinne, koska kunnat eivät tässä nykyisessä tilanteessa tule selviämään. Sen me tiedämme kaikki tässä salissa, ja mitä niitä vaihtoehtoja on. Tämän kysymyksen tässä nyt esitän, kun ministeri on paikalla: onko tällaista asiaa pohdittu siellä, ja miten se etenee? — Kiitoksia tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, kiitoksia. — Edustaja Elo.

19.09 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuntatalouden tosiaan arvioidaan heikentyvän ensi vuonna. Vuosi 2019 oli ennätyksellisen heikko, kun taas 2020 kuntien talous kehittyi hyvin, tosin pääasiassa hieman ylimitoitettujen valtion koronatukien ansiosta. Tänä vuonna koronatuot jatkuvat mutta selvästi pienempinä kuin vuonna 20.

On välttämätöntä, että koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset hyvitetään kunnille myös ensi vuonna. Laskutavasta on ollut erimielisyyttä etenkin suurten kaupunkien ja valtion kesken, mutta lähtökohdan tulee olla, että korvaukset perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin, ja näin pääministeri onkin luvannut, ja ministeri täällä voinee tämän vielä vahvistaa.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Sen lisäksi on huomioitava, että kunnille tulee koronasta myös mittavia välillisiä kustannuksia, kun ne joutuvat lisäämään resursseja muun muassa lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisvajeen vähentämiseen. Tästä koronan jälkihoidosta maksamme laskua vielä pitkään.

Myös sen jälkeen, kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueelle, jää kunnan vastuulle varhaiskasvatus-, opetus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi. Nämä ovat kaikki juuri niitä palveluita, joiden laadulla on valtava merkitys lasten ja nuorten hyvinvoinnille ja tulevaisuudennäkymille.

Ensi vuosi näyttää tosiaan kuntien osalta vaikealta. Koronatuot, kuten korotettu yhteisöveron jako-osuus ja valtionosuuslisäykset, poistuvat, ja vuonna 23 on sitten täydellisen uusi tilanne, kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueille. Positiivistahan tässä on se, että kuntien talouden ennakoitavuus paranee, kun melko nopeasti kasvavat sote-kustannukset siirtyvät kuntien vastuulta pois, mutta on kuitenkin hyvin vaikea ennustaa, miten kuntien talous kokonaisuutena ja eri kuntaryhmissä tulee kehittymään vuoden 23 jälkeen. Kuten tässä on todettu, nämä laskelmat ovat tässä vaiheessa alustavia ja niitä tullaan päivittämään, ja on tärkeitä, että tässä päivityksessä huomioidaan nykyistä paremmin myös kasvuun ja kaupungistumiseen liittyviä kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Uusien hyvinvointialueiden perustaminen tosiaan kiireellisellä aika-aululla on valtava ponnistus, kuten tuossa aiemmin jo todettiin. Kuten ministeri tässä hyvin täsmensi, tämä tilanne on erityisen haastava Uudellamaalla, jossa meillä on erityisratkaisu ja useampi hyvinvointialue ja sitten HUS erikseen, ja tämä on se näkövinkkeli, josta itse tätä uudistusta paljolti nyt tarkastelen. Siellä tosiaan on se tilanne, että ne samat johtavat viranhaltijat, jotka sitä kaupunkia johtavat ja koronasta pyrkivät selviämään, samalla sitten valmistelevat tätä uudistusta, ja sen takia on todella raskas työkuorma ja suuret haasteet siinä, että tämä uudistus saadaan kunnialla vietyä läpi ja palvelut asukkaille turvattu sitten kun se h-hetki on.

Tosiaan tässä on käyty jo keskustelua siitä, että sitä rahoitusta on pidetty riittämättömänä tähän valmisteluun, ja hyvä, että sitä tarkastellaan nyt sitten uudelleen. On ensiarvoisen tärkeitä, että me pystytään kaikilla alueilla varmistamaan palvelujen jatkuvuus siinä nivelvaiheessa. Erityisen huolissani olen itse siitä, miten kaikki ict-ratkaisut saadaan toimimaan ja tieto kulkemaan. Tiedän, että tähän on valtiolta avustusta saatu, ja toivottavasti siinä se yhteistyö hyvin toimii, ja olenkin ymmärtänyt, että myös hyvää yhteistyötä on ollut.

Arvoisa puhemies! Vielä noston tässä tarpeen vahvistaa kaupunkipolitiikkaa. On tärkeitä ymmärtää, että suurten kaupunkiemme elinvoimasta ja niiden asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen on ihan koko Suomen ja maan etu, ja sote-uudistuksen yhteydessä eduskunta edellytti, että erikseen on syytä seurata suurten ja kasvavien kaupunkien kehitystä ja elinvoimaisuutta ja varmistaa, että niillä säilyy kyky investoida kestäväan kasvuun. Noston esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamisen, jossa onnistumisessa kaupungeilla nimenomaan on suurin vastuu siksi, että suuri osa maahanmuuttajataustaisista ihmisistä asuu kaupungeissa. Siksi on välttämätöntä, että me turvataan tulokselliseksi osoittautuneiden maahanmuuttajien osaamiskeskusten toiminta myös ensi vuoden jälkeen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Tämä Tulevaisuuden kunta -työ tulee todella tarpeeseen, ja odotan hankkeen tuloksia mielenkiinnolla. Mitä ollaan hallintovaliokunnassa käyty keskustelua ministerinkin kanssa, tuntuu, että sitä työtä tehdään hyvällä otteella, ja tässä poliittisen päätöksenteon yhteydessä tulee arvioida myös näitä kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita, kuten myös valtiovarainvaliokunta on todennut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Salonen poissa. — Edustaja Hoskonen.

19.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että ministeri on paikalla. — Kuntien tilanne muuttuu radikaalisti reilun vuoden kuluttua, kun lähes 200 000 ihmistä vaihtaa työnantajaa ja noin 20 miljardin rahapotista on kysymys, elikkä kyseessä on Suomen itsenäisyyden historian suurin kuntamullistus. Se on kiistämätön tosiasia. Se, miten tämä manööveri onnistuu, on aika pitkälti siitä kiinni, mitä Suomen valtio haluaa, onko sillä riittävä halu olla kuntia kehittämässä.

Pitää muistaa, että sekin kunta, mikä sinne jäljelle jää sotien jälkeen, ansaitsee tulla huomioiduksi, ja niin että kuntatalous pidetään kunnossa. Yhä enemmän korostuu näissä kunnissa elinkeinopolitiikan tärkeys, ja se elinkeinopolitiikka ei sitten varmasti onnistu tilanteessa, jossa valtiolta ainakin maaseutukunnille jatkuvasti tulee — niin kuin kotikunnassani, mitä me olemme saaneet? — lisää suojelualueita, elinkeinotoiminnan rajoituksia, lisää erilaisia määräyksiä, jotka rajoittavat elinkeinotoimintaa. Eihän se näin voi olla. Ei, niissä olosuhteissa ei kunta pysty toimimaan, kun jatkuvasti jos jotain rakennetaan, jo on joku luontojärjestö kimpussa, että siellä on joku hapsenkatkiainen tiellä poikittain eikä voi rakentaa.

Joitakin tämä saattaa ehkä naurattaa, mutta olen sen itse kokenut vuosikymmenten aikana, että mikään valtion lupaus, mitä suojelualueista on luvattu meille, ei ole kunnolla pitänyt: On luvattu, että saa elämä jatkua normaalisti sillä alueella. Ei jatku, nyt me tiedämme. Siellä on alueita, joilla on hiihtäminenkin kielletty, ja aikoinaan sanottiin, että kaikki jatkuu normaalisti ennallaan.

Toivoisin, että tämä otetaan vakavasti ja kunnille aidosti annettaisiin tuki, kehitetään ja ollaan osana siinä toiminnassa, jossa valtio antaa panoksia elinkeinojen kehittämiseen, liikenneinfraan ja valokuituverkon rakentamiseen. Onhan se käsittämätöntä tässä maassa, että aina tätä samaa asiaa täällä salissa jauhetaan; joka vuosi joulun alla tämä sama keskustelu käydään, ja mikään ei muutu.

Ilomantsin kunta rakensi oman valokuituverkon. Yli 10 miljoonaa pantiin rahaa siihen — toki kunta maksoi siitä noin kolmanneksen, asiakkaat sen toisen kolmanneksen, ja kolmas kolmannes saatiin sitten Viestintäviraston investointitukena — mutta ellei sitä olisi tehty, me olisimme aivan valtavissa vaikeuksissa. Nyt meillä on paremmat laajakaistayhteydet, melkein voi sanoa, kuin tuolla työhuoneessani. Nopeammat laajakaistat on kotona minulla.

Tämä pitää hoitaa tässä maassa vihdoin ja viimein kuntoon. Eihän tämä näin voi mennä, että me lupaamme jatkuvasti, että tämä laitetaan kuntoon, mutta vielääkään sitä ei ole tehty. Jos me aidosti halutaan, että terveyspalvelut, sosiaalipalvelut ja elinkeinopolitiikka toimivat, meillä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin laittaa valokuituverkot kuntoon.

Otetaan esimerkiksi yksi maatila: Nykyaikaiseen navettaan tarvitaan lypsyrobotti ja valokuituyhteys. Silloin se toimii kunnolla, huolto onnistuu ja kaikki tällaiset. Sama koskee sitä, kun Valtra-huoltaja huoltaa traktoria: jos sillä ei ole valokuituyhteyttä sinne pajalle, niin eipä onnistukaan varaosien tilaus, eipä onnistu neuvojen pyytäminen.

Joka ainoassa asiassa törmää tähän samaan asiaan. Sama koskee pankkipalveluita, ja sitten terveyskeskuksia: Kun potilalta otetaan keuhkokuva ja nuori terveyskeskuslääkäri ei ole varma, mikä siinä kuvassa on, niin hän lähettää sen, vaikka Ilomantsin olosuhteissa Kuopion yliopistosairaalaan, keuhkolääkärille tulkittavaksi. Sieltä tulee vastaus hyvin no-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

peasti, kun hyvä tuuri sattuu, ja tiedetään varmasti, mikä on tilanne. Elikkä se toimii siellä erittäin hyvin, missä se on. Kokemuksesta sen kerron teille.

Toivon, arvoisa ministeri, että tähän panostetaan, koska ilman tätä panostusta tämä homma ei vain pelitä ja Suomi kuihtuu. Jos kunnat eivät menesty, niin ei menesty kyllä Suomeen.

Sitten toivon vielä valtionvelasta:

Valtionvelkaa en toivo lisää, vaan sitä pitää vähentää, mutta mikä on Euroopan unionin suhde tähän meidän velkaantumistilanteeseen? Se on aivan katastrofaalinen. Sieltä on tulossa pian aikaa lisää veroja, EU-veroja. EU työntää sen kylmän kätensä suomalaisen veronmaksajan ja suomalaisen työntekijän kukkarolle vieden sieltä veroja. Veroaste aivan varmasti nousee. Yritin tästä viime keväänä varoitella parhaani mukaan. Mitä minä siitä sain? Rangaistuksen ryhmästä ja sellaista kielenkäyttöä joiltakin tahoilta, jota en viitsi tässä ruveta toistamaan. Totean vain, että jos me olemme sinisilmäisiä tätä ylikansallista tuntematonta ja tunteetonta verottajaa kohtaan, mitä EU pahimmillaan on... Siellä tällä hetkellä Macron ja Scholz sopivat sopimuksia, jotka ovat varmasti Suomelle vahingoksi. Pidän ihmeenä, elleivät ole, sillä ne ensimmäiset tiedot, mitä sieltä on tihkunut, ovat olleet todella kammottavia.

Valtioneuvoston selonteossa numero 7 vuodelta 2020 on veroluettelot, mitä EU-veroja ollaan suunnittelemassa, ja niihin pitää suhtautua suurella varauksella. Äskän luin tuossa paikallani siitä, että jos tätä jatketaan, niin kohta on sieltä tulossa päästökauppa myös bensapumpuille. Pahimman skenaarion mukaan dieselpolttoaineen hinta nousee 60 senttiä litralta. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Se tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomessa autoilu loppuu ja yritykset menevät nurin, ja siinä toteutuu vain se vihreiden tavoite, että kun kaikki loppuu, niin onpahan suojelualueita sen jälkeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Heinonen.

19.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat! Tässä on käyty keskustelua sote- ja aluehallintouudistuksesta ja kuntien tulevaisuudesta — minkälainen se on aluehallinnon synnyttyä, ja mitä kaiken kaikkiaan tapahtuu kuntakentässä. Kyllä itse valitettavasti olen hyvin huolissani siitä, minkälainen tilanne meidän Suomessa sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa tulee olemaan vuoden 23 alussa. Tämä valmistelu on aivan kohtuuttoman tiukalla aikataululla, ja näyttää entistä selvemmältä, että monet alueet eivät ehdi antaa vastausta näihin avoisiin kysymyksiin, ja edessä saatetaan olla täydellinen sote-kaaos.

Tämä maakuntaverokeskustelu on sitten aivan oma lukunsa, ja me olemme kokouksessa ihmetellen sitä seuranneet, että samaan aikaan hallituspuolueet kertovat vastustavansa soteen tulevaa maakuntaveroa ja sitten samaan aikaan kuitenkin valmistelevat sitä. Ja tosiasiassa on se, että tämä maakuntaveron tulee kyllä kaiken kaikkiaan meidän verotusta joka tapauksessa kiristämään.

Nyt näyttää valitettavasti siltä, että Sanna Marinin hallitus ei oikein tahdo tunnustaa sitä tilannetta, mikä tuolla alueilla on tällä hetkellä sote-aluehallinnon valmistelussa. Se on hyvin kesken tällä hetkellä, ja on isoja kysymysmerkkejä, miten tässä tullaan onnistumaan. Kyse ei ole itse asiassa pelkästään siitä, saadaanko esimerkiksi tämä ihan tekninen hallinto toimimaan, vaan kyse on ihan siitä, millä tavalla nämä jopa ihmisten hengenkin kannalta tärkeät palvelut pystytään turvaamaan tuossa isossa muutoksessa. Järjestelmien johtami-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

sen täytyy toimia niin, että ambulanssit kulkevat, palo- ja pelastustoimi kulkee. Ja kun ne kaikki muuttuvat yhdellä hetkellä ja kun seuraa tätä muutosta tuolla maakunnissa, niin tietää, että tämä ei tule onnistumaan. [Toimi Kankaanniemi: Pessimisti!] — Voi olla, että olen pessimisti, mutta olen aika paljon kiertänyt Suomea ja eri alueita ja lukenut myös niistä kerrottuja selvityksiä ja uutisia, ja näyttää siltä, että todennäköisesti tälle pessimismille on kyllä aidosti varaa ja tilaa. Tässä on iso vaara, että meidän sote-palvelut ovat täydellisessä kaaoksessa vuoden 23 alussa.

Tässä on kyse Suomen historian suurimmasta liikkeenluovutuksesta, jossa siis käytännössä 170 000 työntekijää vaihtaa yhden yön aikana työnantajaa. Hallintoja yhdistetään, tietojärjestelmiä pitää saada yhdistettyä ja toimimaan ja palveluiden pitäisi pelata koko ajan ilman yhtään taukoa edes sen viimeisen yön aikana. Voi olla, että osa näistä alueista ei itse asiassa vain yksinkertaisesti pysty aloittamaan vuoden 23 alussa. Ja tähän olisi mielenkiintoista kuulla, miten hallitus tulee varmistamaan sen, että se kaaos ei tule tapahtumaan silloin 23 alussa.

Hyvä tilanne on osalla alueita, ehkä Päijät-Hämeessä, jossa näitä muutoksia on jo tehty, Etelä-Karjalassa Eksoten alueella, Siun sote Pohjois-Karjalassa ja niin pois päin, mutta sitten esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja valitettavasti meillä Kanta-Hämeessäkin tilanne on vielä aika avoin. Ja tämä on kuvaavaa, esimerkiksi meidän isoissa kaupungeissa, miten suuri määrä erilaisia sopimuksia on käytävä läpi, avattava ruokapalveluissa ja monessa muussa. Ja nyt oikeastaan haluaisin kysyä vastuuministeriltä, kunta-puolen vastuuministeriltä: mikä on se sellainen varmistus, että jos kaikki alueet eivät ole oikeasti valmiita ja näitä kaikkia edessä olevia välttämättömiä tehtäviä ei ole saatu tehtyä vuoden 23 alkuun, niin millä tavalla tämä saadaan silloin toimimaan, [Puhemies koputtaa] että ei tule katkoa hyviin sosiaali- ja terveystalouteihin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

19.25 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tuli mieleen, että ehkä hämäläisille olisi pitänyt antaa vuosi tai kaksi tai kolme lisää siirtymään. [Timo Heinosen välihuuto] — Minulla on se käsitys, että Keski-Suomessa ollaan hieman paremmin ajan tasalla tässä.

Mutta on yhdyttävä kyllä edustaja Heinosen arvioihin, että onhan tämä kyllä valtavan iso uudistus ja mullistus, joka on vuoden päästä tapahtumassa, ja valmistautumisaika ei ylen pitkä ole ollut. Nyt on nuo vaalit, ja sen jälkeen sitten saadaan se laillinen päättävä elin, joka voi tehdä nämä päätökset, ja sekin aikataulu on kieltämättä tiukka. Meillä tätä uudistusta, muutosta vetävä henkilö, Kati Kallimo, kertoi kaupunginhallitukselle Jyväskylässä, että meillä on 16 000 sopimusta, jotka siirtyvät tässä yhteydessä. No siinä on hirveän paljon kuulemma sellaisia yksilökohtaisia sopimuksia, jotka siirtyvät, mutta kaikki ne on kuitenkin hoidettava. Se kertoo siitä, että urakka on valtavan iso. Sitten on tämä henkilöstön siirto, niin kuin tässä todettiin. Meillä se on noin 10 000 Keski-Suomessa ja niin edelleen. Sitten kiinteistöt ja muut toiminnot, it-toiminnot ja muut. Mutta kai me voimme lähteä siitä, että sairaalat toimivat vuosien 2022 ja 2023 välisenä yönä katkeamatta, hengityslaitteet eivät pysähdy eikä kukaan poistu työpaikaltaan. Se vain tapahtuu siellä hallinnossa se palkanmaksajan muutos, ja tavallaan siinä vaiheessa kaikki jatkuu ennallaan.

Muistan 21 vuotta, vai tuleeko siitä 22 vuotta sitten, kun vuosituhat vaihtui ja ennen sitä oli liikkeellä ennustuksia, että it-järjestelmät romahtavat, kun kaikki vuosiluvun numerot

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

vaihtuvat kerralla. No näin ei käynyt. Kuitenkin elämä jatkui, ja niin se jatkuu nytkin. Ja ilmeisesti hämäläisetkin pääsevät hommaan mukaan kuitenkin, vaikka sitten vähän jälkijunnassa. Eivätkös ne talvisodastakin vähän myöhästyneet, mutta silti talvisota meni niin kuin meni.

Arvoisa puhemies! Ei minun pitänyt tällaisia puhua, vaan piti vähän pohtia tätä tulevaisuuden kuntatyötä, josta ministeri ansiokkaasti kertoi. Siihen liittyen kysyn oikeastaan vain sen, millä tavalla olette ajatelleet tämän asian tuoda eduskuntaan ja missä vaiheessa ja missä muodossa. Onko se selonteko, tiedonanto vai ilmoitus, vai tuleeko sieltä ihan lainsäädäntöäkin tältä osin?

Ja tietysti suuri kysymys on kuntien kannalta tämä kuntien rahoitus, josta jo aikaisemmin kysyin tuossa, mihin myös muun muassa edustaja Viljanen puuttui, mitä hänen kysymyksensä koski. Se jäi ehkä hiukan epäselväksi. Siis jos nyt ensi vuonna lisätään sosiaali- ja terveydenhuollon menoja, niin sitten jatkossa kunta menettää vastaavasti lähinnä nyt tietysti sivistystoimen valtionosuuksia. Ja tämä tietysti tekee semmoisen kiikkulaudan, että ensi vuonna ei voida lisätä, jolloin jää ehkä vähän huonolle hoidolle sosiaali- ja terveystalvelut, jos niistä nyt säästetään tässä tilanteessa, kun on vielä tämä koronakin tässä päällä. Ja taas sitten, jos kunnat niihin satsaavat tarpeen mukaan ja pyrkivät hoitamaan vanhukset ja sairaat ja muut ja nämä nuorten ja muiden mielenterveys- ja muut ongelmat, jotka ovat pahenemassa koko ajan, niin sitten kuntia ikään kuin rangaistaan siitä tulevina vuosina. Ei kai näin pidä päästää tapahtumaan? Lupaatteko, että ei ainakaan nykyisen hallituksen aikana näin pääse tapahtumaan?

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti sanon tähän valtiovarainministeriön osalle, että huomenna on Euroopan keskuspankin neuvoston kokous, jossa tehdään todella merkittäviä, historiallisia päätöksiä. Inflaatio pyörii Euroopassa ja meilläkin, ja nyt on edessä mahdollisesti korkojen nousu. [Puhemies koputtaa] Maailmanlaajuinen velkataakka on 370 000 miljardia, ja Euroopassakin on tullut valtava velkataakka. Nyt jos korot nousevat, niin on aivan uusi tilanne taloudessa, ja siihen tietysti olisi mielenkiintoista kuulla, vaikka se kuuluu ehkä lähinnä valtiovarainministeri Saarikolle, miten sitten eletään, kun velkaa tässä on osattu ottaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt päästetään ministeri Paatero kuitenkin vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.

19.31 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hyvä saada vastata aina välillä, koska muuten paketti tulee liian suureksi.

Jos yleisesti ottaen tähän hyvinvointialueiden valmisteluun, niin ehkä meillä on hieman erilainen näkökulma, kun alueitten vastauksia ja sitä neuvottelua seuraan sieltä valtiovarainministeriön puolelta, ei ole ehkä ihan semmoinen kuin kokoomuksen vastalauseessa oli, että pitäisi siirtää koko hanketta. Sitä on nyt 15 vuotta odotettu, ja monella kunnalla on se olo, että jos viimeistään nyt päästäisiin eteenpäin eikä enää lykättäisi koko hanketta, ja valmistelijat itse ovat sitä mieltä, että vaikka aikataulu on tiukka, niin ei missään ole tullut esille yli vuotta ennen varsinaisten hyvinvointialueitten aloittamista, että nyt oltaisiin jotenkin pudottamassa hanskoja lattialle. Tämä on ensimmäinen kerta, kun minä kuulen tällaisista keskustelusta, ja luin tällaisista teidän vastalauseestanne. Ei nyt anneta semmoista mielikuvaa tuonne kentälle, että eduskunnassa ei jotenkin haluttaisi viedä tätä hanketta eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tässä on paljon tehtävää. Näitä sopimuksia, niin kuin edustaja Kankaanniemi toi esille, on todella satojatuhansia, kun katsotaan kaikki yhteensä, mutta pääasiassa ne ovat sellaisia, jotka jatkuvat siellä hyvinvointialueiden puolella, ne siirretään sinne ihan entisenlaisina. Ne vain pitää käydä läpi, mikä on toisaalta erittäin hyvä, koska sieltä löytyy sellaisia sopimuksia, minkä kukaan ei tiennyt olemassa olevankaan, tai on tehty pelkkiä suullisia sopimuksia menemättä nyt kaikennäköisiin yksityiskohtiin.

Erittäin hyvä huomio tämä vuoden 2000 muistutus, koska olen jossain muuallakin kuullut tämän: Silloinkaan maailma ei romahtanut. Ict-järjestelmät pystyivät sen käsittelemään. Samalla tavalla kuin tähän mennessä on tehty näitä kuntayhtymäpohjaisia malleja, niin samalla tavalla niissä se kansalaisille lähellä oleva palvelu ei ole muuttunut sen yön yli yhtään miksikään. Työnantajahan on näissäkkin kohdin vaihtunut jo kymmenillä tuhansilla työntekijöillä, kun on siirrytty kuntayhtymämuotoiseen palveluun, mutta palvelu on jatkunut. Sen takia yhä edelleen siellä alueilla sitä priorisointia, mitkä ovat ne sellaiset asiat, mitkä on tehtävä ensisijaisesti.

Sitten näihin muutamiin muihin huomioihin:

Edustaja Hoskonen, en vastaa valokuituverkosta, se on LVM:n puolella, mutta valtion alueellinen palveluverkko on se, millä me haluamme vahvistaa alueita. Takaamme, että alueilla on nykyistä parempi palveluverkko, kun tulee yhteispalvelupisteitä, ei niin, että meillä on jokaisella virastolla joku seinä, jossa ei ole ketään työntekijöitä, vaan niin, että olisi yhtenäinen palveluverkko ja yhteinen palvelupiste.

Koronakorvaukset, se 1,1 miljardia, ovat tulossa — edustaja Elon kysymykseen.

Tähän tulevaisuuteen edustaja Koskelalle sanon nyt henkilökohtaisen mielipiteeni: Minun mielestäni ei ole kuntaa enää olemassa, jos ei sillä ole sosiaali- ja terveydenhuollon eikä sivistystoimen palveluita. En oikein tiedä, mikä semmoinen kunta olisi ja mitä se tekisi. Mihin me sellaisia tarvittaisiin? En ymmärrä tällaista ajattelua ollenkaan. Kuntien tehtävien vähentämistä on tehty muistaakseni nyt kolme hallituskautta onnistumatta siinä kertaakaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja jatketaan keskustelua, edustaja Laiho.

19.34 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Haluan tässä tuoda esille kuntaministeri Paaterolle vähän realismia tuolta käytännön kentältä ja valmistelutilanteesta. Ei ole aivan niin ruusuinen tilanne kuin te annatte ymmärtää. Esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla, missä itse olen tämän poliittisen seurantaryhmän jäsen, kyllä se valmistelu kovin alkutekijöissään on, ja kaikki riskipalkit näyttävät olevan siellä korkeimmassa. Nämä hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisia lähtökohdiltaan. Alueilla, joilla kuntayhtymämallilla on järjestetty jo sosiaali- ja terveyspalveluja, lähtötilanne on tietenkin parempi, ja sekin on vaatinut jo useamman vuoden työtä siellä.

Kunnissa tehdään paraikaa hiki hatussa töitä yrittäen valmistautua tähän sote-uudistukseen. Kaikkien suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät järjestettäväksi sitten näille hyvinvointialueille vuoden 23 alusta. Se on massiivinen muutos, merkittävä muutos, ja on kyse ihmisten tärkeimmistä palveluista, ja niissä ei voi töpeksiä. Palveluiden pitää jatkua myöskin sen yön vaihtumisen jälkeen, kun siirrytään vuoteen 23. Se ei ole mikään pikukujuttu. Kyseessä on vuosisadan suurin hallinnollinen organisaatiomuutos, ja sen toimeenpanon onnistumisesta riippuu se, saavatko ihmiset palvelua vuoden vaihduttua.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Sote-muutoksen toimeenpanon aikataulu on erittäin kireä, ja joillakin alueilla se on suorastaan mahdoton. Muutosprosessi valmisteluineen ja henkilöstön yt-neuvotteluineen aiheuttaa huomattavaa työkuormaa henkilöstölle, jonka riittävydestä keskellä pahenevaa koronatilannetta pitäisi jokaisen poliitikon, virkamiehen ja myös kansalaisen olla huolissaan. Me emme voi kulkea laput silmillä kuulematta sitä viestiä kentältä, mikä tästä valmistelusta on tullut. En tiedä, onko sitten Uudeltamaalta tätä viestiä kuntaministerin korviin tullut. Vaarana on kuitenkin, että meidän koko järjestelmämme ajautuu kaaokseen.

Sote-henkilöstöä ei riitä tälläkään hetkellä kentälle, vaan koko sektori kärsii merkittävästä työvoimapulasta. Työpanosta tarvitaan muiden sairauksien hoidon ja hoivan lisäksi koronajäljitykseen, -testaukseen ja -hoitoon, ja samaan aikaan sieltä otetaan työvoimaa valmistelevaan tätä muutosta. Ei se ole pelkästään hallinnollista henkilöstöä, vaan siellä tarvitaan erilaisiin työryhmiin myöskin niitä substanssin asiantuntijoita, ja se johtotaso, esimiestaso, on hoitamassa korona, johtamassa sitä, yrittämässä saada henkilöstöä ja samaan aikaan tekemässä toisella kädellä tällaista massiivista muutosta.

Nopealla aikataululla noin 200 000 työntekijällä vaihtuu työnantaja, pitää yhteensovittaa ict-järjestelmät, kymmeniätuhansia sopimuksia — Länsi-Uudellamaallakin on noin 30 000 sopimusta, mitkä pitää käydä läpi. [Timo Heinonen: Palkat!] — Niin, palkat. Kaikkien ihmisten pitää saada palkka silloin, kun vuosi vaihtuu. — Samaan aikaan pitää varmistua siitä, että ihmiset saavat hoitoa, saavat terveyspalveluja, saavat sosiaalipalveluita.

Koronapandemia ei osoita rauhoittumisen merkkejä, henkilöstöpula on huutava, ja hoitojonot ovat kasvaneet sekä somaattisella että psykiatrisella puolella, mutta kyse on arvovalinnasta. Hallitus haluaa laittaa rahaa hallintoon, kun tässä vaiheessa se pitäisi laittaa ihmisten palveluiden turvaamiseen.

Kysyisinkin tässä kuntaministeri Paaterolta: Onko hallituksessa ollut puhetta tämän sote-toimeenpanon siirtoaikataulusta? Myöskin olen huolissani pelastuksen rahoituksesta. Pelastus siirtyy myöskin sinne hyvinvointialueille. Onko ajateltu, että sinne otettaisiin erillISRahoitus ja voitaisiin seurata sen riittävyttä ja varmistua siitä? Entä valtionosuuksien uudelleenarviointi, missä vaiheessa se on? Ollaanko sitä työstetty, ja milloin saadaan arviota siitä, miten se tulee lähitulevaisuudessa muuttumaan? Myöskin yliopistosairaaloiden rahoitus puuttuu kokonaan. Millä tavalla aiotaan varmistua siitä, että meillä on yliopistosairaloita jatkossakin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

19.40 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäisenä haluaisin kiittää edustaja Hoskosta upeista puheenvuoroista täällä ja myöskin edustaja Kankaanniemeä. On hyvä, että joku pitää tämmöisiä alkiolaisia arvoja täällä salissa vielä yllä. Se on aika vähiin käynyt. [Toimi Kankaanniemi: Kumpi?] — Kyllä täytyy tunnustaa, että molemmat ovat tässä onnistuneet.

Tuossa edustaja Laiho toi esiin tämän sote-uudistuksen, ja tämän on merkittävä uudistus. Itsekin hieman epäillen siihen suhtaudun: miten siellä onnistuu palkkaharmonisointi ja tietojärjestelmät, ja mitenkä sitten sote-henkilöstö sopeutuu tähän, kun on myös tullut esiin tämä tavallansa jatkuva pula terveydenhuoltohenkilöstön toimesta. Ihmettelen siitä, että samaan aikaan kun tällainen merkittävä, siis vuosisadan suurin hallinnollinen uudistus on käynnissä, niin samanaikaisesti saa lukea sitten päivittäin lehdistä jotain aivan huuhaata, semmoisia tarinoita, mitä ei Pahkasikakaan ollut keksinyt.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Tänään on uutisissa ollut, että hallitus suunnittelee nostaa esiin veroidean, jossa naisten sähköautoilua tuettaisiin enemmän kuin miesten. Tämä nyt ei sinne kuntapuolelle tietenkään suoranaisesti kuulu, mutta pitäisikö eri kunnissakin tehdä vielä sitten galluppi siitä, onko miehillä vai naisilla enemmän sähköautoja, ja ulottaa tämän sitten kuntiin? Se, mikä tässä jollakin lailla kertoo tämmöisestä uskomattomasta tilanteesta, missä tämä maamme elää, niin tässä hallituksen muistiossa kerrotaan lisäksi, että muunsukupuolisille rekisteröidyistä kaasu- ja sähköautoista ei Traficomilla eikä Tilastokeskuksellakaan ole selvityksen mukaan minkäänlaista lisätietoa. Sukupuoliselvityksen mukaan sähköautojen nykyiset hankintatuet hyödyttävät naisten ja muunsukupuolisten sijasta lähinnä hyvätuloisia miehiä, joilla on kiinnostusta ja tietotaitoa hankkia varallisuuteen tähtäävät tarvittavat hankinnat.

Arvoisa puhemies! Haluaisin ministeriltä kysyä, että kun te tämmöisillä verokikkailuilla nyt haluatte tukea naisten sähköautoilua, niin tästä aasinsiltana: tuleeko se maakuntaveron nyt tämän sote-uudistuksen myötä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

19.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä kiitän ministeri Paateroa hyvistä tiedoista ja kuntien puolustamisesta. Annan sille suuren arvon, että me voimme luottaa siihen, että ministeri tekee parhaansa kuntien puolesta. Tämä erilaisten valtion palveluiden saanti kuntiin edelleen jopa paremmin kuin tähän saakka on hyvä tieto, minkä ministeri äsken kertoi, mutta mitä sitten tulee tähän valokuituverkon, nopeiden laajakaistayhteyksien, rakentamiseen kaikkiin Suomen kuntiin kaikkien suomalaisten ulottuville, niin onhan se aikamoinen paradoksi, miten tässä on käynyt. Kuntaministerin toimivaltaan ei tietenkään kuulu rakentaminen, mutta hyvä, että sieltä tulee palveluita. Se on suuri arvo, että niitä tulee, mutta kun yritin esittää liikenneministerille kysymystä, ihan tarkkaa vastausta en ikävä kyllä saanut, ja sitten kun olen tätä samaa asiaa kysynyt tuolta elinkeinoministeriön puolelta, että mitä siellä sitten, kun rakennerahoja me saamme EU:n kautta rakennerahastoista, niin sieltäkin tulee puolivillaisia selityksiä, että siellä on näitä investoinnin rajoitteita asetettu niihin sääntöihin. Kyllä kai tässä nyt maalaispojan sydämeen hiipii pieni epätoivo siitä, kuka tästä sitten vastaa.

Minä toivoisin — ja saanko esittää, arvoisa ministeri, että voisitte valtioneuvostolle sellaisen toiveen — että pistäkää siellä valtioneuvostossa pystyyn edes yksi iltakoulu tai tuparihi tai mikä se sitten onkaan, sellainen mietintäporukka, jossa on pääministeri ja kaikki johtavat ministerit eri puolueista mukana, niin että saatte sieltä päätöksen nuijittua siitä, miten tämä homma oikeasti tehdään. Kokemuksesta tiedän, että mikään asia ei etene, jos siihen ei tartu. Omakotitaloni katto olisi vieläkin korjaamatta, ellen olisi siitä yhtenä päivänä tehnyt päätöstä, että laitetaan kuntoon, ja seuraavana kesänä se oli kunnossa. Olkoon tämä lyhyt esimerkki siitä, että kannattaa tarttua toimeen, koska tämä on Suomen kehittämisen ja kehityksen kannalta aivan ykköstarkeä asia. Eivät toimi pankit, eivät toimi kaupat, eivät toimi kotitaloudet, eivät toimi yritykset, eivät terkkarit, eivät mitkään, ei pankkiliikenne, ei mikään, jos ei valokuituverkkoa saada.

Jos elinkeinoja aiotaan kehittää, niin ensimmäinen elinkeinojen kehittämisen edellytys on, että nopeat laajakaistayhteydet kuntaan ovat kunnossa. Se on ihan kynnys numero yksi, jonka yli pääsemätöntä tietoa ei ole. Jos esimerkiksi kesämökkiläinen omistaa vaikka nyt Päijänteen rannalla taikka Ilomantsin Koitereen rannalla kesämökin, hienon kesähuvi-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

lan tai vaikka omakotitalon, niin kun sinne on valokuituyhteys, hän pystyy rakentamaan sinne sellaisen turvajärjestelmän siihen talonsa ympärille, että sinne ei nimittäin sitten varkailla ole mitään asiaa, on täydellinen seurantajärjestelmä, joka muuten on aukoton ja toimii aina.

Toinen asia on sitten tämä elinkeinon kehittäminen yleensä. Olen aika pitkälti kyllästynyt jo siihen, että kun on erilaisia kehittämishankkeita meidän kunnassakin ollut, niin aina sitten törmätään siihen yhteen ja samaan, että aina on joku tällainen hallinnosta johtuva este. Kun on tehty aikanaan päätös, että joku alue on suojeltu tai siihen on asetettu käyttörajoite, niin ei se estä sitä hanketta, mutta kuinka moni yrittäjä seitsemän vuotta jaksaa tapella hallinto-oikeuksissa, että se saisi sinne luvan sille hankkeelle? Ei varmasti jaksakaan.

Ja jos me halutaan aidosti kuntataloutta kehittää, niin kun katsoo kunnille jäävää rahoitusosuutta, mikä sille tämän sote-uudistuksen jälkeen jää, ja katsoo, mitkä ovat ne pelimerkit sen jälkeen, niin ainoa todellinen kehittämisen mahdollisuus on saada lisää uusia työpaikkoja ja eläviä verotuloja kuntaan. Valtionapuun en enää jaksaa uskoa. Olen kyllä positiivinen ihminen ja olen luottanut, että kaveria ei jätetä, mutta nyt alkaa pelko hiipiä puseroon, että ei se taida sittenkään ihan aina paikkaansa pitää.

Mitä tulee tähän Euroopan unionin politiikkaan, miten se kohtelee kuntia: Siellä Euroopan unionissa on tällainen valtavan hieno periaate, subsidiariteettiperiaate, läheisyysperiaate, jonka mukaan päätökset pitää tehdä lähellä. Mitä tekee komissio tänä päivänä? Rohmuu valtaa kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla. Siellä on delegoituja asetuksia, on tulut näitä uusia systeemeitä, joilla ollaan viemässä meiltä päätösvaltaa ottamalla verotusoikeus itselle, yhteiset joukkovelkakirjalainat, eurobondit, ja sitten sen mukana tulevat muut velvoitteet, joita tällä hetkellä on. Tässä taisi perussuomalaisten yksi kansanedustaja mainita, että niitä muita sitoumuksia, velkasitoumusta, meillä on kaikkien eri puolilla jo lähes 200 miljardia euroa. Euroopan unioni on tullut kylään niin kuin jäädäkseen, ja se menaa vallata koko Suomen sellaisenaan, kunnat vienee siinä samalla. Mitä subsidiariteettiperiaatetta on se, kun päätösvalta viedään komission pöydän ääreen Brysseliin? Kyllä siinä on subsidiariteettiperiaate sen jälkeen pelkkä irvikuva. Tätä me hiljaa täällä eduskunnassa katselemme joka vuosi. Tämä minua pikkusen tympii, mutta minkäs minä sille voin. Nyt arvelin käydä juomassa kupin kahvia, jos se vähän helpottaisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvä idea. — Edustaja Talvitie.

19.48 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt puhuttu kuntataloudesta ja sotesta, ja niistä minäkin jatkan. Tämä keskustelu siirtyi tiistailta tänne keskiviikolle. En tuohon debattiosuuteen päässyt, mutta on hienoa nähdä, että kuntaministeri on täällä edelleen illalla vastaamassa ja kuuntelemassa näitä kysymyksiä. Siitä kiitos ministeri Paaterolle.

Hallintovaliokunta on toki kuullut tässä viimeisen parin vuoden aikana ja koronan aikana kunta-asioista valtiovarainministeriä, mutta kun kaikki muut monet kohtaamiset ja tapaamiset ovat olleet poissa, niin haluan tässä vielä salissa kiittää kuntaministeriä hallintovaliokunnan tapaamisesta muutama viikko sitten. On erittäin tärkeitä, että käydään keskustelua ja nähdään rajoitusten mukaisesti välillä myöskin kasvokkain.

”Kaiken takana on kunta” oli Kuntaliiton slogan kuntavaaleissa. Monien, tähän asti lähestulkoon kaikkien, peruspalveluiden takana on ollut tosiaan kunta, ja kunta on ne järjes-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

tänyt. Ehkä viime aikoina on tullut semmoinen olo, että kuka puolustaisi kuntia. Kuntaministeri tietenkin puolustaa, mutta kyllä tässä salissakin helposti lähtee keskustelu sille puolelle, varsinkin nyt tässä sote-murroksessa, että kuka puolustaisi kuntia. Tämän salin tehtävä on ainakin vielä ensi vuoden osalta soteenkin liittyen puolustaa kuntia ja kuntataloutta, koska vaikka tammikuussa käydään hyvinvointialuevaalit, niin varsinainen toimeenpääntö kuitenkin tapahtuu vuoden 23 alusta. Siinä mielessä kuntatalouden tilaan ensi vuoden osalta liittyy paljon epävarmuuksia. Yhdet epävarmuudet tekee korona, myöskin kuntien mahdolliset koronakorjaukset mutta myöskin sote-muutoksen vaikutukset.

Ja vaikka me kaikki varmaan salissa ollaan sitä mieltä, että hyvä, että vihdoinkin viimein 15 vuoden odotus on tämän sote-uudistuksen osalta päättynyt ja päästään eteenpäin, niin nyt kun korona ei olekaan taakse jäänyttä elämää vaan se on siellä soten etulinjassa ihan 24/7 arkipäivää, niin se sama viesti, mitä edustaja Laiho tuossa toi, ainakin omalta alueeltani tulee, että osa henkilökunnasta kokee — ehkä osittain senkin takia, että on ollut vajausta ja ylimääräistä työtä koronasta johtuen ja on sitten jonkin verran henkilöstöpulaa — että valmistelun aikataulu on liian kireä. Toki tässä on myöskin alueellisia eroja, koska osa maakunnallisista toimijoista on paljon valmiimpia pohjaltaan, mutta kaikkialla ei ole sama tilanne. Eli siitä kannan huolta, että sitten pystytään myöskin ottamaan ne hyvät käytänteet huomioon ja että ensi vuoden osalta kunnat pystyvät ne palvelut järjestämään, jotka ovat sote-puolella edelleen kunnan järjestettävissä, vaikka muutoksen valmistelu on siellä meillä.

Sitten, arvoisa puhemies, tähän Digi- ja väestötietovirastoon, joka viime kaudella perustettiin ja johon koottiin monet sähköiset palvelut, muun muassa maistraatti ja monet muut yhteen. Valiokunta on kiinnittänyt vakavaa huolta asiakaspalveluun, koska se on ruuhkautunut erityisesti tämän vuoden aikana ja vielä kai painotettuna holhoustoimen ja rekisteripalveluiden osalta. Kolmannessa lisätalousarviossa eduskunta myönsi DVV:lle lisärahoitusta ja nimenomaan nykyisten ruuhkien purkamiseksi, mutta myöskin laillisuusvalvoja on tähän kiinnittänyt huomiota, ja toivon, että valtiovarainministeriössä ja kuntaministerin johdolla erityisesti tähän kiinnitetään huomiota, jotta sekä resurssien osalta että prosessien osalta ollaan siinä kunnossa, että asiakkaita voidaan aidosti palvella. Siihen liittyy myöskin se näkökulma, että kun aina marginaalissa ovat he, jotka eivät sähköisiä palveluja voi käyttää tai hyödyntää, niin tarvitaan tietenkin face-to-face-palvelua ja puhelinpalvelua. Mutta en halua myöskään henkilöille, jotka ovat valmiina ja haluavat siirtyä sähköisiin palveluihin, sitä tilannetta, että he turhautuvat niihin sen takia, että DVV:n palvelu on ruuhkautunut.

Valtion avut kunnillehan ovat tosi iso osa meidän taloutta: yli 13 miljardia menee valtiontaloudesta kunnille, ja sillä tehdään sitä hyvää peruspalvelua. Toivon, että jatkossakin [Puhemies koputtaa] kunnissa nimenomaan se sivistyspuoli on se iso puoli ja meidän lapset ja nuoret saavat opiskella ja kouluttautua. Se on se kunnan iso tehtävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Huru.

19.54 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Pelastustoimen uudistuksen yhteydessä on tunnistettu nykyisessä järjestelmässä oleva pelastustoimen rahoitusvaje, joka on viimeisimmän arvion mukaan yli 80 miljoonaa euroa. Tämän vajeen lisäksi pelastustoimen palvelutasopuutteet ja varallaolojärjestelmän muutostarpeet ovat tuomassa kustannuksiin nousupaineita.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Samaan aikaan maakunnista on tullut tietoja, joiden mukaan säästöjen saamiseksi ollaan esittämässä leikkauksia palvelutason ja asemaverkostoon, eli henkilöstöä ja asemaverkostoa ollaan vähentämässä. Pelastustoimea valvova aluehallintovirasto on antanut eri puolilla Suomea pelastustoimelle määräyksiä toiminnan ja palvelutason järjestämisestä säästöjen mukaisesti.

Arvoisa ministeri, pelastustoimi sinällään kuuluu sisäministeriön alaisuuteen, mutta kysyisin teiltä: miten te osaltanne varmistatte, että maakunnissa ei leikata pelastustoimen resursseja, vaan nämä resurssit ja pelastustoimen riittävä rahoitus turvataan kuntatasolla siirryttäessä hyvinvointialueille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

19.55 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan ei muuta enää tähän keskusteluun. Toin tässä esille näitä meidän huoliamme tästä valmistelun tilanteesta, ja haluan nostaa esille kolme kokoomuksen vastalauseen lausumaa. Me kokoomuksessa ehdotamme, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, joilla kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan saataisiin tuhat hoitajaa lisää. Me edellytämme, että hallitus laajentaisi palveluseleiden käyttötarkoitusta ja velvoittavuutta sekä edistäisi henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöä erityisesti vammaisten ja vanhusten palveluissa. Kolmantena kokoomus edellyttää, että hallitus tuo lakiesityksen, jolla luovutaan kaikista alaikäisten terveydenhuollon palvelumaksuista. Nämä ovat tässä pääluokassa meiltä esitettyjä muutoksia, jotka osaltaan vastaisivat tähän sosiaali- ja terveystalvelujen isoon uudistukseen ja parantaisivat sen onnistumisen edellytyksiä.

Kun ministeri oli hyvin vakuuttunut, että tämä tulee ilman ongelmia onnistumaan, itse olen eri mieltä ja uskaltaisin jopa lyödä vetoa, että nämä meidän alueet, niiden järjestelyt, sopimukset ja monet muut asiat eivät valitettavasti tule olemaan valmiina 1.1.2023. Katsotaan tätä pöytäkirjaa silloin, kumpi oli oikeassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov, onko puheenvuoronne lyhyt paikalta pidettävä vai? [Tarja Filatov: Lyhyt, toivottavasti!] — Hyvä, sitten se ehditään.

19.57 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Laittakaa mikrofoni päälle, niin kaikki kuulevat lyhyen ja ytimekkään.

Arvoisa puhemies! Tähän sote-uudistuksen aikatauluun voisi todeta sen, että varmasti korona tuo lisähaastetta, ja varmasti se, että meillä on pulaa osaavasta henkilökunnasta, tuo lisähaastetta, mutta kannattaa muistaa se, että yksi sote-uudistuksen tavoite on se, että meillä henkilökunta riittää, että meillä eri puolilla Suomea on sitä osaavaa henkilökuntaa. Jos me emme tee näitä uudistuksia, itse asiassa me saatamme ajautua paljon vaikeampaan tilanteeseen.

Se on tosiasia, että koko kansakunnassa stressitasot ovat korkeammalla tasolla kuin ennen koronaa, myös siellä, missä ihmiset eivät ole sosiaali- ja terveysalalla töissä, ja se on tavallaan koronan aiheuttamaa. Tämä on uudistus, joka ehkä myös helpottaa tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

nessa, jos me kohtaamme — toivottavasti emme — vastaavia pandemioita, niiden hallintaa, jos me olemme isommissa yksiköissä, ja sekin puolustaa sitä, että aikataulusta ei pidä tinkiä.

En usko, että yksikään ambulanssi jää kulkematta sen takia, että sopimuksissa on jotakin epäselvää. Kyllä ne toiminnot pyrkivät, ja sitten ne sopimukset joustavat siellä taustalla, jos sentyyppisiä tilanteita tulee esiin.

Toinen asia: Sanoisin edustaja Mäenpäälle, että pelko pois, kun puhutte näistä veroeduista ja sähköautoista. Itse asiassa kyse on ilmastosuunnitelmalausuntoluonnoksesta, ei siis hallituksen linjauksista tai esityksistä tämäntyyppisiin asioihin, ja siellä sisälläkin todennäköisesti sukupuolivaikutusten arvioinnista, jossa itse asiassa se taho, joka ei tee esityksiä, arvioi näitä vaikutuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, ministeri Paatero, vielä lyhyt loppupuheenvuoro.

19.59 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Jos otetaan ensin näitä muita kysymyksiä.

Edustaja Talvitie: Täällä ehdin jo käydä kertaalleen läpi, että se 40 henkilötyövuoden lisäys Digi- ja väestötietovirastolle tuottaa sen tilanteen, että alkuvuoden aikana päästään normaaleihin aikatauluihin. Tämän pitäisi olla sitä kautta hoidossa.

Aikataulu näiden valtionavustusten, valtionosuuksien ja toisaalta siinä samalla myöskin verotulojen kompensoinnin osalta tulee katsottavaksi siinä kuntien tulevaisuustyössä. Kun tarkempaa aikataulua täällä äskeisessäkin keskustelussa joku kysyi, milloin se tulee eduskuntaa — taisi olla edustaja Kankaanniemi — sille ei ole olemassa vielä mitään päätöksentekoaikataulua, vaan siinä tulee pohjatyö tehtyä, ja sitten sen jälkeen aloitetaan tämä mientä, miten sitä viedään eteenpäin, eli siihen minulla ei ole vielä vastausta.

Edustaja Hurun nostamaan asiaan pelastustoimen rahoituksesta: Tähänhän me kiinnitimme huomiota myöskin silloin, kun koko sote-paketti tuli eduskuntaan, että kunnissa oli jo tähän mennessä alimitoitettu pelastustoimen rahoitus. Sen takia nyt siinä rahoituspaketissa se laskennallinen osuus on sitten huomioitu, mutta se päätöksentekohan tulee aluevaltuutettujen tehtäväksi, eli mikä on se, mihinkä siellä rahoitusta sitten suunnataan. Uskon, että siellä viisaat päättäjät tulevaisuudessa alueilla tulevat priorisoimaan [Petri Hurun välihuuto] myöskin pelastustoimen puolelle.

Edustaja Filatov jo osittain vastasi tähän työntekijäkysymykseen, koska näin ajattelen myös itse. Jos se työvoimapula, mikä on nyt ja myöskin kun on katsottu pidemmälle hoi-va- ja hoitohenkilökunnan tarvetta, olisi tällä kulmakertoimella kasvanut — niin kuin tähän mennessä se tarve on kasvanut — niin kyllä tällä sote-uudistuksella myöskin osittain siihen pystytään vastaamaan siitä syystä, että meille tulee suuremmat poolit sen henkilöstön osalta, mutta myöskin niillä uudenaikaisilla palveluiden järjestämisillä ja niillä ketjuilla, myöskin digitaalisuus huomioiden, me pystytään myöskin tätä henkilöstöä paremmin hyödyntämään juuri niihin tarpeisiin, missä se on kaikkein akuuteinta.

Jos meillä olisi koronan aikana ollut tällainen hyvinvointialuemalli, niin meillä esimerkiksi tiedot olisi helpommin saatu koottua. Meillä koko tämä järjestelmä olisi saatu vaikkapa rokotusten ja muitten osalta ehkä helpommin organisoitua kuin niin, että se menee 300 kunnan kautta, niin kuin tällä hetkellä menee — kuten myöskin nämä tukijärjes-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

telmät, joita on nyt mennyt osittain sairaanhoitopiireille ja osittain kunnille ja osittain niille kuntayhtymäpohjaisille malleille.

Ja yhä edelleenkin tähän haasteeseen, työvoimapulaan: tämän vuoden loppuun mennessä on [Puhemies koputtaa] työryhmä koossa, joka arvioi työhyvinvointia ja opiskelupaikkojen riittävyyttä, lisäkoulutuksen tarvetta, ulkomaisen työvoiman tarvetta, ja sen jälkeen se tulee sote-ministeriryhmään arvioitavaksi ja katsottavaksi, mitkä niistä lähtevät ensimmäisinä liikkeelle. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 36/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 36/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Laiho, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

20.02 **Mia Laiho kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen mukaan tartuntatautilain vuoden 21 loppuun saakka voimassa olevien covid-19-epidemiaan liittyvien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin kesäkuun 22 loppuun. Samoin tässä esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi aikataulu- ja reittitietojen ilmoittamista covid-19-epidemian aikana koskevan liikenteen palveluista annetun lain 179 a §:n voimassaoloa. Eli tässä jatketaan jo voimassa olevaa tilapäistä lakia ja tehdään siihen joitakin täsmennyksiä; lisätään muun muassa kuntien velvollisuus myöntää EU:n digitaalinen koronarokotustodistus EU:n ulkopuolella rokotetulle kansanterveyslain 14 §:ssä tarkoitettulle kunnan asukkaalle.

Koronaepidemia on lähtenyt uudelleen taas hankalampaan nousuun, ja huolta epidemiatilanteen heikkenemisestä on lisännyt omikronvirusmuunnos. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja toteaa, että tarve rajoitustoimenpiteille on epidemiatilanteen huolestuttavan kehityksen vuoksi edelleen ilmeinen ja näiden tilapäisten tartuntatautilain säännösten voimassaolon jatkaminen on välttämätöntä.

Valiokunta kiirehtii päätöksiä myös kolmannen rokotuskierroksen aikataulun nopeuttamisesta vaikean tautitilanteen takia. On myös mahdollista, että EU tulee jatkossa edellyttämään kolmatta rokotusta EU:n digitaalisen koronarokotuksen saamiseksi. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kehottaa rokotusten nopeuttamiseksi myös selvittämään työterveyshuollon nykyistä laajempaa hyödyntämistä.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Valiokunta kiinnitti huomiota myös nykyisen testausjärjestelmän kuormittuneisuuteen ja pitää tärkeänä selvittää pikatestien luotettavuutta ja käytettävyyttä koronapassin asemasta esimerkiksi tapahtumiin pääsemiseksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti huomiota maahantulorajoitusten yhteydessä — ja on aikaisemmin jo kiinnittänyt huomiota useaan otteeseen — siihen, että todistusten tarkastuksessa tulisi hyödyntää mahdollisimman laajasti digitaalisia sovelluksia ja lukulaitteita. Valiokunta on mietinnössään jo aiemmin, edellisellä kerralla todennut, että maahantuloon liittyen on tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön mahdollisimman pikaisesti sähköisiä palveluja yleisvaarallisten tartuntatautien leviämisen estämiseksi sekä matkustamisen sujuvoittamiseksi rajanylityspaikoilla, kuten lentokentillä, satamissa ja maarajoilla.

Suomessa ei ole säädetty sähköistä maahantuloilmoitusta pakolliseksi. Saadun selvityksen mukaan alueiden aloitteesta on otettu käyttöön Finentry- ja Laplandentry-järjestelmät matkustajien tietojen hallintaan. Tämä on kuitenkin ollut vapaaehtoista. Useat eri EU-maat ovat ottaneet käyttöön maiden omia matkustajatietolomakkeita, ja monessa maassa lomakkeen täyttäminen on pakollista. Talousvaliokunta sekä liikenne- ja viestintävaliokunta kiinnittivät myös huomiota tähän sähköisen maahantuloilmoituksen tarpeeseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toistikin aiemman näkemyksensä tarpeesta kehittää ja ottaa käyttöön mahdollisimman pikaisesti digitaalinen maahantuloilmoitus. Tämä myös vähentäisi rajoilla henkilöstöresurssin tarvetta terveydenhuoltohenkilöstön osalta.

Tässä esityksessä säilytettäisiin niin sanottu toisen testin vaatimus, mikä liittyy nimenomaan tämänhetkiseen vaikeaan epidemiatilanteeseen, ja se nähtiin sen takia välttämättömänä. Myös kun toistaiseksi meillä ei ole työnantajalla mahdollisuutta pyytää koronapassia, niin kausityöntekijöiden tai riskimaista saapuvien matkustajaryhmien testaamisen takia pidettiin toista testiä vielä tarpeellisenä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että toisen testin valvonta on vaikeaa, ja testin järjestämisen kustannustehokkuuteen.

Tässä yhteydessä nostetaan myös esille digitaalista maahantulotodistusta ja Finentry-järjestelmän käyttöä, johon voitaisiin laittaa sovellus, joka kertoo, missä käydä testissä, ja josta myös voitaisiin seurata, onko siinä testissä käyty.

Ravintoloiden aukioloaikojen muutoksista: Tällä hetkellä siis voi esimerkiksi ravintola olla auki aamupäivällä, ja silloin siihen ei kohdistu rajoituksia ja koronapassin käyttöä, ja sitten illalla, jos siihen kohdistuu rajoituksia, niin voidaan ottaa koronapassi käyttöön. Valiokunta korosti kuitenkin, että valtioneuvoston on tarpeen seurata ja arvioida säännöksen yhtenäistä soveltamiskäytäntöä, ja mikäli tulkinnassa ilmenee epäselvyyttä, on säännöstä edelleen täsmennettävä.

Se on ollut ongelma, että EU:n ulkopuolelta tulevilla matkustajilla ei ole mahdollisuutta käyttää täällä Suomessa palveluita, mikäli niihin kohdistuu rajoituksia, jotka koronapassilla voitaisiin ohittaa. Esityksessä ei ollut sitä mahdollisuutta, että EU:n ulkopuolelta olevat voisivat täällä saada koronapassin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tähän kuitenkin tehnyt pykälämuutoksen niin, että niillä samoilla papereilla, millä pääsee Suomen rajat ylittämään, voitaisiin myöskin käyttää palveluita täällä.

Valiokunta painotti, että valtioneuvoston on erittäin kiireellisesti valmisteltava ja annettava eduskunnalle hallituksen esitys, jossa valiokunnan nyt ehdottaman ratkaisun, eli sen, että pääsee niillä samoilla papereilla, sijaan säädetään maahantulon yhteydessä annettava, EU:n koronatodistukseen rinnastuva kansallinen koronatodistus esimerkiksi Rajavartiolaituksen ja Tullin tehtäväksi niin, että siis saataisiin esimerkiksi QR-kooditodistus, jota sitten olisi sujuvampi käyttää palveluiden saannissa. Saamamme tiedon mukaan sitä ei ollut

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

tässä aikataulussa mahdollista saada, mutta tästä on vahva lausuma valiokunnan mietinnössä.

Vielä tähän loppuun tapahtuma-alan rajoitusten taloudellisista kompensatioista: Ne nousivat esille, eli sivistysvaliokunta korosti, että yleisötilaisuuksien järjestämiselle voidaan asettaa 58 §:n nojalla voimakkaitakin rajoituksia, jopa täyskieltoja, ilman että näistä seuraa velvoitetta kompensoida taloudellista menetystä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että valtioneuvoston on sivistysvaliokunnan lausunnossa esitettyjen huolien valossa arvioitava tarvetta muuttaa pikaisesti tartuntatautilain 58 g §:n sekä yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muodostamaa kokonaisuutta siten, että tapahtumalaa kohdellaan yhdenvertaisesti muiden alojen kanssa.

Valiokunnan kuulemisissa tuotiin myös esille, että voimassaoloaikaa olisi järkevää jatkaa kesän loppuun asti, mutta tämän voimassaoloajan kestoa rajoittaa se, että EU:n koronatodistusta koskeva EU-asetus on voimassa vain kesäkuun loppuun saakka, ja sen takia tätä ei voitu jatkaa pidemmälle.

Eli loppuun vielä — menee nyt vähän ylijälle: Valiokunta on tosiaan antanut lausuman, että saataisiin tämä EU:n koronapassia vastaava todistus rajoilla, jolloin sitä olisi helpompi käyttää täällä maan sisällä.

Valiokunnan mietintöön on jätetty yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Esittelypuheenvuorossa on 10 minuuttia aika. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

20.11 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten valiokuntaryhmä on jättänyt tähän esitykseen vastalauseen. Perustelemme sitä sillä, että tautitilanne on muuttunut erityisesti omikronvirusmuunnoksen leviämisen johdosta, ja käsiteltävänä oleva hallituksen esitys EU:n koronatodistuksen kansallista — huom. kansallista — käyttöä koskevan sääntelyn osalta on huonosti perusteltavissa. Erityisesti EU:n koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevaan sääntelyyn liittyy myös lukuisia perusoikeuksiin ja käytännön toteutukseen liittyviä ongelmia. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että esitykseen liittyy kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta epäselviä kysymyksiä, ja koronapassin käyttö voi pahimmillaan luoda vääränlaista turvallisuuden tunnetta, koska myös rokotteiden saanut voi tartuttaa ja saada tartunnan. Lisäksi henkilöt, jotka eivät terveydentilansa vuoksi ole voineet ottaa rokotetta, ovat vaarassa joutua terveydentilansa perusteella eriarvoiseen asemaan.

THL:n mukaan rokotteiden suojateho voi olla tiettyjä muunnoksia vastaan heikompi, mutta rokotteet kuitenkin suojaavat rokotettua henkilöä tehokkaasti ja erityisesti koronavirustaudin vakavilta muodoilta. Tästä syystä olisi perusteltua lisätä antigeenipikatestien käyttöä niin sanottujen koronapassien käytön sijasta tai vaihtoehtona tilanteissa, joissa on erityisen tarpeellista varmistaa, ettei henkilöllä ole akuuttia koronatartuntaa. Antigeenipikatestin tulos on saatavissa noin 15 minuutin kuluessa testin tekemisestä, ja testitulokset mahdollistaa akuutin koronatartunnan toteamisen, kun esitetyssä sääntelyssä jopa 72 tuntia aikaisemmin saatu negatiivinen koronatestitulokset ei tarkoita sitä, etteikö henkilö ole voinut saada tartuntaa testituloksen saamisen jälkeisen kolmen vuorokauden aikana.

Toisen testin vaatimuksesta olemme myöskin eri mieltä valiokunnan kanssa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin jo toistamiseen esiin, että Suomeen saapumisen jälkeen tietyissä tilanteissa edellytetty 16 d §:n mukainen toinen testi 72—120 tuntia maa-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

hantulosta ei ole enää nykyisessä epidemiatilanteessa välttämätön eikä johda resurssien järkevään käyttöön. THL on esittänyt, että sen tekemiä, jo vanhentuneita laskelmia on käytetty virheellisesti esityksen perusteluina. Lisäksi THL on tuonut esiin, että jos halutaan saada aikaan todellista vaikuttavuutta maahan tulevien tartuntojen vähentämiseksi, resurssit tulisi suunnata siihen, että maahan tulevien pitkäaikaisten vierastyöläisten ja komennusmiesten työnantajia tai toimipaikkoja edellytetään järjestämään testaus ja negatiivinen tulos Suomessa. Tämä toimisi edellytyksenä töiden aloittamiselle rokotustodistuksista tai ennakkotestauksista riippumatta. Tällä yksinkertaisella keinolla voitaisiin ennaltaehkäistä suurin osa niistä työmaaepidemioista, joita eri puolilla Suomea on suurilla kansainvälisillä työpaikoilla koettu. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä yhtyy THL:n näkemykseen ja katsoo, ettei toisen testin vaatimukselle ole perusteltua tarvetta, ja pykälä tulee poistaa.

Kun muualla Euroopassa koronapassin käyttöönoton ilmeisenä tarkoituksena on ollut palveluiden avaaminen rokotetuille ja taudin sairastaneille aikaisemmin kuin se muuten olisi ollut mahdollista, Suomessa sääntelyn myöhäinen käyttöönotto herättää kysymyksen siitä, onko sääntelyn tosiasiallinen tavoite painostaa kansalaisia rokotteen ottamiseen sulkemalla sellaiset henkilöt, jotka eivät ole saaneet täyttää rokotesarjaa, erilaisten palveluiden ulkopuolelle. Vakavan koronavirustaudin riski koskee keskeisesti sellaisia henkilöitä, joita ei ole rokotettu lainkaan.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ymmärtää tavoitteen nostaa rokotekattavuutta mutta pitää erittäin kyseenalaisena toimintamallia, jossa koronapassin kansallista käyttöä laajentamalla tosiasiallisesti pyritään pakkorokotuksiin rajaamalla rokottamattomat henkilöt yhteiskunnan palveluiden ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat esittäneet useita pykälämuutoksia hallituksen esitykseen, ja esitän nyt, että äänestyksen pohjaksi otetaan perussuomalaisten vastalauseen mukainen esitys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

20.16 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Juuson tekemiä esityksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja, ledamot Rehn-Kivi.

20.16 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Behovet av att förlänga begränsningar på grund av coronaepidemin är fortfarande stort. Epidemiläget är oroande och antalet covid-19-smittade fortsätter att stiga. SFP understöder betänkandet över de förlängda restriktionerna och de nya tillfälliga paragraferna som nu föreslås.

Restaurangverksamhetens begränsningar fortgår och samtidigt förtydligas bestämmelsen om när ett coronapass ska uppvisas. Passet krävs under hela den tid en restaurang eller ett publikt tillfälle är öppet. Det är ändå möjligt att ta emot restauranggäster utan krav på coronapass, till exempel vid lunchtid, ifall caféet eller restaurangen håller stängt före man öppnar igen på kvällen. Detta kan jag tycka är litet ologiskt med tanke på smittspridningen.

Arvoisa puhemies! Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytetään edelleen joko todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta koronavirustaudista, saadusta hyväksyttävästä ko-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

ronavirusrokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä, negatiivisen tuloksen osoittavasta testistä.

Velvoite käydä testissä 72—120 tunnin kuluessa maahan saapumisesta säilyy muuttumattomana, mutta useimmat valiokunnan kuulemista asiantuntijoista pitivät tämän säännöksen vaikutuksia taudin leviämisen estämisen kannalta vähäisinä, mikäli testejä ei järjestetä systemaattisesti. Lisäksi säännöksen toteutumisen valvonta on puutteellista.

Ehdotamme lakiin lisättäväksi säännöksen siitä, että ulkomaalainen voi käyttää koronapassin asemasta maahan saapuessaan mukana ollutta todistusta covid-rokotussarjasta tai sairastetusta taudista. Tähän säännökseen liittyy kuitenkin monenlaista epävarmuutta, kuten esimerkiksi se, että ravintolan ovimies ei välttämättä tunnista tällaista todistusta. Tämän johdosta valiokunta lisäsi lausuman, jossa painotetaan, että valtioneuvoston on kiireellisesti valmisteltava esitys, jossa edellä ehdotetun sijaan säädetään maahantulon yhteydessä annettavasta, koronapassiin rinnastuvasta todistuksesta, mielellään QR-koodilla varustettuna. Lisäksi olisi tärkeää, että pakollinen digitaalinen maahantuloilmoitus otetaan pikaisesti käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

20.19 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on taas kerran tehnyt hyvää työtä. On tärkeää, että noita väliinputoamisia, jotka hallituksen esityksen toimesta ovat jääneet, pyritään paikkaamaan. On tärkeää, että on mahdollista saada koronapassi. On tärkeää, että nyt paikataan se, että Suomessa on Suomen kansalaisia, jotka ovat saattaneet saada rokotteen jossain muualla, Suomessa hyväksytyn rokotteen, mutta eivät ole saaneet mistään koronapassia.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kantaa vahvaa huolta siitä, kuinka käy, kun omikron leviää eittämättä Suomessa. Saatamme olla viikon kaksi jäljessä esimerkiksi Tanskaa. On tärkeää, että hallitus ja kaikki tahot tekevät toimet, ettei terveydenhuolto lamaudu, että kantokyky riittää terveydenhuollossa. Siksi on tärkeää, että nyt tehdään kaikki sen eteen, että tuo kolmas rokote saadaan käyntiin ja myöskin teemme toimia, että niillä tahoilla, jotka ovat rokottamattomia, matalalla kynnyksellä rokote otetaan ja pystytään ennen kaikkea ehkäisemään niitä vakavampia tautimuotoja, jotta terveydenhuollon kantokyky säilyy.

Kannan huolta siitä, että Suomessa hyvin hitaasti on otettu yksityinen sektori käyttöön. Olisi ollut hyvä kuulla nyt ministeriltä, mitä tehdään, että työterveyshuolto varmasti saadaan vahvasti mukaan.

Toistan esityksen siitä, arvoisa puhemies, että myös apteekit pitäisi ottaa mukaan. Pika-testit pitäisi vahvemmin ottaa käyttöön, niin kuin täällä ovat useat tahot todenneet. Esimerkiksi Norjassa apteekit rokottavat ja rokotuskattavuus on ollut ripeässä nousussa sen takia. Virossa apteekit ovat vahvasti mukana pikatestaamassa. Nyt tärkeää on, että valjastetaan kaikki voimavarat, kaikkia tarvitaan tässä, jotta julkinen sektori voi keskittyä myöskin muiden potilaiden hoitamiseen kuin koronapotilaiden. Hoitovelkaa ei saa kerryttää yhtään enempää, mitä nyt on jo kertynyt.

Sitten, puhemies, vielä totean koronapassista. Se on asiantuntijoiden mukaan nostanut rokotekattavuutta, ja sen takia olisi tärkeää, että hallitus toisi nyt ne esitykset, että koronapassia voisi käyttää työpaikoilla ja sitä voisi käyttää myöskin siellä, missä ei ole rajoituksia. Olisi tärkeää, että saisimme tähän vastauksen. Käsittääkseni valiokuntakaan ei vielä saanut vastausta.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Uskon, että ministeri Kiuru näiden asioiden kanssa tekee työtä, ja toivon, että koko hallitus antaa hänen työllensä tuen ja mahdollisimman pian eduskunta pääsee näitä esityksiä käsittelemään. Pelkään, että olemme nyt pahasti myöhässä, mutta uskon, että jokainen tekee parhaansa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.22 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitellään tätä koronapassin laajentamista, hallituksen esitys 226, ja minusta tuntuu, että tässä yritetään tehdä semmoista, että aivan sama kuin paikattaisiin polkupyörän jo puhjennutta paikkaa. Elikkä minun mielestäni tässä ei ole mitään järkeä, että tätä laajennetaan.

Tässä on tämmöinen kuva minulla. Tässä kerrotaan, että Australiassa 650 ihmistä koronapassilla yökerhossa, 150 saanut covid-tartunnan. Näitä esimerkkejä on vaikka kuinka paljon. Miten ihmeessä ei voida tajuta sitä, että me ollaan tässä jäljessä? Tämä ei toimi, että koronapassi olisi joku autuus tähän, koska ainut keino, millä näitä minun mielestäni voidaan tällä hetkellä estää, on se, että sinne yökerhoon pääsee vain negatiivisella koronatestuksella, joka on tehty pikatestillä.

Itselleni tuli hieman yllätyksenä se, että puhuttiin pikatestistä. Minä oletin, että puhutaan semmoisesta pikatestistä, joka meillekin on jaettu eduskuntaan. Mekin toimimme täällä sillä tavalla, että me testaamme itsemme, ja sitten kun saamme negatiivisen vastauksen, niin me tulemme tänne saliin. Miksi näin ei voitaisi toimia näissä muissa tapahtumissa? Joku aika sitten oli tuossa Messukeskuksessa tämmöinen iso tapahtuma, jossa oli paljon ihmisiä, ja siellä kaikki ihmiset tekivät tämän testin ja sillä pääsivät sisälle. Se on ainut keino, millä voidaan toimia. Jos sinulla on koronapassi ja sinä olet saanut kaksi rokotetta, niin sinä voit silti kantaa sitä virusta. Ja todennäköisesti jos ne oireet ovat lievemmät rokotuksen saaneilla, niin näin maalaisjärjellä ajatellen sellainen lievempioireinen henkilö ei ehkä edes tunnista, että hänellä on korona ja menee tapahtumaan ja levittää sitä tautia sitten siellä muihin.

Tässä perussuomalaiset ovat nostaneet esiin ja muun muassa kristillisdemokraatit ovat tästä puhuneet, että mentäisiin siihen pikatestaamiseen. Itse olen käynyt eilen pikatestissä semmoisen tekemässä. Se kesti noin kaksi minuuttia, kun menin vastaanotolle. Nenä rasattiin, ja puolen tunnin päästä tuli tieto Terveystalon sovelluksella, ja sitten noin tunnin päästä se oli minulla myös Omakannassa. Ja se on voimassa 3 vuorokautta. Tämä on ainut keino, millä pystytään kontrolloimaan sitä, että sinne yökerhoihin ei menisi tartunnan levittäjiä. Kaikki te, jotka täällä olette, olette varmaan lukeneet siitä, että rokotettu henkilö tai kaksi rokotetta saanut henkilö on sairastunut tähän tautiin ja levittää sitä yhtä lailla.

Mielestäni teidän kannattaisi oikeasti yhtyä tähän, jos te haluatte estää tätä taudin leviämistä. Tämä on huono ratkaisu, että vaaditaan koronapassi. Silloin estetään terveiden ihmisten liikkumista, jotka eivät ole ottaneet rokotteita, ja sillä ei oikeastaan saavuteta mitään. Kuten nyt äsken ja useamman kerran olen sanonut, rokotettukin voi sairastaa ja levittää tätä tautia. Tämä on teillä kaikilla tiedossa. Minä en edes ymmärrä, miten te voitte tämmöistä lähteä laajentamaan. Tämä on fiasko heti syntyessään. Se ensimmäinen oli fiasko, ja tämä on vielä fiaskompi. Tämä on, voisiko sanoa, tyhmyyden kertaamista.

Perussuomalaisten mielestä pakkorokotukset eivät sovi Suomeen. Tästä ovat myös useat asiantuntijat puhuneet samansuuntaisesti, ja mielestäni tasavallan presidenttikin sinne suuntaan kääntyi. Perussuomalaiset esittävät pikatestejä otettavaksi käyttöön myös tervey-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

denhuollossa. Rokotekattavuus on korkealla, passit ovat käytössä, mutta siitä huolimatta virus leviää ja tartuntamäärät kasvavat. Koronapassi antaa väärän turvallisuuden tunteen käyttäjälleen. Me haluaisimme, me perussuomalaiset haluamme, että virus ei leviäisi, ja siksi esitämme pikatestejä. Pikatestit olisivat paljon parempi tapa varmistaa se, että ihmisellä ei ole tartuntaa. Nekään eivät tietenkään ole sataprosenttisen varmoja, mutta kuitenkin toimivia ja hyväksi havaittuja. Tästä on myös ihan lääkärin lausumia, että nämä ovat olleet tehokkaita, ja muistaakseni Mika Salminen sanoi, että ne ovat olleet odotettua parempia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

20.29 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Koronarajoituksiin liittyy ja on liittynyt tämän vajaan kahden vuoden aikana vaikeita punnintoja. Kun kokoomus esitti viime keväänä koronapassin käyttöönottoa ja yleensäkin mahdollisuutta siihen, että se laissa tunnistettaisiin, niin yksi iso tavoite oli, että on tarkoitus avata meidän yhteiskuntaa. Se on totta, että koronapassi ei estä viruksen kantamista eikä sitä tartuntaa eikä näin ollen myöskään sitä taudin levittämistä, mutta koronapassissa on taustalla se, että suurimmalla osalla passinhaltijoista on kaksi rokotusta ja ne kaksi rokotusta ennaltaehkäisevät sen taudin vakavamman muutoksen, joka ei sitten kuormita meidän terveydenhoitoa ja nimenomaan sitä tehohoitoa. Jos nyt mietitään, että joulukuun ja vuodenvaihte ovat tulossa, niin kyllä meillä yhteisesti pitää olla huoli siitä, onko meidän tehohoitokapasiteetti millainen. Nyt jo tiedetään, että terveydenhuollon toimenpiteitä on jouduttu perumaan ja joudutaan perumaan sen takia, että koronapotilaat kuormittavat tehohoitoa, eikä kukaan meistä halua sitä tilannetta kenellekään, että joutuu odottamaan lonkkaleikkausta tai vastaavaa ylimääräisiä kuukausia.

Kun tämä esitys nyt kuitenkin tehdään, on hyvä, että se on kuusi kuukautta voimassa, koska meidän yritys- ja elinkeinotoiminta tarvitsee jonkinasteista ennustettavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Aiemmin ehkä pitkäjänteisyydellä on ajateltu, että se on vähintään muutama vuosi. Nyt se on ihan muutama kuukausi.

Edelleen kyllä peräänkuuluttaisin sitä, että vaikka henkilökohtaisesti en kannata pakko-rokotuksia, niin saisimme yhteisvastuuta, eli niille, keillä mahdollisuus on rokotteet ottaa, pystyttäisiin sellainen paikka järjestämään, jossa heillä on mahdollisuus helposti siihen rokotteen ottamiseen. Edelleen ihmettelen sitä, että muun muassa työterveyshuoltoa ei ole saatu valjastettua tähän rokottamiseen.

Toinen asia, mistä tässä salissakin olen useasti puhunut ja muun muassa edustaja Laihon kanssa vuosi sitten tehtiin esityksiä ja ministeri Kiurun ja ministeri Lintilän esikuntaan on vuosi sitten monenlaisia variaatioita esitetty, on tämä teknologian hyödyntäminen tässä jäljittamisessä. Suomessa on paljon erilaisia teknologisia sovelluksia, jotka olisi voinut jäljitystyössä ottaa huomioon ja hyödyntää, ja nyt kun ne olisivat meillä käytössä, niin meillä tapahtuisi sitä jäljittämistä. Se on valitettavaa, että varsinkaan pääkaupunkiseudullahan ei jäljitystä käytännössä tällä hetkellä tehdä ollenkaan.

Sama on, että testausta voitaisiin tehdä myöskin apteekkien toimesta, jos esimerkiksi vanhusväestö ei itse näihin pikatesteihin pysty lähtemään, [Puhemies koputtaa] eli kun he ostavat sen sieltä apteekista, [Puhemies: Kiitoksia!] niin apteekissa se voitaisiin hyödyntää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

20.32 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kun on ai-
hetta antaa kiitosta, niin silloin täytyy antaa kiitosta. Haluan kyllä ministeri Krista Kiurun
Ylen A-studion esiintymisestä antaa kiitosta myös täällä eduskunnan täysistunnossa. Hän
oli tuossa keskustelussa erinomainen. Hän toi vahvasti esille, selkeästi johtajuutta osoit-
taen, tämän tilanteen vakavuuden, [Petri Huru: Onko pääministeriainesta?] päättäväisyyt-
tä, juuri sellaista johtajuutta kuin tämä korona-aika tällä hetkellä vaatii. Kolmannet rokot-
teet käyttöön nopeasti varastoista — se oli selkeä viesti, ja nyt vain määrätietoisesti siitä
päättöksiä. Työterveyshuolto rokottamaan — se kattaisi vajaat 2 miljoonaa, taitaisi olla
noin 1,9 miljoonaa suomalaista, kun työterveyshuolto otettaisiin rinnalle tekemään tätä.
Itse asiassa kokoomus on tätä esittänyt aiemminkin, ja täysi tuki myös tähän ministeri Kiu-
rulle.

Ja sitten se esitys, että katsottaisiin läpi: Olen tänään huomannut, että jonkun verran on
problematisoitu sitä, ketkä kaikki voidaan ottaa näihin rokotustoimenpiteisiin tai jäljittämi-
seen mukaan, mutta se oli hyvä signaali siitä, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalta elä-
köityneitä voitaisiin kutsua tekemään tätä työtä ja nopeuttaa sitä kautta. Tai opiskelijoita —
katsottaisiin, keitä kaikkia sieltä voitaisiin hyödyntää.

Eli erinomaista johtajuutta, vastuunkantoa, päättäväisyyttä osoitti terveysministeri Kris-
ta Kiuru A-studioissa, ja siitä lämmin kiitos hänelle. Tällaista johtajuutta ja toimintaa Suo-
mi tällä hetkellä kaipa.

Sitten tämä koronapassikysymys: Valiokunnan mietintö on ihan perusteltu ja hyvä, mut-
ta täytyy sanoa, että kyllä edustaja Mäenpään puheessa oli paljon sellaisia asioita, joita it-
sekin olen tässä pohtinut, itse asiassa meidän terveyspuolen ammattilaisetkin pohtivat.
HUSin Lasse Lehtonen ja monet muut ovat tähän kysymykseen joutuneet vastaamaan, toi-
miiko koronapassi enää omikronin aikana. Mielestäni edustaja Mäenpää piti hyvän, vas-
tuullisen ja pohtivan puheenvuoron siitä, miten se toimii tällä hetkellä, sillä kaksi kertaa ro-
kotettuja on taudinkantajina, täysin oireettomina mutta kuitenkin tartuttavina, ja toisaalta
myös sairaalahoitoon joutuneita ja tehohoitoon joutuneita on ollut rokotetuissa.

Eli tässä on tämä ongelma nyt omikronin kanssa tulossa, käykö niin, että koronapassi ei
olekaan enää riittävä tae sille, että tämä tauti ei leviä hallitsemattomasti. Tämä voi olla ihan
vakavasti vielä nopeastikin maan hallituksen pöydällä pohdittavana, mitä tehdään. Silloin
tulevat nämä pikatestit kysymykseen, ja itse toivoisin — kun tulee aika paljon palautetta
koronapassista ja rokotteen velvoittavuudesta — että sen rinnalla pidettäisiin vahvasti mu-
kana pikatestausmahdollisuutta ja nimenomaan sillä tavalla, että se olisi matalan kynnyk-
sen helppoa pikatestausta. Tällä hetkellä itse olen joutunut esimerkiksi rajoittamaan omaa
käyntiäni isäni luona sen takia, että vaikka olen tuplarokotettu, niin en voi olla satavarma,
että en ole taudinkantaja. Nyt pikatestillä olen halunnut varmistaa sitä, ja mietin kyllä sitä-
kin, voiko jopa kaksi kertaa rokotettukin hoitaja viedä sen taudin sairaalaan — vauvaosas-
tolle, teho-osastolle, vanhustenhoitoon tai johonkin muualle — ja silloin tätä pikatestausta
kannattaisi rinnalla pitää. Jopa kannustaisin siihen kaikkia yksiköitä. Sitten nämä apteekit,
jotka edustaja Sarkomaa ja kokoomus ovat nostaneet esille — otetaan nekin mukaan tähän.

Arvoisa puhemies! Lopuksi rajoitusten aiheuttamista korvauksista: Edustaja Laiho, so-
siaali- ja terveysvaliokunnan vt. puheenjohtaja, nosti esille sen, että näitä ongelmia aiheu-
tuu elokuvateattereille, konserteille, teattereille, ravintoloille ja monelle muulle nyt tämän
koronapassinkin myötä, ja pitää matalalla kynnyksellä myöntää se, että nyt käy niin, että

eivät elokuvateatterit täyty, eivät ravintolat täyty, vaikka koronapassilla sinne saisikin tulla. Silloin meidän järjestelmän pitää kyllä huolehtia siitä, että näitä työpaikkoja ei menetetä. Se tarkoittaa tähän maahan jälleen paljon lisää työttömyyttä, ja toivon, että tämä korvauskysymys otetaan vakavasti myös niissä tilanteissa, joissa aiempi täydellinen ehto niille korvauksille ei täyty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.38 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Vaikean asian äärellä olemme, mutta jatkamme keskustelua tästä koronapassin laajentamisesta. Ja minä ensin haluaisin kertoa semmoisen, minulla on täällä valokuvana Yleisradiosta uutisotsikko, jossa kerrotaan Keuruun koronatartunnasta. Otsikko on näin: ”Poliisi ei epäile rikosta Keuruun koronatartunnassa. 93-vuotias menehtyi tautiin, jonka sai todennäköisesti rokottamattomalta hoitajalta. Poliisin mukaan vanhuksen luona vierailleet kotihoidon työntekijät ovat noudattaneet annettuja ohjeita. Koronatartunnan saanut hoitaja ei ollut tartunnastaan tietoinen.”

Täällä kerrotaan lisää Ylen uutisessa: ”93-vuotiaan naisen luona oli käynyt rokottamaton kotihoidon työntekijä, jolla oli koronatartunta. Asian tultua ilmi 93-vuotiaalle tehtiin koronatesti, jonka tulos oli positiivinen. Sen jälkeen hänen kuntonsa heikkeni nopeasti.” Ja tätä asiaa on poliisi tutkinut, ja tämä on Ylen uutinen tästä asiasta. Mutta kun menen seuraavalle sivulle, tämä on suurkeuruu.fi, samasta asiasta on uutinen: ”Poliisi sai Keuruun kaupungilta selvityksen kotihoidossa menehtyneen vanhuksen kuolemaa edeltäneistä tapahtumista.” Ja kun luen tämän uutisen, niin tämä asia onkin mielestäni aivan erilainen: ”Selvitys ei anna aihetta aloittaa rikostutkintaa. Selvitys on hyvä ja perusteellinen. Siinä käy ilmi, että menehtynyttä vanhusta hoiti useampi hoitaja tietämättä, että sairastivat koronatautia, rikoskomisario Kari Aaltio Sisä-Suomen poliisilaitokselta kertoo.”

Tästä itselleni välittyy kyllä semmoinen kuva, että tämä Ylen uutinen on rakennettu siten, että se syyllisyydestä kaadetaan tämän rokottamattoman hoitajan joukkoon. Ja ainakin itselläni syntyy tästä mielikuva, että siellä on ollut useita hoitajia, jotka ovat vierailleet siellä, mutta heistä vain yksi on ollut rokottamaton. Tällainen minulle itselleni välittyy tästä.

Mutta sitten tähän hallituksen esitykseen. Täällä on: ”Valiokunnat ovat lausuneet asiasta seuraavasti”, eli: ”mahdollistaa kulttuurin ja liikunnan alalla tapahtumien ja toiminnan järjestämisen pääsääntöisesti normaalissa laajuudessa ja normaalilla yleisömäärällä terveysturvallisesti”. Talousvaliokunta lausuu seuraavasti: ”mahdollistaa yhteiskunnan toimimisen olosuhteet huomioon ottaen mahdollisimman terveysturvallisesti”. Sosiaali- ja terveysvaliokunta lausuu: ”mahdollistaa palvelujen terveysturvallinen käyttö”. Eli: täällä on keskeisenä tämä terveysturvallisuus.

Miten tämä lainsäädäntö voi lähtökohtaisesti perustua ajatukseen siitä, että koronarokotteilla tuotetaan terveysturvallisuutta, kun kaikki tiedetään, että rokotetut voivat levittää koronaa ja sairastua? Terveysturvallisuus on koronarokotteeseen perustuvana määritellynä vailla kestävä pohjaa. Tämä koronarokote ei ratkaise sitä, etteikö henkilö levittäisi koronaa, vaan se, kantaako henkilö sillä hetkellä virusta vai ei. Koska rokote painaa alas taudin oireita, voi kysyä: kantaako rokotettu itse asiassa huomaamattomammin kuin rokotamaton virusta eteenpäin? Terveysturvallisuus edellyttäisi ajantasaista testitulosta rokotetuilta ja rokottamattomilta. Rokote suojaa vain henkilöä itseään vakavamman taudin muodelta.

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

Arvoisa puhemies! Sitten vapaaehtoisesta pakolliseksi. Sivistysvaliokunta lausuu seuraavasti: ”Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille parhaillaan valmisteltavana oleva lainmuutos, jolla koronapassi muutettaisiin itsenäiseksi rajoitustoimeksi ja jonka käyttöön-otosta määräisi viranomainen.” Eli tuleeko siitä pakollinen? Koronapassin käyttöä siis suunnitellaan pakolliseksi, eikä palvelun tarjoajan vapaaehtoisesti valitsemaksi toimeksi. Mistä tässä on kyse?

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta lausuu myös seuraavasti: ”Valiokunta asiantuntijakuulemiseen viitaten tuo esille tarpeen selvittää viipymättä myös työntekijöiden koronastodistuksen edellyttämät mahdollisuudet. Työnantajalla ei ole nykyisellään mahdollisuutta vaatia koronastodistusta työntekijöiltä. Työturvallisuuden näkökulmasta on ristiriitaista, ettei koronastodistusta voi vaatia työntekijältä, joka on samassa tilassa asiakkaiden ja yleisön kanssa, jolta koronastodistus vaaditaan.” Liikennevaliokunta lausuu asiasta: ”Asiantuntijakuulemisessa on tuotu näkemyksenä esille myös tarve valmistella koronapassin hyödyntämistä työpaikoilla.” Elikkä saako työpaikalle mennä jatkossa enää vain koronapassilla? Olisiko nyt myös ottamassa käyttöön työntekijöiden koronapassi kaikissa näissä palveluissa, joihin koronapassi kenties voidaan määrätä jatkossa, eikä pitää vapaaehtoisesti valittavana, kuten nyt? Tässä tapauksessa koronapassi olisi laajennus pakollisena eikä vapaaehtoisena ja koskisi myös työntekijöitä yhtä hyvin kuin yleisöä ja osallistujia. [Puhemies koputtaa] Koronapassi tässä muodossa alkaisi olla erittäin kova, [Puhemies: Aika!] laaja-alainen ja aiemmasta versiosta poikkeava. [Puhemies: Kiitoksia!]

Arvoisa puhemies! Onko muilla puheenvuoroja varattuna? [Puhemies: Ei ole!] Ei ole?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraavissa asioissa on kyllä puheenvuoroja, elikkä me mennään asia kerrallaan läpi.

Niin, mutta onko tähän pykälään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän pykälään ei, mutta seuraavissa asioissa.

No, minä jatkan sitten. Eihän siinä ole mitään estettä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausunnossa sanotaan seuraavasti: ”ryhtyä koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja siten väestön terveyden suojelemiseksi covid-19-taudilta välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimiin. Täysi rokotussarja ja sairastettu covid-19-tauti antavat henkilölle suojaa koronavirustartunnalta ja estävät taudin leviämistä.” Eli koronaviruksen leviämisen estäminen — miten tämä tapahtuu rokotteella, jolla ei voida estää taudin leviämistä? Rokotuskattavuus on nyt korkein koko pandemian aikana, ja niin ovat myös koronataapausten luvut. Miten voidaan väittää, että nykyoloilla olisi näyttöä siitä, että täydellä rokotussarjalla estettäisiin taudin leviämistä? On harhaanjohtavaa väittää, että rokote estäisi taudin levittämisen. Tutkimustieto, tilastotieto eri maista ja kokemustieto yksittäistapauksista vahvistavat sen. Näistä on ollut uutisissa, kuten olette varmasti, te kaikki täällä salissa, nähneet.

Sitten, arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on seuraavasti: ”Koronapassia koskevaa 58 i §:ää ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että koronapassin esittämisvelvollisuus ulotetaan koskemaan tilan koko aukioloaikaa”. Eli koronapassin esittämisvelvollisuus laajentaa maan koko aukioloaikaa, mutta miten lounasruokailu sitten, este-

Pöytäkirja PTK 152/2021 vp

täänkö sekin koronapassittomilta? Tästä on hyviä esimerkkejä edustajista, jotka ovat kiertäneet tuolla ahkerasti maakunnassa. Välillä on syöty käytävällä ja toinen on syönyt ravintolassa, mutta sitten aamulla kaikki ovat olleet yhtä aikaa aamupalalla. Tämä on aika ristiinainen juttu. Tämäkin on yhdenvertaisuutta vastaan.

Arvoisa puhemies! ”Kun koronatodistuksen käyttö koskisi ehdotuksen perustelujen mukaan koko toiminnan aukioloaikaa, tartuntariskiä hallittaisiin sekä ravitsemisliikkeissä että erilaisissa tilaisuuksissa ja tiloissa säännöksessä tarkoitetulla tavalla samalla, kun liiketoiminta olisi mahdollista ilman rajoituksia.” Tartuntariskin hallintana pidetään rokottamattomien eristämistä. Eihän tämä toimi. Terve rokottamaton ei levitä koronaa yhtään sen enempää kuin terve rokotettu. On tutkimustiedon tukemaa, että rokottamattomat ja rokotetut levittävät koronaa yhtä hyvin. Jos he ovat saaneet tartunnan, heillä on sama määrä virusta, jota he kantavat. Koronapassista ja -todistuksesta puhutaan johdonmukaisesti lakiesityksessä takeena sille, että passi sellaisenaan takaisi, ettei henkilö levittäisi koronaa. Tämä ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Tämä on väärä lähtökohta terveysturvallisuudelle ja tartuntariskin hallinnalle.

Kysymys herääkin: jos rokotteet tarjoavat näin erinomaisen suojan koronaa vastaan, miksi puolet koronan takia sairaalassa olijoista on edelleenkin rokotettuja? Ja miksi rokotekattavuuden ollessa yli 80 prosenttia Suomessa on pandemian ajan korkeimmat koronatapauslukemat? Onko meillä sitä enemmän koronaa, mitä enemmän meillä on rokotettuja? En osaa tähän vastata, mutta huolissani olen tästä tilanteesta, ja pidän tätä koronatodistusta epäonnistuneena, sen laajentamista epäonnistuneena, enkä näe sitä toimivana ratkaisuna.

Eräät kansanedustajat täällä salissa ja eduskuntaryhmät, perussuomalaiset ja myöskin sitten kristillisdemokraatit, ovat esittäneet kansalaisten testaamista pikatesteillä vaihtoehtona koronapassille. Testaaminen on ehdottomasti tehokkaampi keino turvata laajemmat kokoontumiset. Se on oikeudenmukaisempi keino selvittää ja todentaa henkilön terveydentilan muodostama mahdollinen välitön tartuntariski muille ihmisille.

Arvoisa puhemies! Toivon, että te heräätte tähän asiaan. Toivon, että aika kuluu pikkuisen eteenpäin ja teillekin sitten hallituksessa paljastuu toivottavasti jo lähipäivien aikana se, että ei tämä koronapassin käyttö näissä tiloissa ole mikään ratkaisu. Pikatestaaminen on ainut ratkaisu, jos halutaan terveysturvallisesti järjestää tapahtumia. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 16.12.2021 klo 10.00. Täysistunto lopetetaan klo 22.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola